

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ
ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ
ТА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Матеріали конференції

18 березня 2019 р.

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ
БІЛОРУСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ
СУЧАСНИЙ КОЛЕДЖ БІЗНЕСУ ТА НАУКИ (ОМАН)
НУКУСЬКА ФІЛІЯ ТАШКЕНТСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (УЗБЕКИСТАН)
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ, м. БИДГОЩ (ПОЛЬЩА)

II Міжнародна науково-практична конференція

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ
ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ
ТА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

18 березня 2019 р.

Дніпро
2019

Організаційний комітет:

Б.І. Холод – доктор економічних наук, професор, президент Університету імені Альфреда Нобеля, голова оргкомітету;

С.Б. Холод – доктор економічних наук, доцент, ректор Університету імені Альфреда Нобеля, заступник голови;

Т.М. Болгар – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля, заступник голови.

Члени оргкомітету:

П. Жулковський – директор Інституту соціальних наук Вищої школи економіки в Бидгощі (Польща);

О.Лі. Путнікова – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку у галузях АПК Білоруської державної сільськогосподарської академії;

О.Є. Чорна – кандидат економічних наук, доцент, Сучасний коледж бізнесу та науки (Оман);

В.В. Коваленко – доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи Одеського національного економічного університету;

Г.О. Крамаренко – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля;

М.В. Дубініна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету;

Г.Ф. Москалик – доктор філософських наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології та філософії Кременчуцького національного університету імені М.В. Остроградського, директор департаменту освіти виконкому Кременчуцької міської ради;

П.Й. Атамас – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля;

В.М. Вареник – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля;

З.С. Пестовська – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля, секретар.

Проблеми і перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності: II Міжнародна науково-практична конференція: матеріали конференції, Дніпро, 18 березня 2019 р. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – 320 с.

ISBN 978-966-434-457-6

У збірнику матеріалів конференції досліджуються актуальні питання інституціональних засад функціонування фінансової системи, формування цифрової економіки, сучасні проблеми діяльності банків на ринку фінансових послуг, особливості пенсійної реформи, важливість фінансової освіти населення протягом всього життя та модернізації професійної підготовки фахівців у сфері бізнес-аналізу і міжнародних стандартів.

УДК 336.01:330.1

Відповідальна за випуск:

Т.М. Болгар, доктор економічних наук, доцент,
зав. кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування.

Повідчення про державну реєстрацію УкрІНТЕІ № 734 від 26.12.2018 р.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Chorna O., Al Balushi Z., Al Zedjali J. The role of Saudi Arabia in the system of world economic relations	11
Kuchyn S.P. The use of comparative analysis of international indexes of socio-economic development of world countries in modern studies of the national economy.....	16
Petrushka O.V., Koziuk I.R. Development of foreign pension insurance ...	18
Азатов Н.А. Международный туризм как фактор экономического роста развивающихся стран	20
Алиева Г. Венчурное финансирование аграрного бизнеса	23
Алиева Г. Формирование финансового потенциала сельского хозяйства	25
Бабенко Е.С. Проблема оптимального налогообложения	28
Базун О.С. Трудовой потенциал как объект управления	29
Бобровська Н.В., Костирко А.Г. Пріоритетні напрями сталого розвитку економіки за умов глобалізаційних змін.....	31
Бойко В.С. Реформування системи державної фіскальної служби як один із чинників економічного зростання країни	34
Бутко А.М. Управління фінансовим станом підприємства	36
Вакулич М.М. Основоположні складові формування інвестиційного клімату в економіці України в сучасних умовах глобалізаційних трансформацій.....	38
Васильєв О.С. Удосконалення системи поточного фінансового планування на підприємстві	41
Вознесенський В.О. Сучасний стан України за міжнародним рейтингуванням	43
Гарцуєва О.С. Тенденції модернізації малих підприємств в Україні.....	45
Голощанова К.О. Бюджет и бюджетная политика Украины	47
Городецька Г.В. Децентралізація по-українськи: проблеми та перспективи розвитку.....	49

Гучок Е.В. Особенности производительности труда в организациях железнодорожного транспорта	51
Дубініна М.В., Ксьонжик І.В. Інституціональні основи управління аграрним сектором економіки.....	53
Злотенко О.Б. Забезпечення економічної безпеки інвестиційної діяльності підприємства	55
Иванова П.И. Планирование в системе управления эффективностью деятельности корпораций.....	57
Кавун В.В. Перспективи розвитку будівельної галузі в сучасних умовах економіки України	59
Калініченко З.Д. Підтримка стійких темпів економічного зростання та якість реформ в Україні	62
Кізіма Т.О. Ідентифікація фінансового шахрайства: світовий досвід і вітчизняні реалії	66
Князєва О.А. Проблеми розвитку фінансового ринку в період цифровізації економіки.....	68
Ковалева Т.С. Совершенствование управления персоналом организаций	70
Коваленко І.В. Стан надходження податкових платежів до бюджету України	72
Костюк М.Г. Організація логістичної роботи машинобудівного підприємства.....	75
Крамаренко Г.А. Стратегия развития производственного потенциала машиностроительного комплекса	79
Кузнецова Н.С. Учет инфляции при оценке эффективности инвестиционных проектов	86
Лозоцька К.С. Реінжиніринг та його застосування в українському бізнесі	88
Макоткіна О.В. Шляхи поліпшення управління грошовими коштами на підприємстві транспортної галузі	91
Некрасевич Д.И. Особенности управления финансовыми ресурсами корпораций	93
Нурманов К.Т., Бекбосынов К.К. Малый бизнес и инновационное предпринимательство	95
Осоховська С.Л., Русін В.М. Вплив децентралізації на фінансову забезпеченість місцевих бюджетів	97
Пивоварова Г.Б. Аналіз міжнародної оцінки України за економічними ризиками.....	99
Погрібна В.В. Фінансове регулювання виробництва продукції органічного землеробства	101
Потривасва Н.В., Пелипканич І.В. Перспективи інвестиційного і матеріально-технічного забезпечення АПК на основі інновацій	103

Сельдюкова Ю.А., Полевая Ю.И. Совершенствование инвестиционного процесса на предприятиях	105
Тіщенко Є.О. Завдання та функції управління інвестиційними проектами.....	107
Трофімова Т.К., Колосова П.А. Оцінка вартості підприємства на основі моделі стійкого економічного зростання	109
Хамига Ю.Я. Методи боротьби з корупцією, яка впливає на ризик фінансового шахрайства в Україні	111
Хоружий С.Г. Моделі інституційного забезпечення регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ.....	113
Чебан Ю.Ю., Сирцева С.В., Пісоченко Т.С. Соціальний захист: поняття та досвід зарубіжних країн.....	115
Чусько А.С., Говейнович Т.Ю. Визначення факторів впливу у механізмі оптимізації структури капіталу підприємства	118
Шорец Т.В. Развитие экономического анализа внутригрупповых расчетов в организациях корпоративного типа	120

СЕКЦІЯ 2. ПРОЕКТУВАННЯ, МОДЕЛЮВАННЯ І КОНСТРУЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У ЗМІСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Ziylkowski P. Aktywnosc obywatelska mlodziezy i seniorow na rzecz rozwoju regionalnego systems: experience for Ukraine	123
Москалик Г.Ф. Обліково-економічні завдання для комп'ютерного програмного забезпечення економічного планування та бухгалтерського обліку сфери дошкільної та загальної середньої освіти.....	127
Рудас К.А. Практика як важливий етап для отримання професійних навичок	129

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ: ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Stalinska A., Al Zawaidi Z., Al Harthy Z. Application of SWOT analysis: case of A'SAFFA FOODS SAOG	132
Атамас П.Й., Сергієнко І.В. Удосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців-контрактників.....	134

Банний О.Ю. Оцінка ефективності управління фінансовою стратегією ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»	136
Бобиль В.В. Ризико-орієнтований нагляд у системі антикризового управління банківської системи України.....	138
Болгар Т.М. Підходи до вдосконалення корпоративного управління банківських установ	140
Борулько Б.С. Аналіз показників економічної і фінансової ефективності функціонування КП «Дніпроводоканал»	143
Бугайова Н.В. Перспективи розвитку ТОВ АФ «Майстер-аудит» в умовах нестабільної економіки.....	145
Вігнова Н.О. Удосконалення системи заставного забезпечення вітчизняних банківських установ	147
Георгієва К.А. Шляхи аналізу ефективності використання виробничих запасів	149
Дмитренко Ю.О. Аналіз залучених та запозичених коштів АТ «Ощадбанк».....	151
Дорофєєв Д.А. Джерела фінансування інновацій у небанківських фінансових установах	152
Карпов А.О. Підвищення ефективності здійснення валютно-розрахункових операцій комерційного банку	154
Коваль Ю.Ю. Визначення показників для аналізу фінансових результатів діяльності підприємства	156
Корніленко Ю.Ю. Прогнозування прибутку підприємства.....	158
Косточка В.О. Аналіз основних показників діяльності КБ «Південне».....	160
Котлярова Х.М. Сутність та значення активних операцій комерційного банку: теоретичні основи	162
Логвиненко О.В. Шляхи вдосконалення фінансового контролю на підприємстві	163
Меджнунова С.Б. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «ЕС СІ ЕС».....	165
Мохова В.В. Аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства.....	167
Ніколайчева Г.Ю. Методи оптимізації структури капіталу підприємства.....	168
Перова Д.В. Аналіз ТОВ Торговий дім «Агроальянс» та шляхи поліпшення його діяльності.....	171
Пестовская З.С. Современные аспекты риск-менеджмента в банковской системе Украины	173
Пецюх Я.В. Аналіз фінансового стану ДСП «Дніпропетровський ДМСК».....	176
Сергєєва О.С. Напрями підвищення рівня конкурентоспроможності банків України.....	178

Середняк К.Г. Управління фінансовими ризиками в банку	182
Сівкова К.О. Фінансовий контролінг операційного ризику банку: види та функції	183
Скубченко А.А. Оптимізація системи планування збутової політики ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова»	186
Сорокіна В.М. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом на ТОВ «АЛЛО»: теоретичні основи та практичні рекомендації	188
Ступка В.С. Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Євротех ЛТД»	191
Таус К.С. Аналіз співвідношення темпів зростання продуктивності праці та середньої заробітної плати на підприємстві ПП «НВФ «ДИСПЕКС»	192
Фалій Є.О. Шляхи вдосконалення регулювання банківської діяльності в умовах невизначеності	194

СЕКЦІЯ 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ІННОВАЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ, БАНКІВСЬКІЙ, СТРАХОВІЙ, ОБЛІКОВІЙ І ПОДАТКОВІЙ СФЕРАХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ТА ДОСЯГНЕННЯ ПЕРЕДОВИХ КРАЇН СВІТУ

Tarasiuk I. Features of the income tax reflection when transitioning to IFRS	197
Абрамова В.І., Холодна Є.Ю. Удосконалення порядку проведення інвентаризації на виробничих підприємствах	199
Алиева Г. Финансовые расходы производства мясopодукции	201
Андык А.С. Эффективность применения управленческого учёта на предприятии	203
Атамас П.Й., Лазебна С.І. Пропозиції з удосконалення змісту бухгалтерського рахунку 79 «Фінансові результати»	205
Батир А.Р. Порядок складання фінансової звітності та аудит її показників	208
Близнец О.С. Внедрение МСФО в Республике Беларусь	210
Богун Г.М. Удосконалення амортизаційних нарахувань шляхом впровадження програмно-цільового методу	212
Божко А.І. Шляхи вдосконалення обліку витрат та фінансових результатів	214

Бугайова С.О., Шайнога Ю.В. Організація роботи щодо складання внутрішньої звітності суб'єктів господарювання	216
Вареник В.М. Податкові перевірки: сучасний стан та особливості проведення	218
Ватуля Н.В. Особливості звітності з ЄСВ в Україні	220
Ворона О.С. Проблеми обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	222
Гаврічкова Н.П. Шляхи вдосконалення організації обліку та контролю основних засобів на підприємстві	225
Грицкевич В.С. Проблемы управления затратами предприятия и пути решения	226
Дейнека А.Є. Проблеми обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві	228
Демьянкова А.Д. Сущность мотивации как функции управления на предприятии	231
Діденко А.О. Особливості обліку і оподаткування заробітної плати в 2019 році	233
Дорошенко К.Ю. Особенности управления материальными ресурсами на железнодорожном транспорте	235
Дугенець М.С., Буглак Г.В. Особливості обліково-контрольного процесу розрахунків з оплати праці в електронному середовищі	237
Жирикова И.В. Управление персоналом в организациях малого бизнеса: особенности и проблемы	239
Зубарєва О.О. Напрями вдосконалення внутрішньогосподарського контролю витрат на ТДФ «Інститут «Дніпродіпротранс»	241
Калантиря Л.М. Ефективна політика управління оборотним капіталом як запорука успішної діяльності підприємства	243
Карчева Г.Т. Ризик-орієнтований нагляд за банками: проблеми та перспективи	245
Кіндрацька Г.І. Корпоративне банкрутство: новації та їх вплив на економіку України	249
Ковалевич О.В. Совершенствование управления затратами на предприятии	251
Коваленко В.В. Банківський бізнес в умовах бурхливого розвитку фінансових технологій	253
Ковалюк Н.А. Шляхи оцінки виробничих запасів з метою обліку	255
Кравченко А.С., Бондар О.В. Необхідність організації внутрішньогосподарського контролю на виробничих підприємствах	257
Кудря Я.А., Фесюра В.Л. Удосконалення організації обліку основних засобів	260

Куруленко Т.А. Учет курсовых разниц в Республике Беларусь и в соответствии с МСФО	262
Левченко І.С., Ковальова Ю.В. Управлінська роль звітності про фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання	264
Лебедєва Д.О. Оптимізація структури активів як невід'ємна складова ефективної роботи підприємства	265
Лисицина О.О. Вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан підприємства	267
Лугова О.І., Гавенко К.С., Іванова І.В. Історичний огляд розвитку концепції справедливої вартості	268
Макшанова Н.В., П'явка В.А. Шляхи вдосконалення організації обліку грошових коштів: вітчизняний і зарубіжний досвід	273
Малишкін О.І. Міжнародний досвід як чинник удосконалення звітності видобувних компаній України	275
Мельникова Д.О. Методологічні підходи до управлінського обліку і фінансового планування доходів та витрат підприємства	278
Михасько В.І., Черня С.Г. Внутрішня звітність в інформаційній системі управління підприємством	281
Михмель М.В. Информационные технологии в управлении предприятием	282
Науменкова С.В. Формування посткризової архітектури фінансового регулювання та нагляду	285
Нахимова О.Д. Оценка финансовой стоимости бренда	283
Омельченко Н.В. Методика проведення аудиту основних засобів	289
Пархоменко О.А. Теоретичні основи обліку та контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві: сучасний погляд	290
Посікан А.І. Особливості обліку і контролю основних господарських операцій у сільськогосподарських підприємствах	292
Путникова Е.Л. Концептуальные основы финансовой отчетности – основа построения МСФО	294
Римар А.Д. Нарахування та виплата заробітної плати	296
Северинцева А.В. Определение прибыли в соответствии с международными стандартами финансовой отчетности	297
Сергієнко І.А. Основні засоби як об'єкт фінансової звітності	299
Сивцова А.В. Калькулирование себестоимости продукции молочного стада КРС в КСУП «МАЛИНОВКА-АГРО»	301
Сидорович С.С. Управленческий учет в информационной системе предприятия	303
Стукалова А.В. Шляхи вдосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками	305
Тіхон К.А. Шляхи вдосконалення організації обліку дебіторської заборгованості	306

Фішер Н.В. Облік змін від впровадження МСФЗ (IFRS) 16 «Оренда»	308
Черноморченко А.С. Теоретико-методичні основи обліку інноваційної діяльності підприємства	312
Чудакова Т.І. Облік та контроль дебіторської заборгованості як складової системи грошових розрахунків підприємства.....	315
Шевченко Л.В. Інновації у сфері банківських послуг України	316

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

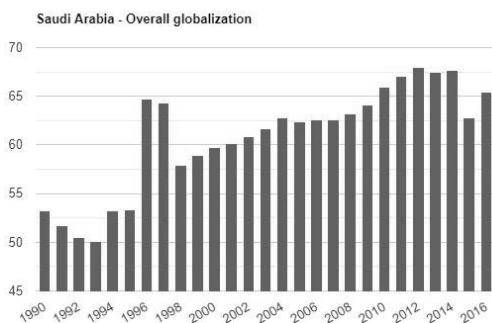
Oxana Chorna,
Doctor of Economic Sciences,
Zainab Al Balushi
Jamila Al Zedjali
Modern College of Business & Science, Oman

THE ROLE OF SAUDI ARABIA IN THE SYSTEM OF WORLD ECONOMIC RELATIONS

Introduction

According to kof.ethz.ch (2019), KOF globalization index measures the economic, political and social dimensions of globalization. This report will discuss the KOF index in further details in relation to Kingdom of Saudi Arabia. In addition, the report will look into the impact of globalization whether positive or negative on the country. And to address main economic indicators that were affected by globalization. Saudi Arabia is a country known for Oil Exportation and it is one of the top 20 economies in the world.

The following graph shows the overall globalization in Saudi Arabia from 1990–2016.

Source: TheGlobalEconomy.com, The Swiss Institute of Technology in Zurich

From the above graph, the change in the index is remarkable and seen over the last 20 years. Even though in the last two years Saudi Arabia faced the Oil crisis; however, the country was able to recover and stay at the top.

1. Kingdom of Saudi Arabia

(KSA) is a very big country and it integrates in many unions. Moreover, the following list is the list of the unions which KSA is a member in:

- Gulf Cooperation Council (GCC).

It's an annual council which aims to accomplish country members' unity, cooperation, and coordination based on the different members common cultural similarities, goals, thoughts and ideas and all members share the same Islamic culture. Also, to accomplish. Moreover, the GCC it's a union of six countries including Oman, Bahrain, Qatar, Kuwait, Saudi Arabia and United Arab Emirates. However, Saudi Arabia plays a major role in the GCC as it plays an active role in both military and diplomatic areas of the union countries. In addition, Saudi Arabia has a great impact GCC's economy it is actually called the engine of the GCC economic growth because Saudi Arabia's economic influence the growth of the other union members that is because almost 55% of the GCC oil is accounted to Saudi Arabia and it considered as one of the strong countries in terms of economic growth. Also, the GCC union affected Saudi Arabia's economy by helping to develop strong relations with the surrounding countries and helped to easy the process of exports and imports. Also, the GCC union impacted Saudi's economy because according to the data found that GDP, exports and fiscal revenues of the country have increased since it joined the union as there is a big change from 1981 when it was first established until today.

- Council of Arab Economic Unity (CAEU).

On the 3rd of June 1957, Syria, Egypt, Palestine, Yemen, Kuwait, Sudan, Libya, UAE, Iraq, Tunisia, Jordan, Somalia, Mauritania, and Saudi Arabia, they have started the Council of Arab Economic Unity which was for the purpose of accomplishing economic unity between the members. Moreover, Saudi Arabia plays an important role in the union as it has the authority to vote and express its opinion on the different economic aspects. In addition, the CAEU did impact on the country's economy as it reflected on its GDP, exports, and many other economic indicators.

- Arab League.

The Arab League union was established in 1945 in Cairo Egypt it combines the Asian and African Arabic speaking countries in one union. Moreover, its goal is to encourage independence, domination, business and interest among the 22 members and the four observer countries of the union. In 2018, the Arab League member countries ware Saudi Arabia, Oman, Egypt, Sudan, Jordan, Algeria, Syria, UAE, Mauritania, Somalia, Bahrain, Tunisia, Kuwait, Comoros, Yemen, Djibouti, Qatar, Libya, Iraq, Morocco, Palestine and Lebanon. As for the four observer countries are Venezuela, Brazil, India and Eritrea. Saudi Arabia plays a major role in the union as it is considered the

dominant player in the union beside Egypt. The Arab League union helped Saudi Arabia's economy by developing strong relations with other countries, giving opinion and helping the member countries in solving the various political and religion issues in the different countries which reflected on the country's economy.

- Parliamentary Union of the OIC Member States.

Parliamentary Union of the OIC Member States (PUIC) established in 1999 and it has 54 -member country's which are Afghanistan, Albania, Algeria, Azerbaijan, Bahrain, Bangladesh, Benin, Burkina Faso, Cameroon, Chad, Comoros, Cote D'Ivoire, Djibouti, Egypt, Gabon, Gambia, Guinea, Guinea – Bissau, Guyana, Indonesia, Iran, Iraq, Jordan, Kazakhstan, Kuwait, Kyrgyz, Lebanon, Libya, Malaysia, Maldives, Mali, Mauritania, Morocco, Mozambique, Niger, Nigeria, Oman, Pakistan, Palestine, Qatar, Saudi Arabia, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Syria, Togo, Tajikistan, Tunisia, Turkey, Turkmenistan, Uganda, UAE, and Yemen. In addition, PUIC aims to present the inspiring principles of Islam and try to spread the values while highlighting the different humanism and aspects of the Islamic culture. Saudi Arabia is quite active in the union, but it is classified in the structure of parliament as a unicameral parliament as it is the consultative council room with a total number of 150 parliaments. Moreover, the integration union did somehow impact Saudi Arabia's economy as it helped the economy grow in various aspects such as it increased its exports because when it joined the union it helped the country build a reputation in the market.

- Organization of Islamic Cooperation.

It started in 1969 and it has 57 members which are Brunei, Uzbekistan, Suriname and

All the member countries in the Parliamentary Union of the OIC Member States. The cooperation is the voice of Islam as its main goal is to protect the Islamic community and spread harmony and peace around the world. Also, Saudi Arabia has a big role in the organization as one of their main offices are in Jeddah, KSA. Moreover, this show that the integration did impact the country's economy as it helped it grow and build strong Islamic and economic relations.

2. Positive and Negative impact of globalization on the economy in Saudi Arabia

The overall impact has been positive on the region not just Saudi Arabia. The country is known for being one of the richest countries in the world. According to the Middle East tribune (n.d) globalization has helped integrating all the different factors in the business world into the country. On the other hand, nationalists and conservative Arabs argued that the cultural values would be removed and that culture is vital and that globalization cannot replace all cultural norms and values.

One of the positive views is communication globally. The interactions between different cultures has added value to the way people do business in the country. Civilization has helped build up a strong economy and reshape the national norms. In addition, globalization has helped gain rapid changes in technologies, education, economic sectors of the country. As the country moves toward removing barriers in trading, they continue to affect all aspects of the life in Saudi Arabia. On the other hand Saudi Arabia is a country where trade and regulation of the state depends heavily on Islamic terms; leaving the country with more difficult barriers to uphold in trading. In addition, women contribution in the country is very little compared to other countries in the region and that it because of the many cultural norms surrounding women in particularly and their role in society. However, after Mohammed Bin Salman became the crown prince of Saudi Arabia; the country has seen advancement and loosen restrictions on areas such as women driving, opening cinemas, and international concerts which in the end contributed to the overall acceptance and openness to other cultures and environments. These are all results of the understanding the importance of globalization in trade in recent years which the crown prince has helped in bringing it up.

2.1. GDP, Exports, and Imports.

According to worldbank.org the GDP of Saudi Arabia is 686.74 million USD. And it the growth of GDP has decreased by -0.9 annually. Exports at 35% of GDP while imports at 29% of GDP.

2.2. Population and unemployment.

Population has increased to 32.94 million in 2017 from 27.43 million in 2010 with a growth of 2.0% annually. The youth unemployment has reached to 25.02% in 2017. However the unemployment rate has seen a decrease since 2007 where it reached 29.6%.

2.3. Investment and FDI.

The FDI and net inflows are at 1.421 billion USD, which is lower compared to 29,233 billion USD in 2010. And this because of the different changes in political, legal factors in Saudi Arabia. According to cnn.com (2018) Saudi Arabia has suffered from outflows of investments to due unsettled political situation and the vague stories surrounding their regimes in many countries; thus affecting the world doing business with the country.

2.4. Currency and inflation.

Inflation has decreased to 7.4% since 2010 where it reached 17.2% which has affected the GDP to increase as well. The currency of Saudi Arabia is Rial where it equals to .100 Omani Rial. The Currency is pegged to the US dollar at 1 USD= 3.75 Saudi Rials. The box below gives more information into the currency.

Information of box is taken from: oanda.com (n.d)

2.5. Tariffs and taxes.

Tariffs and taxes always depending on the country's economic conditions. Saudi Arabia is ranked in the 93rd position with a tariff rate of 4.45%. Moreover, Saudi has many customs tariffs such as in the civil aviation they make sure that the flights should be used for civil aviation

<p>Symbols and Names Symbols: ر.س. (Arabic), SR (Latin) Nicknames: none</p> <p>ISO 4217 Code SAR</p> <p>Central Bank <u>Saudi Arabian Monetary Agency</u></p> <p>Currency Subunits Halala = 1/100 of a Riyal</p> <p>Denominations Bills: 1, 5, 10, 50, 100, 500 riyal Coins: 5, 10, 25, 50, 100 halala</p> <p>Countries Using This Currency Saudi Arabia</p> <p>Currencies Pegged To SAR: None</p> <p>SAR Is Pegged To: United States Dollar = 3.75 SR</p>	<p>purposes only, the items must be done and prepared for installation, they must be manufactured in a public airplane company and to transfer each part number. Also, it has many other tariffs in many aspects such as agricultural products, imports, exports and many other things. As for the taxes it is never the same as it increases based on the country's situation such as the tax rate in Saudi have increased by time because the country has devolved and became stronger than what it was in the past.</p>
--	--

2.6. Security market.

Saudi Arabia has a strong security market because in 2016 it spent almost \$5.4 billion on its local and commercial security as it is holding 42% shares in the Middle East security market.

Moreover, this indicates that Saudi Arabia is a strong country and has a powerful position in the market.

References

1. CountryProfile. (n.d.). Retrieved February 3, 2019, from https://databank.worldbank.org/data/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=SAU
2. Impact of Globalization. (2018, April 19). Retrieved February 3, 2019, from <https://middleeasttribune.wordpress.com/impact-of-globalization/>
3. Kottasov, I. (2018, October 17). Here's where Saudi Arabia has invested around the world. Retrieved February 3, 2019, from

<https://edition.cnn.com/2018/10/15/investing/saudi-arabia-global-investments/index.html>

4. Saudi Arabia - youth unemployment rate 2007-2017 | Statistic. (n.d.). Retrieved February 3, 2019, from <https://www.statista.com/statistics/812955/youth-unemployment-rate-in-saudi-arabia/>

5. Saudi Arabia Economic globalization - data, chart. (n.d.). Retrieved February 3, 2019, from https://www.theglobaleconomy.com/Saudi-Arabia/kof_econ_glob/

6. Saudi Riyal. (n.d.). Retrieved February 3, 2019, from <https://www.oanda.com/currency/iso-currency-codes/SAR>

7. Role of the GCC. (2014, June 15). Retrieved February 4, 2019, from <https://fanack.com/role-of-the-gcc/>

8. Al-Mawali, N. (2015, September). Vol.30 No.3 September 2015, 32~2 Nasser Al ... - e-jei.org. Retrieved February 4, 2019, from https://www.e-jei.org/upload/JEI_30_3_532_552_2013600079.pdf

9. Kenton, W. (2018, December 13). Arab League. Retrieved February 4, 2019, from <https://www.investopedia.com/terms/a/arab-league.asp>

10. PUIC History in Brief. (2018). Retrieved February 4, 2019, from <http://en.puic.org/news/639>

11. History. (n.d.). Retrieved February 4, 2019, from https://www.oic-oci.org/page/?p_id=52&p_ref=26&lan=en

12. Tariffs and regulations. (n.d.). Retrieved February 4, 2019, from <https://www.austrade.gov.au/Australian/Export/Export-markets/Countries/Saudi-Arabia/Doing-business/Tariffs-and-regulations>

S.P. Kuchyn,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Luhansk National Agrarian University

THE USE OF COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL INDEXES OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF WORLD COUNTRIES IN MODERN STUDIES OF THE NATIONAL ECONOMY

One of the most popular methods of analytical study of development of different countries for their economic and social criteria is a comparative analysis. This method is based on the positioning of a particular country according to its economic or social status and on this basis the corresponding grouping of countries is carried out. Depending on the rating position of the country and on the basis of the calculation of a number of international indexes which are interesting for the researcher, there is an interstate

comparison that determines the existing economic or social condition and their impact on economic growth.

The world experience of the study of socio-economic processes indicates the presence of a large number of various indexes and ratings, which position the countries in a social condition (the human development index, the happiness index, the social globalization index, the poverty index, the index of knowledge societies) and economic status (the indicator of economic freedom, the corruption perception index, the default rating, the credit ratings, the index of economic globalization, the index of EMBI, the index of SEDA, the index of economic risk, the index of attracting of the foreign direct investments, the corruption perception index, the network maturity index).

Indicators that combine social and economic condition are called complex, because they structurally and fully reflect the main indicators of all spheres and sectors of the economy, as well as the political, geopolitical, cultural and other factors. For example, their list includes: the global competitiveness index, the globalization rating, the ease of doing business index, the economic risk index, the quality of life index, the general globalization index.

For example, the index of economic freedom is calculated by the American research center "the Heritage Foundation" together with the journalistic publishing "the Wall Street Journal". Over the last six years, Hong Kong and Singapore have been leaders in the global community on these indexes. The index of economic globalization characterizes the country's participation in global economic relations, and the most involved in global economic processes over the 2011-2018 is Singapore, which takes the leading position for all these years. The human development index is one of the key indicators in the international rating systems. This index is the main in the context of person's self-development and characterizes his ability to enjoy a full creative, long-term and prosperous life in terms of socio-cultural status. The human development index reflects the economic growth of the national economic system, as well as the real conditions of human life, where he can realize himself as a person. This index includes the following three components: life expectancy; GDP per capita (which provides the satisfaction of the cultural and spiritual needs of the person in addition to physiological ones); level of education. During 2000-2016 Norway, Australia and Switzerland are in the top three on the human development index and on the level of socio-cultural status, respectively.

Happiness index is an indicator that demonstrates the subjective feeling of happiness by a person. This index is interpreted as a determining indicator of the economic and social development of the nation and includes the following components: GDP per capita, social development, health and life expectancy, freedom of choice, life satisfaction, level of corruption, level of spiritual development, the state of culture, as well as the corrective

coefficient. In 2018 there are Finland, Norway, Denmark, Iceland, Switzerland in a TOP 5 countries. The abovementioned shows that the state provides a balance in a socio-economic development by the performing of a redistributive function, through the implementation of the budget and tax mechanism and the promotion for culture.

Through the comparative analysis of the international integrated ratings for the world countries we are able to determine the existing economic and socio-cultural state of a particular country and choose the vectors of its socio-economic development.

References

1. Hrazhevska N. I. Komparatyvnyy pidkhid do analizu hlobalnoyi konkurentnospromozhnosti natsionalnykh ekonomik / N. I. Hrazhevska // Teoretychni ta prykladni pytannya ekonomiky. – 2014. – Vyp. 1. – S. 15-24.
2. Zhyvko Z.B. Zabezpechennya sotsialno-ekonomichnoyi bezpeky v umovakh informatsiynoho suspilstva / Z.B. Zhyvko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2009. – №6(96). – S. 20-28.
3. Statystychna informatsiya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.statista.com/>
4. Touzani T. Komparatyvnyy analiz metodiv i modeley upravlinnya povedinkoyu sotsialno-ekonomichnykh system / T. Touzani // Biznes Inform. – 2018. – № 6. – S. 193-200.

O.V. Petrushka,
Ph.D. in Economics, Senior Lecturer of Department
of Finance named after S.I. Yuriy
Ternopil National Economic University,
I.R. Koziuk,
Master Program Student
Ternopil National Economic University

DEVELOPMENT OF FOREIGN PENSION INSURANCE SYSTEMS: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Today the pension insurance system in Ukraine does not properly fulfil its main task, since the size of pensions in most cases does not allow maintaining a minimum level of living. Therefore, in order to improve the situation in the country, it is important to apply successful foreign experience of building pension systems, adapting it to its national peculiarities.

Each country has its own way of building a pension system based on demographic and socio-economic peculiarities of development. However, they all have the same objectives, such as: protection from poverty, providing income upon completion of work and protecting this income from lowering

the real standard of living as a result of inflation. Today in the world there are two ways of financing pension systems: accumulative and distributive ones. The distribution system involves funding through contributions paid by employers and employees. In this system, pensions are paid at the expense of current income.

Accordingly, the accumulation system is to raise funds and transfer them to a specialized organization that deals with their investment. In this case, pensions are paid out from the funds collected and income from their placement. Accumulation systems include both compulsory (state) and non-state pension programs.

Today, most countries in the world have moved to a three-tiered pension system. This allows citizens to receive a pension not from one source, but from three sources simultaneously. Also, the main trend is the transition to a cumulative pension system, the positive side of which is the possibility of increasing investment in the development of the economy and receiving investment income for pensioners.

In 1999, for example, Sweden moved to a new pension system, consisting of three levels. Compulsory contribution in the amount of 18.5% of the salary partly goes to the joint pension system (16%) and to the individual savings account (2.5%). The guaranteed minimum pension in Sweden is paid only to citizens who have reached the age of 65 and who receive very little or no accumulated pension, or who do not receive them at all. Residents can also apply for a share-holding pension. Thus, 2.5% of wages of hired employee places in one of 800 pension funds with a minimum profitability of 3% per annum [1, p. 290].

The most up-to-date pension system is Australia's ones. It allows anyone who wants to register a personal pension fund and manage their retirement money on their own. In this country, every employee and employer are required to deduct contributions to any private pension fund. Those who opted for an unsuccessful investment strategy are guaranteed public old-age pension, which is financed by general tax revenues. Its size depends on the Australian income and the value of its assets. However, the state spends about 10% of the budget for payment of pensions and expects to develop private pension funds, participation in which is obligatory. Such a system of pension insurance is mandatory and in the overwhelming majority it is a professional insurance system. The employer must contribute to the fund 9% of the salary of each hired employee whose earnings before tax exceeds \$ 450 [1, p. 296].

Poland's experience in reforming the pension system is interesting. The new pension system came into force in 1999 and was based on three independent components: two of them are mandatory, and one is voluntary. Compulsory retirement component is 19.5% of wages and consists of two components: social insurance (12%) and accrual system (7.5%). With the achievement of retirement age, Polish residents receive a guaranteed

minimum retirement of \$ 235 if their seniority is 25 years for men and 20 years for women [2, p. 408].

Taking into account the positive foreign experience of reforming pension systems, the Ukrainian government should conduct a gradual transition of the domestic pension system of the solidarity type into the system of accumulative pensions, which will start the long-term process of reducing the state pension obligations, strengthen the insurance principles in pension insurance, and create the preconditions for development personal responsibility of insured persons for their own future.

References

1. Development of state pension insurance in the conditions of pension reform: monograph / ed. O.P. Kyrylenko, B.S. Malinyak. Ternopil: TNEU, 2013. 350 s.
2. Tropina V.B. Modern tendencies of development of foreign pension systems. Economic Bulletin of the University. 2017. No. 33 (1). p. 403-410.

**Н.А. Азатов, студент I курса
специальности «Туризм» факультета «Экономика»
Каракалпакский государственный университет имени Бердаха,
г. Нукус, Узбекистан**

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТУРИЗМ КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН

Международный туризм уже более пятидесяти лет является одной из самых динамичных отраслей мирового хозяйства. Начиная с середины прошлого века количество международных туристов в терминах прибытия выросло с 25 млн. в 1950 году до 278 млн. в 1980, 528 млн. в 1995 до 1146 млн. в 2016 году.

По оценкам Всемирного Совета по путешествиям и туризму, на туризм приходится 9% мирового ВВП, 6% мирового экспорта товаров и услуг, 30% экспорта услуг, а поступления от туризма в 2015 году составили 1223 млрд. долл. США [1]. Кроме того, по прогнозам к 2020 году, вклад путешествий и туризма в мировой ВВП увеличится до 10,5%, а в рост занятости - до 9,2%. Туризм играет важную роль в экономическом развитии стран разного размера территории и масштабов экономики. В отдельных развитых странах, как Австралия, Греция, Испания, Новая Зеландия, Португалия и Турция, от 14 до 25% экспортных поступлений происходят от иностранных туристов, а в странах с диверсифицированной экономикой, как Италия, США, Франция - от 8 до 10 %. Вместе с тем, одна из ведущих тенденций

развития международного рынка туристических услуг связана с появлением на нем новых игроков, которыми являются развивающиеся страны. Так туризм является важным сектором экономики не только для развитых стран, но и для развивающихся стран.

Анализируя статистические данные Всемирной туристической организации можно выделить следующие общие характеристики международного туризма в развивающихся странах: во-первых, приток туристов в один и тот же регион варьирует в разных странах и регионах развивающихся стран; во-вторых, большинство туристических направлений приходится на страны со средним уровнем дохода; в-третьих, высокие темпы роста международного туризма (в контексте объемов прибытий) демонстрируют страны с низким уровнем дохода; наконец, основным источником туристических потоков в развивающихся, есть развитые страны.

Исследуя экономические эффекты туризма, отметим, что спрос на туризм зависит от экономической конъюнктуры основных генерирующих рынков. В частности, известно, что при превышении темпов роста ВВП 4%, международные туристические прибытия растут, когда же мировой экономический рост ниже 2%, туризм имеет тенденцию к замедлению [2].

Туризм может быть фактором прямых, косвенных и динамических эффектов для национальной экономики. Прямые эффекты касаются заработной платы и доходов непосредственно занятых в этой отрасли (рабочие, предприниматели). Международный опыт свидетельствует о том, что туризм является более трудоемким, чем в другие несельскохозяйственные сектора. В нем занята относительно большая доля неквалифицированной или полуквалифицированной рабочей силы. По этим причинам в некоторых странах туризм является важным источником занятости, а иногда и единственным вариантом официальной занятости. С упадком аграрных систем туризм может выступать в качестве альтернативы безработице или миграции в городские районы для сельских жителей. Влияние туризма на занятость может быть существенным в городских и прибрежных районах с высокой плотностью населения.

Косвенные эффекты возникают из-за туристической цепи стоимости и оценивают экономическую активность, являются результатом кругооборота денег туристов внутри страны. Они касаются предприятий, не продают напрямую туристам (продукты питания и напитки, строительство, транспорт, мебель). В развивающихся странах, этот межотраслевой влияние добавляет 60-70% к прямым эффектам. В некоторых развивающихся странах, от трети до половины доходов от туризма поступает через цепи поставок.

С туризмом связан ряд динамических эффектов. Развитие туризма может сказаться на стратегии жизнеобеспечения местных

домохозяйств, деловом климате для развития малого предпринимательства, характер роста местной или национальной экономики, инфраструктуры или использовании ресурсной базы в стране назначения. Обычно в туризме занята относительно высокая доля женщин и покупаются товары, такие как продукты питания и ремесел, изготовленных женщинами в неформальном секторе, поэтому туризм может потенциально повысить экономические позиции женщин. Кроме того, туристический сектор играет ключевую роль в планировании и реагировании на стихийные бедствия, которые имеют особенно серьезные последствия в развивающихся странах, особенно для беднейших слоев общества.

Учитывая в целом невысокий уровень возможностей диверсификации экономики развивающихся стран, туризм может послужить причиной для развития и улучшения стандартов жизни местных жителей этих стран. Положительные эффекты в данном контексте оцениваются по следующим параметрам:

- доходы и занятость. Туризм способствует расширению возможностей трудоустройства местных граждан через предложение базовых товаров и услуг (гостиницы, рестораны, такси). Туризм также стимулирует предложение товаров и услуг в отсталых и передовых отраслях и может генерировать неформальную занятость (уличная торговля, услуги гидов).

- государственные доходы. Туризм может влиять на уровень государственных доходов прямо (через налог на прибыль туристических фирм и занятость) и опосредованно (налоги на товары и услуги, предоставляемые туристам).

- платежный баланс. Для многих развивающихся стран (в первую очередь островных), туризм является основным источником валютных поступлений, уравнивая баланс путем сокращения государственного долга, или же из-за финансирования роста других отраслей экономики.

- инвестиции. Туризм может поощрять правительства к улучшению инфраструктуры, поскольку предполагает высокие стандарты транспорта, коммуникаций, тепло и водоснабжения, и других коммунальных услуг.

- диверсификация экономики. Туризм выступает в качестве альтернативы таким традиционным отраслям, как сельское хозяйство и промышленное производство. Непредсказуемость урожайности и цен на сельскохозяйственную продукцию с одной стороны, и необходимости высококвалифицированной рабочей силы и физического капитала в промышленности с другой, превращают туризм на источник альтернативных или дополняющих доходов. Кроме того, он стимулирует спрос на новые товары и услуги, которые способны стать новой растущей отраслью.

Список использованных источников

1. UNWTO World Tourism Barometer / World Tourism Organization. – 2015. – Vol. 13. – Modeofaccess: <http://mkt.unwto.org/ru/barometer>
2. Tourism toward 2030. Global over view / World Tourism Organization, 2011. – Modeofaccess: <http://www.e-unwto.org/content/W45127>

**Г. Алиева, преподаватель
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ВЕНЧУРНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ АГРАРНОГО БИЗНЕСА

Рисковый характер производства в аграрной сфере и затрудненный доступ сельскохозяйственных предприятий к традиционным источникам денежных ресурсов вызывает необходимость использование венчурных инструментов инвестирования, а следовательно требует проведения углубленных исследований современных технологий рискового финансирования аграрного бизнеса.

Проблематике венчурного финансирования в аграрной сфере в экономической литературе уделяется недостаточное внимание. Существует небольшое количество отдельных работ по этой тематике, посвященных преимущественно раскрытию сущности венчурного капитала и его роли во внедрении инноваций в агропромышленном комплексе.

Вместе с тем современный инструментарий венчурного финансирования и технологии его использования фактически не рассматриваются, что обесценивает прикладное значение таких исследований и делает невозможным применение теоретических результатов в практической деятельности сельскохозяйственных предприятий.

Венчурное финансирование и аграрный бизнес органично взаимосвязанные вещи. Когда речь заходит о венчурном финансировании, то обычно имеется в виду инвестирования рисковой предпринимательской деятельности.

Именно таков бизнес в аграрной сфере, обладающий огромное количество разнообразных рисков как природно-климатических, так и финансово-экономического характера. Эти риски особенно ощутимо действуют в отечественном аграрном секторе за отсутствием развитой рыночной инфраструктуры и ограниченного доступа

сельскохозяйственных предприятий к традиционным источникам финансирования, в частности, банковского кредитования.

Феномен венчурного финансирования получил признание и распространение в мире во второй половине прошлого века. Как правило, его связывают с внедрения инновационных проектов. Однако знакомство с мировым опытом функционирования венчурного капитала показывает, что используется он для любых рискованных бизнес-проектов, которые обещают потенциальную доходность выше среднего уровня. Шансы на его получение имеют, как правило, предприятия с большим потенциалом роста, Финансы и налогообложения не могут привлечь финансовые ресурсы из обычных рынков капитала (фондового и облигационного) и от банковских учреждений.

Венчурное финансирование - это среднесрочные прямые инвестиции, осуществляемые в рискованный бизнес с целью получения прибыли от прироста стоимости вложенных средств. Такое финансирование может проводиться как путем приобретения части уставного капитала компаний-реципиентов, так и в форме инвестиционного кредитования предприятий.

Основными источниками венчурного капитала являются средства компаний, специализирующихся на рисковом финансировании (венчурных фирм и фондов) и частных лиц, и выступают в качестве венчурных инвесторов.

Особенностью венчурного финансирования является то, что средства предоставляются на безвозвратной основе и без залога. Они не подлежат изъятию из бизнеса в течение всего периода действия соглашения между владельцем предприятия, привлекает средства, и венчурным инвестором, фиксируется договором на приобретение последним доли бизнеса (пая или пакета акций).

Возврат вложенных средств происходит в момент выхода венчурного инвестора из бизнеса, когда он продает долю, ему принадлежит. Таким образом прибыль венчурного инвестора составляет разницу между стоимостью вложенной суммы и той, которую он получает при реализации своей доли.

Еще одна особенность венчурного финансирования заключается в том, что оно не предусматривает установления стратегического контроля.

Но при этом, последние активно участвуют в управлении производственным процессом. В результате предприятия, которые привлекают венчурный капитал, получают, не только доступ к относительно длинным финансовым ресурсам, а также к уникальному опыту венчурных инвесторов, возможности получения консультаций по вопросам производства, финансов и менеджмента.

Венчурный капитал традиционно ориентируется на малые и средние предприятия, отдавая предпочтение частным компаниям. При

принятии решения о предоставлении финансирования владельцы венчурного капитала обычно обращают первоочередное внимание на два обстоятельства. Прежде всего принимается во внимание на то, имеет бизнес, в который планируется вложение средств, значительный потенциал роста. Обязательным условием выступает наличие развернутого бизнес-плана по изложенной стратегией развития предприятия и квалифицированный персонал, способный ее реализовать.

Вторым обстоятельством, без существования которой не стоит рассчитывать на получение венчурного финансирования, прозрачность бизнеса и поняла схемы выхода из него.

Если посмотреть на предприятия отечественного аграрного сектора под углом соответствия указанным требованиям, то можно увидеть следующее.

Аграрная отрасль экономики имеет огромный потенциал развития. По экспертным оценкам, он используется сейчас менее, чем на половину.

Рентабельность сельскохозяйственного производства является весьма привлекательной для предпринимательской деятельности, в том числе и венчурной.

Список использованных источников

1. Crowdfunding Industry Report 2013:

<http://www.crowdsourcing.org/editorial/2013cf-thecrowdfunding-industry-report/25107>

**Г. Алиева, преподаватель
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ФОРМИРОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Сельское хозяйство может эффективно развиваться в условиях пропорциональности и сбалансированности использования имеющегося и потенциального объема финансовых ресурсов, обеспечивающих финансовый потенциал и играют решающую роль в устойчивом функционировании аграрной отрасли. Вместе с тем, динамичность рыночной среды практически всегда влечет за собой изменение условий финансирования сельского хозяйства. Распределение и перераспределение доходов и финансовых ресурсов между субъектами аграрного рынка влияет на объемы собственных финансовых ресурсов

сельскохозяйственных предприятий, определяет условия их доступа к дешевым банковским кредитам.

Целесообразность решения именно в таком свете проблем формирования факторов финансового потенциала сельского хозяйства, обусловленная, с одной стороны, векторной переориентацией финансовой системы в направлении обеспечения благоприятного финансово среды, а с другой - улучшением собственной финансовой хозяйственной деятельности сельскохозяйственных предприятий, адаптированной к реалиям внешней среды.

Финансовые ресурсы, в общем виде представляют собой совокупность фондов денежных средств, находящихся в распоряжении различных субъектов экономики (государства, отрасли, предприятий), характеризует лишь одну из составляющих финансового потенциала - фактически потребленную его долю.

Зато финансовые ресурсы в принципе не могут учесть целый ряд особенностей финансового потенциала, как то возможность реализации скрытых резервов, способность к увеличению объемов финансовых ресурсов, вероятность получения дополнительных инвестиционных ресурсов и тому подобное.

Именно неспособность понятие «финансовые ресурсы» описать все возможности экономики по генерации различных финансовых потоков и обусловила возникновение понятия «финансовый потенциал». Содержательное и одновременно лаконичное определение финансового потенциала сформулировано исследователями «как способность государства к привлечению и эффективному использованию финансовых ресурсов с целью обеспечения экономического развития». Ученые исследуя категорию «финансовый потенциал» на уровне государства, определяет его как комплекс характеристик, «способных обеспечить целостную оценку - во-первых, финансового состояния на макро- и микроуровне, во-вторых, факторов или условий изменения этого состояния, и наконец, перспектив устойчивого экономического роста или успешности финансово-экономической деятельности на микроуровне».

Разделяем мнение ученых о том, что финансовый потенциал государства представляет собой процесс эффективного использования финансовых ресурсов при условии «исключения возможности злоупотреблений финансовыми средствами и перенаправления финансовых потоков в незакрепленные законодательством сферы их использования», комплекс диагностических, инструментальных и контрольных мер финансового характера, обеспечивает эффективность финансовой деятельности субъектов экономики и минимизирует влияние внешней и внутренней среды на финансовые ресурсы. Однако, на наш взгляд, финансовый потенциал государства - это совокупный уровень реальных и потенциальных финансовых ресурсов и доходов,

которые могут быть использованы для решения любых мероприятий, в том числе и как средства, полученные путем перераспределения из одной сферы использования в другую без перехода критических пределов, то есть без угроз разрушения сфер, из которых изымаются финансовые ресурсы.

Это имеет четкое объяснение, поскольку дефицит финансовых ресурсов вызывает недофинансирование потребностей в сфере материального производства; использование средств не по назначению; значительные размеры долгов и проблем с их обслуживанием; невысокий уровень капитализации банковской системы;

Финансы и налогообложение рост процентных ставок за пользование краткосрочными кредитами; уменьшение объемов долгосрочного банковского кредитования; рост инфляции и резкие изменения курса национальной валюты; отток финансовых активов за границу искажения в отчетности и возможные финансовые махинации.

С целью объединения ключевых характеристик этой непростой экономической категории для решения задач данного исследования, предлагаем определять финансовый потенциал сельского хозяйства, как общую функцию и оценочный показатель отрасли по формированию, распределению и использованию финансовых ресурсов с целью обеспечения эффективного функционирования и развития сельскохозяйственных предприятий региона.

Совокупность составляющих финансового потенциала отрасли сельского хозяйства должна находить свое отражение в системе показателей финансового анализа, которые целесообразно рассматривать в разрезе абсолютных и относительных. Однако для финансовой деятельности сельскохозяйственных предприятий региона значение имеют не сами показатели, а пороговые их значения - предельные величины (индикаторы), несоблюдение которых приводит к нарушению финансовой гибкости, препятствует нормальному развитию различных элементов воспроизводства, приводит к и формирует негативные, сокрушительные тенденции в сельском хозяйстве.

Список использованных источников

1. Иванов В.В. Финансовые потоки в логистических системах 2010.
2. Саблук П.Т. Минимизация негативного влияния коммерческих рисков в антикризисном управлении сельскохозяйственными предприятиями. Барнаул, 2009.

ПРОБЛЕМА ОПТИМАЛЬНОГО НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ

Налогообложение - это та система, которая является индивидуальной составляющей для каждого государства, это очень важная часть экономики страны. Налог на доходы физических лиц является одним из основных источников, наполняет бюджет Украины.

Реальная налоговая нагрузка намного выше официально определенного. Причинами этого являются: отсутствие стабильной и последовательной налоговой политики; наличие значительного количества налоговых льгот и преференций, предоставляемых различным категориям налогоплательщиков; существование механизма незаконного налогового давления; значительная асимметричность налоговой системы Украины [1].

Для построения эффективной налоговой системы необходимо не только исследовать уровень налоговых ставок, но и обеспечивать прежде всего порядок в установлении и введении в действие налогов, соблюдении прав и обязанностей налогоплательщиков, совершенствовать не только сами налоги, но и механизм и технику налогообложения, эффективную согласованность и взаимодействие всех элементов системы налогообложения.

Чтобы найти оптимальный уровень налогообложения, можно пойти двумя путями: создание надлежащих макроэкономических условий для стимулирования совокупного спроса как решающего фактора оживления экономики, наращивания производства, а затем и расширения налоговой базы. второе направление базируется на теории экономики предложения [2].

Интерпретация аргументов сторонников данной теории представлена кривой Лаффера - зависимость налоговых поступлений в бюджет от размера налоговых ставок.

Итак, на сегодня экономическая ситуация в Украине является достаточно критической, так и налоговая система является достаточно нестабильной и сложной. Чтобы достичь оптимального уровня налогообложения, необходимо провести ряд налоговых реформ, которые могли бы изменить положение к лучшему.

Нужно тщательно исследовать уровень налоговых ставок, а также обеспечить порядок в установлении и введении в действие налогов, соблюдения прав и обязанностей налогоплательщиков,

усовершенствовать не только налоги, но и механизм и технику налогообложения, эффективную согласованность и взаимодействие всех элементов системы налогообложения.

Список использованных источников

1. БИЗНЕС Online [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.business-gazeta.ru/article/103358>

2. Проблеми і перспективи розвитку оподаткування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law-clinic.net/article/206/2011/>

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
кандидат экономических наук, доцент.*

**О.С. Базун, гр. ГЭ (ГБ)-31
Белорусский Государственный университет транспорта, г. Гомель**

ТРУДОВОЙ ПОТЕНЦИАЛ КАК ОБЪЕКТ УПРАВЛЕНИЯ

Трудовой потенциал предприятия – это сложная открытая система управления, первостепенная роль в которой уделяется трудовым ресурсам и эффективности их использования, поскольку потенциальные возможности использования компетенций выступают конкурентным преимуществом на рынке. Трудовой потенциал организации представляет собой совокупность индивидуальных трудовых потенциалов работников.

Трудовой потенциал интегрирует в себе процессы и результаты, отражающие прошлое, будущее и настоящее. Так, с одной стороны, трудовой потенциал является совокупностью свойств, накопленных бизнес-структурой в процессе ее становления и обуславливающих ее способность к функционированию и развитию. С другой стороны, трудовой потенциал характеризует настоящее с точки зрения практического применения и использования сформированных человеческих ресурсов. Это позволяет провести различие между реализованной и нереализованной возможностями. В этой своей функции понятие «потенциал» отчасти совпадает с понятием «резерв». Оставшиеся в нереализованном виде структурные элементы потенциала могут привести к снижению эффективности его функционирования, а «избыточный» запас сил и способностей работника обеспечивает гибкость и маневренность развития системы по отношению к меняющимся условиям труда.

Трудовой потенциал организации есть величина постоянно изменяющаяся. Под воздействием как объективных факторов

(изменений в производственных отношениях, в конъюнктуре рынка труда и т. д.), так и субъективных (управленческих решений в конкретной организации) изменяются количественные и качественные характеристики самого трудового потенциала. От того, насколько высок трудовой потенциал работников, зависит и сложность задач, на решение которых нацелена деятельность организации. Однако наращивание трудового потенциала не является самоцелью, поскольку недоиспользование потенциала работника, неполная реализация его возможностей могут снизить мотивированность сотрудника к труду, оттолкнуть от процессов постоянного самосовершенствования, вызвать неудовлетворенность работой и организацией в целом. Управление трудовым потенциалом тесно связано непосредственно с управлением персоналом организации, так как в самих трудовых ресурсах заложен необходимый для работы внутренний потенциал.

Управление персоналом осуществляется в процессе выполнения определенных целенаправленных действий и предполагает: определение целей и основных направлений работы с персоналом; определение средств, форм и методов осуществления поставленных целей; организацию работы по выполнению принятых решений; координацию и контроль за выполнением намеченных мероприятий; постоянное совершенствование системы работы с персоналом. С этих позиций управление трудовым потенциалом организации должно осуществляться на всех этапах его формирования (профориентация, подбор и отбор персонала, заключение трудовых договоров), использования (адаптация и освоение должностных обязанностей; оценка эффективности работы; управление мотивацией и стимулирование) и развития (повышение квалификации, перепрофилирование, стимулирование креативной и инновационной активности работников).

Среди основных компонентов трудового потенциала организации, формируемого за счет эффективного использования персонала, выделяют профессиональный, квалификационный, организационный и непосредственно кадровый потенциал. Кадровый компонент включает в себя квалификационный потенциал, т. е. профессиональные знания, умения и навыки, и образовательный потенциал – познавательные способности работника. Профессиональный компонент связан с изменениями содержания труда под влиянием научно-технического прогресса – появление новых и отмирание устаревших профессий, а также усложнение трудовых операций. Квалификационный компонент определяет качественные изменения в трудовом потенциале при непосредственной работе, т. е. рост умений, знаний, навыков, и отражает изменения в личностной составляющей – в трудовом потенциале каждого работника. Организационный компонент трудового потенциала включает высокую

организацию и культуру труда. Он отражается в согласованности, четкости и ритмичности трудовых усилий, а также в высокой степени удовлетворенности работников своим трудом.

В целом можно отметить, что оптимизация управления трудовым потенциалом приведет к росту производительности труда и, следовательно, долгосрочному устойчивому экономическому развитию предприятия.

Список использованных источников

1. Кравченко Ю.А. Концептуальные основы управления развитием трудового потенциала предприятия / Ю.А. Кравченко // Стратегия предприятия в контексте повышения его конкурентоспособности. – 2018. – № 7 (7). – С. 147–151.

2. Фурси Е.А. Современные тенденции в мотивации повышения трудового потенциала персонала / Е.А. Фурси, Д.В. Брянцев // Вестник Астраханского государственного технического университета. Серия: Экономика. – 2017. – № 1. – С. 49–57.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

Н.В. Бобровська,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
А.Г. Костирко,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Глобалізація є всеохоплюючим процесом сучасних трансформацій світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, соціально-культурних, суспільно-політичних взаємозв'язків і взаємозалежностей. Сучасний світ, який є сутнісною ознакою глобалізації, представляє відкриту економічну систему, що розвивається незалежно від глобалізаторів, які мають вплив на її прискорення чи гальмування. Зазначимо, що незалежно від кількісного використання природних ресурсів за видами і заходів застосування природоохоронної діяльності, при виробництві й споживанні товарів і послуг відбувається порушення екологічної рівноваги, що призведе до небезпеки життєдіяльності суспільства і здоров'я людей, а також їх майбутніх поколінь.

Процес глобалізації представляє системність, а глобалізаційні зміни і тенденції впливають на розвиток країн світу і природне навколишнє середовище. Зростаюче навантаження на екосистеми світу, нарощування сировинного і енергетичного потенціалу для задоволення потреб економічно-розвинутих країн світу, збільшення викидів у світовий океан та атмосферу мають руйнівний характер і глобальну масштабність. Тенденції у порушенні рівноваги екосистем мають загальносвітову масштабність, що вимагає зміни пріоритетності сталого розвитку економіки країни, у збереженні довкілля, а також необхідності у запровадженні адаптаційного підходу у гарантуванні екологічної безпеки в усіх її проявах.

Отже, одним з актуальних питань сучасності є сталий розвиток економіки і збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів за видами в умовах глобалізаційних змін та інтеграції країн у світове співтовариство.

Питання зовнішньоекономічної діяльності, вирішення глобальних проблем людства з урахуванням екологічних чинників досліджувались відомими вченими, з-поміж яких: О. Ф. Балацький, О. Г. Білорус, В. І. Власов, П. І. Гайдуцький, С. І. Дорогунцов, Ю. Є. Кирилов, С. М. Козьменко, Ю. М. Манцевич, В. М. Трегобчук та ін.

На місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях економіка і екологія формують складний комплекс причинно-наслідкової залежності. Загальним напрямом діяльності щодо вирішення екологічних проблем є усунення суперечностей між екологічною і економічною підсистемами через повернення економічній підсистемі функцій організаційно-економічного механізму задоволення суспільних потреб і розвитку екологічної потреби до рівня основної.

Таким чином, з метою збереження пріоритетних ознак сталості, за умов глобалізаційних процесів та інтеграції, між країнами доцільно активізувати реалізацію екологічних вимог. Активізація екологічних відносин між країнами потребує необхідності запровадження ідеології пріоритетних напрямів сталого розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Пріоритетні напрями сталого розвитку економіки країн за умов глобалізаційних змін

Джерело: представлено авторами з використанням [1, 2, 3].

Отже, у результаті міжнародної торгівлі, транскордонного перенесення забруднюючих речовин, спільного використання природних ресурсів за видами, їх виснаження і забруднення, збройних конфліктів у сучасному глобалізованому світі, якому притаманне підтримання економічних інтересів, проявляються еколого-небезпечні чинники, що порушує екологічний баланс, погіршує умови життя людства.

Вважаємо, що за умов існування сучасної глобалізації й прагнення країн у нарощуванні національної економіки виникає необхідність у впровадженні напрямів оптимальної еколого-економічної системи з врахуванням світових екологічних норм. Таким чином, пріоритетність сталого розвитку країн повинно враховувати використання природної системи країн світу, що здійснюється через

збалансоване природокористування міжнародного економічного співтовариства.

Список використаних джерел

1. Гайдуцький П. І. Екологізація суспільної свідомості та розвитку агросфери / П. І. Гайдуцький, О. В. Ходаківська // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 15-21.

2. Кирилов Ю. Є. Глобалізація: екологічні ефекти та наслідки для навколишнього природного середовища [Електронний ресурс] / Ю. Є. Кирилов. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/289.pdf>.

3. Туниця Ю. Майбутнє України – у глобальній системі сталого розвитку [Електронний ресурс] / Ю. Туниця // Урядовий кур'єр. – 2019. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/majbutnye-ukrayini-u-globalnij-sistemi-stalogo-roz>

В.С. Бойко, гр. ООкр-18 вк
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

Ефективна робота Державної фіскальної служби є однією з ключових умов економічного зростання країни. Вона гарантує повноцінне наповнення бюджету, виконання державою своїх функцій і фінансування необхідних реформ. У розвинених країнах податки - це ключова складова бюджету країни, а сплата податків - це завжди питання взаємодії між платниками і державою. Корумпована податкова служба не стимулює платників виконувати свій обов'язок перед державою, і навпаки.

Державна фіскальна служба - це майданчик, де постійно відбуваються контакти держави, бізнесу та громадян і формується імідж держави. Без змін в ДФС не буде повноцінної довіри до влади, проведеним реформам і політикам.

На сьогоднішній день одним із головних завдань щодо реформування системи Державної фіскальної служби України є автоматизація сервісів, процесів та впровадження максимальної кількості онлайн-послуг для полегшення ведення бізнесу.

Як свідчить світовий досвід, усі податкові служби йдуть шляхом цифронізації, електронізації, діджиталізації, що допомагає в свою чергу мінімізувати контакти платників податків з чиновниками і, як наслідок відбувається зменшення корупційних ризиків на всіх рівнях

і за всіма напрямками. Також, завдяки максимальній автоматизації усіх процесів відбувається спрощення податкових і митних процедур, полегшення ведення бізнесу і покращення інвестиційного клімату.

За даними Міністерства фінансів, близько 60% контактів платників податків з ДФС відбувається через Центри обслуговування платників. В інших країнах цей показник набагато менше, так, фізичні контакти там складають всього близько 20%, всі інші здійснюються через контактні центри або електронні сервіси. В Україні ж через контактні центри здійснюється тільки 2,4% контактів.

Тому, приблизно 90% обслуговування ДФС необхідно перевести в онлайн режим, щоб мінімізувати черги і паперову тяганину. Головна мета - вирішувати всі питання в онлайн-кабінеті або ж в call-центрі.

Реформа ДФС залишається однією з ключових для розвитку української економіки. Події останніх років чітко показали, що українці хочуть якісно нових відносин між суспільством і урядом, які повинні базуватися на взаємній повазі та довірі. Нова ДФС - це основа довіри між бізнесом і державою. Тільки така довіра буде сприяти добровільній сплаті податків, своєчасному і повноцінному наповненню бюджету, а значить, і фінансуванню всіх необхідних реформ. Для цього доведеться пройти довгий шлях, фактично повністю змінити філософію роботи: перетворитися з репресивного органу тиску в якісну сервісну організацію.

Список використаних джерел

1. Про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2014 р. No 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

2. Сазонов Р. Уроки європейського тренду / Р. Сазонов // Вісник Податкової служби України. – 2013 (червень). – No 21. – С. 54-56.

3. Шулатова І.С. Державна фіскальна служба України: напрямки діяльності та місце у державному механізмі / І.С. Шулатова // Наше право – 2015. – № 4. – С. 168-174.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока,
кандидат економічних наук, доцент.*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Управління – це процес вироблення і здійснення керуючих дій суб'єктом управління. При цьому вплив на об'єкт управління здійснюється направлено для досягнення певної мети такого управління. Для здійснення циклу управління необхідно пройти чотири стадії: планування, організація, мотивація і контроль. Дана схема управління стосується і фінансового стану підприємства.

Істотна увага, перш за все, приділяється етапу планування або прогнозування підсумків майбутнього фінансового стану. У фінансовому аналізі існують різноманітні методики, що дозволяють оцінити поточний фінансовий стан підприємства і дати прогноз його розвитку. При цьому в цілому управління фінансовим станом здійснюється на основі складання прогнозних значень майбутніх показників.

Завдяки цьому аналітик отримує максимум інформації, яку він може використовувати для різних цілей, наприклад, для визначення допустимих темпів нарощування виробничої діяльності, для обчислення необхідного обсягу додаткових фінансових ресурсів з зовнішніх джерел, розрахунку будь-яких фінансових коефіцієнтів та ін.

Залежно від виду використовуваної моделі управління фінансовим станом на основі методів прогнозування можна поділити на три великі групи, а саме:

- методи експертних оцінок;
- детерміновані методи;
- стохастичні методи.

Управління фінансовим станом носить комплексний характер, який враховує динаміку досліджуваних процесів у взаємозв'язку. У цьому сенсі управління повинно завжди враховувати можливі зміни показників розвитку підприємства у майбутньому на основі закономірностей розвитку економічної ситуації в галузі в цілому і на підприємстві зокрема.

В цілому управління фінансовим станом повинно бути засновано на систематичному контролі, що в свою чергу дозволить оперативно виявляти негативні сторони в роботі підприємства та своєчасно приймати дієві заходи щодо виходу з ситуації, що склалася. У випадках погіршення фінансового стану, необхідно терміново переглянути фінансову стратегію підприємства, а керівництву необхідно не тільки освоювати нові методи і техніку управління, а й змінювати стратегію в цілому.

Під час управління фінансовим станом підприємства однією з ключових проблем є дефіцит грошових коштів. У зв'язку з цим

підприємствам необхідно формувати такий грошовий потік, де надходження будуть перевищувати платежі, і які в подальшому можливо ефективно інвестувати. Щоб збільшити грошові кошти, підприємству необхідно перш за все збільшити обсяги продажів та знизити дебіторську заборгованість, тим самим збільшивши суму найліквідніших активів.

Для зниження дебіторської заборгованості потрібен більш жорсткий контроль над своєчасністю оплати рахунків, тобто в залежності від важливості того чи іншого клієнта на підприємстві повинен бути встановлений певний ліміт кредитування, перевищення якого не допускається. Дебіторська заборгованість повинна бути чітко регламентована за термінами, видами та сумами, і на підприємстві обов'язково повинен проводитися моніторинг фінансового стану дебіторів.

Ще одним проблемним місцем у фінансовому стані підприємств є велика сума короткострокових зобов'язань, основною статтею якої є кредиторська заборгованість. Тому перед підприємствами стоїть необхідність скорочення кредиторської заборгованості та підтримання її на рівні дебіторської заборгованості для їх рівного співвідношення. Необхідно здійснювати контроль за ефективністю використання позикових коштів, які повинні використовуватися більш ефективно, ніж власні оборотні кошти, так як вони здійснюють більш швидкий кругообіг, мають цільове призначення, видаються на чітко обумовлений термін і супроводжуються стягненням банківського відсотку при залученні кредиту. Підприємство повинно постійно стежити за рухом позикових коштів і результативністю їх використання, тільки за таких умов відбудеться вирівнювання надходжень і платежів, що в подальшому слугуватиме джерелом їх економії.

Таким чином, управління фінансовим станом підприємства полягає в розробці заходів, рекомендацій і напрямків подальшого розвитку за результатами аналізу, які дозволять суб'єкту аналізу приймати якісні управлінські рішення, що в подальшому вплинуть на кінцеві результати роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Ковальов В.В. Аналіз господарської діяльності підприємства / В.В. Ковальов, О. Н. Волкова. – М. : ПБОЮЛ, 2011. – 424 с.
2. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : [підручник] / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 358 с.
3. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства / К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. – 2013. – № 3. – С. 215.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока,
кандидат економічних наук, доцент.*

М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОСНОВОПОЛОЖНІ СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки ХХІ століття, поставила перед урядами держав проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин. Швидкі зміни факторів, які визначають конкурентоспроможність на світових ринках, динамічний розвиток глобального середовища, змушують уряди, при формуванні умов економічного зростання, активніше звертатися до проблем забезпечення національної конкурентоспроможності у глобальному масштабі. Нагальною є потреба управління інвестиційним кліматом в агропромисловому секторі економіки України, який забезпечував би його економічний розвиток, з урахуванням соціальних та екологічних інтересів суспільства. Однак, процес управління ускладнюється в зв'язку з відсутністю чіткого розуміння його сутності.

Основною метою інвестиційної політики країни у майбутньому має стати створення оптимальних умов для вкладання власних та позикових фінансових й інших ресурсів, що забезпечують зростання доходів на вкладений капітал для розширення економічної діяльності підприємства, створення кращих умов для перемоги в конкурентній боротьбі. Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інноваційно-інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Незважаючи на значну кількість досліджень, наукових праць та публікацій вітчизняних та зарубіжних учених із проблеми створення нормативної бази, завдання реалізації системного підходу до управління інвестиційним кліматом економіки України залишається актуальним. Існує необхідність подальших практичних досліджень у цьому напрямку.

Державі належить важлива роль в організації інвестиційної діяльності. Аналіз світової практики інвестиційних процесів дає можливість виділити два типи державної інвестиційної політики: пасивну й активну. При першій – держава застосовує методи переважно правового й економічного характеру, обмежуючи безпосереднє адміністративне втручання в інвестиційні процеси до мінімуму, а при другій – усі методи і часто держава сама стає інвестором. Ефективним інструментом управління інвестиційним кліматом є інвестиційна

стратегія. Роль фірм і організацій, орієнтованих на виробництво інноваційних продуктів, постійно зростатиме, незалежно від сфери їх діяльності та національної приналежності. Це положення підтверджується ходом економічного розвитку передових держав світу, які утримують лідируючі позиції саме завдяки ефективним взаємозв'язкам науки з виробництвом. На сьогоднішній день немає потреби доводити, що володіння вигідною початковою техніко-технологічною позицією на ринку інтелектуальних продуктів є першочерговою метою більшості організацій, головними напрямками діяльності яких є інноваційне підприємництво. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері економіки залежить від багатьох факторів, серед яких головним є інституційне забезпечення, призначення якого у створенні інституціональних умов функціонування та регулювання інноваційного процесу, як системи організаційно-економічних відносин. Розкриття закономірностей функціонування складних економічних систем при вирішенні проблем активізації інвестиційних процесів неможливе без застосування багатоаспектного підходу до визначення структурних елементів таких систем, що спиралися б на сучасний розвиток національної економіки в умовах прояву фінансової кризи та ресурсних обмежень. Так, аналіз теоретичної та прикладної бази щодо активізації інвестиційних процесів в Україні довів необхідність перенесення центру ваги в системі управління інвестиційними процесами на загальнодержавний рівень. Оскільки завдання суб'єктами управління інвестиційним кліматом в економіці України виконуються різні, отже, і зміст управління, - також різний. Він складається з ряду функцій управління. В сучасній літературі наведено безліч підходів щодо класифікації функцій управління, що пояснюється застосуванням різного роду критеріїв їх оцінки. Однак, питання виокремлення функцій управління інвестиційним кліматом не досліджено.

На етапі реалізації заходів державної політики щодо розвитку економіки основними органами є такі, як: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, Державний фонд майна України, Міністерство зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі, Міністерство економіки, Міністерство закордонних справ, Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції, Агентство міжнародного співробітництва та інвестицій [2, с. 12]. Контроль за ефективністю управління інвестиційним кліматом в економіці України – процес порівняння запланованих результатів з фактичними, що гарантує ефективність здійснення всієї решти функцій. Сутність контролю полягає у тому, що він забезпечує виконання встановлених планових завдань, направлених на безумовне досягнення прийнятих цілей розвитку інвестиційного клімату в заданих умовах. У задачі контролю

входять: збір і систематизація інформації про стан інвестиційного клімату; оцінка одержаних результатів про стан інвестиційного клімату національної економіки; аналіз причин відхилень та факторів, що впливають на формування інвестиційного клімату; підготовка і реалізація рішень, направлених на досягнення намічених цілей розвитку інвестиційного клімату в економіці України.

У контексті формування принципів ефективного управління інвестиційним кліматом у національній економіці пропонуємо виокремити наступні: принцип інтегрованості із системою управління на державному рівні, комплексний характер формування управлінських рішень, принцип високого динамізму рішень, варіативність підходів до розробки управлінських рішень, принцип узгодженості із стратегічними цілями розвитку національної економіки. У рамках виявлення принципів ефективного управління інвестиційним кліматом в національній економіці, необхідним є введення принципу інтегрованості із системою управління ним, що дає можливість підвищити ефективність функціонування національної економіки та досягти максимального позитивного ефекту від інвестиційної діяльності.

Через ототожнення термінів «інвестиційна привабливість» та «інвестиційний клімат» у літературі немає чіткого розмежування між факторами, що впливають на формування кожної із зазначених дефініцій. Однак, інвестиційна привабливість є лише складовою інвестиційного клімату, тому, фактори, що впливають на її формування, мають лише опосередкований вплив на інвестиційний клімат. Крім того, є дослідження, присвячені оцінці факторів впливу на інвестиційний клімат регіону, однак, такі дослідження відсутні на макрорівні. Таким чином, в основу управління інвестиційним кліматом в економіці України мають бути покладені принципи державного регулювання, вираженого у державній фінансовій підтримці розвитку: ціновій, антимонопольній політиках, розвитку інфраструктури, пошуку напрямів інвестиційної антикризової структурної політики в Україні тощо.

Список використаних джерел

1. Сімонова М.В. Компаративний аналіз методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості країн з метою прийняття інвестиційних рішень / М.В. Сімонова/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/1598>
2. Мусіна Л.А. Формування та реалізація державної політики сприяння розвитку інноваційних виробництв і технологій / Л.А. Мусіна // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. – К.: НДЕІ, 2012. – № 5 – 214 с.

3. Головатюк В. М. Проблеми поліпшення інноваційної сприятливості регіональних економік / В. М. Головатюк, В. П. Соловійов // Регіональна економіка. – 2010. – № 1. – С. 89 - 98.

4. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія. / Я. А. Жаліло. – К.: НІСД, 2009. – 336 с.

5. Пріоритети інвестиційної політики у контексті модернізації економіки України: аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2015. – 48 с.

О.С. Васильєв, гр. ФБС-17 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОТОЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Поточне фінансове планування на підприємстві базується на механізмах бюджетного планування – процесу розробки, реалізації та контролю виконання бюджетів – короткострокових фінансових планів.

Значення фінансового планування для підприємства полягає в тому, що воно втілює стратегічні цілі у форму конкретних фінансових показників, надає можливості визначення життєздатності фінансових проєктів, є інструментом одержання зовнішнього фінансування [1].

Отже, виходячи з логіки прийняття рішень, планування представляє собою визначення пріоритетів подальшого розвитку організації на основі аналітичної обробки одержаної інформації про стан і динаміку умов ринкового середовища.

Бюджети (фінансові плани) розробляються з метою прогнозування фінансових результатів, встановлення цільових показників фінансової ефективності і рентабельності, лімітів найбільш важливих (критичних) витрат. Важливим етапом процесу фінансового планування є здійснення контролю за виконанням планів [2].

За результатами аналізу фінансових показників ТОВ «Клеон» можна сказати наступне: на 31.12.2017р. капітал підприємства збільшився на 753,7 тис. грн. і становить 1817 тис. грн. Ця зміна на 83% зумовлена збільшенням оборотних коштів і на 17% – необоротних активів. На кінець аналізованого періоду питома вага необоротних активів у майні підприємства зменшилась на 20,7% і становить 37%, питома вага оборотних активів збільшилась на 11% і становить 73,1%.

Збільшення майна на 753 тис. грн. було забезпечене зростанням власного капіталу на 3,8%, а на 96,2% покривалось збільшенням залучених коштів. Частка майна, що покривалась власними коштами, зменшилась з 16,5% до 11,2%, або на 5,6%. Питома вага залучених коштів збільшилась на 6,3% і становить 88,8%.

Негативні тенденції склалися з показниками рентабельності підприємства, які сягають критично допустимих значень.

Процес планування в ТОВ «Клеон» здійснюється згідно з Положенням «Про планування доходів, витрат та прибутку ТОВ «Клеон», затвердженим Постановою Правління ТОВ «Клеон». В даний час на підприємстві впроваджено горизонтальне планування - складання консолідованого фінансового плану підприємства на основі планів структурних підрозділів.

Доцільним для ТОВ «Клеон» є запровадження внутрішнього госпрозрахунку підрозділів, що дозволить покращити ефективність діяльності підприємства в цілому, підвищити його прибутковість та відповідальність підрозділів за власні результати діяльності та використання витрат. Нами пропонується комбінована система планування, яка буде поєднувати елементи планування „згори-вниз” та „знизу-вгору”. Система багаторівнева: перший рівень – центральний офіс – відповідає за реалізацію стратегічної направленості діяльності підприємства в процесі планування. На цьому рівні створюється консолідований план підприємства, що складається з планів доходів, витрат, активів та пасивів. На основі загального плану підприємства, використовуючи метод планування від досягнутого, враховуючи тенденції розвитку окремого регіону та підрозділу в ньому, централізовано розробляються плани підрозділів, які і доводяться до останніх. Другим рівнем є план підрозділу, що має складатись зі статей його доходів і прямих витрат, а також частки загальних витрат, яка визначається виходячи з частки валюти балансу підрозділу в загальному балансі підприємства, всі ці статті мають бути представлені в розрізі кварталів та за рік. Так буде реалізоване планування „зверху-вниз”, як бачимо воно засноване на організаційній структурі підприємства.

Виходячи із поділу підприємства на центри фінансової відповідальності (в рамках фінансової структури), кожен підрозділ складається з ряду центрів прибутку, центрів витрат та центрів інфраструктури. Нами пропонується схема, за якою центри прибутку та витрат, в рамках кожного підрозділу (третій рівень) розробляють свої плани, які вони потім направляють на розгляд до відділу фінансового планування підрозділу. Відділ фінансового планування, виходячи з плану підрозділу, розглядає план центру фінансової відповідальності та затверджує його. Таким чином буде реалізовано параметр фінансової структури та елемент планування «знизу-вгору».

Запропоновані заходи, на нашу думку, дадуть підприємству можливість покращити фінансово-економічне становище та організацію поточного планування на ТОВ «Клеон».

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств: теоретико-методичне забезпечення формування та відтворення : монографія / Під заг. ред. Журавльової І.В. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 428 с. Розділ 6. Концептуальні основи стратегії фінансового розвитку підприємства. – С. 264-282, С. 291-303.

2. Нагайчук В.В. Сутність фінансової стратегії як економічної категорії / Нагайчук В.В., Панько В.В. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 8. Частина 3. 2014. - с. 168-171.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, професор.*

В.О. Вознесенський, гр. ФБС-17
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНИ ЗА МІЖНАРОДНИМ РЕЙТИНГУВАННЯМ

Рейтинг – це показова оцінка діяльності і ефективності держави. Завдяки рейтинговому оцінюванню, можна прослідкувати динаміку змін, зробити висновки опираючись на дії держави щодо покращення добробуту і встановлення рівня піклування про населення. Рейтинг – це насамперед прозорість і чесність.

Розгляд України і її показників слід почати, на нашу думку, з економічних рейтингів, оскільки саме вони вирішують змогу держави сформувавши фонди на розвиток усіх інших сфер, включаючи соціальну та політичну.

Завдяки своєму географічному розташуванню, Україна має досить розвинену систему власного видобування корисних копалин. Видобування вугілля досить успішне та поширене в Україні, хоча з 2015 року, його видобуток зменшився, але країні 17-ту позицію вдається займати серед усіх країн. Перше місце у вугледобуванні очолює Китай.

Слід відмітити, що однією з потужних бюджетонаповнюючих галузей є видобування газу. У світі видобувають газ 92 країни, Україна серед них 32. Першість у рейтингу за видобутком газу належить США.

Успішним на теренах нашої держави є видобування залізної руди, що сприяє розвитку української металургії.

Інтенсивний розвиток гірничодобувних підприємств відбувався у 1950-1960 р.р. Так вже у 1963 році Українська РСР виробляла 54,6 % залізорудної продукції від загального виробництва в СРСР. Зараз Україна посідає 7 місце серед країн світу з видобутку залізної руди.

Важливою сферою видобування, що вирізняє нашу країну, є видобування урану. Це є основною сировиною для ядерної промисловості. У світі лише 17 держав мають можливість такої

промислової діяльності й Україна серед них на 10 місці.

Маючи серйозне забезпечення сировиною, українські металургійні заводи та комбінати почали активну діяльність і підняли державу на 10 місце з литва сталі. Сировина та її кількість також вплинули на українське виробництво електроенергії, за рейтинговими даними вона посідає 22 сходинку у світі.

Аналізуючи обсяги експорту та імпорту, можемо відмітити, що експорт України складає \$33,97 млрд (53 місце/204 країн), а імпорт – \$38,3 млрд (55 місце/222 країн).

Загальноприйнятим показником економічної діяльності країни є ВВП. В Україні ВВП дорівнює \$87,198 млрд, це 50-та позиція у світі. За цим показником Україна випереджає такі країни, як Ізраїль, Ірландія та Португалія.

Економічна діяльність України повинна бути привабливою для іноземних інвестицій, так на 2016 рік маємо \$65,950 млрд загальних інвестицій, що дає змогу посідати 54 місце у світі за залученням інвестицій [1].

Наступним розглянемо таке важливе питання, як соціальні рейтинги України.

Важливим для держави є забезпечення якісною освітою своїх громадян. В Україні спостерігається щорічне покращення показників у даній сфері і за рейтингом вітчизняна освіта посідає 36 місце серед країн світу. Охорона здоров'я – важлива частина соціального забезпечення, на неї відведено 8 % від ВВП, це 59 позиція із 190 можливих.

За останній час спостерігаємо розвиток гендерної рівності, як принципу, що полягає у тому, щоб вивчити і усунути соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, а також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості жінок та чоловіків в усіх сферах життєдіяльності залежно від особистого вибору людини. Але зрозумілим є те, що для цього потрібен час, на даний момент в Україні лише 65 позиція із 149.

Розвиток повинен супроводжувати людей на протязі усього життя. І саме для дослідження цього в ООН було складено рейтинг країн, громадяни яких якнайбільше навчаються і розвиваються за життя, тут українці посіли 88 місце зі 189.

Україна, нажалю, має велику кількість ув'язненого населення, приблизно 61 000 ув'язнених. Серед усіх країн за цим показником займаємо 30 позицію.

Наша держава має погіршення за рівнем життя населення (112 місце/149). І саме ця ситуація сьогодні не має тенденції до поліпшення, лише за останній рік наша країна опустились на 5 позицій [1].

Закінчимо проведення аналізу політичним рейтингом України. Революційні події, мітинги, пікети, прийняття рішень у результаті таких

подій підняли Україну у рейтингу демократії і зараз вона посідає 84 місце зі 167.

Такі події, як проведення АТО, анексія Криму, терористичні дії на території нашої країни похитнули мир та спокій і Україна опустилась на 156 сходинку зі 163 можливих. Спостерігаємо також активізацію терористичних угруповань і помітне погіршення ситуації навколо загроз терористичних дій, тому отримуємо 21 місце за індексом тероризму. Але разом з цим піднявся рівень загальної міці України на рівень 30 позиції [1].

Список використаних джерел

1. Міжнародні рейтинги України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, професор.*

**О.С. Гарцуєва, гр. ФБС-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми даного дослідження полягає в тому, що мале підприємництво є найважливішою частиною ринкового господарства, що сприяє його динамічності, активізує фінансові й виробничі ресурси, покращує темпи науково-технічного прогресу, вирішує проблеми безробітного населення, а також формує економічно самостійний та стабільний середній клас [1].

Тому, всебічна підтримка модернізації малого підприємництва має бути визначним напрямом реформ в Україні, що стане фактором підвищення рівня життя населення та сприятиме процесам інтеграції економіки України у міжнародне глобальне суспільство.

Впливовість малого бізнесу демонструють інтегровані показники, що віддзеркалюють стан сектору малого підприємництва в країнах з розвинутою економічною системою, та доводять фундаментальне значення малого підприємництва в соціально-економічному та політичному житті кожної країни (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Стан розвитку малого та середнього підприємництва у 2016 році

Країна	Кількість МСП, тис.	Кількість СП на 1000 осіб населення	Зайнято у МСП, млн чол.	Частка МСП у загальній кількості зайнятих, %	Частка МСП у ВВП, %
Великобританія	2 630	46	13,6	49	50-53
Німеччина	2 290	37	18,5	46	50-54
Італія	3 920	68	16,8	73	57-60
Франція	1 980	35	15,2	54	55-62
Країни ЄС	15 770	45	68	72	63-67
США	19 300	74,2	70,2	54	50-52
Японія	6 450	49,6	39,5	78	52-55
Російська Федерація	836,2	5,65	8,1	9,6	10-11
Україна	327,6	4,8	1,8	9,0	12-14

В Україні станом на 1 січня 2017 року середньочисельна кількість працівників малих підприємств становила 1808 тис. працюючих, тобто – лише 9 % зайнятого населення. Частка малих підприємств у валовому внутрішньому продукті України у 5-6 разів менша, ніж у країнах з розвинутою економічною системою, і становить лише близько 12-14 %.

Слід зазначити, що сучасному українському суспільству притаманна суттєва стратифікація та загрозливі масштаби бідності. Так доходи 10 % найбільш забезпеченого населення перевищують у 10 разів доходи 10 % найменш забезпеченого і при цьому більше половини населення України отримує дохід на одного члена сім'ї менший від прожиткового мінімуму [3].

Отже, відновлення і розвиток малого та середнього бізнесу в Україні – це одне із пріоритетних питань, вирішення якого сприятиме оздоровленню вітчизняної економіки.

Як свідчить зарубіжний досвід, найважливішою формою сприяння модернізації малого бізнесу в країнах Європи з розвинутою економічною системою є створення для них преференцій в оподаткуванні шляхом введення окремих податкових зобов'язань (Франція) або застосування загальних зобов'язань з окремими пільговими режимами для малих підприємств (Великобританія). Актуальною на сучасному етапі модернізації малого підприємництва в Україні може бути французька система модернізації малого бізнесу, де поширюються окремі (спрощені) податкові режими для малих та середніх підприємств залежно від обсягу їхнього грошового обороту. Такі підприємства не надають у контролюючі органи декларації про

ПДВ, проте сплачують податок на прибуток, обсяг сплати якого залежить від сфери діяльності (торговельні операції, послуги, та ін.).

Отже, хоча в Україні і поширена спрощена система оподаткування, але для модернізації вітчизняного малого бізнесу є доцільним розглядати закордонні підходи застосування спрощених (спеціальних) режимів оподаткування з метою впровадження передового досвіду та ефективних заходів, адаптувавши їх під вітчизняне законодавство.

Список використаних джерел

1. Болгар Т. М., Гарцуєва О. С. Сучасні тенденції модернізації вітчизняних малих підприємств в умовах невизначеності / Т. М. Болгар, О. С. Гарцуєва // Фінансовий простір. - 2018. - № 4.

2. Н. Бех. Особливості розвитку та функціонування малого і середнього бізнесу в Україні / Н. Бех // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 1(26). – С. 16-18

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

**К.О. Голошапова, гр. ФБС-18 в м
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро**

БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТНАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНЫ

Бюджетная политика является эффективным рычагом, который оказывает влияние на социально-экономическое развитие как государства в целом, так и его регионов. Она направлена на: формирование бюджетных доходов, использование государственных финансовых ресурсов, управление показателями дефицита бюджета и государственного долга.

Бюджетная политика во многом определяет роль государства в регулировании экономических процессов и обеспечении макроэкономического роста.

Поэтому, современная бюджетная политика должна эффективно осуществлять перераспределение результатов экономического и использования национального достояния, тем самым образовывая стимулы для дальнейшего развития общества.

Среди основных направлений бюджетной политики следует отметить: обеспечение сбалансированности бюджетной системы и создание условий для предоставления качественных государственных услуг и повышения фискальной эффективности налоговой системы [1].

Но бывает и экономический спад. В этом случае целесообразно использовать инструменты бюджетно-налогового регулирования, направленные на стимулирование экономического роста и социального развития. Увеличение государственных затрат стимулирует внутренний спрос, инвестиции в производство и человеческий капитал, развитие инфраструктуры.

Одним из приоритетных заданий Украины является формирование оптимального состава и структуры государственных затрат в бюджетной политике. На сегодняшний день, бюджет остается наиболее значительным инструментом государства, который позволяет систематически мобилизовать и распределять финансовые потоки, в зависимости от конкретных стратегических целей развития общества.

Бюджетная политика, как инструмент государственного регулирования экономики, обеспечивает реализацию функций, возложенных на государство обществом. Я считаю, что бюджетная политика должна преобразовать государственный бюджет в механизм способствования инновационному развитию и экономическому росту [1].

На 2019 г. был разработан и предложен проект основных направлений бюджетной политики. Среди основных целей бюджетной политики следует отметить следующие:

- установление граничного объема дефицита государственного бюджета на уровне 2,2% ВВП;
- установление граничного объема предоставления государственных гарантий на бюджетный период не больше, чем 3% доходов общего фонда государственного бюджета;
- общий объем государственных капиталовложений на разработку и реализацию государственных инвестиционных проектов – не меньше 1,8 млрд. грн;
- установление граничного объема государственного долга на уровне не больше 56% ВВП;
- финансирование дефицита специального фонда государственного бюджета за счет кредитов, полученных из иностранных государств, банков и международных организаций для реализации инвестиционных проектов;
- анализ исполнения бюджета за предыдущий год и ожидаемое исполнение за поточный год.

С этого можно сделать вывод, что бюджетная политика в современных условиях должна стать надёжным фактором социально-экономической стабильности и социально-экономического развития общества. Реализация возможностей создаёт стимулы перехода к устойчивому развитию национальной экономики в целом, как основы для развития благосостояния каждого человека в нашей стране.

Список использованных источников

1. Основные направления бюджетной политики [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
https://studbooks.net/2420424/finansy/osnovnye_napravleniya_byudzhethoy_politiki
2. О направлениях бюджетной политики Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DH6G500A.html

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
кандидат экономических наук, доцент.*

**Г.В. Городецька, гр. ООкр-18 в
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Історія пошуку оптимального балансу повноважень центральної та місцевої влади в Україні має давнє коріння. Фактично з моменту здобуття незалежності України це питання не сходило з національного порядку денного. Довгий час в Україні ділили владні повноваження тільки на національному рівні, а до низинного рівня нікому не було діла.

Ситуація почала змінюватися у 2014 році коли Кабінет міністрів затвердив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Далі було змінено законодавство в сфері міжбюджетних відносин, а головною подією децентралізації стало прийняття 5 лютого 2015 р Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Реформа децентралізації одна з найбільш масштабних реформ, яка повинна повністю поміняти систему управління. Децентралізація - це передача повноважень та бюджету від державних органів влади органам місцевого самоврядування. У свою чергу, у створених об'єднаних територіальних громадах з'явилось право самостійно вирішувати місцеві питання освіти, охорони здоров'я, благоустрою та ін. Також передбачається, що реформа місцевого самоврядування підвищить відповідальність та ефективність влади, а формування виконавчої влади органами місцевого самоврядування, а не призначення їх з центру, надасть можливість населенню впливати на чиновників.

Разом з тим, передбачається, що люди зможуть брати участь у вирішенні важливих для громади питаннях, у тому числі, за рахунок місцевих опитувань та референдумів, що підвищить прозорість

прийняття рішень та значно зменшить корупційну складову роботи влади. І як наслідок, покращиться ситуація з дотриманням базових прав і свобод громадян. Також передбачається, що слідом за реформою місцевого самоврядування буде проведено реформування податкової та бюджетної системи, а саме - розширено фінансову базу місцевого самоврядування у відповідність з переданими місцевій владі повноваженнями. З цим багато хто пов'язує початок модернізації транспортної інфраструктури, систем життєзабезпечення, комунікацій, поліпшення роботи соціальних служб.

Крім того, розширення повноважень місцевої влади в питаннях податково-бюджетної політики відкриває шлях до розвитку місцевого бізнесу, що у свою чергу, забезпечить створення нових робочих місць та підвищить автономність місцевої влади стосовно питань соціокультурної політики, з'явиться можливість для фінансування з місцевих бюджетів культурних, освітніх та соціальних проектів з регіональною специфікою.

Але на сьогоднішній день, на жаль, задекларована стратегія децентралізації не передбачає запобіжників щодо посилення стихійної фрагментації України. Існує ризик того, що депресивні регіони і територіальні громади, навіть отримавши додаткові повноваження, будуть не в змозі зробити «перезапуск» регіональної та муніципальної економіки і перейти в режим «економічного самообслуговування» і повноцінного самоврядування.

Тому, політика щодо децентралізації повинна здійснюватися в комплексі з Концепцією реінтеграції України, яка базується на розвитку міжрегіонального співробітництва та кооперації областей України в рамках нових функціональних макрорегіонів.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
2. Про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-2018>
3. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика / О.Скрипнюк // Віче: громадсько-політичний і теоретичний журнал – № 12. – 2015. – С. 22-24.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОСОБЕННОСТИ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА В ОРГАНИЗАЦИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Производительность труда является одним из ключевых показателей деятельности для любой организации, который определяет оценку ее эффективности и качество управления трудовыми ресурсами. Производительность труда является не только важнейшим показателем результативности хозяйственной деятельности предприятия в современной рыночной экономике, но и его постоянный рост является неотъемлемым условием повышения конкурентоспособности предприятия.

Для того чтобы максимально увеличить производительность труда, первоначально необходимо правильно определить её уровень с помощью основных показателей. Основными показателями производительности труда на уровне предприятия являются выработка и трудоемкость. Особенности измерения производительности труда на предприятиях железнодорожного транспорта является то, что оно производится следующими методами:

- натуральный метод оценки;
- условно-натуральный метод оценки;
- стоимостной метод оценки.

Выбор соответствующего метода оценки производительности труда зависит от вида деятельности того или иного структурного подразделения (локомотивное, вагонное депо, станция, дистанция пути, дистанция сигнализации и связи и т.п.).

В структурных подразделениях железных дорог, где выполняются несколько видов работ, производительность труда измеряется в условно-натуральных показателях.

Большое влияние на уровень производительности труда оказывает характер работы отделения дороги: отделениям с транзитным характером требуется меньше работников для выполнения начальных и конечных операций, чем в отделениях, ориентированных на местную работу. Целенаправленное управление производительностью труда, разработка конкретных мероприятий для обеспечения более эффективного и полного использования трудового потенциала предприятия требуют знания влияющих факторов на данный показатель. Непосредственно на уровень производительности труда на железнодорожном транспорте влияют две группы факторов:

- общие (НТП, фондовооруженность, объем капитальных вложений, качество рабочей силы и ее распределение, управление ресурсами и эффективность их размещения);

– специфические (густота перевозок, неравномерность перевозок, соотношение грузовых и пассажирских перевозок, дальность и структура перевозок).

Наиболее важным фактором, который определяет уровень производительности труда на железнодорожном транспорте, является густота перевозок. С ростом густоты перевозок в пределах необходимого запаса провозной способности даже при неизменных показателях использования подвижного состава, производительность труда растет, как правило, за счет лучшего использования рабочего времени сотрудников предприятия. На железнодорожном транспорте создаются благоприятные условия для роста производительности труда с увеличением объема грузо- и пассажиро-перевозок, так как при прочих равных условиях возрастает только зависящий контингент работников, а так называемый независящий контингент остается некоторое время почти постоянным и, следовательно, общая численность работников, обеспечивающих процесс перемещения грузов и пассажиров, возрастает значительно медленнее, чем сам объем перевозок.

Важным фактором, определяющим уровень производительности труда, является степень использования имеющихся технических средств и прежде всего, подвижного состава. С улучшением использования подвижного состава снижаются размеры движения поездов на данный объем перевозок и затраты работы подвижного состава, что приводит к снижению численности работников, в результате чего растет уровень производительности труда.

Также в отделениях дороги с большой долей пассажирских перевозок производительность труда в приведенных тонно-километрах традиционно ниже, чем в подразделениях с меньшим объемом пассажирской работы. Это объясняется тем, что трудозатраты на 1 пасс.-км выше, чем на 1 т-км. В целом, можно сделать вывод, что сложность и специфичность работы железнодорожного транспорта обуславливает ряд особенностей, влияющих на управление производительностью труда, что необходимо учитывать при построении эффективной системы управления.

Список использованных источников

1. Ткачева Е.С. Производительность труда на железнодорожном транспорте / Е.С. Ткачева // Достижения вузовской науки: сборник статей Международного научно-практического конкурса. – 2018. – С. 143-146.
2. Шамрай Л.В. Рост производительности труда как фундамент устойчивого экономического роста / Л.В. Шамрай // Региональная экономика: теория и практика. – 2011. – № 5. – С. 64-68.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

М. В. Дубініна,
доктор економічних наук, професор,
І.В. Ксьонжик,
доктор економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ

Стабільність економічної системи слід розуміти як можливість зберігати нею загальну динаміку життєво важливих параметрів, не припускаючи різкої їх зміни та зміни напрямку розвитку всієї системи. Відповідно, кризи є феноменами, що демонструють нестабільність економічної системи та її підсистем, якщо мова іде про конвергентні кризи. При цьому, кризи провокуються різними причинами, але в сукупності вони зводяться до тих інститутів, які своєю негнучкістю не дозволяють вчасно помітити кризу та застосувати демпфіруючий інструментарій. Саме тому, завжди наслідки будь-яких кризових явищ зазвичай долалися за рахунок інституціональних змін: законодавчих, організаційних, фінансових, податкових [1].

Не дивлячись на значну кількість науково-практичних досліджень у даній сфері, ряд принципових аспектів проблеми залишається поза дослідницьким полем. Вимагає вирішення цілий комплекс важливих теоретичних і практичних питань, пов'язаних із забезпеченням процесу ефективного управління аграрним сектором у період реформування на основі використання сучасних принципів управління бізнес-процесами і комплексу існуючих інформаційних технологій, врахування впливу стратегічного управління на розвиток галузі, корегування напрямів сучасної державної політики щодо її реформування.

Сукупність існуючих інститутів представляє собою інституціональну структуру суспільства та економіки. Досконала інституційна структура регіонального управління економікою має стимулювати її прогресивний розвиток. Основною вимогою до інститутів механізму регіонального управління.

Механізм державного регулювання аграрного сектору економіки формується на основі концепції і принципів управління і повинен максимально враховувати специфічні особливості соціально-економічного середовища регіону, масштаб впливу на нього варіативності внутрішніх і зовнішніх факторів. Очевидно також, що механізм регіонального управління формується з необхідності виконання ієрархії поставлених цілей і повинен виражатися в досягненні показників якісного розвитку регульованої соціально-економічної системи, що визначаються суб'єктами управління.

Встановлені параметри розвитку регіону (як регульованої соціально-економічної системи) визначають напрями формування регіональної економічної політики і, отже, ієрархію цілей механізму державного управління виходячи з особливостей і чинників регіонального соціально-економічного середовища.

Даний механізм дозволяє оцінити відповідність цілей і методів, стратегічних та оперативних цілей державного регулювання поточному стану регіональної економіки, можливостями і потенціалу об'єктів регулювання, спрогнозувати потребу в ресурсах (в т.ч. ресурсах управління) та ефективність реалізованих заходів. При цьому головною метою формування інституціонального механізму регулювання регіонального економічного розвитку є визначення напрямку керуючих процесів в умовах обмеженості ресурсів через розробку програми ефективних дій для системи в цілому і безпосередньо для кожного з рівнів ієрархічної структури, що, в кінцевому підсумку, має сприяти переходу регіональної економіки до якісно нового рівня розвитку. Таким чином, ефективне формування і функціонування інституціонального механізму регулювання визначається концепцією і принципами управління і обумовлено виконанням наступних необхідних підготовчих заходів:

1. визначення повноважень і відповідальності всіх рівнів системи регулювання виходячи з принципу ієрархічності та делегування повноважень;

2. оцінка наявної ресурсної бази здійснення процесу регулювання і джерел фінансового забезпечення;

3. визначення та аналіз характерних властивостей та особливостей елементів системи регулювання для врахування їх у процесі реалізації цілей механізму управління;

4. створення інформаційно-аналітичної підсистеми регулювання регіональних економічних процесів, необхідної для збору та обробки інформаційних потоків, супутніх реалізації цілей управління, і забезпечення “зворотного зв'язку” між суб'єктами та об'єктами управління;

5. розробка і структурування інструментарію оцінки ефективності як самої системи управління, так і процесу реалізації цілей державного регулювання на основі індикативних показників відхилень і ступеня їх впливу;

6. побудова моделі реалізації управлінських процесів з урахуванням структурних зв'язків і залежностей системи державного регулювання аграрного сектору економіки;

7. розробка системи оцінки якості регулювання.

Беручи до уваги факт цільової орієнтованості інституціонального механізму регулювання регіональних соціально-економічних процесів в аграрному секторі, сам управлінський процес

подається як поетапна реалізація стратегічних заходів регіональної економічної політики, що формують основу переходу до якісно нового рівня розвитку, а також конкретних заходів програмного характеру, що визначають досягнення цілей за певними напрямками застосування управлінських ресурсів. Таким чином, система регулювання регіонального аграрного сектора економіки за своїми цілями реалізується за допомогою комплексу проєктів, які, в свою чергу, реалізують ті чи інші сторони і аспекти інституціонального управління.

Список використаних джерел

1. Гайдуцький П. І. Аграрна реформа в Україні / П. І. Гайдуцький, П. Т. Саблук, Ю. О. Луценко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
2. Корецький М.Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія. - К.: Вид-во УАДУ, 2002. - 260 с.
3. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / За ред. П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка. - К.: ІАЕ, 2002. - 60 с.

О.Б. Злотенко

Хмельницький національний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У більшості випадків інвестиційна діяльність підприємства полягає у вкладенні капіталу з метою отримання прибутку. Приймаючи до уваги, що ефективне вкладення капіталу спрямоване на зростання економічного потенціалу підприємства, інвестиційну діяльність можна вважати однією із важливих складових забезпечення його економічної безпеки [1, с. 173].

Такі аспекти, як технічний рівень, організація виробництва здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на результативність діяльності, яка забезпечується інвестиційними ресурсами. [2, с. 26].

Інвестиційна діяльність в контексті освоєння ресурсів передбачає пошук оптимального джерела фінансування та розробки відповідних умов його залучення. Разом з тим сам процес залучення зазначеного фінансування також носить ризиковий характер, та безпосередньо впливає на економічну безпеку особи, що залучає таке фінансування.

Фінансування економічної діяльності підприємства є частиною комплексу забезпечення економічної безпеки підприємства також воно є невід'ємним елементом господарської діяльності останнього, оскільки є джерелом не тільки для оновлення складових задіяних у

господарському процесі, але й безпосередньо для забезпечення зокрема виробничої діяльності.

Джерелами фінансування можуть бути власні кошти підприємства та запозичені. В контексті забезпечення економічної безпеки пріоритетними вважаються власні кошти підприємства проте в багатьох випадках їх обсяг не може забезпечити потреби підприємства, як наслідок рівень економічної безпеки знижується.

Таким чином, за умови відсутності достатніх обсягів внутрішнього фінансування доцільно використати зовнішні джерела, до складу яких входять інвестиції. Таким чином, інвестиційна діяльність стає невід'ємною частиною забезпечення ефективної діяльності підприємства та умовою досягнення стану економічної безпеки підприємства.

У разі залучення підприємством позикового капіталу на відміну від інвестиційної безпеки інвесторів, яка визначається відносно отримання готівкового або капіталізованого доходу, інвестиційна безпека самого підприємства визначається відносно поставлених ним цілей інвестування. Якщо інвестиційна безпека інвесторів залежить від ступеня їх захищеності від можливих втрат інвестованих коштів, то інвестиційна безпека підприємства визначається ефективністю використання інвестованих коштів для досягнення поставлених цілей, а саме величиною отриманого прибутку, соціального чи іншого ефекту, бажаним рівнем економічної безпеки і фінансово-економічного стану в результаті реалізації інвестиційних проектів [3, с. 32].

При цьому слід усвідомлювати, що в контексті інвестицій разом із залученням додаткового фінансування господарської діяльності підприємства до управління останнього в тій чи іншій мірі долучатиметься інвестор, який зокрема розраховуватиме на частину прибутку. Така особливість інвестиційного процесу разом з нейтралізацією нестачі фінансування, як ризику економічній безпеці підприємства, може стати причиною зниження її рівня.

Інвестиційна безпека підприємства – це комплексне поняття, яке відображає вплив сукупності зовнішніх і внутрішніх факторів у сфері інвестицій на економічну безпеку підприємства. До переліку зовнішніх можна віднести фактори: політичного, соціального та економічного становища; законодавства в сфері інвестицій; загального інвестиційного клімату та інші. Внутрішніми факторами інвестиційної безпеки підприємства є: інвестиційний потенціал; інвестиційна привабливість підприємства; кадрове забезпечення інвестиційної діяльності; наявність достатніх обсягів власних коштів; захищеність власного капіталу і т. п.

На нашу думку, на відміну від поняття інвестиційної безпеки підприємства поняття економічної безпеки інвестиційної діяльності характеризує захищеність підприємства в умовах і часових межах планування і реалізації конкретних інвестиційних проектів. При цьому

важливим фактором впливу стає, наприклад, наявність кадрового забезпечення, а те, наскільки безпечними є його управлінські рішення щодо формування джерел фінансування інвестицій.

Забезпечення економічної безпеки інвестиційної діяльності підприємства полягає у досягненні оптимального співвідношення між потребою у інвестиційних коштах та обсягами залучених інвестицій по відношенню до обсягу власного капіталу, за умов усвідомлення і узгодження кінцевих цілей підприємства та інвесторів.

Список використаних джерел

1. Бушовська Л. Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства / Л. Б. Бушовська // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 11. – С. 170-176.
2. Очерedyкo О. О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України / О. О. Очерedyкo // Менеджер. – 2016. – № 4. – С. 24-31.
3. Міщук Є. В. Аналіз загроз інвестиційної безпеці підприємства та інвесторів / Є. В. Міщук, В. С. Адамовська // Економіка та держава. – 2015.– № 1.– С. 30-32.

П.И. Иванова, гр. ГБ-41

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

ПЛАНИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОРПОРАЦИЙ

Планирование представляет собой вид управленческой деятельности по определению будущего состояния компании и выбора пути его дальнейшего развития. Результатом планирования являются плановые решения как основа последующей целенаправленной деятельности хозяйствующего субъекта. Планирование фактически это процесс по разработке проекта, в котором определены цели, задачи для достижения целей в будущем.

Предметом планирования являются ресурсы, необходимые для выполнения требуемого объема работ. При этом реализуется цель планирования – оптимизация использования всех видов ресурсов. При планировании определяется объем ресурсов и период их использования.

Следует отметить, что планирование занимает важнейшее место в практической деятельности крупных организаций корпоративного типа.

Это функция, связанная с определением целей, задач и решений организации на определенный период, а также ресурсов, необходимых для достижения этих целей, с выбором путей и методов их достижения.

Это одно из ключевых средств, с помощью которого обеспечивает единое направление усилий всех сотрудников организации к достижению ее общих целей. Оно предусматривает разработку комплекса мероприятий, определяющих последовательность выполнения поставленных задач и достижения конкретных целей, с учетом возможностей наиболее эффективного использования имеющихся ресурсов.

Процесс планирования начинается с определения того, чего именно может реально добиться организация. Для этого выявляются сильные и слабые стороны организации в таких областях, как производство, инвестиции, финансы, маркетинг, научные исследования и разработки, трудовые ресурсы и т.д.

Цели планирования состоят в следующем:

- наращивание объемов реализации продукции, работ, услуг;
- увеличение контролируемой доли рынка;
- прогноз предпочтений, потребностей, требований и доверия потребителя;
- обеспечение согласованных сроков реализации;
- установление уровня цен с учетом условий конкуренции.

Планирование охватывает все основные сферы экономической деятельности корпорации, такие, как производство, инвестиции, финансы, научные и проектные разработки, закупки, сбыт. Оно предусматривает выявление и прогнозирование спроса, анализ и оценку имеющихся ресурсов и перспектив, развития хозяйственной конъюнктуры. Отсюда вытекает необходимость увязки планирования с маркетингом и контролем с целью постоянной корректировки показателей производства и сбыта вслед за изменениями спроса на рынке.

Планирование ориентировано на определение основных целей и задач корпорации на конкретную перспективу, анализ путей, форм и средств их реализации и ресурсного обеспечения. Его основное предназначение состоит в определении примерной траектории развития предприятия, его основных целей, стратегии их достижения, политики в отношении внешней среды. План отражает основные параметры функционирования важнейших сфер, направления и приоритеты деятельности предприятия, критерии, показатели, нормативы, количество производимой продукции. При этом планирование осуществляется во всех звеньях корпорации.

В основу системы планирования положены следующие принципы:

- оптимальность плановых решений в соответствии с выбранными критериями;
- сбалансированность и пропорциональность показателей;
- выделение приоритетов и ведущих звеньев;

– неперервність, то єсть поєднання поточних показателів при зміні умов і обґрунтуванні резервного, урахуованого різних ризиків, варіанта плану, призначеного для виконання при найнеблагоприятніших обставинах;

– обов'язковість виконання планів;

– наявність чітких часових меж;

– обов'язковий чисельний вимір всіх показателів планів.

Слід зазначити, що в умовах сучасної економіки зростає значимість і актуальність планування в організаціях корпоративного типу, так як від його якості організації коренним чином залежить благополуччя і фінансова стійкість.

Список використаних джерел

1. Бухтик, М.И. Финансовое планирование и прогнозирование: практикум / М.И. Бухтик. – Пинск: ПолесГУ, 2014. – 65 с.

2. Герасимов, Б. И. Организация планирования на предприятии / Б.И. Герасимов, В.В. Жариков, В.Д. Жариков. – М.: Форум, 2014. – 240 с.

3. Дубровин, И. А. Организация и планирование производства на предприятиях / И.А. Дубровин. – М.: КолосС, 2016. – 360 с.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

В.В. Кавун, гр. ФБС-18 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Будівельна галузь є однією з найважливіших сфер народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання країни. Важливість цієї галузі для економіки країни можна пояснити наступним чином: капітальне будівництво створює велику кількість робочих місць та споживає продукцію багатьох галузей народного господарства.

Економічний ефект від розвитку цієї сфери полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво. А вже з розвитком будівельної галузі розвиваються: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробка і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. Також будівельна галузь економіки сприяє розвитку підприємства малого та середнього бізнесу, одним з яких є підприємство у Дніпрі ТОВ «Еліт Глас».

Специфіка підприємства – це виробництво склопакетів для алюмінієвих фасадів з використанням скла з різними видами штукатурок, починаючи з простих енергозберігаючих, закінчуючи високоселективними, з високим коефіцієнтом тепловіддачі.

Основною перевагою склопакетів з енергозберігаючим склом є створення у приміщенні оптимальної температури для роботи і відпочинку. У квартирах – це підвищує рівень комфорту на робочих місцях, підвищується ефективність виробництва.

Енергозберігаючі склопакети ефективно зберігають тепло всередині приміщення, значно економлять кошти, що можуть бути використані на додатковий обігрів. На жаль, в Україні кліматичні умови такі, що взимку в квартирах, де встановлені звичайні вікна, часто виникає необхідність користуватися електрообігрівачами. А влітку, в спеку, – активно працюють кондиціонери. На роботу цієї апаратури витрачаються чималі кошти. Якщо ж встановити у квартирі енергозберігаючі склопакети, взимку не буде необхідності в додатковому обігріві, а у літній період зменшиться необхідність кондиціонувати приміщення.

Тому популярність склопакетів з енергозбереженням пояснюється не тільки тим, що вони створюють комфортні умови для проживання, але й тим, що, завдяки їх використанню, щорічно економляться значні кошти.

Досліджуючи вітчизняний ринок скла прозорих конструкцій, виділимо найважливіші тенденції: загострення конкуренції, використання маркетингових та логістичних концепцій, необхідність інновацій, диференційованих стандартів, пришвидшення темпів розвитку бізнесу. Виявлено, що з огляду на пропозицію ринок склопрозорих конструкцій України є різноманітним.

Сучасні тенденції на ринку склопрозорих конструкцій свідчать про зростання товарного асортименту, різноманітність цінкових стратегій, високий рівень цінової динаміки. Зростання обсягів реалізації ПВХ профілів зумовлено зміною вподобань споживачів, оскільки склопрозорі конструкції зручні в експлуатації. За оцінками експертів, останнім часом ринок склопрозорих конструкцій збільшиться на 20–35 %, а що стосується попиту, то він також зростатиме ще принаймні найближчі п'ять років.

Основною тенденцією формування виробничих відносин на ринку склопрозорих конструкцій є інноваційність, що ґрунтується на високому динамічному комплексі дій: “науково-практичне дослідження – експериментальна розробка – технологічне впровадження – новий продукт, який пропонується на ринку”.

У сучасних умовах оптимальними результатами інноваційної діяльності слід визначити впровадження новіших та ефективніших виробничих технологій, створення нової продукції, а також постійне

оновлення та вдосконалення вже існуючої продукції, появу нових робочих місць, залучення інвестицій.

У 2017 році почалося довгоочікуване економічне пожвавлення після затьожної кризи, що розпочалася у 2013 році. Це дає підстави говорити про перспективи та актуальні тенденції віконного ринку України.

До ключових аспектів розвитку ринку експерти відносять поступове зростання частки ринку алюмінієвих конструкцій. До 2020 року передбачають, що алюміній займе мінімум 15 % ринку. Отже, можна чекати зростання продажів ПВХ-конструкцій.

В умовах економічної кризи формується переорієнтація постачальників на більш економічні рішення. Про цю тенденцію знають і закордонні виробники. До України поставляється ПВХ- профіль економ-класу за ціною нижче собівартості.

До 2020 року експерти прогнозують і підвищення попиту на конструкції ПВХ преміум-класу. Масове збільшення обсягів будівництва на українському ринку позитивно позначається на розвитку віконної промисловості – на виробництві металопластикових вікон і склопакетів. За прогнозами, галузь очікує подальше зростання, а виробників даного сегмента – укрупнення і розширення виробництва.

Можемо зробити прогнози щодо подальших перспектив, оскільки поступово зростає купівельна спроможність населення і одночасно постає необхідність заміни дерев'яних вікон на сучасні металопластикові, що мають поліпшені технічні та функціональні характеристики.

Отже, слід відзначити стабільне зростання ринку ПВХ - профілів і обладнання: з кожним роком ці показники підвищуються на 15-40 %. Але, необхідно відмітити, що на даному етапі розвитку віконного сектора відбувається конкурентна боротьба, що останнім часом досить посилилась.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elite-glass.net/>
2. Фінансовий аналіз: Навч. посібник для студентів вузів / Салига С. Я., Дацій Н. В., Корецька С. О. та ін. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – 210 с.
3. Фінансовий аналіз / Білик М. Д., Павловська О. В., Питуляк Н. М., Невмержицька Н. Т. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
4. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз. Навч. посібник. / Фролова Т. О.– К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 283 с.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

З.Д. Калініченко,
кандидат економічних наук, доцент кафедри ЦПД
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПІДТРИМКА СТІЙКИХ ТЕМПІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ЯКІСТЬ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Перетворення економічної системи України та подальший розвиток у мінливому ринковому середовищі вимагає уваги до макроекономічних аспектів стабільності господарського механізму держави та проведення політико-правових і соціально-економічних реформ.

На увагу заслуговують дослідження правового поля впливу на макроекономічну стабільність у зв'язку із потребою розвитку економічної системи України. Базові позиції країни ще слабкі, потрібно впроваджувати масштабніші реформи в усіх сферах життя.

Вже в середньостроковій перспективі свої результати дадуть запроваджені реформи в освіті, системі охорони здоров'я, пенсійній системі, реформи державного управління. На часі – зміни в управлінні державним майном, в залученні інвестицій, в посиленні дерегуляції та децентралізації. Окрема увага – створенню антикорупційного суду. Цей інструмент дасть можливість поставити крапку в дискусіях щодо корупції в Україні.

Сьогодні перед Україною стоять великі загрози. Ріст економіки дуже незначний. На 2019 рік заплановано 3% економічного зростання, тоді як вже в середньостроковій перспективі необхідно мати 5 і більше відсотків зростання.

Макроекономічна стабільність – це складна комбінація внутрішньо- та зовнішньоорієнтованих заходів, які, відбиваючи діалектику частини й цілого, визначають сутнісні особливості ендогенних соціально-політичних і економічних акцій у конкретний момент розвитку економічної системи на інноваційних засадах [1, с. 27].

Термін «макроекономічна стабільність» описує національну економіку, у якій зведена до мінімуму уразливість до зовнішніх потрясінь, що, в свою чергу, збільшує можливості її сталого зростання. Макроекономічна стабільність виступає в якості буфера проти валютних і процентних коливань на світовому ринку. Це необхідна, але недостатня вимога для економічного росту. Вплив коливань валютних курсів, великий борговий тягар і некерована інфляція можуть викликати економічну кризу та обвал ВВП. І МВФ, і ЄС роблять акцент на макроекономічну стабільність. Макроекономічна стабільність означає:

по-перше, економічне зростання, яке забезпечується через підвищення ефективності виробництва із застосуванням досягнень науки і техніки;

по-друге, повну зайнятість — забезпечення робочими місцями усіх, хто бажає і здатний працювати;

по-третє, стабільний рівень цін, оскільки зростання рівня цін ускладнює господарські зв'язки економічних суб'єктів, знижує реальні доходи населення і знецінює заощадження;

по-четверте, досягнення рівноваги у зовнішньоекономічних зв'язках, що відповідно відображається у стабільному курсі національної валюти та активному сальдо платіжного балансу.

Стійкі темпи економічного зростання означають відсутність суттєвих відхилень річних змін реального ВВП від середньострокової траєкторії. Національний банк сприяє підтримці стійких темпів економічного зростання, що дає змогу уникати нагромадження макроекономічних дисбалансів, корекція яких має негативний вплив на потенціал економіки. Політика цінової стабільності найкраще кореспондує із забезпеченням стійких темпів приросту ВВП, оскільки усуває передумови для непередбачуваних та суб'єктивно вмотивованих рішень щодо змін у монетарній політиці.

З метою забезпечення стійких темпів економічного зростання України, структурної перебудови економіки, реалізації програм поліпшення доступу до кредитів, формування довгострокових інвестиційних ресурсів необхідно посилювати координацію грошово-кредитної (монетарної) та бюджетно-податкової політики.

Стабільність можна визначити як довготривалу макроекономічну збалансованість. Тобто вона досягається завдяки збалансованості економіки в часовому вимірі та виявляється за допомогою деяких загальних показників, основними серед яких визначають інфляцію і дефлятор ВВП, зміну ставки валютного курсу і рівень банківських відсотків за кредитами. Фінансово-грошова стабільність чи її протилежність виявляється синхронно через усі індикативні показники [3, с.167].

Сьогодні, за оцінками Міжнародного валютного фонду, сукупні інвестиції в українську економіку становлять 19% ВВП. Це один з найнижчих показників серед країн ЄБРР і найнижчий серед країн з порівняним рівнем доходу. Прямі іноземні інвестиції становлять лише 2% ВВП [2]. Це також один з найнижчих показників в регіоні.

Для інвестицій потрібні макроекономічна стабільність і реформи. Так, Україні вдалося укласти короткострокову угоду з МВФ, яка практично повністю покриває потреби в зовнішньому фінансуванні в 2019 році. Інфляція продовжує знижуватися, хоча і залишається високою - 9,8% за 2018 й рік [2]. Та головне – не зупиняти проведення політико-правових і соціально-економічних реформ.

Приватизаційна реформа: на початку 2018 року ухвалено Закон «Про приватизацію», що спрощує процедуру приватизації: тільки 2 групи об'єктів приватизації (мало- та великомасштабна приватизація)

замість 6-ти, тільки 2 типи аукціонів замість 5 і т.д. Таким чином, маломасштабна приватизація проводиться виключно шляхом онлайн-аукціонів, а саме через електронну платформу ProZorro, яка вже дозволяє здійснювати продаж та оренду державного майна легко, швидко та прозоро.

Завершено розподілення державних підприємств за групами для подальшої процедури приватизації. На 2019 рік запланована приватизація великих підприємств.

Реформа державного управління пов'язана з затвердженням нового стратегічного планування в рамках середньострокових пріоритетних дій Уряду до 2020. Проводиться реорганізація в міністерствах, інших урядових органах та директоратах, введено позиції близько 800 фахівців з питань реформ.

Земельна реформа: разом зі Всесвітнім Банком розроблена концепція Національного ринку землі. Затверджена Державна програма з розвитку фермерства на 2018-2020рр.

Боротьба з корупцією: Україна систематично займається питаннями дерегуляції бізнесу, знищено корупцію в адміністрації податків, змінена система держаних закупівель. Всі державні реєстри стали відкритими.

За підрахунками, тільки завдяки роботі ProZorro Україна заощадила у 2018 році близько 700 млн євро.

Закупівлі медпрепаратів стали ефективнішими, і теж заощадили бюджетні кошти; водночас, ціни на деякі препарати стали нижчими.

Посилено вимоги щодо декларації майна державних чиновників.

Майже повністю сформовано державну антикорупційну вертикаль: від запобігання (НАЗК) до боротьби (НАБУ, САП). Створення спеціалізованого Вишого Антикорупційного Суду України стало реальним після ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про Вищий антикорупційний суд».

Проведені значні зміни в податковій сфері. Покращено податкове управління, включаючи автоматичне відшкодування ПДВ.

Децентралізація є однією з найуспішніших на сьогодні реформ в Україні та такою, що наближається до успішного завершення. На сьогодні сформовано 710 об'єднаних територіальних громад, які представляють 30% території України, та 14% її населення. Місцеві бюджети продовжують зростати, і становлять вже майже 51.2% зведеного бюджету (це найвищий рівень за роки незалежності України).

Інвестиційний клімат України: Інвестиції капіталу в Україну зросли на 19.9% за перші три квартали 2018 року.

Україна залишається послідовною в своїх діях, спрямованих на утвердження демократичних інституцій та верховенства права, боротьби з корупцією, модернізації економіки та інфраструктури, підвищенні добробуту населення. Імплементация Угоди про Асоціацію

між Україною та ЄС залишається серед ключових пріоритетів. ЄС став головним економічним партнером України: його частка у зовнішньоторговельному обороті 41.3%.

Головні пріоритети на 2019 рік:

– боротьба з корупцією, включаючи запуск Вищого антикорупційного суду;

– приватизація та ефективне управління державними підприємствами;

– покращення бізнес клімату;

– модернізація інфраструктури;

– реформа енергетичного сектору;

– підготовка до земельної реформи та підтримка аграріїв;

– розвиток інновацій, подальша боротьба з корупцією, укріплення верховенства права;

– подальша реалізація вже запущених реформ (децентралізація, охорони здоров'я, пенсійна та освітня реформи).

У рамках політики пришвидшеного економічного зростання було сформовано пакет з 35 законопроектів, які покликані вирішити 5 основних завдань – заохочення інновацій, захист бізнесу, дерегуляція, поліпшення ділового клімату, полегшення доступу до фінансування та державних ресурсів.

Слід визнати, що на шляху до успіху в євроінтеграції має бути зроблено значно більше, ніж було досягнуто, та усвідомити необхідність подальшої системної роботи. Основи макроекономічної стабільності вбачаються у застосуванні соціально-орієнтованих реформ макроекономічного впливу. В Україні ще спостерігається стан макроекономічної нестабільності, спричинений насамперед значним податковим тиском, станом платіжного балансу та зовнішньої торгівлі, наявністю несприятливого бізнес-середовища, що в свою чергу впливає на інвестиційну і євроінтеграційну привабливість країни.

Список використаних джерел

1. Ситник А. Ухвалення закону про Антикорупційний суд — важливий крок на шляху до створення в Україні незалежної судової інституції [Електрон. ресурс] <https://nabu.gov.ua/novynu/uhvalennya-zakonu-pro-antukorupciynyy-sud>

2. Підсумки засідання Національної ради реформ України [Електрон. ресурс] <https://fsr.org.ua/news/pidsumky-zasidannya-nacional-rady-reform-ukrayiny>

3. Про Концепцію судово-правової реформи в Україні ВР України Постанова ВР від 28.04.1992 № 2296 http://ligazakon.ua/l_doc2

4. Мазур Олександр Невтішні підсумки антикорупційної реформи <https://ukranews.com/publication/2584-neuteshytelnye-promezhutochnye-ytogy-antukorrupcyonnoy-reformy>

Т.О. Кізима,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри імені С.І. Юрія
Тернопільський національний економічний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ШАХРАЙСТВА: СВІТОВИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Стрімкий розвиток світової економіки, поширення глобалізаційних процесів, збільшення обсягів банківських та інших фінансово-кредитних послуг призвели до підвищення ролі фінансів у сучасному житті. Водночас активне використання новітніх інформаційних технологій, безготівкової форми розрахунків спричинили зростання проявів шахрайства у фінансовій сфері. Оскільки фінансові шахрайства належать до надзвичайно «витончених» злочинів, то їх ідентифікація вимагає наявності відповідних знань щодо найбільш характерних ознак таких діянь та сучасних технологій їх виявлення.

Формування ефективної методики оперативного виявлення ймовірних фінансових зловживань український учений Н. Ковтун [1] пропонує здійснювати на основі системного аналізу з використанням математичних, аналітичних та психофізіологічних методів досліджень.

У зазначеному контексті досить цікавими, на нашу думку, є дослідження, проведені компанією ACFE у 2018 р. щодо виявлення випадків корпоративного шахрайства у різних країнах світу (табл. 1).

Таблиця 1

Статистика методів виявлення випадків корпоративного шахрайства у світі в 2018 р. [2]

Методи виявлення	% виявлення	Середня кількість місяців виявлення	Середні збитки, тис. доларів США
Підказка / натяк	40	18	126
Внутрішній аудит	15	12	108
Аналіз керівництва	13	14	110
Випадково	7	24	150
Інші	6	-	-
Звірка рахунків	5	11	52
Експертиза документів	4	18	130
Зовнішній аудит	4	23	250
Нагляд / моніторинг	3	6	50
За повідомленнями правового характеру (ДФС, поліція тощо)	2	24	935
ІТ-контроль	1	5	39
Сповідь	1	24	186

Як свідчать дані табл. 1, поради/натяки, внутрішній аудит та аналіз керівництва є основними методами виявлення шахрайства, які

сумарно були вказані у 68% випадків. При цьому необхідно зазначити, що про корпоративне шахрайство у більшості випадків ставало відомо з внутрішніх джерел (працівники – 53%, акціонери/власники – 2%), значно менше – із зовнішніх (замовники – 21%, постачальники – 8%, конкуренти – 3%) та інших джерел (анонімно – 14%, інші – 5%) [2].

За результатами дослідження «Шахрайство в українських компаніях», проведеного у 2017 році компанією Kreston GCG, «найбільш частими способами виявлення шахрайства в Україні, як і світі загалом, є внутрішній аудит і неофіційні внутрішні джерела. Однак, на відміну від України, для їх використання використовується ефективний і безпечний канал отримання інформації – «гаряча лінія». В Україні ж його використовують тільки 9% компаній і приблизно стільки ж сприймають як ефективний канал. Звертає на себе увагу і той факт, що, за оцінками респондентів, виявлення шахрайських дій доволі часто відбувається випадковим чином (при цьому частіше за інших практику випадкового виявлення відзначають представники секторів торгівлі і промислового виробництва, які, в свою чергу, частіше за інших зіштовхуються з шахрайством (в галузевому зрізі)» [3].

Схожі результати були отримані у 2018 р. й аудиторською компанією «PwC», згідно з якими 14% випадків шахрайства в українських компаніях було виявлено в результаті моніторингу підозрілих дій або шляхом інформування через неофіційні внутрішні канали, 14% випадків були виявлені випадково [4, с. 5].

Таким чином, ідентифікацію фінансового шахрайства як антисоціального та протиправного діяння доцільно здійснювати на основі комплексного використання усієї сукупності формальних та неформальних методів його виявлення, що сприятиме формуванню необхідних умов для його мінімізації в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Ковтун Н. Методи індикативної оцінки можливого шахрайства у фінансовій сфері. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». 2011. Вип. 123. С. 11-15.
2. Все про шахрайські схеми в бізнесі та шахраїв! Частина 1. URL: <https://olenachumachenko.com/>
3. Ковбель А. Про шахрайство в українських компаніях. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/shahrajstvo-v-ukrajinskih-kompanijah-srijnjattja-top-menedzhmentu-1717029.html>
4. Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2018 року. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/economic-crime-survey.html>

О.А. Князєва
доктор економічних наук професор,
професор кафедри економіки підприємства
та корпоративного управління
Одеська національна академія зв'язку імені О.С. Попова

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В ПЕРІОД ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасне суспільство стоїть на порозі переходу до цифрового формату відносин у більшості сфер суспільно-економічних відносин. Це задекларовано, серед іншого, у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [1], яка «передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур». Відповідно до цих процесів, інформаційно-комунікаційні технології (надалі ІКТ) галопуючими темпами втручаються у суспільне життя, медицину, освіту, культуру, фінансові інститути. Формується мережева економіка та нові фінансові інструменти (криптовалюта). Усе це формує нові можливості для оптимізації фінансових операцій, спрощує взаєморозрахунки, підвищує загальну фінансову грамотність населення усіх вікових прошарків – від дітей, яка в змозі отримати власний платіжний інструмент, до літніх осіб, які можуть отримувати пенсії та соціальну допомогу, сплачувати рахунки, спілкуватися в мережі, замовляти товари та послуги, не виходячи з дому.

Втім, процес переходу до цифрового формату соціально-економічних процесів на базі використання ІКТ містить у собі і певні проблеми та загрози. Виходячи з цього, питання аналізу основних чинників та проблем, які виникають у період переходу до нових форматів економічних та фінансових відносин, є актуальним. Метою роботи є виокремлення основних, найбільш значущих проблем, які впливають на сталий розвиток фінансово-економічних систем та фінансового ринку.

Попередні дослідження автора дозволили систематизувати низку проблем технологічного та соціально-економічного характеру, які виникають в період переходу до цифрової економіки та суспільства [2]. У даній роботі зосередимося на аналізі тих, які негативно впливають саме на розвиток фінансового ринку. До таких проблем віднесемо:

1. Значна нерівномірність доступності населення до цифрових фінансових сервісів. Це обумовлюється і не розгалуженістю платіжних терміналів та банкоматів у сільській місцевості, і нерівністю у засобах персонального доступу до мережі Інтернет (для отримання цифрових послуг). Так, закарпатські регіони демонструють майже 40%

забезпеченості населення засобами доступу до Інтернет, тоді як центр та південь (зокрема, міста Київ та Одеса) констатують 106% забезпеченості населення. Тобто у цих регіонах населення має декілька персональних точок доступу до цифрових сервісів. Таким чином, у середньому по країні майже половина населення не має постійного сталого доступу до мережевих сервісів, зокрема і до фінансових цифрових послуг.

2. Низька платоспроможність населення та великі витрати на утримання родини (комунальні послуги та харчування становить до 70% витрат домогосподарств, 3,3% населення мешкають за межами бідності [3]) призводить до неможливості постійного оновлення персональних засобів доступу до мережі Інтернет. Але це є необхідним, оскільки застарілі засоби, особливо мобільні телефони, не завжди підтримують новітні програмні продукти та цифрові сервіси. Це унеможливує отримання громадянами сучасних фінансових та інших послуг.

3. Проблема кіберзлочинності, яка в умовах розвитку ІКТ отримала нові можливості для свого прояву – від дрібного шахрайства із фінансовими транзакціями до промислового шпionaжу та кібератак на фінансові установи. Подальший розвиток цифрових сервісів призведе до пропорційного розвитку кіберзлочинності, оскільки завжди є індивіди, які прагнуть отримати неправомірну вигоду у будь який спосіб, і цифрові платформи фінансового ринку не виключення.

4. Залежність працездатності фінансових установ від сталої та безпечної роботи енергоносіїв та мережі. Збій у роботі мережі будь якого характеру – від перебоїв з енергопостачанням до кібератак – призводить до неможливості проведення фінансових транзакцій. При цьому забезпечення окремих установ безперебійними джерелами чи засобами захисту не вирішує проблеми, оскільки необхідним є працездатність усієї мережі. А кібератаки взагалі в змозі формувати ланцюгову реакцію, заражаючи послідовно усі задіяні у фінансовій транзакції пристрої.

Для вирішення цих та інших проблем, на наш погляд, необхідним є розробка загальнодержавних заходів щодо протидії існуючим проблемам. До того ж доцільним є формування концептуальних основ перетворення країни у центр інформаційно-комунікаційних та фінансових послуг цифрового характеру за кластерним принципом. Завдяки вдалому географічному становищу, наявності розгалуженої ІКТ мережі та сталих ділових зв'язків з провідними країнами, мільтікультурності та іншим чинникам Україна в змозі стати ядром ІКТ та фінансового кластеру для надання сучасних цифрових сервісів для країн Східної Європи. Це, серед іншого, може стати запорукою для економічного прориву та забезпечення збалансованого розвитку фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
2. Князева О.А. Наслідки розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні / Матеріали 73-ї науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів та студентів ОНАЗ ім. О.С. Попова (12–14 грудня 2018 р.). – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2018. – С. 86-87.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Т.С. Ковалева, гр. ГБ-41

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНИЗАЦИЙ

В процессе хозяйственно деятельности предприятий задействованы не только материальные активы, но также большую долю занимает труд персонала, поэтому квалифицированные кадры являются необходимым условием для осуществления производственного процесса.

Без управления персоналом не может существовать ни одна организация. Участие большого количества людей (трудового коллектива) в трудовом процессе изначально несет в себе элемент беспорядочности, деструктивности, нестабильности, хаосности.

Одной из отличительных черт современного производства выступает его сильная зависимость от качества рабочей силы, форм ее использования, степени вовлеченности в дела организации. Исходя из этого, управление персоналом приобретает все более важное значение как фактор повышения конкурентоспособности, долгосрочного развития.

В целом, управление персоналом представляет собой совокупность различных способов управленческого воздействия на организацию и условия деятельности работников, их условия деятельности, формирование навыков, обеспечивающих максимальное использование трудового потенциала работников в интересах предприятия.

Исторически сложилось, что основным структурным подразделением по управлению кадрами в организации являлись отделы кадров, на который были возложены функции по приему и увольнению кадров, а также по организации обучения, повышению квалификации и переподготовки кадров. Однако, с развитием технологий, науки, экономики и психологии, встал вопрос о том, что

недостаточно просто принимать персонал на работу и осуществлять его перемещение.

Для повышения эффективности производства необходимо тщательно изучать рынок руда, рационально подбирать персонал и распределять обязанности, а также осуществлять непосредственное взаимодействие с работниками. Таким образом, в современных условиях появился термин HR- менеджмент или более нам знакомый термин – управление персоналом.

Сегодня управление персоналом признается одной из наиболее важных сфер жизни организации, способной многократно повысить ее эффективность, а само понятие рассматривается в более широком диапазоне: от экономико-статистического до философско-психологического.

Задачей HR-менеджера является разработка конкретной кадровой программы с подробным описанием плана действий по поиску, подготовке и организации деятельности персонала, создание корпоративной культуры. К числу вопросов, стоящих перед этим специалистом, можно отнести следующие:

- организация четкой и слаженной работы трудового коллектива предприятия; обучение и тренинги персонала компании;
- выявление мотивации работников предприятия при индивидуальном подходе к каждому сотруднику;
- защита трудовых ресурсов предприятия от текучести кадров.

Управление персоналом организации предусматривает информационное, техническое, нормативно-методическое, правовое и документационное обеспечение системы управления персоналом. Руководители и работники подразделений системы управления персоналом организации решают вопросы оценки результативности труда руководителей и специалистов управления, оценки деятельности подразделений системы управления организации, оценки экономической и социальной эффективности совершенствования управления персоналом, аудита персонала.

Следует отметить, что на конечный результат процесса управления оказывает влияние множество факторов: сказывается влияние внешней и внутренней среды. Так как процесс управления – процесс живой и многоаспектный, то и факторов, влияющих на него, множество, а значит, и изменения в нём происходят постоянно, непрерывно, и их непременно следует учитывать. Для каждой конкретной организации изменения различны, как качественно, так и количественно.

Исходя из вышесказанного, можно сказать, что главной задачей управления человеческими ресурсами является эффективное использование способностей сотрудников организации. Следует также учитывать, что к каждому сотруднику необходимо применять

індивідуальний підхід, розкривати його способности, удичшати их, при этом следует помнить, о будущей выгоде компании.

Список использованных источников

1. Захарова Т.И. Особенности HR-менеджмента в России / Т.И. Захарова, И.П. Стуканова // Научное сообщество студентов XXI столетия. Экономические науки: сб. ст. по мат. XV междунар. студ. науч.-практ. конф. – 2013. – № 15. – С. 73-80.
2. Кибанов, А.Я. Управление персоналом организации: актуальные технологии найма, адаптации и аттестации: учебное пособие / А.Я. Кибанов, И.Б. Дуракова. – М.: КНОРУС, 2016. – 360 с.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**І.В. Коваленко, гр. ОО-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

СТАН НАДХОДЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ДО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Податкові надходження є важливою формою перерозподілу валового внутрішнього продукту. Вони забезпечують значну частину доходів Державного бюджету України. Визначимо місце податкових надходжень у доходах Державного бюджету, шляхом проведення аналізу (табл. 1).

Протягом досліджуваного періоду доходи державного бюджету України збільшилися на більш ніж у двічі.

Структура доходів бюджету досить швидко змінюється, що пояснюється постійними перетвореннями і змінами в податковій системі України і неподаткових надходженнях до бюджету.

Таблиця 1

Динаміка доходів Державного бюджету України за 2013-2017 рр., млрд грн

Показник	2013	2014	2015	2016	2017
Доходи	337 617,60	357084,2	534694,8	616274,8	793265
Податкові надходження	262 777,10	280178,3	409417,5	503879,4	627153,7
Неподаткові надходження	66937,2	68355,2	120006,5	103635,2	128402,3
Інші надходження	7903,3	8550,7	5270,8	8760,2	37709

Джерело [2].

Розглянемо структуру доходної частини Державного бюджету за 2013-2017 роки. Бюджет України формується головним чином за рахунок податкових надходжень.

Основою доходів бюджету є податки, тобто сукупність загальнодержавних та місцевих податків і зборів, що справляються відповідно до законодавства.

Частка податкових надходжень у структурі загальних надходжень державного бюджету порівняно з аналогічним періодом 2013 року збільшилася на 1,23 в. п.

З даних, наведених в таблиці 2, можна побачити, що податкові надходження складають близько $\frac{3}{4}$ доходів Державного бюджету протягом останніх років.

До факторів, що впливають на обсяг податкових надходжень до бюджету, відносять макроекономічні чинники, які змінюються з кожним роком: розмір ВВП, структура платіжного балансу, законодавча база.

Таблиця 2

Динаміка доходів Державного бюджету України за 2013-2017 роки, %

Показник	2013	2014	2015	2016	2017
Доходи	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Податкові надходження	77,83	78,46	76,57	81,76	79,06
Неподаткові надходження	19,8	19,1	22,4	16,8	16,2
Інші надходження	2,34	2,39	0,99	1,42	4,75

Джерело [3].

Крім цього, на обсяг податкових надходжень до бюджету впливають і мікроекономічні чинники: вибір підприємствами виду свого оподаткування, наявність у підприємств податкових пільг, рівень прибутковості суб'єктів господарювання, розмір їх валового доходу, витрати на оплату праці в структурі собівартості продукції підприємства, середньооблікова чисельність працюючих, ефективність податкового менеджменту підприємств тощо [1].

За економічною сутністю бюджетні доходи, з одного боку, є результатом розподілу вартості валового внутрішнього продукту між різними учасниками відтворювального процесу, з іншого – об'єктом подальшого розподілу сконцентрованої в руках держави вартості. Так, через доходи Державного бюджету України перерозподіляється суттєва частина ВВП. А саме, у 2013 р. ця частина складала 23,9 % ВВП; у 2014 р. – 24,56 %; у 2015 р. – 23,31 %; у 2016 р. – 24,56 %; у 2017р.– 27,01 % (рис. 1).

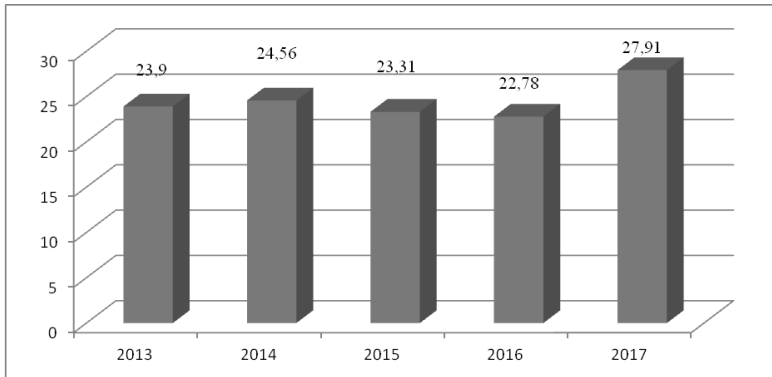

Рис. 1. Частка ВВП в доходах Державного бюджету за 2013-2017 р.р.,%
Джерело [4]

Доходи державного бюджету щодо валового внутрішнього продукту в 2015 та в 2016 роках мали тенденцію до скорочення з 24,56 % у 2013 році до 22,78 % у 2016 р. В 2017 році спостерігається значне підвищення частки доходів Державного бюджету у ВВП.

Отже, податкова система в Україні є нееластичною, величина доходів по відношенню до ВВП, на одного працюючого та на одного жителя збільшилася.

Список використаних джерел

1. Полторац А. С. Оцінка індикаторів стану податкової безпеки України в системі її фінансової безпеки / А. С. Полторац, І. О. Малиновська, В. А. Полозенко // *Modern Economics*. – 2017. – № 1. – С. 38–44.
2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

*Науковий керівник: Г.О. Крамаренко,
доктор економічних наук, професор.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНОЇ РОБОТИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ефективність організації логістики на підприємстві залежить від формування системи логістики підприємства. Успішна система логістики є важливим елементом організації діяльності підприємства. Її застосування дозволяє інтегрувати різні процеси підприємства та організовувати внутрішні процеси, забезпечити постачання продукції в заданий час в потрібній кількості з максимально можливою якістю та мінімальними витратами. Система управління логістикою включає сукупність усіх служб організації, всіх підсистем та комунікацій між ними, а також процесів, що забезпечують функціонування логістичної діяльності підприємства [5, с. 56].

До типової системи управління логістикою машинобудівного підприємства належать підсистеми, а саме виробнича, фінансова, економічна та маркетингова. З підсистем впливають елементи управління, до числа яких входить структура управління, методологія управління, техніка управління та процес управління. Ще одними елементами вказаної системи є управлінська діяльність у склад якої входять: технологія управління, процес прийняття управлінських рішень, організація логістики, регулювання логістичних потоків, організація експортно-імпортних операцій та механізм управління, до складу якого включено організаційну структуру, інформаційну логістику, складові функціонування логістики та систему постачання сировини та матеріалів. Чи не найважливішим елементом системи управління логістикою промислового підприємства є моніторинг, який дозволяє виявляти недоліки у системі управління логістикою та корегувати цей процес (рис. 1).

До особливостей логістичних систем машинобудівного підприємства відносимо [4]: наявність потужних вантажопотоків масових вантажів (важка автомобільна техніка, машини для гірничої та авіапромисловості тощо); величина і постійність потоків цих вантажів; значно більші відстані перевезень; різноманіття використовуваних для логістики видів транспорту; розкиданість та більша кількістю цехів і складів.

Більшість джерел з логістики, розглядаючи рух матеріальних потоків у виробництві та обігу, як правило, аналізує стадії матеріально-технічного забезпечення, виробництва і розподілу товарів, не приділяючи уваги стадії їх споживання. Для машинобудівного підприємства важливою складовою маркетингової діяльності є післяпродажне обслуговування реалізованих виробів. В даний час

промисловий сервіс стає найважливішим фактором конкурентоспроможності машинобудівного підприємства [2, с. 18].

Крім того, для машинобудівного підприємства характерно також наявність таких матеріальних потоків, як рух матеріалів і запчастин для забезпечення технічного обслуговування та ремонту обладнання в основному виробництві, рух інструменту і технологічної оснастки. Отже, до найважливіших функцій логістики в машинобудуванні слід віднести [3]:

- доставку сировини, матеріалів, комплектуючих виробів та інструменту на підприємство, їх зберігання та розподіл;
- переміщення предметів праці в процесі виробництва продукції між цехами, дільницями, робочими місцями;
- забезпечення збереження готової продукції, її розподіл по ланках збутової мережі;
- доставку матеріалів, запасних частин та інструменту, необхідних для здійснення технічного обслуговування реалізованих товарів, споживачам і сервісним центрам.

Зважаючи на всі позитивні моменти застосування логістичних процесів на підприємствах машинобудівної галузі, варто виділити істотні недоліки, які впливають на ефективність їх функціонування та істотно відбиваються на збільшенні собівартості продукції, що виготовляється [1]:

1. Ігнорування сучасних концепцій менеджменту.
2. Широкого поширення набула практика повторних посередницьких операцій, які помітно збільшують логістичні витрати і тим самим кінцеву ціну продукції для покупця.
3. Методи закупівельної логістики з урахуванням специфіки чорної металургії опрацьовані недостатньо. Більшість робіт, присвячених цим питанням, носять постановочно-описовий характер. Без належної уваги залишаються проблеми оперативного управління запасами і постачаннями, управління запасами на багатомономенклатурних складах, організації розподілених складів, автоматизації управління тощо.
4. Складний механізм ухвалення рішень в процесі підготовки заявки на матеріально-технічні ресурси.

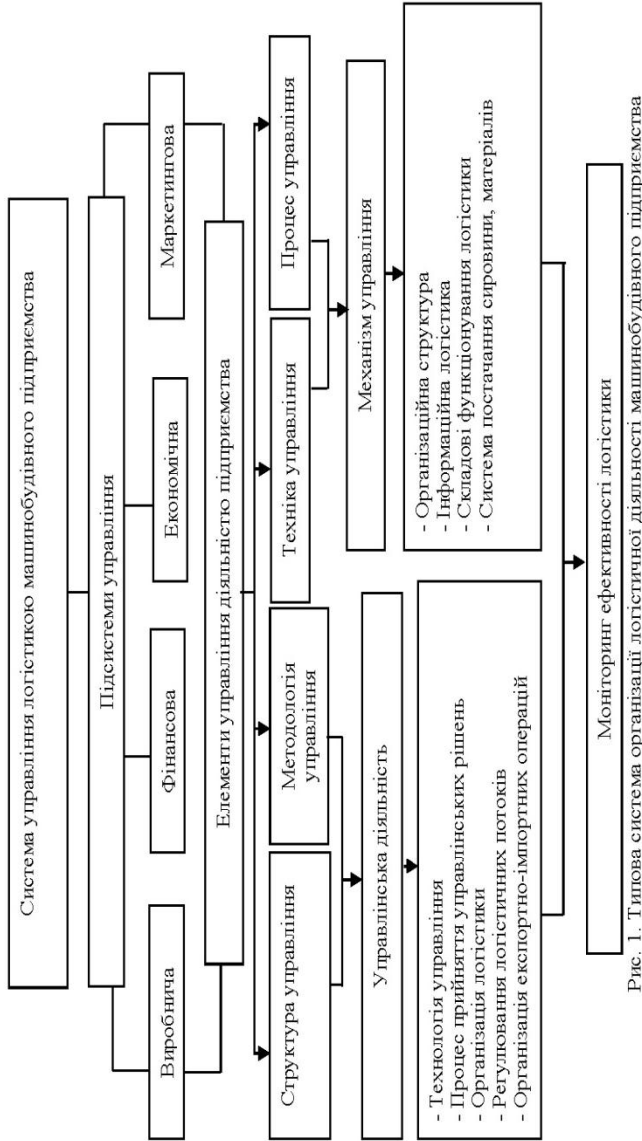

Рис. 1. Типова система організації логістичної діяльності машинобудівного підприємства
Власна розробка автора.

5. На багатьох підприємствах машинобудівної галузі здійснюється фрагментарне управління бюджетом матеріально-технічних ресурсів.

6. Дуже часто визначення запасів здійснюється у вартісному виразі, а не в натуральному.

7. Наявність істотних незатребуваних (неліквідних) запасів. Наявність на складах незатребуваних (неліквідних) запасів веде до втрат значних коштів металургійного підприємства.

8. Обмеженість критеріїв вибору постачальника. Вибір постачальника є одним з найбільш критичних недоліків закупівельної логістики на металургійному підприємстві. Ця проблема є одним із чотирьох основних завдань відділу збуту/закупок фірми.

9. Недостатньо ефективного використання складських приміщень і площ.

Список використаних джерел

1. Бородкіна Н. О. Комплексний аналіз логістичних процесів металургійної галузі в межах ефективного господарювання підприємств / Н. О. Бородкіна, К. О. Левчук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – № 2. – С. 90-93.

2. Ковалев М.Н. Организация промышленного сервиса сельхозмашин / М. Н. Ковалев / Стратегия и тактика развития производственно-хозяйственных систем : тез. докл. VI Междунар. науч.практ. конф., Гомель, 26–27 нояб. 2009 г. В 2 ч. Ч. 2 / М-во образования Респ. Беларусь, Гомел. гос. техн. ун-т им. П.О. Сухого ; под общ. ред. Р. И. Громько. – Гомель : ГГТУ им. П. О. Сухого, 2009. – С. 17–19.

3. Ковалев М.Н. Предприятие как логистическая система / М.Н. Ковалев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rep.polessu.by/bitstream/112/1431/1/71.pdf>

4. Ламнерт М. Логистика – западная концепция / М. Ламнерт. – М.: ИКЦ Альфа, 2001. – 306 с.

5. Питуляк Н.С. Удосконалення процесів формування системи логістики підприємств / Н.С. Питуляк // Механізм регулювання економіки. – 2009. – №3, Т.2. – С. 230-237.

*Науковий керівник: Г.О. Крамаренко,
доктор економічних наук, професор.*

Г.А. Крамаренко,
доктор экономических наук, профессор
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСА

Машиностроение занимает существенное положение в структуре промышленного производства Украины, обеспечивая производственным оборудованием ключевые секторы экономики, и в первую очередь обрабатывающую промышленность.

Машиностроение является одной из отраслей перерабатывающей промышленности, которая объединяет предприятия и организации по разработке, изготовлению и ремонту средств производства и орудий труда, транспортных средств, электрической и электронной аппаратуры, оборудования, оборонной продукции и т.п.

На период обретения независимости многоотраслевой машиностроительный комплекс Украины имел чрезвычайно мощный и уникальный по своим возможностям научно-технический и производственный потенциал. Однако с начала 90-х годов ситуация в машиностроении начала меняться в худшую сторону. Снизилась конкурентоспособность продукции и возможность выхода на мировой рынок.

Современное состояние украинской экономики характеризуется спадом макроэкономической динамики. В национальной экономической системе по-прежнему доминируют факторы, обусловившие темпы и глубину спада в период острой фазы кризиса: зависимость от внешнеэкономической конъюнктуры; неэффективная конкурентная среда; высокие административные барьеры; незначительные внутренние стимулы для долгосрочных финансовых вложений в модернизацию производства. Одновременно сохраняется и усиливается роль крупных промышленных предприятий, многие из которых выполняют роль системообразующих элементов в рамках действующей экономической системы.

В экономике развитых стран доля машиностроения составляет 30-50% от объема промышленной продукции (Германия – 53,6%, Япония – 51,3%, Италия – 36,4%). Это дает возможность обеспечивать техническое переоснащение промышленности каждые 7-10 лет, и, соответственно, является одним из важнейших условий устойчивого развития[1, с.110].

Развитие машиностроительной промышленности Украины очень неустойчивое. Так, начиная с 2014 года, имеют место глубокие кризисные явления. Высока степень износа основных средств. Она составляет около 60% и свидетельствует о невозможности конкуренции

с зарубежными производителями, где этот показатель составляет 20-25% [2].

На сегодняшний день многоотраслевой машиностроительный комплекс - мощный сектор промышленности Украины, объединяющий более 11 тыс. предприятий. Доля машиностроительной отрасли в украинской промышленности превышает 15%, в ВВП составляет около 12%. В машиностроении сосредоточено свыше 15% стоимости основных средств, почти 6% оборотных активов отечественной промышленности и более 22% общего количества наемных работников.

Анализируя современное положение отечественных предприятий машиностроения, приходится констатировать серьезную потерю их преимуществ по выпуску продукции потребительского назначения даже на внутреннем рынке. Отрицательные темпы роста машиностроительного производства к началу 2014 г. по сравнению с 1990 г. привели к формированию большого количества неиспользуемых производственных мощностей.

Количество производимой продукции практически по всем ее видам за период с 2010 по 2018 годы значительно уменьшилось. Основными причинами ухудшения объемов производства можно считать снижение спроса на промышленную и машиностроительную продукцию на внутреннем рынке, что связано с сокращением покупательной способности потребителей в Украине, отсутствием оборотных средств для развития производства и снижением активности мировой инвестиционной деятельности [3].

В современной работе машиностроительных предприятий кардинально изменились условия их функционирования, что приводит к изменениям в экономическом содержании, принципах и методах ресурсосбережения. Разрабатывая политику ресурсосбережения, предприятие должно определить факторы влияния, оказывающие воздействие на эффективность применяемых методов, и степень достижения целевых показателей предприятия.

Потенциал предприятия характеризует его производственные возможности, внутренние источники развития, финансовые средства, имеющиеся запасы ограниченных ресурсов, которые могут быть использованы для достижения определенных социально-экономических целей в соответствующих условиях хозяйствования. В экономическом значении потенциал предприятия определяет максимально возможный объем продукции, который может быть произведен при полном использовании всех имеющихся ресурсов и наличных резервов производственной мощности. При оценке производственного потенциала определяющее значение для установления будущих возможностей и экономических границ предприятия имеет учет его стратегических ресурсов, величина и структура которых будут существенно изменены в предстоящий период.

Потенциал предприятия, по мнению многих экономистов, представляется несколько абстрактной категорией, «границы которого расплывчаты, факторы не вполне определены, влияние на текущие процессы опосредованно. Но вместе с тем эта категория весьма конкретна, поскольку практически каждое решение может оказать на него (и через его посредство на всю последующую жизнь предприятия) либо некоторое положительное, либо серьезное отрицательное влияние. По сути, принадлежность данного решения к стратегическим может быть выявлена на основе анализа его влияния на потенциал предприятия» [4, с. 353].

Современные требования в производственной деятельности характеризуются повышением к качеству продукции и услуг и расширению их ассортимента, удовлетворению социальных запросов общества. Прогнозирование изменений внешних условий, последствий принимаемых решений и обоснование необходимой своевременной реакции управления предприятием на ожидаемые последствия достигается путем перераспределения имеющихся, привлечения дополнительных финансовых, материальных и трудовых ресурсов.

Стратегия развития производственного потенциала предприятия включает совокупность стратегических организационно-технических мероприятий, способствующих в перспективе расширению номенклатуры выпускаемой продукции, увеличению объемов ее производства и реализации на соответствующем рынке, повышению качества и конкурентоспособности товаров, снижению трудоемкости изделий и росту производительности труда, достижению полной занятости всех ресурсов и эффективному использованию производственной мощности. Всякая стратегия должна отражать совокупность представлений, прогнозов и планов о желательном состоянии, результатах и эволюции предприятия, включающих цель, задачи, сроки их осуществления и показатели эффективности.

Потенциал развития предприятия можно рассматривать со следующих позиций:

- с позиции ресурсного подхода;
- с позиции результативного подхода;
- с позиции целевого подхода;
- с позиции системного подхода.

Достижение устойчивого развития предприятия предусматривает наличие у предприятия необходимого потенциала для роста и развития. Любое развитие есть функция времени, следовательно, потенциал развития предприятия также есть функция времени [5].

$$R(t) = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^k N_{ij}(t) \cdot Y_{ij}(t) \quad (1)$$

где – $N_{ij}(t)$ суммарное значение всех видов ресурсов (материальных, трудовых, финансовых);

i – вид ресурса;

j – вид используемых технологий;

ij – эффективность использования ресурсов.

$$Y_{ij}(t) = \eta_{ij}(t) \varepsilon_{ij} \lambda_{ij}(t), \quad (2)$$

где η_{ij} – коэффициент внедрения новых технологий;

ε_{ij} – качество организации труда (в том числе управления);

$$\varepsilon_{ij}(t) = \begin{cases} 1 & \text{– есть потребитель} \\ 0 & \text{– нет потребителя} \end{cases}$$

$\lambda_{ij}(t)$ – коэффициент ресурсоотдачи.

Потенциал развития предприятия наращивается, если выполняется условие:

$$tc < tv < tn < trn < tit, \quad (3)$$

где **tc** – темп роста себестоимости продукции;

tv – темп роста выручки;

tn – темп роста прибыли;

trn – темп роста прибыли, реинвестированной в производство;

tit – темп роста инновационных технологий [6].

Повышение эффективности использования экономического потенциала на основе совершенствования структуры деятельности связано с обеспечением такой динамики ресурсов экономического потенциала, которая способствует улучшению структуры деятельности предприятия. Это возможно при соблюдении следующих пропорций:

$$Im \cdot > Ic \cdot > Iv \cdot > I\Phi \cdot > It, \quad (4)$$

где: **Im** – темп роста прибыли;

Ic – темп роста материальных затрат;

Iv – темп роста затрат на оплату труда;

I Φ – темп роста ОПФ;

It – темп роста численности персонала.

Соблюдение указанных пропорций позволяет повысить уровень использования экономического потенциала за счет приращения его структурной части и снижения риска потери реинвестиционной части экономического потенциала при изменении структурной модели.

Возможность реструктурирования возникает тогда, когда возникает разрыв между стоимостью, которой обладает предприятие в настоящее время (текущей стоимостью), и потенциальной стоимостью, которая достижима при изменении условий деятельности.

$$NVP_c = (Pд.р. \cdot n + Э \cdot n - 1 \cdot n \pm T \cdot n) \cdot r, \quad (5)$$

где **NVP_c** – стоимостной разрыв в д.е.;

Pд.р. – дополнительная прибыль от реструктурирования, д.е.;

n – период времени после реструктуризации, лет;

Э – экономия производственных издержек и дополнительная прибыль за счет диверсификации производства, д.е.;

I – дополнительные инвестиции на реструктурирование, д.е.;

T – прирост (экономия) налоговых платежей, д.е.;

r – коэффициент текущей стоимости.

Производственные возможности рассматриваются как возможности предприятия на определенном технологическом уровне производить продукцию при наиболее оптимальном и эффективном использовании имеющихся ресурсов.

Стратегия может играть определяющую роль по отношению к целям развития производственного потенциала и должна рассматриваться как способ реализации конкретных целей и задач предприятия. Для стратегических проектов считается экономически необходимым выбор и обоснование наилучших решений из множества возможных альтернативных и качественно различных вариантов. Стратегии, относящиеся к эффективному использованию имеющегося производственного потенциала, считаются тактическими, среднесрочными.

Решения, касающиеся процессов формирования, создания, пополнения, изменения, развития производственного потенциала, можно отнести к стратегическим, долгосрочным. В современной теории развития предприятия основные стратегические решения связаны с выбором объема и структуры привлекаемых ресурсов, обоснования производственной программы, повышения рыночного потенциала, расширения объема продаж, распределения прибыли, выделения денежных средств на обновление выпускаемой продукции и развитие производственной мощности и т.д.

В процессе своей деятельности предприятием реализуются производственные возможности, которые отражают не только функциональные возможности и качество ресурсной базы, но и создают условия для реализации этих качеств через производительность. Об уровне использования производственного потенциала позволяют судить результаты реализации предприятием своих производственных возможностей. Процесс планирования управляющего воздействия во многом зависит от разработанной и принятой стратегии предприятия. На рис. 1. представлена схема формирования комплексной программы, ориентированной на реализацию стратегической цели развития предприятия.

Разработка стратегии развития производственного потенциала машиностроительного предприятия становится особенно актуальной в условиях интенсификации производства и ускорения темпов его обновления. В этом случае приходится одновременно решать различные задачи: по одним подразделениям проводить реконструкцию, по другим – техническое перевооружение, по третьим – расширять производство[7].

Производственный потенциал можно считать многоплановой характеристикой возможностей предприятия выпускать продукцию

необходимого качества и требуемого количества для его устойчивого развития в рыночной системе. В состав конкретных характеристик должны входить показатели научно-технического уровня продукции, степени развития человеческих ресурсов, гибкости технологии и организации производства, адаптации предприятия к изменениям рыночного спроса и многие другие факторы, определяющие возможности развития производственной мощности предприятия и его экономического роста как в краткосрочный, так и в долгосрочный период.

Рис. 1. Формирование комплексной программы, ориентированной на реализацию стратегической цели развития предприятия

Улучшение использования производственного потенциала на каждом предприятии будет способствовать росту производства, привлечению инвестиционных ресурсов и расширению продаж товаров при одних и тех же затратах общественного труда. В этих условиях задача оценки и повышения эффективности использования производственного потенциала предприятия представляется особенно актуальной для предприятий машиностроительного комплекса Украины.

Наличие значительных по масштабу производственных мощностей, уникального оборудования и специалистов в сочетании с ужесточением конкуренции свидетельствует о том, что предприятия машиностроительного комплекса не в полной мере используют свой производственный потенциал. Это выражается в снижении объемов продаж, сокращении численности трудовых коллективов, что ведет к ухудшению рыночных позиций многих предприятий и возникновению кризисных явлений. Поэтому требуется новый подход к оценке и повышению эффективности использования производственного потенциала предприятия. В научной литературе существует множество мнений ученых относительно сущности, содержания и методов оценки производственного потенциала.

Повышение уровня использования производственного потенциала предприятия обеспечивается в результате планомерного и настойчивого осуществления целого комплекса целенаправленных стратегических операций.

Осуществление каждой из стратегий требует непрерывного развития производственного потенциала предприятия и его эффективное использование. Следовательно, для современного предприятия изучение структуры собственного производственного потенциала является необходимым этапом стратегического анализа и перспективного развития. Реализация предлагаемых мероприятий позволит отечественным предприятиям достичь равновесия показателей спроса и предложения, а также создать резервы мощности для развития производства новых видов конкурентоспособной продукции.

Список использованных источников

1. Бачевський, Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: навч.пос./ Б.Є. Бачевський, І.В. Заблодська, О.О. Решетняк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua.
3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства – 3 вид., випр. і доп. /Г.В. Савицька – К. : Знання, 2007. – 668 с.
4. Клейнер Г.Б. Стратегия предприятия. – М.: Издательство «Дело» АНХ, 2008. – 568 с.
5. Моделирование бизнес-процессов [Электронный ресурс].- Режим доступа: http://www.goodwill.su/services_management_process.html/

6. Жилінська, Л.О. Напрями підвищення ефективності використання економічного потенціалу підприємства / Л.О. Жилінська// Вісник ЛТУ. – 2015. – Вип. 3. – С. 122 – 140.

7. Машунин Ю.К., Машунин К.Ю. Моделирование и практика инновационного развития промышленного кластера // Научно-технические ведомости СПбГПУ. Экономические науки. 2017. Т. 10, № 4. С. 187—197.

Н.С. Кузнецова, гр. ГБ-31

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

УЧЕТ ИНФЛЯЦИИ ПРИ ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Инвестиции представляют собой основу жизнедеятельности предприятий. Продуманное инвестиционное проектирование решает ряд экономических проблем и задач на микро-, мезо- и макроуровне. Воплощая в жизнь инвестиционный проект, следует осознавать «подводные камни» инвесторской деятельности. Такими препятствиями являются риски, в т.ч. инфляционные.

Так, термин «инфляция» (от лат. *inflation* – вздутие) зарождается на денежном рынке. Именно там и определяются ее причины: избыточная масса денег, не обеспеченная товарами, бюджетный дефицит, ошибочные действия государства в сфере налогообложения и др [1, с.305].

Последний фактор имеет значительное влияние на инвестиционный климат в стране. Когда правительство непомерно завышает ставку налога на прибыль, активизируется механизмы замедления производства и продаж, а также утрачиваются стимулы предпринимателей к инвестированию.

Каждый инвестор заинтересован в эффективном вложении своих средств, а также в максимальном извлечении доходов от такого вложения. Различают номинальную и реальную норму прибыли. Реальная, не учитывающая инфляционный фактор, всегда будет ниже номинальной при воздействии инфляции т.к. последняя включает в себя премию, компенсирующую обесценение денег. Обычно, норма прибыли, получаемая инвестором, будет равна среднерыночной прибыли по ценным бумагам, а минимальным доходом будет являться прибыль по государственным ценным бумагам.

Основным правилом при вложении средств в проект является то, что будущие поступления должны быть рассчитаны с учетом обеспечения компенсации инфляционных потерь. Таковую закономерность вывел Ирвинг Фишер. В современных условиях при анализе эффективности вложений в инвестиционный проект

используется равенство, где сумма реальной ставки доходности (r) и прогнозируемого темпа инфляции должна быть меньше или равна номинальной ставке доходности (π) при небольших значениях показателей.

Сразу возникает потребность в вычислении темпа инфляции, необходимого для вычисления номинальной ставки доходности с помощью метода сложных процентов. После этого инвестору будет предельно понятна стратегия развития инфляционной ситуации в стране. Еще одним показателем, гарантирующим успешность вложений, является цена капитала в сочетании с инфляционной премией, которые являются максимально безрисковой частью доходности от вложений [2, с.102].

Инфляция имеет значительное влияние на эффективность осуществления инвестиционных проектов. Поэтому важно не упускать из вида данный фактор, а проводить корректировку с учетом изменяющихся инфляционных условий. Различают 2 метода проведения такой корректировки: без предварительной инфляционной коррекции и с предварительной инфляционной коррекцией денежных потоков.

Первый метод заключается в последовательном вычислении номинальной ставки доходности и инфляционного вознаграждения, определении годовой ренты и расчета чистой текущей стоимости проекта.

Метод предварительной инфляционной коррекции снижает риск неэффективного использования и оценки инвестиционного проекта. Расчет начинается с вычисления номинальной ставки доходности и инфляционного вознаграждения, корректировки выручки и затрат на инфляцию, очистки от инфляции номинальной годовой ренты и расчета чистой текущей стоимости (ЧТС).

Проекты, в которых чистая текущая стоимость больше 0, признаются эффективными. При отсутствии таких показателей, отбираются проекты, ЧТС которых обладает наибольшим значением. Данный метод важен при анализе инвестиционного проекта т.к. без расчета показателей ЧТС может быть определена неверно, что повлечет за собой неэффективное вложение средств

Анализируя полученную величину, можно охарактеризовать степень эффективности проекта. Однако, в некоторых случаях при инфляции гораздо чаще встречается иная ситуация. Инвестиционные проекты не находят целесообразности из-за высоких инфляционных ожиданий и ценовых шоков [3, с.26]. Эти показатели затормаживают инвестиционные процессы в экономике не только в краткосрочной, но и в долгосрочной перспективе.

Следует избегать ситуации формирования в экономике «инвестиционного вакуума», когда риски настолько высоки, что

предприятиям ничего не остается кроме как избегать долгосрочных вложений. Здесь инвестиционные проекты не будут иметь осуществления. Реанимирование такой экономической системы происходит путем всестороннего анализа в сфере инвестиционного проектирования, выявление основных проблем внедрения инвестиционных проектов и внедрение возможных путей их преодоления.

Список использованных источников

1. Макроэкономика : учеб. – 6-е изд., испр. и доп. – М.: Высшее образование, 2006. – 654 с.
2. Инвестиции : учебник / Т.В. Теплова – М.: Издательство Юрайт ; ИД Юрайт, 2011. – 724 с.
3. Инвестиционное проектирование : курс лекций / А.Н. Сенько. – Минск : БГУ, 2011. – 135 с.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачѐва,
старший преподаватель.*

**К.С. Лозоцька, спеціальність «ОіА»
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ**

РЕІНЖІНІРИНГ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕСІ

В умовах реформування економіки та часткової економічної кризи реінжиніринг є одним з найважливіших факторів успішної перебудови українського бізнесу. При «грамотному» застосуванні, це дозволяє суттєво покращити показники економічної діяльності, збільшити частку на ринку та забезпечити зростання ринкової вартості .

Значний внесок у дослідження питання реінжинірингу зробили українські вчені: Абдікеев Н., Данько Т., Железко Б., Ільдеменов С, Ільїн В., Кисельов А., Мединський В., Тельнов Ю.

Реінжиніринг бізнес-процесів (надалі- РБП) - це сукупність методів і засобів, призначених для кардинального поліпшення основних показників діяльності підприємства шляхом моделювання, аналізу і перепроєктування існуючих бізнес-процесів. Об'єктом реінжинірингу є не організації, підприємства, а саме - процеси. Підприємства піддають реінжинірингу не свої відділи продажів або виробництва, а роботу, що виконується персоналом цих відділів [2]. Реінжиніринг базується на використанні сучасних інформаційних технологій для досягнення нових ділових цілей.

Сучасні інформаційні технології, з одного боку, прискорюють зв'язки учасників бізнес-процесів, а, з другого боку, підвищують якість прийнятих рішень в ході виконання бізнес-процесів.

Етапи використання реінжинірингу для українських підприємств наведено на рис. 1.

Реінжиніринг включає в себе наступні властивості:

- відмова від застарілих правил і підходів і початок ділового процесу як би з «чистого аркуша» (перевага ,що дозволяє здолати негативну дію господарських догм, що склалися);

– зневага системами, що діють, структурами і процедурами підприємств і радикальна зміна способів господарській діяльності;

– якщо неможливо переробити своє ділове середовище, то можна переробити свій бізнес;

– приведення до значних змін показників діяльності (на порядок тих, що відрізняються від попередніх) [1,с.11-12].

Рис. 1. Етапи використання реінжинірингу для українських підприємств

Джерело: складено авторами на основі [4].

Організаційна структура більшості українських підприємств незалежно від їхньої галузевої приналежності і юридичного статусу була спрямована на виробництво; створена ієрархічна, авторитарна

система управління, непрозора і найчастіше неадекватна система контролю, що зводить нанівець мотивацію персоналу.

До недоліків даної організаційної структури відносять:

- невідповідність планів реаліям;
- складність адаптації до змін навколишнього середовища;
- складність підтримки якості, необхідної споживачу;
- дублюванні функцій різноманітними підрозділами підприємства, що призводить до збільшення накладних витрат і затягнутого прийняття рішень.

Підтвердженням ефективності використання реінжинірингу є результати опитування, здійсненого компанією «Ernst & Young» серед фінансових директорів 80 найбільших компаній США, які основною мотивацією провадження реінжинірингу назвали покращення сервісу і якості продукції (послуг), а також зниження витрат.

Для ефективного впровадження реінжинірингу в український бізнес, необхідно абстрагуватися від існуючої функціональної організації бізнесу, піддавши сумніву прийняті методи управління компанією чи підприємством. Природно, що керівництву підприємств необхідно мати рішучість піти на зміни і намагатися сприймати ситуацію на підприємстві нібито «збоку» [3].

Так, реінжиніринг припускає такі зміни в організації бізнесу вітчизняних компаній, а саме: скасування менталітету «плановиків»; трансформацію бюрократичної системи управління підприємства у крос-процесну побудову організації; орієнтацію на потреби споживача, а не на виробництво.

Список використаних джерел

1. Буценко И.Н. Реинжиниринг – зарубежный подход к обновлению бизнеса в Украине // Экономика и управление. - 2005 - № 6., с 11-16.
2. Киричек В.О. Роль реінжинірингу бізнес-процесів у підвищенні ефективності управління підприємством та розвитку його персоналу [Електронний ресурс] / В.О. Киричек. – Режим доступу: file:///C:/Users/OOO/Downloads/rpzn_2015_1_8.pdf.
3. Оксана Щегельська Реінжиніринг бізнес-процесів — необхідність в умовах динамічного ринку «Ринок капітала» 1999 р. №1-2.
4. Солодка О. В. Реінжиніринг логістичних бізнес-процесів як спосіб їх вдосконалення [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2010_669/45.pdf

*Науковий керівник: Є.В. Калюга,
доктор економічних наук, професор.*

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

В сучасних умовах результативної діяльності економічних суб'єктів господарювання аналіз ефективності управління грошовими коштами та платоспроможності підприємства є необхідними складовими вдалого фінансового стану. Господарська діяльність підприємства пов'язана із здійсненням фінансових операцій. Ефективне управління грошовими потоками – це одна з найбільш важливих завдань фінансового менеджменту. Для забезпечення платоспроможності підприємства і виконання всіх фінансових зобов'язань необхідно раціональний розподіл і управління грошовими потоками.

Для аналізу ефективності управління грошовими коштами та платоспроможності було обрано підприємство транспортної галузі, що надає послуги у сфері пасажирських перевозок автомобільним транспортом за розкладом, автобусних туристичних перевозок, служби швидкої допомоги та послуг санітарного транспорту.

Оцінивши ефективність управління грошовими коштами на підприємстві транспортної галузі, маємо, що у даного підприємства наявні значно зношені основні засоби, про що свідчать коефіцієнти зносу та придатності. Тому основними можливостями покращення потенціалу організації є оновлення технічного забезпечення та його модернізація, оскільки це може сприяти позитивному збільшенню грошових коштів та їх ефективному використанні. Також можна переглянути те обладнання, яке вже не використовується на підприємстві, ті запасні частини для транспорту, які непотрібні та повести інвентаризацію, щоб зменшити витрати на це обладнання та запасні частини.

Проаналізувавши показники платоспроможності, саме з використанням коефіцієнтів абсолютної, проміжної та загальної ліквідності, було зроблено висновки про неплатоспроможність даного підприємства з-за того, що підприємство повністю підпорядковується та залежить від підприємств-засновників. Підприємство може виплатити свої зобов'язання лише при повній ліквідації та продажі всіх активів, тому важливим аспектом є покращення стану всього підприємства. В даному випадку не можна говорити про ефективність використання грошових коштів, так як в динаміці спостерігається зменшення коефіцієнта оборотності та коефіцієнта оновлення. Підприємство повинно погашати борги попередніх періодів та, як альтернативний варіант, зменшення витрат та підвищення платоспроможності

підприємства шляхом переходу транспорту з бензину на ГБО (газобалонне обладнання). Основні переваги та недоліки переходу транспорту підприємства на газ наведені у таб. 1.

Таблиця 1

Основні переваги та недоліки переходу транспорту на газ [1]

Переваги	Недоліки
Газ дешевше бензину А-95 майже в два рази	Конструктивне ускладнення паливної системи, що ускладнює ремонт і експлуатацію
Газ має октанове число близько 105, що означає більш плавне згоряння палива, а значить відсутністю детонації	Громіздкі балони. На легкових авто вони забирають «життєвий простір» в багажнику, а на вантажівках, де вони встановлені під днищем, «відкушують» від вантажопідйомності близько 150-1500 кг для метану і на 50-200 кг для пропан-бутану
Газ практично не дає нагару, а також не залишає лаку на поршнях і клапанах, який віддирається виключно зубилом	Горезвісна вибухонебезпечність. Однак якщо дотримуватися техніки безпеки (тобто звертати увагу на характерний запах газу при витокі), регулярно проводити ТО на спеціалізованому СТО, то нічого поганого не трапиться
Газ не містить сірки, яка руйнує масло	Можливість позбутися гарантії. Не критично, якщо дилер має відповідний дозвіл на установку ГБО
Газ не змиває масляну плівку зі стінок поршнів та, як наслідок, підвищення ресурсу двигуна в 1,5-2 рази	Знос та прогар клапанів і клапанних сідел при постійній експлуатації на газі без добавки спеціальної мастила

Отже, основними шляхами підвищення ефективності управління грошовими коштами підприємства транспортної галузі є грамотне впровадження логістичних систем в управління грошовими коштами. Це дасть можливість підприємству зменшити обсяг витрат на активи, які простоюють, та залучити їх до отримання доходу та відповідно покращення загального фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт газети «Експрес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://expres.online>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ КОРПОРАЦИЙ

Финансовые ресурсы играют очень важную роль в хозяйственной деятельности всех корпораций. Они необходимы для финансирования текущих затрат, затрат, связанных с расширением производства и осуществлением финансовых обязательств компаний. По своей сути финансовые ресурсы корпорации представляют собой совокупность источников денежных средств, необходимых для различных видов ее деятельности.

От эффективности управления финансовыми ресурсами компании зависит весь результат ее экономической и хозяйственной деятельности. Эффективное управление финансовыми ресурсами на всех этапах кругооборота капитала организации определяет результативность работы любого предприятия. Поэтому для корпораций крайне важно уметь грамотно управлять своими финансами.

Финансовые ресурсы предприятия – это находящиеся в распоряжении предприятия денежные средства, ценные бумаги, средства, имеющиеся на активе, кредитные средства и другие доходы и поступления. Финансовые ресурсы используются предприятием в процессе производственной и инвестиционной деятельности. Они находятся в постоянном движении и прибывают в денежной форме лишь в виде остатков денежных средств на расчетном счете в банке и в кассе предприятия.

Практически все крупные корпорации, имеющие большое количество дочерних предприятий и филиалов, испытывают определенные трудности в сфере управления финансами. Прежде всего, такие компании, поскольку они постоянно развиваются и расширяют масштабы своей деятельности, зависят от объемов внешних заимствований и нуждаются в их постоянном увеличении. Кроме того, денежные потоки крупных компаний разделены в пространстве и во времени.

Так как производственный процесс предполагает сначала закупку основных и оборотных фондов, а затем уже производство продукции и ее реализацию, для своего успешного функционирования корпорации сначала должны затратить денежные средства, а потом уже только смогут их восполнить.

При этом в корпорациях зачастую возникает необходимость финансировать одни дочерние подразделения за счет доходов других, то есть головной компании постоянно приходится перераспределять средства между счетами своих дочерних

предприятий. Следует отметить также и то, что при осуществлении финансовых операций компании с разветвленной сетью дочерних предприятий несут значительные финансовые издержки. Это связано с тем, что дочерние подразделения таких компаний сами выбирают обслуживающие банки, управляют своими остатками на банковских счетах, дебиторской и кредиторской задолженностями, денежными потоками. В итоге получается, что дочерние предприятия пользуются услугами большого количества банков с различными ставками по краткосрочным кредитам и депозитам, с разными техническими форматами и каналами доставки. В результате всего этого снижается эффективность использования денежных средств, увеличиваются кассовые разрывы.

Кроме того, ухудшается информационная взаимосвязь с многочисленными дочерними обществами и филиалами и снижается управляемость финансовой системой всей корпорации. Исследования показали, что во многих предприятиях подобного типа наблюдается несогласованность различных подразделений при осуществлении процессов, связанных с движением материальных и финансовых ресурсов компании. А такая разбалансированность товарных и финансовых потоков зачастую приводит к недостатку платежных средств, к невыполнению условий договоров, срыву платежей, неоптимальному распределению ресурсов между предприятиями компании, к ошибкам при формировании финансовых потоков и т.д. Головная компания не владеет информацией о ликвидности своих предприятий в реальный момент времени и поэтому не способна принять необходимые краткосрочные решения в интересах своих дочерних подразделений. По этой причине часть предприятий компании обращается в банки за кредитами, чтобы покрыть свои кассовые разрывы, а другая часть предприятий в это время размещает свои временно свободные средства в краткосрочные депозиты, так как испытывает избыток ликвидности. Существенной проблемой в финансовом управлении корпорацией является невозможность точного прогноза уровня ликвидности, поскольку информация о текущих остатках из различных банков поступает со значительной задержкой.

Все вышеуказанные особенности требуют разработки новых, более эффективных методов управления финансовыми ресурсами в корпоративных структурах, что в конечном итоге позволит снизить ее затраты и повысить эффективность хозяйственной деятельности.

Список использованных источников

1. Попов, Е.М. Финансы организаций: учебник / Е. М. Попов. – Минск: 2015. – 431 с.

2. Скрипачев, И.А. Особенности управления финансовыми ресурсами коммерческой организации / И.А. Скрипачев // Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. – 2010. – № 20. – С. 162-167.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**К.Т. Нурманов, преподаватель,
К.К. Бекбосынов, преподаватель**
*Каракалпакский государственный университет имени Бердаха,
г. Нукус, Узбекистан*

МАЛЫЙ БИЗНЕС И ИННОВАЦИОННОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

Поддержка малых и средних предприятий играет очень важную роль в стимулировании развития инновационных процессов в стране. Особенно актуальным этот вопрос является для экономики развивающихся стран, где главные финансовые ресурсы инновационной деятельности, как государство, так и частный бизнес генерируют для крупных корпоративных структур. Такая ситуация считается нормальной из-за господства мысли, что крупные предприятия являются более эффективными от малых для технологического развития, поскольку благодаря наличию необходимых ресурсов способны обеспечить весь инновационный цикл реализации новейших научно-технических разработок. Однако во многих странах при формировании инновационной политики исходят из того, что решающую роль в инновационном процессе играет "энергия" свободной конкуренции малых и средних предприятий, которая предопределяет создание новых предприятий, в режиме эволюционного "естественного отбора" определяют пути и перспективу структурной перестройки экономики.

Проведенные исследования показали, что такая "энергия" может быть эффективной, если этот процесс будет поддерживать государство через создание соответствующих институтов. Однако анализ инновационной сферы многих стран показывает, что малый бизнес в этих странах практически не имеет инновационной направленности.

Преимуществом крупных предприятий является их способность мобилизовать существенные финансовые ресурсы для поддержки инновационных процессов. Однако такая способность еще не означает ее обязательной реализации. Как известно, достигая монопольного положения, фирмы теряют стимулы к изменениям и больше стремятся

сохранить свой статус на рынке, в том числе из-за применения неэкономических методов воздействия. Особенно ярко это проявляется в странах, где доминирование крупных предприятий в обеспечении реализации инновационных процессов не привело к желаемой акселерации всей инновационной деятельности. Поэтому соотношение роли и, соответственно, степени государственной поддержки инновационного предпринимательства для большого и малого бизнеса должны находиться в определенной органической гармонии.

Малый инновационный бизнес обеспечивает скорость технологических изменений и благодаря этому получает преимущество над крупными корпорациями в случае, когда надо динамично коммерциализировать новые технологии или удовлетворить инновационный спрос потребителей.

В качестве аргумента в пользу такой позиции в литературе приводятся примеры успешного развития отраслей био-технологии и компьютерного программного обеспечения, предприятия которых быстро получили высокую капитализацию, хотя начинались как фирмы малого бизнеса.

Преимуществом малого инновационного предпринимательства считают его способность оперативно внедрять новые продукты, модернизировать и распространять их путем кооперации как с большим бизнесом, так и с потребителями, адаптируя новые свойства продукции для возможных инновационных потребностей, а также быть связующим звеном между отраслевой наукой и государственным исследовательским сектором, университетами и другими участниками инновационных процессов.

Опыт передовых стран доказывает, что несмотря на доминантную по многим параметрам роль крупных предприятий в инновационном процессе эти страны за последние 20 лет совершили структурный сдвиг политики поддержки инновационной деятельности в пользу малого и среднего инновационного бизнеса. Эти тенденции продолжались и в связи с поиском путей преодоления кризисных явлений в экономике.

Еще один важный аспект государственной поддержки инновационного предпринимательства, на который указывает передовой мировой опыт, связанный с современными особенностями формирования эффективных крупных высокотехнологичных предприятий.

Аналитические данные свидетельствуют, что наибольший экономический эффект для обеспечения устойчивого развития страны демонстрируют крупные компании, которые образовались из малых инновационных предприятий. Поэтому в инновационной политике принципиальным является создание условий для роста успешных предприятий малого инновационного бизнеса, увеличения их

стоимости. И первоочередной задачей для государственной инновационной политики должно стать действенная институциональная поддержка развития малых и средних предприятий, функционирующих в наукоемких отраслях, связанных с применением технологий высокого и среднего уровней.

Список использованных источников

1. Черенков В.И. Информационно-коммуникативная проблема глобализации бизнеса. 2008.
2. Балашевич М.И. Экономика и организация малого бизнеса. 2012.

С.Л. Осоховська,
заступник керівника апарату – начальник відділу
аналітичної, організаційної роботи та планування
апарату Горохівської райдержадміністрації,
В.М. Русін,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів імені С.І. Юрія
Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФІНАНСОВУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В останні роки в Україні розпочато багато реформ, спрямованих на побудову нової системи функціонування місцевого самоврядування. Одним з пріоритетних завдань цих реформ є формування фінансово спроможних та незалежних територіальних громад. Індикатором того, що територіальна громада може надавати різноманітні якісні суспільні послуги населенню, розвивати інфраструктуру, залучати інвестиції, покращувати умови проживання жителів є наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів у їх бюджеті. Фінансові ресурси територіальних громад – найбільш визначальний критерій, який здатен забезпечити сталий соціально-економічний розвиток громади, регіону та держави загалом.

Держава зобов'язалась передати згори вниз ресурси та повноваження для надання публічних послуг населенню на той рівень влади, який найбільш наближений до їх безпосереднього споживача. Однак така передача можлива за виконання однієї важливої умови – створення потужної громади. Таку громаду необхідно створити шляхом об'єднання декількох громад із врахуванням географічних, історичних, економічних та інших особливостей їх розташування та взаємодії. Що саме найголовніше, такі об'єднання повинні відбутись на засадах добровільності, із волі населення громад.

До початку реформи в Україні існувало майже 12 тис. територіальних громад, ефективність діяльності яких в переважній більшості була досить низькою. Більш як у 6 тис. громад чисельність жителів була меншою 3 тис. осіб, зокрема у 4809 громадах – менш як 1 тис. осіб, а у 1129 громадах – менш як 500 осіб. У більшості сільських рад були відсутні власні виконавчі органи, комунальні підприємства тощо [1].

Перші, добровільно об'єднані територіальні громади було утворено у 2015 р. Було утворено 159 громад, до складу яких увійшли 794 сільських, селищних та міських ради. Загалом за період 2015-2018 рр. сформовано 878 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), на території яких проживає близько 9 млн населення, що становить 25,5% від загальної кількості населення України (не враховуючи тимчасово окуповані території). Площа територіальних громад, які об'єдналися становить 210,5 тис. кв. км, що становить 37,7% від загальної площі території України (не враховуючи тимчасово окуповані території). Якщо проаналізувати кількість територіальних громад що об'єдналися та приєдналися, то відзначимо, що станом на 10 лютого 2019 р. їх кількість становила 4018 громад, що становить 36,7% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015 р. При цьому 6934 громади все ще залишаються не об'єднаними [2].

Під час бюджетної децентралізації відбулося розширення власної дохідної бази місцевих бюджетів як наслідок перерозподілу загальнодержавних податків та зборів і запровадження нових податкових платежів. Об'єднанні територіальні громади отримали широке коло прав і повноважень, а також фінансові ресурси для їх реалізації. Статистичні дані підтверджують, що динаміка надходжень до бюджетів ОТГ значно випереджає темпи зростання доходів по інших рівнях місцевих бюджетів. Якщо доходи місцевих бюджетів загалом у 2018 р. порівняно із попереднім роком зросли на 21,5% (з 192,7 млрд грн у 2017 р. до 234,1 млрд грн у 2018 р.), то доходи 665 бюджетів ОТГ зросли на 62,1% (з 12,9 млрд грн у 2017 р. до 20,9 млрд грн у 2018 р.) [2]. У 299 ОТГ, які були утворені в 2017 р. і лише з 2018 р. почали функціонувати, власні ресурси порівняно з аналогічним періодом попереднього року зросли в 2,7 рази. Із розрахунку на одного мешканця, у 2018 р. громади отримали 3712,2 грн, що більше аналогічного показника попереднього року на 1421,9 грн (у 1,6 рази). Варто відзначити, що в основному, чим більші за територією та чисельністю населення ОТГ, тим більші у них фінансових ресурсів на 1 мешканця.

У 2019 р надходження до бюджетів ОТГ повинні ще більше зрости ніж у попередніх роках. Це зумовлено рядом новацій у бюджетному законодавстві щодо збільшення кількості платежів, які будуть

справлятися до бюджетів ОТГ, а також збільшення ставок окремих платежів.

Отже, можемо стверджувати, що переважна більшість тих громад, які в межах реформи децентралізації добровільно об'єдналися, отримали значний фінансовий потенціал для створення комфортного життєвого середовища мешканцям громади та всебічного розвитку громади. Однак ще залишається досить значна частка тих громад, які в силу різних чинників не об'єдналися. Реформа децентралізації не повинна тривати безкінечно. Вважаємо за доцільне примусовим методом об'єднати ті громади, які не проявили ініціативу добровільного об'єднання. Тим об'єднаним громадам, у яких низькі показники фінансової спроможності та демографії доцільно приєднання до інших територіальних громад з метою створення більшої за площею і чисельністю ОТГ.

Список використаних джерел

1. Русін В. М. Фінансові аспекти об'єднання територіальних громад / В. М. Русін // Світ фінансів. – 2016. – №4. – С. 20-29.

2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf

Г.Б. Пивоварова, аспірант

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ОЦІНКИ УКРАЇНИ ЗА ЕКОНОМІЧНИМИ РИЗИКАМИ

Економічні ризики – це показники, які свідчать про економічну ситуацію окремого підприємства або економіки країни в цілому.

Розглядаючи питання вигідного інвестування у будь-яке підприємство або галузь потенційні донори завжди оцінюють не лише фінансовий стан підприємства/галузі, а і країни, в якій знаходиться об'єкт інвестування, розглядаючи її державні ризики.

Державні ризики тісно пов'язані з формуванням міжнародних зв'язків у підприємницькій діяльності. Вони актуальні для усіх учасників зовнішньоекономічної діяльності і залежать від політико-економічної стабільності країн – імпортерів, експортерів. Факторами державного ризику можуть виступати політичні, економічні, етнічні, релігійні чинники.

За для полегшення оцінювання потенційними інвесторами державних ризиків сьогодні існують організації, метою яких є

систематизація та регулярний аналіз рівня держаного ризику. Однією зі сторін такого аналізу є економічні ризики країн партнерів [1].

У таблиці нижче зібрані результати міжнародних оцінок України та її економічних ризиків за 2016-2018 рр., які проводились журналом «Euromoney».

Таблиця 1

Міжнародна оцінка України за економічними ризиками
у 2016–2018 роках

Рік/ показники	ECR tier	ECR score	ECR rank	Since 2010	Fitch	Moody's	S&P
2016	5	27.74	143	-40	CCC	Caa3	B-
2017	5	28.5	141	-11	B-	Caa2	B-
2018	5	32.12	128	-7.19	B-	Caa2	B-

Після політичної кризи 2014 року, як наслідок відбулося стрімке падіння економіки України і її рейтингів на міжнародній арені. Тільки з кінця 2015 року, деякі економічні експерти побачили надію на стабілізацію і зниження економічних ризиків країни.

У 2016 році, не дивлячись на те, що міжнародні економісти ще вбачали високі економічні ризики для інвесторів стосовно Україні. Вона зайняла 143 місце з 186 держав у глобальному рейтингу і отримала менше третини можливих балів. Загальний бал ризику складає 27,74 (зі 100 можливих). Три найкращі рейтингові агентства Fitch, Moody's, S&P надають Україні найнижчий (не враховуючи дефолту) кредитний рейтинг CCC, Caa3 та B- відповідно [2].

У 2017 році аналітики констатують: «Стан України поліпшується, її економічні ризики поступово зменшуються, але її майбутнє висить на волосині». Так у глобальному рейтингу Україна йде на стійкому зростаючому тренді і набирає 3,2 бали, що призводить до зростання її на 141 місце. Загальний бал ризику теж збільшився і складає вже 28,5 (з максимальних 100). Поліпшили на сходінку кредитний рейтинг України й світові рейтингові агентства [3].

2018 рік характеризується подальшим зростанням рейтингу країни. У рейтингу держав вона посідає вже 128 місце з 186 можливих. Загальний бал ризику 32,12 [4].

Незважаючи на всі перешкоди, економіка України поступово зростає. Разом з тим зменшуються економічні ризики та поліпшується інвестиційний клімат в країні. Для подальшого забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки треба зменшувати економічні ризики в таких напрямках: знижувати інфляцію, скорочувати дефіцит бюджету, забезпечити стабільний валютний курс, збільшувати золотовалютні резерви країни. Тоді, вже у 2019 році економіка України може набрати темп зростання до 4%.

Список використаних джерел

1. Гранатуров В.М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения. Учебное пособие. – М: Дело и Сервис, 2003. – 154 с.
2. Euromoney.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euromoney.com/article/b12kpprm4tnryt/ukraines-turning-fortunes-are-not-a-ringing-endorsement>
3. Euromoney.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euromoney.com/article/b15dgy8s147tpt/high-risk-ukraine-is-back-on-the-radar>
4. Euromoney.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euromoney.com/article/b18k60c0451vtr/country-risk-ukraine-is-at-another-crossroads>

*Науковий керівник: В.В. Бобиль,
доктор економічних наук, доцент.*

**В.В. Погрібна, гр. ФБС-18 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

У пострадянській Україні політика державного регулювання тяжіла до монетаризму, з використанням елементів теорії «неокласичного синтезу» із суттєвим послабленням державного регулювання. В останні роки урядом поряд з цим застосовуються важелі адміністративного регулювання, що не забезпечує ефективного розвитку. Ми поділяємо критичне ставлення Г. Г. Кірейцева стосовно того, що: «... вибір економічної моделі для створення механізмів ринкової трансформації і господарювання, враховуючи відсутність теоретичних розробок вітчизняних вчених і некритичне ставлення до напрацювань теоретиків Заходу, обмежувався так званим «Вашингтонським консенсусом»... Положення консенсусу спрямовані на глобалізацію економіки, яка ґрунтується на інтересах власників капіталів...» [1], які прагнуть отримувати надприбутки, що призводить до порушення екологічних умов.

Крім того, процеси глобалізації поглиблюють соціальну нерівність між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Це призводить до концентрації високих технологій в промислово – розвинених країнах та експансії економічно слабких держав [2]. Зазначене вище обумовлює необхідність розробки в Україні дієвого механізму державного регулювання, в тому числі і регулювання

виробництва та споживання продукції органічного землеробства. Одним з негативних чинників та наслідків глобалізації для розвитку виробництва продукції органічного землеробства в Україні є не сформованість внутрішнього ринку екологічно – чистих продуктів харчування, що обумовило експорт сертифікованої іноземними установами продукції органічного землеробства сільськогосподарських товаровиробників. Органічне сільське господарство передбачає заборону використання у рослинництві отрутохімікатів, мінеральних добрив синтетичного походження, використання генетично модифікованих організмів. Відповідно у тваринництві недозволено використовувати стимулятори росту, гормони та антибіотики (для лікування застосовувати гомеопатичні препарати та здійснювати профілактику).

Основою механізму регулювання є важелі впливу на інтереси суб'єктів регулювання, відповідно, за таким об'єктом як «виробництво і споживання продукції органічного землеробства» спостерігається дисбаланс інтересів. Так, інтерес споживача полягає у споживанні безпечної продукції з оздоровчими властивостями, що передбачає ведення виробництва екстенсивними методами, проте економічно ефективним є інтенсивне виробництво, що передбачає застосування мінеральних добрив, пестицидів та отруйних речовин. Суттєвою проблемою є відсутність або незначний обсяг сформованого попиту на продукцію екологічного землеробства, що передбачає інші цінові параметри на продукцію органічного землеробства. Так, за даними, що досліджено В. О. Шлапак [3] екологічно чиста продукція матиме потенційних покупців, якщо ціна на неї не перевищуватиме на 40 – 50 % ціни продукції виготовленої за традиційною технологією.

В інтересах нації в глобальному економічному середовищі є забезпечення виробництва та споживання продукції органічного землеробства, що обумовлює необхідність розробки та застосування механізму фінансового регулювання. У цьому зв'язку, прийнятною є концепція інституціональної економіки. Інституціоналісти визнають обмеженість ринкового регулювання економіки і виступають за впровадження суспільного контролю над нею. В основі сучасної інституціональної теорії визначна роль інститутів у розв'язанні проблем оптимального вибору на основі врахування всіх аспектів буття та встановлення їх ієрархії. Саме соціальне розшарування суспільства внаслідок відриву фінансової системи від економічної політики спостерігається в Україні внаслідок застосування політики монетаризму. Отже, розробка та застосування важелів фінансового регулювання стосовно виробництва продукції органічного землеробства, виникає потенційна загроза поглиблення розшарування внаслідок відсутності як розуміння необхідності та доцільності

живання екологічно – чистої продукції, так і купівельної спроможності широких верств населення.

Список використаних джерел

1. Кірейцев Г. Г. Умови розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України / Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. II Міжнародна наук.-практ. конф.: Зб. тез та виступів. – К.: ННЦ ІАЕ, 2006. – С. 9-18

2. Стросс-Кан признає діяльність МВФ ошибочной [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telegraf.lv/news/zhurnal-mvf-priznal-svoyu-deyatelnosty-oshibochnoi>

3. Шлапак В. О. О выращивании экологически чистой овощной продукции в Украине [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ecomama.od.ua>

*Науковий керівник Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

**Н.В. Потривасва,
доктор економічних наук, професор,**

І.В. Пелипканич, аспірант
Миколаївський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПК НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙ

Внаслідок посилення конкуренції на світовому продовольчому ринку тільки товаровиробники, які застосовують інноваційні технології, зможуть забезпечити зростання продуктивності праці, зниження ресурсоемності, підвищення конкурентоспроможності продукції, необхідну прибутковість на вкладений капітал в сільське господарство.

На сьогодні в АПК реалізуються інвестиційні проекти за кількома напрямками: будівництво, реконструкція та модернізація тваринницьких комплексів, будівництво сучасних тепличних комбінатів, об'єктів по первинній переробці зерна, молока і м'яса тощо.

В цілому велика частина інвестицій в АПК йде на заміну зношених основних фондів (в сільському господарстві більш високі темпи вибуття основних фондів, ніж в середньому по економіці) і реконструкцію діючих виробничих потужностей. Тільки незначна частина сільськогосподарських товаровиробників веде інноваційно-орієнтоване інвестування виробництва [1, с. 30].

Фактори, що сприяють залученню інвестицій в АПК, можна розділити на дві групи. Перша група визначає інвестиційний потенціал

АПК і характеризує його забезпеченість необхідними ресурсами. Друга – визначає інвестиційний клімат АПК країни або регіону. Незважаючи на те, що інноваційний тип розвитку АПК має певні переваги, його реалізація для інвесторів є досить ризикованою. Це обумовлено тим, що:

- через нестабільну цінову ситуацію на ринках сільськогосподарської продукції і збереження диспаритету цін у товаровиробників не вистачає фінансових активів для розширеного відтворення основних фондів;

- короткострокові інтереси агробізнесу переважають над довгостроковими, малий бізнес не може, а великий не хоче вкладати кошти в інноваційно-інвестиційні проекти з тривалими термінами окупності;

- відсутня повноцінно функціонуюча інвестиційна інфраструктура і, отже, можливості залучення та ефективного розміщення додаткових інвестицій в АПК є досить складними;

- на державному рівні не вистачає достатніх стимулів до активізації інвестицій в основний капітал АПК, тощо.

- Виходячи із стратегічної мети розвитку АПК, основні завдання інвестиційної діяльності можна сформулювати наступним чином:

- розвиток виробничого потенціалу АПК на новому техніко-технологічному рівні шляхом вдосконалення «традиційних» технологій виробництва сільськогосподарської продукції та освоєння нових наукоємних виробництв, заснованих на застосуванні високопродуктивної техніки і обладнання, досягнень генної інженерії, нано- та інформаційних технологій та інших досягнень науково-технічного прогресу;

- створення нових робочих місць в сільській місцевості, в тому числі високотехнологічних;

- забезпечення нормальних умов життєдіяльності сільського населення за рахунок компактної забудови сільської місцевості, розвитку соціальної та інженерної інфраструктури, розвитку мережі доріг у сільській місцевості т. ін.;

- відновлення, підтримання та збереження родючості сільськогосподарських угідь, в тому числі за рахунок відновлення і будівництва мережі меліоративних споруд.

Вирішення зазначених завдань, на нашу думку, доцільно передбачити у три етапи. Так, на першому етапі, з точки зору інвестиційного і матеріально-технічного забезпечення, фінансові активи слід спрямовувати на інтенсивне оновлення активної частини основних засобів землеробства, тваринництва, переробної промисловості, а також на здійснення заходів з компактної забудови сільських населених пунктів, розвитку соціально-побутової інфраструктури сільських

територій. На другому етапі вважаємо за доцільне інвестувати створення нових ресурсозберігаючих виробництв галузей АПК, подальший розвиток соціально-побутової та інженерної інфраструктури села. На заключному етапі повинна бути завершена техніко-технологічна модернізація виробничої бази АПК на основі реалізації комплексних інноваційно-інвестиційних проєктів, спрямованих на зростання продуктивності праці, зміна характеру праці і ролі людини в агропромисловому виробництві.

Список використаних джерел

1. Гвоздев Ю. В. Методичні підходи до оцінки основних засобів сільськогосподарських підприємств / Ю. В. Гвоздев, І. О. Герасименко // Агросвіт. – 2016. – № 22. – С. 27-31.
2. Потриваєва Н. В. Забезпечення матеріально-технічними ресурсами в системі управління підприємством / Н. В. Потриваєва, І. В. Агеєнко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2016. – №4 (92).
3. What is sustainable agriculture // Agricultural Sustainability Institute. – URL: <https://asi.ucdavis.edu/programs/ucsarep/about/what-is-sustainable-agriculture>

Ю.А. Сельдюкова, Ю.И. Полевая, гр. ГБ-21
Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЦЕССА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

На текущем этапе развития экономики особое значение приобретают реальные инвестиции, которые связаны, в большинстве своем, с долгосрочными вложениями в производство, приобретением реальных активов.

Сегодня ставится цель создать более благоприятные условия для инвестиционной деятельности и стимулирования частных инвестиций при одновременном ограничении инвестиционного давления государства. При этом основополагающее значение придается росту объема и эффективности частных инвестиций (собственные средства предприятий, внешние ресурсы, средства банков и т. п.).

Понятие инвестиционного процесса является специфическим и предусматривает заключение сделки между инвесторами и объектами инвестирования для последующего получения доходов. Вся целенаправленная деятельность основана на создании благоприятной атмосферы и условий для получения финансирования. Любой инвестиционный процесс начинается с момента предоставления

инвестором личных денежных средств для реализации определенной программы и установления связи.

Участниками инвестиционного процесса считаются все физические и юридические лица, которые принимают непосредственное участие в проекте инвестирования: биржа инвестиций, страховщики, инвесторы, объекты инвестирования, посредники, поставщики, подрядчики, заказчики. Заинтересованные стороны встречаются друг с другом в финансовых организациях непосредственно или на финансовом рынке. В частности, при сделках с имущественными ценностями (с недвижимостью) продавцы и покупатели вступают в сделку напрямую.

В современной теории и практике экономики под портфельными инвестициями понимается размещение капитала во множество различных активов, которые управляются инвестором как единое целое (портфель). Состав и структура портфеля планируется на основе анализа взаимосвязей и взаимозависимостей между доходами и рисками различных классов и групп активов.

В целях совершенствования инвестиционного процесса на предприятиях нами предлагается использование так называемых «Регламентов», которые представляют собой один из основных документов в области управления инвестициями, базирующийся на современных стандартах управления инвестиционной деятельностью.

Следует отметить, что управление инвестиционной деятельностью – сложный процесс, который занимает по времени длительный срок. Соответственно, период от подачи инвестиционной заявки до начала осуществления инвестиционного проекта составляет большой промежуток времени (до года).

Согласно «Регламенту», техническое задание на обоснование инвестиций представляет собой документ, разрабатываемый для определения целостности решения целевой инвестиционной задачи.

Помимо вышеуказанного с целью повышения эффективности управления инвестиционным процессом нами предлагаются следующие рекомендации:

1. Обоснование таких форм реального инвестирования, как обновление отдельных видов оборудования, приобретение отдельных видов нематериальных активов, увеличение запасов материальных оборотных активов, которые, как правило, требуют высоких инвестиционных затрат, внутренним служебным документом в виде инвестиционной заявки.

2. Так как период от подачи инвестиционной заявки до зачала осуществления инвестиционного проекта составляет большой ременной интервал, предлагает разрабатывать инвестиционные бюджеты не только на предстоящий год, но и на кварталы.

В практике хозяйственной деятельности предприятий использование инвестиционного проектирования зачастую носит формальный характер, не отражающий реальной оценки эффективности воспроизводственного процесса в условиях рыночной экономики. В связи с этим особую важность приобретает разработка мер по совершенствованию инвестиционного процесса на основе использования программно-целевого и комплексного подходов.

Список использованных источников

1. Ермаков Д.А. Инвестиционные процессы на предприятиях химической промышленности / Д.А. Ермаков // Транспортное дело России. – 2011. – № 12. – С. 176-178.
2. Сельдюкова Ю.А. Совершенствование инвестиционного процесса в сельскохозяйственных предприятиях / Ю.А. Сельдюкова // Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2018р. Частина 1. – ДДАЕУ, 2018. – С. 228-230.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**Є.О. Тищенко, аспірант
ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Київ**

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

Необхідність активізації інвестиційної діяльності та збільшення обсягів інвестицій на основі використання проектного фінансування є одним із актуальних завдань сучасного етапу розвитку економіки України. Разом з тим, проектне фінансування є складним видом інвестиційної діяльності, якому притаманна низка ризиків, що потребує належного рівня управління інвестиційними проектами [3, с. 33].

Відповідно до умов реалізації проектного фінансування загальне управління інвестиційним проектом здійснює офіс управління, який є організаційно-управлінською структурою, що здійснює стандартизацію процесів керівництва та сприяє обміну ресурсами, методологіями, інструментами й методами між всіма учасниками проекту [7, с. 84]. Залежно від сфери відповідальності, ступеня контролю та впливу на проект розрізняють три види офісів управління: підтримуючий, який виконує, переважно, консультативні функції; контролюючий, завдяки діяльності якого відбувається підтримка проекту та контроль за процесом його реалізації; керуючий, який повністю відповідає за безпосереднє управління та реалізацію проекту [2, с.

342]. При цьому найвищий ступінь контролю за реалізацією інвестиційного проекту забезпечується в разі використання моделі керуючого офісу.

Залежно від виду офісу управління інвестиційними проектами до його функцій може бути віднесено: розроблення методології управління; розроблення та управління політиками й процедурами проекту; управління ресурсами; моніторинг відповідності стандартам, політикам і процедурам управління; контроль, аудит і нагляд за проектом; координація комунікацій між учасниками й зацікавленими сторонами та інші [1, с. 187; 5, с. 9].

Для реалізації своїх функцій офіс управління формує базу активів процесів, яка є вихідною інформацією для планування та управління інвестиційним проектом і ризиками, на які він наражається. До таких активів належать: а) політики, плани, процеси, процедури та методи, що використовуються в процесі реалізації проекту; б) корпоративна база знань, яка складається з інформації про учасників проекту та зацікавлених сторін, наслідки реалізації інших проектів, дані про ризики, кращі практики тощо [4, с. 91; 6, с. 47].

Процес управління інвестиційним проектом характеризують як інтегративну діяльність щодо організації, планування та координації всіх робіт, яка вимагає, щоб кожен процес проекту був належним чином узгоджений з іншими процесами та ресурсами з метою ефективного досягнення поставлених цілей. На практиці управління проектом здійснюється шляхом належного застосування та інтеграції логічно згрупованих процесів управління проектом упродовж усього його життєвого циклу [5, с. 7; 6, с. 47].

Відповідно до Керівництва з Узагальнення знань щодо управління проектами, всі процеси поділяють на п'ять груп, які називають групами процесів управління проектом: 1) ініціація та початок реалізації проекту; 2) планування; 3) процеси виконання робіт та управління проектом; 4) моніторинг і контроль; 5) процеси закриття, що пов'язані із завершенням реалізації проекту [6, с. 48-49]. З метою здійснення практичних заходів щодо управління інвестиційним проектом можуть бути створені спеціальні підрозділи (комітети, управління, відділи, експертні та робочі групи), діяльність яких пов'язана з плануванням, управлінням, контролем, впровадженням комплексних підходів і координацією діяльності щодо управління. Враховуючи важливість і складність процесу планування та управління інвестиційними проектами, ступінь глибини та обсяг роботи за кожним підрозділом та етапом залежить від масштабу проекту, його складності, кількості учасників і зацікавлених сторін, соціально-економічних наслідків реалізації тощо.

Список використаних джерел

1. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / за ред. Г.Т. Карчевої. – К.: УБС, 2016. – 278 с.

2. Міщенко В.І. Банківський нагляд: підручник / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2011. – 498 с.

3. Міщенко В.І. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Економіка України. – 2002. – №5. – С.29-36.

4. Міщенко С. Удосконалення управління економічним капіталом банку з урахуванням ризику ліквідності / С. Міщенко // Вісник Університету банківської справи. – 2008. – №3. – С.90-93.

5. Науменкова С.В. Фінансові інструменти забезпечення від політичних ризиків у проектному фінансуванні / С. Науменкова, С. Міщенко, Є. Тіщенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2016. – №10. – С.6-17.

6. Руководство к Своду знаний по управлению проектами. – Project Management Institute, Inc., 2013. – 586 с.

7. Санаційний банк – «брідж-банк» як механізм роботи з нежиттєздатними банками: монографія. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, 2011. – 119 с.

*Науковий керівник: В.І. Міщенко,
доктор економічних наук, професор.*

**Т.К. Трофімова, гр. ФБСкр-17 вм,
П.А. Колосова, гр. ФБСкр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ МОДЕЛІ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Визначення вартості підприємства як сфера наукових досліджень і напрямок практичної діяльності в Україні тільки зароджується. Оцінка майна у нас поки що тільки розвивається, переважно, як пропозиція послуг з оцінки вартості майна та майнових прав у випадках обов'язкового проведення оцінки. Це пов'язано насамперед зі складністю самого процесу оцінки вартості підприємства, який вимагає значно більшого обсягу інформації, ніж при проведенні аудиту компанії.

У міжнародній практиці для визначення вартості підприємства (оцінки бізнесу) використовують чотири принципово різних методичних підходи: витратний (майновий), дохідний, порівняльний (ринковий) і опціонний (в Україні цей підхід поки що не використовується).

Витратний підхід передбачає визначення поточної вартості витрат на відновлення або заміщення об'єкта оцінки з подальшим коригуванням їх на суму зносу.

Дохідний підхід передбачає визначення вартості об'єкта оцінки як поточної вартості очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу.

Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу та пропозиції подібного майна з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки.

Стратегічний механізм фінансової стабілізації представляє собою систему мір, що направлені на підтримку досягнутої фінансової рівноваги підприємства в довгостроковому періоді. Цей механізм базується на використанні моделі стійкого економічного зростання підприємства.

Модель стійкого економічного зростання має різні математичні варіанти, що інтерпретовані різними дослідниками, в залежності від базових показників фінансової стратегії підприємства, що використовуються. Але, враховуючи те, що всі ці базові показники кількісно і функціонально взаємопов'язані, результати розрахунку основного показника – можливого для даного підприємства темпу приросту об'єму реалізації продукції (об'єму його операційної діяльності) – залишаються незмінними.

На прикладі провідного галузевого підприємства видобутку нафти і газу проведемо відповідні розрахунки, використавши модель сталого економічного зростання Дж.К.Ван Хорна, враховуючи, що власний капітал поступово було збільшено на 50%. Отримані результати представимо в табл.1.

Таблиця 1

Значення показника сталого економічного зростання для
ПАТ «Укрнафта»

Показник сталого економічного зростання	Рік	
	базовий	прогнозний
1	- 0,51	1,17
2	- 0,45	1,42
3	- 0,39	1,67
4	- 0,33	1,92

З розрахунків базового року чітко видно, що при заданих умовах, обсяг продажу буде зменшуватись. При цьому, обсяг продажу зменшиться на найменшу величину, якщо суму власного капіталу буде збільшено на 50%.

З розрахунків на прогнозний рік можна зробити висновок, що при заданих умовах, обсяг продажу буде збільшуватись. При цьому,

обсяг продажу збільшиться майже вдвічі, якщо суму власного капіталу буде збільшено на 50%.

Таким чином, можна зробити висновок, що у випадку подальшого збільшення розміру власного капіталу (в обох випадках) ми будемо спостерігати і збільшення обсягів продажу. Але потрібно враховувати те, що надмірний обсяг власного капіталу є небажаним на будь-якому підприємстві, адже це свідчить про нераціональність використання коштів підприємства.

Якщо ж проаналізувати фінансовий стан підприємства за основними показниками і порівняти дані дослідження з розрахунком моделі сталого економічного зростання, то стає очевидним, що використання даної моделі не є актуальним в умовах нестабільної економічної ситуації.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 544 с.
2. Головка В.І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека / В.І. Головка, В.А. Мінченко, В.М. Шарманська. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 446 с.

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Ю.Я. Хамига, аспірант
Тернопільський національний економічний університет**

МЕТОДИ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ, ЯКА ВПЛИВАЄ НА РИЗИК ФІНАНСОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Корупція в Україні стала системним фактором, що робить негативний вплив на ефективне функціонування організацій і суспільства в цілому.

Сьогодні велика кількість найрізноманітніших чинників швидше сприяє, чим перешкоджає корупції, яка стала масштабним явищем в українському бізнесі, а організації набагато ефективніші у виявленні корупційних дій, ніж в їх запобіганні [1].

Весь хід історії людства говорить про те, що повністю викоринити корупцію неможливо. Можна створювати ефективні механізми її запобігання. Якщо таких механізмів немає або вони працюють погано, то корупція починає заважати економічному розвитку.

До п'ятірки найбільш поширених видів економічних злочинів та шахрайства входять: корупція, незаконне привласнення майна, шахрайство у сфері закупівель, шахрайство у сфері управління персоналом та кіберзлочини [2;3].

Дослідження даної проблеми дозволили зробити наступні висновки:

- корупція стає все більш явним гальмом для економічного розвитку України як усередині, так і на міжнародній арені: завдає величезної шкоди ринковому господарству, знищує здорову конкуренцію, погіршує інвестиційний клімат, тісно пов'язана з тіньовою економікою і транснаціональною злочинністю, надає багатовекторний негативний вплив одночасно на всіх громадян України і на кожного окремо, заважає розвиватися, будувати цивілізовані суспільні відносини, економічно піднімати країну;

- для приведення корупції в мінімально контрольовані рамки потрібна політична воля і розуміння стратегії боротьби з цим явищем на всіх рівнях державної влади при підтримці підприємницького співтовариства і громадської ініціативи;

- боротьба з корупцією повинна носити довгостроковий системний характер, час показав, що «кампанійщина» і порожні гасла тільки посилюють проблему;

- заходи по боротьбі з корупцією, такі як: впровадження прогресивних принципів корпоративного управління, включаючи організацію внутрішнього контролю, розробки комплаєнс-політики в організаціях, самоорганізація підприємців, саму проблему не вирішать, проте можуть сприяти побудові системи прозорого ведення бізнесу в Україні і вплинуть на репутацію і розвиток зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств, сприятимуть залученню іноземних інвестицій в країну.

Таким чином, на підставі викладеного можна зробити висновок про те, що для створення дієвих механізмів боротьби з шахрайством і корупцією Україні потрібно ще пройти довгий і складний шлях. Для дієвої боротьби з корупцією організації самі повинні бути зразком у питаннях сумлінного управління та постійно підтверджувати свою репутацію як структури, вільної від корупції і шахрайства. Для цього вони зобов'язані зміцнювати власну систему внутрішнього антикорупційного контролю, удосконалювати механізми профілактики, виявлення та викорінення фактів корупції, так як навіть маючи ретельно розроблені і затверджені програми боротьби з шахрайством і корупцією, необхідно працювати з ними на постійній основі.

Список використаних джерел

1. Самаруха А. В. Коррупция как основной фактор сдерживания прогрессивного развития общества в системе социально-экономического прогнозирования / А. В. Самаруха // Известия Иркутской государственной экономической академии. — 2008. — № 4 (60). — С. 38–41.

2. Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2017 року: результати опитування українських організацій. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/gecfs/ua>

3. Corruption perceptions index 2017. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

*Науковий керівник: Т.О. Кізима,
доктор економічних наук, професор.*

С.Г. Хоружий,
кандидат економічних наук, докторант
ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Київ

МОДЕЛІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ І НАГЛЯДУ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Дослідники наводять різні класифікації моделей інституційного забезпечення регулювання і нагляду. Представники Групи 30 виділяють чотири моделі регулювання і нагляду: інституційну, функціональну, інтегровану і модель Twin Peaks [1]. Д.Шонемакер та Н.Верон також притримуються думки про існування чотирьох моделей [2]. М.Мелецки і А.Подпіра виділяють п'ять моделей наглядових систем: секторальний нагляд поза центральним банком, секторальний нагляд у центральному банку, часткова інтеграція в двох уповноважених органах, інтеграція нагляду в одному наглядовому органі, інтеграція всіх наглядових повноважень у центральному банку [3].

Дослідження наведених вище класифікацій існуючих в країнах моделей організації державного регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ дозволяють дійти висновку, що вибір інституційної структури системи регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ визначається віднайдением органу, відповідального за реалізацію повноважень:

- щодо допуску фінансових установ до діяльності на ринках фінансових послуг та забезпечення нагляду за цією діяльністю;
- щодо мікропруденційного нагляду;
- щодо захисту споживачів фінансових послуг та інвесторів;

– щодо макропруденційного нагляду та забезпечення фінансової стабільності;

– щодо вирішення проблем із фінансовими установами та «виведення з ринку» фінансових установ.

Необхідно зазначити, що консолідація наглядових повноважень в інтегрованих (консолідованих) моделях здійснюється не простим додаванням вже існуючих наглядових функцій, що були сформовані за секторального підходу. Реалізація інтегрованих моделей передбачає консолідацію наглядових повноважень та трансформацію підходів щодо нагляду за наданням конкретної фінансової послуги до нагляду за діяльністю фінансової установи чи фінансової групи.

Наведений вище функціональний підхід було використано для класифікації моделей до регуляторно-наглядових систем. Результати досліджень дозволяють класифікувати існуючі у світі системи регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ за наступними моделями:

1) секторальна модель;

2) консолідована модель із централізацією функцій регулювання і нагляду в центральному банку, включаючи макропруденційний нагляд;

3) консолідована модель із централізацією функцій регулювання і нагляду в єдиному органі нагляду, який спільно із центральним банком здійснює макропруденційний нагляд;

4) інтегрована модель за участю органу нагляду за діяльністю фінансових установ та органу пруденційного нагляду (Twin Peaks).

Відмінність четвертої моделі від другої та третьої полягає не тільки у кількості наглядових органів.

В інтегрованій моделі нагляду (Twin Peaks) відповідальність за реалізацію регуляторно-наглядових функцій розподілена між двома органами, які інтегровано відповідають за стан справ і розвиток діяльності фінансових установ. Однак, слід зазначити, що фінансова установа може добре надавати фінансові послуги споживачам, при цьому порушуючи пруденційні нормативи. Або фінансова установа може навчитися «показувати» наглядовому органу сумлінне виконання пруденційних нормативів, при цьому порушуючи права споживачів фінансових послуг. В обох розглянутих випадках при розподілі наглядових функцій між двома органами ефективність попередження кризових явищ у фінансовому секторі економіки залежить від рівня взаємодії і взаємопоінформованості між такими наглядовими органами.

Консолідовані моделі із одним відповідальним уповноваженим органом повинні нести відповідальність за реалізацію всіх регуляторно-наглядових функцій для забезпечення повного циклу регулювання, нагляду, пруденційного нагляду за діяльністю фінансових установ та

фінансових груп. Це відповідає одному з важливих базових принципів формування регуляторно-наглядових систем щодо чіткого визначення відповідального органу за стан і розвиток діяльності фінансових установ. Такий єдиний орган нагляду, який, маючи оперативну інформацію про діяльність фінансових установ і фінансових груп, може ефективно приймати участь у макропруденційному надгляді спільно із центральним банком.

Список використаних джерел

1. The structure of Financial Supervision Approaches and Challenges in a Global Marketplace. Group of Thirty. Washington, DC. 2008. 252 p. URL: http://group30.org/images/uploads/publications/G30_StructureFinancialSupervision2008.pdf.

2. Schoenmaker D. Veron N. A. «Twin peaks» vision for Europe. Policy Contribution Issue №30. November 2017. URL: <http://bruegel.org/wp-content/uploads/2017/11/PC-30-2017-1.pdf>

3. Melecky, M., Podpiera A. Institutional structures of financial sector supervision, their drivers and emerging benchmark model. MPRA Paper. 2012. 36 p.

Ю. Ю. Чебан,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
С.В. Сирцева,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Т.С. Пісоченко,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ: ПОНЯТТЯ ТА ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Соціальний захист, як частина соціальної політики держави, є невід'ємною функцією будь-якої держави. Організована зусиллями усього суспільства, вона покликана піклуватися про членів соціуму, які є найбільш уразливими, тобто громадян, які не мають змоги фінансового самозабезпечення або потрапили у важку життєву ситуацію. Отже, вони потребують соціального захисту, забезпечити який є можливим лише за роботи надійного та прозорого фінансового механізму, який є законодавчо-регламентованим на рівні держави. Сучасні перешкоди для належного соціально-економічного розвитку

підприємств формують цілу низку невирішених частин загальної проблеми дослідження – від чіткого законодавчо-нормативного регулювання до максимального використання прозорого механізму соціального захисту через наявні форми соціального захисту та такі, які є можливими і необхідними до провадження на всіх рівнях.

Питання соціального захисту, надання соціальних послуг, їх документального оформлення є одним з напрямів наукового дослідження значного кола науковців, зокрема Н. Борецької, М. Дубініної, Т. Лункіної, М. Папієва, Н. Сіренко та багатьох інших.

Соціальний захист може бути відтворений у різних організаційно-правових формах, зокрема це – індивідуальна відповідальність роботодавців, соціальне страхування, соціальна допомога, соціальне обслуговування, державне соціальне забезпечення тощо. Для використання та (або) впровадження тієї чи іншої форми соціального захисту та роботи фінансового механізму соціального страхування мають бути підтвердженими випадки настання події, яка потребує соціального захисту, що відповідно матиме різні соціально-економічні наслідки.

Якщо враховувати більш широке тлумачення поняття соціального захисту, то останній має міститися практично у всіх конституційних правах і свободах особистості – від права на майно і свободу вибору професії до особистої недоторканності та екологічної безпеки. Тому, під час дослідження соціально-економічних інтересів, зазвичай використовують вужче тлумачення соціального захисту як відповідної політики держави щодо забезпечення прав і гарантій рівня життя, зокрема право на мінімальну заробітну плату, на працю і відпочинок, на пенсійне забезпечення, на соціальне забезпечення через хворобу та через втрату годувальника, соціальне забезпечення для можливості народження і виховання дітей, на захист від безробіття, охорону здоров'я, освіту, житло тощо.

Система соціального захисту населення є особливим соціальним інститутом, який на сьогодні перебуває в процесі свого розвитку. Сучасні умови господарювання мають у підґрунті здійснення соціального захисту населення та працівників не лише на рівні держави, а й на рівні підприємств та громад. У межах системи соціального захисту за умови настання окреслених законодавством несприятливих подій громадянам надається допомога компенсаційного характеру у грошовій і натуральній формах, а також у формі різного роду послуг. Крім того, системи соціального захисту здійснюють заходи профілактичного характеру, спрямовані на запобігання несприятливих подій.

Соціальний захист здійснюється у різних організаційно-правових формах, зокрема таких, як соціальна індивідуальна відповідальність роботодавців, соціальне страхування, соціальна

допомога, державне соціальне забезпечення тощо. Використання тих чи інших організаційно-правових форм соціального захисту може мати різні соціальні й економічні наслідки, які необхідно враховувати під час прийняття управлінських рішень. Водночас, соціальний захист, як самостійний соціальний інститут, характеризується специфічними особливостями, що пов'язані з технологіями надання послуг. Наприклад, технологія надання пенсій суттєво відрізняється від технології надання медичної допомоги, реабілітаційних технологій або технологій забезпечення безробітних громадян.

Шлях цілої низки реформ у пенсійному забезпеченні, медичній сфері, наданні субсидій, соціальної допомоги держави та розвитку соціальної відповідальності підприємств на сьогодні характеризується значними невідповідностями у законодавстві та складнощами у процесі виникнення підстав для соціального захисту, оформлення факту виникнення підстави, отримання соціальної допомоги, підтвердженням тощо.

Проведений нами аналіз світової практики використання різних видів та організаційно-правових форм системи соціального захисту дозволяє виділити наступні: індексацію доходів населення; встановлення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму; встановлення мінімальних витрат на освіту, охорону здоров'я, житло, соціальне обслуговування непрацездатного населення тощо; надання пільг (знижок і субсидій) окремим групам населення; встановлення дотацій до цін, державне регулювання споживчих цін; норми прямої дії соціально-трудового законодавства (приймання на роботу та звільнення, режим робочого часу, оплати праці тощо); безпосереднє державне забезпечення непрацездатних осіб; обов'язкове соціальне страхування; соціальне забезпечення і соціальна допомога [1, с. 20; 2, с.212; 3, с. 102; 4, с.24; 5; 6, с. 157-164; 7, с. 666-706].

Отже, інститут соціального захисту кожної країни характеризується сукупністю охоплених ним видів соціального захисту, соціально-правових форм та технологій. Водночас, у будь-яких варіантах такого соціального захисту, його реалізація може бути забезпечена трьома формами: грошові виплати, натуральні виплати та послуги.

Список використаних джерел

1. Безтелесна Л. Ефективність управління соціальними ризиками найманих працівників / Л. Безтелесна, С. Мартинюк // Україна: аспекти праці. – 2007. – № 6. – С. 17-24.
2. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми. – Донецьк : Янтра, 2001. – 351 с.
3. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків: колективна монографія / за ред. Е. М. Лібанової. – Київ : Ін-т

демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України ; Держкомстат України, 2010. – 496 с.

4. Сташків Б. І. Поняття права соціального забезпечення / Б. І. Сташків // Право України. – 2000. – № 5. – С. 24-26.

5. Scholderer, J. And Veflen, N. (2018). “Social norms and risk communication”, Trends in Food Science & Technology, available at: <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2018.08.002> (Accessed 01 November 2018).

6. Sirenko, N. Baryshevskaya, I. Poltorak, A. And Shyshpanova, N. (2018). “State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization”, Financial and credit activity: problems of the theory and practice, vol. 2, no. 25 (2018), pp.157-164. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i25.136489> (Accessed 01 November 2018).

7. Fleurbaey, M. And Zuber, S. (2017). “Fair management of social risk”, Journal of Economic Theory, vol. 169, pp. 666-706. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jet.2017.03.009> (Accessed 01 November 2018).

**А.С. Чусько, гр. ФБСкр-17 вв,
Т.Ю. Говейнович, гр. ФБСкр-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ У МЕХАНІЗМІ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета управління структурою капіталу – мінімізувати витрати по залученню довгострокових джерел фінансування і тим самим забезпечити власникам капіталу максимальну ринкову оцінку вкладених ними грошових коштів.

Оцінка основних факторів, що визначають структуру капіталу. До таких факторів, що визначають структуру капіталу досліджуваного машинобудівного підприємства відносяться:

- галузеві особливості операційної діяльності (характер цих особливостей визначає структуру активів підприємства, їх ліквідність). Досліджуване підприємство має велику частку необоротних активів у складі активів та характеризується високим рівнем фондомісткості виробництва продукції. Це означає, що підприємство має більш низький кредитний рейтинг і змушено орієнтуватися у своїй діяльності на використання власного капіталу;

- стадія життєвого циклу підприємства (молоді компанії з конкурентоспроможною продукцією можуть залучати для свого розвитку більше позикового капіталу, а зрілі – використовують переважно власні кошти). Досліджуване підприємство знаходиться на стадії зрілості, і це пов'язано з більш високим рівнем фінансових ризиків. Саме тому в своїй діяльності воно має більшою мірою орієнтуватися на використання власного капіталу;

- кон'юнктура товарного ринку (чим стабільніша кон'юнктура цього ринку, а відповідно, стабільніший попит на продукцію підприємства, тим вище та безпечніше стає використання позикового капіталу, та навпаки). Досить стабільна кон'юнктура цього ринку для машинобудівних компаній свідчить про можливість використовувати позиковий капітал;

- кон'юнктура фінансового ринку (в залежності від стану цієї кон'юнктури зростає або знижується вартість позикового капіталу). Український фінансовий ринок недостатньо розвинений, більшість комерційних банків надають стандартні послуги у сфері кредитування. Однак, підприємства з високим кредитним рейтингом можуть отримувати кредити на досить вигідних умовах та під невисокий банківський відсоток. Проте, суттєве зростання вартості позикового капіталу може призвести до різкого зниження фінансової рентабельності, а в ряді випадків – до збиткової операційної діяльності. При зростанні рівня відсоткової ставки підвищуються і вимоги інвесторів до норми прибутку на вкладений капітал;

- рівень рентабельності операційної діяльності. Значення даного показника для досліджуваного підприємства свідчить про високий кредитний рейтинг підприємства, і таким чином, у нього є можливість розширити потенціал використання позикового капіталу. Але на практиці цей потенціал майже не використовується у зв'язку з тим, що при високому рівні рентабельності підприємство має можливість задовольнити додаткову потребу в капіталі за рахунок високого рівня капіталізації отриманого прибутку. Так, власники досліджуваного підприємства переважно інвестують отриманий прибуток у власне підприємство, що забезпечує високий рівень віддачі капіталу і тим самим знижує питому вагу використання позикових засобів;

- податковий тиск на компанію (частка прямих та непрямих податків, що сплачуються у доході від продаж-брутто). Зменшення ставки податку на прибуток підприємств дещо зменшило різницю у вартості власного і позикового капіталу. Це пов'язано з тим, що ефект податкового коректора під час використання позикових засобів зменшується. У таких умовах слід формувати капітал із зовнішніх джерел переважно за рахунок емісії акцій, тобто за рахунок залучення додаткового пайового капіталу. У той же час при високій ставці оподаткування прибутку суттєво підвищується ефективність залучення позикового капіталу.

Отже, якщо підприємство додержується стратегії компромісного фінансування, яка є оптимальною з точки зору оптимізації прибутковості і ризику, то такі дії призведуть до достатньо високого рівня фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Таким чином, повнота та своєчасність визначення факторів впливу на формування структури капіталу має визначальне значення в процесі його оптимізації.

Список використаних джерел

1. Данильчук І.В. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності [Електронний ресурс] / І.В. Данильчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Danilchuk.pdf.

2. Ключник О. С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. С. Ключник, О. В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" - 2010. - № 1. - С. 120-127.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока,
кандидат економічних наук, доцент.*

Т.В. Шорец

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ВНУТРИГРУППОВЫХ РАСЧЕТОВ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КОРПОРАТИВНОГО ТИПА

В экономике многих стран важную роль играют предприятия со сложной организационной структурой (корпорации, холдинги, концерны, финансово-промышленные группы), включающие в себя несколько десятков организаций. Это связано с тем, что именно такая организационная форма обеспечивает необходимое привлечение инвестиций, дает возможность наращивать производственный потенциал, что обеспечивает постоянный рост доходов.

Для корпоративных структур характерно наличие ряда специфических объектов бизнес-администрирования. Так, у данных предприятий существует достаточно сложная система расчетов, которые ведутся не только с внешними контрагентами (поставщики, покупатели, банки, кредитные учреждения и т.д.), но и с предприятиями, входящими в состав сложных корпоративных образований.

Эффективно организованные внутригрупповые расчеты являются важнейшим признаком финансовой устойчивости интегрированной компании, основой достижения организацией высоких конечных финансовых результатов, способствуют повышению эффективности текущей, инвестиционной и финансовой деятельности, обеспечивают рост собственного капитала, повышают ее конкурентную

позицию на товарном и финансовом рынках, являются залогом постоянного экономического развития.

Чтобы принимать наиболее оптимальные управленческие решения, связанные с движением денежных средств, товарно-материальных ценностей, основных средств и других активов внутри корпоративного образования с целью достижения наилучшего эффекта финансово-хозяйственной деятельности, руководству компании нужна содержательная информация о состоянии внутригрупповых расчетов. В связи с этим особую актуальность приобретают исследования в области экономического анализа внутригрупповых расчетов в организациях корпоративного типа.

Управление внутренними расчетами консолидированной группы компаний в целях повышения эффективности деятельности сводится к воздействию на основные параметры, определяющие их величину и структуру. В связи с этим важной задачей финансового управления в консолидированной группе становится осуществление качественного анализа внутригрупповых расчетов.

На наш взгляд, при проведении анализа внутренних расчетов необходимо:

- проводить оценку состава и структуры внутригрупповой дебиторской и кредиторской задолженности предприятий корпоративного образования;
- оценивать динамику внутренней задолженности за ряд периодов;
- анализировать задолженность по срокам погашения с выделением краткосрочной, долгосрочной и просроченной задолженности;
- оценивать обоснованность величины внутренней дебиторской и кредиторской задолженности;
- производить расчет коэффициентов оборачиваемости задолженности и оценивать ее влияние на результаты деятельности конкретного подразделения.

К сожалению, на текущий момент отсутствует полноценная информационная база для проведения анализа внутренних расчетов. Существующая бухгалтерская отчетность не позволяет получить необходимую информацию о количестве и суммах внутригрупповых расчетов, не отражает процессы движения задолженности участников группы компаний.

Для решения данной проблемы необходима разработка специализированных учетных регистров, в которых будет содержаться необходимая информация о внутригрупповой задолженности.

В целом можно сказать, что использование аналитического инструментария при управлении внутригрупповыми расчетами организаций корпоративного типа будет способствовать оптимизации

принимаемых управленческих решений, а также позволит повысить их качество и эффективность.

Список использованных источников

1. Полухина И.В. Структурно-динамический анализ внутригрупповых расчетов интегрированных компаний / И.В. Полухина // Актуальные вопросы экономических наук. – 2013. – № 29. – С. 47-52.
2. Шорец Т.В. Развитие анализа внутренних расчетов на железнодорожном транспорте / Т.В. Шорец // Теоретико-методологические и прикладные аспекты государственного управления: Материалы XXI Респ. науч.-практ. конф. молодых ученых и студентов, Минск, 31 марта 2017 г. – Минск : Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2017. – 413 с. – С. 223-224.

*Научный руководитель: В.Г. Гизатуллина,
кандидат экономических наук, профессор.*

SEKCJA 2

ПРОЕКТУВАННЯ, МОДЕЛЮВАННЯ І КОНСТРУЮВАННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У ЗМІСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Przemysław Ziółkowski
Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA MŁODZIEŻY I SENIORÓW NA RZECZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Jednym z kluczowych celów strategicznych rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego zdefiniowanych w „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego w perspektywie 2020” jest wzrost aktywności społecznej. Aktywne działanie w tym zakresie zakłada m.in. zwiększenie możliwości uczestniczenia obywateli w życiu społeczno-gospodarczym i ich wpływu na podejmowanie przez władze lokalne decyzji. Samorząd terytorialny ma bowiem za zadanie inspirować i wspierać warunki dla rozwoju aktywności społecznej oraz budowania społeczeństwa obywatelskiego. Lokalna aktywność społeczna stanowi podstawę współcześnie pojmowanego procesu rozwojowego, jak też jest elementem kształtowania świadomości społecznej, aktywności społecznej oraz budowania wspomnianego powyżej społeczeństwa obywatelskiego. Rozwój regionalny wsparty przez czynniki społeczne staje się zatem ważnym elementem postępu decentralizacyjnego oraz rozwoju samorządności terytorialnej na szczeblu lokalnym [1].

8 marca 1990 roku weszła w życie Ustawa o samorządzie gminnym. Po 11 latach jej funkcjonowania, tj. w 2001 roku, w wyniku nowelizacji ustawy wprowadzono do niej art. 5b: 1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży. 2. Rada gminy na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny. 3. Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania. Jedenaście lat później, bo w listopadzie 2012 roku w wyniku kolejnej nowelizacji ustawy dodano art. 5c: 1. Gmina sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności

lokalnej. 2. Rada gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk może utworzyć gminną radę seniorów. Obie nowelizacje ustawy miały na celu swoistą demokratyzację społeczności lokalnej oraz pobudzenie aktywności obywatelskiej mieszkańców miast i gmin, zarówno tych reprezentujących młodzież, jak i seniorów.

Pierwsza w Polsce młodzieżowa rada miasta została utworzona już w 1990 roku w Częstochowie. Obecnie tego typu organy działają w większości samorządów w Polsce. Także w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonują one m.in. w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Inowrocławiu, Grudziądzu czy Szubinie. Dla wielu młodych ludzi to jedno z pierwszych obszarów możliwości aktywności społecznej i obywatelskiej, która daje szansę realnego wpływania na otaczającą ich rzeczywistość oraz stymulowanie zmian zachodzących w społeczności lokalnej. Aktywna działalność w młodzieżowej radzie miasta lub gminy umożliwia młodemu człowiekowi już w nastoletnim życiu zdobywanie doświadczeń w zakresie mechanizmów zarządzania na poziomie lokalnym i regionalnym.

Praca w młodzieżowej radzie miasta zapewnia jej członkom:

- rozwój własnej osobowości,
- satysfakcję,
- samorealizację,
- rozwój kompetencji społecznych,
- zaspokojenie potrzeby bycia zauważonym i docenionym,
- możliwość niesienia pomocy innym,
- odpowiedzialność za podejmowane decyzje,
- zaspokojenie potrzeby przynależności,
- możliwość reprezentowania szkoły na zewnątrz,
- poznanie ciekawych ludzi,
- naukę demokratycznych form współżycia społecznego,
- wyodrębnienie się liderów na podstawie naturalnych mechanizmów selekcyjnych,
- umiejętność współpracy w zespole i kierowania nim,
- umiejętność twórczego działania i inicjowania działań,
- kształtowanie się postaw prospołecznych,
- dopracowanie się autentycznego partnerstwa z lokalnymi władzami.

Społeczeństwo obywatelskie to rodzaj społeczeństwa demokratycznego, w którym obywatele świadomie uczestniczą w życiu publicznym, są aktywni i odpowiedzialni oraz posiadają zdolność samoorganizacji. Dziecko także może pomagać drugiemu dziecku – poprzez działalność w strukturach samorządów uczniowskich czy innych strukturach formalnych, np. w harcerstwie, któremu całe swoje życie poświęcił ceniony pedagog społeczny Aleksander Kamiński. To właśnie on był jednym z inicjatorów i orędowników włączania uczniów w charakterze pomocników nauczycieli do realizowanego procesu wychowawczego. Kamiński

dopatrywał się w tym rozwiązaniu tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, które owocowało budowaniem podwalin dla samorządności uczniowskiej[2].

Aby samorząd uczniowski był szkołą obywatelskiej demokracji, musi charakteryzować się kilkoma podstawowymi cechami:

- tworzą go osoby demokratycznie wybrane – reprezentacja ogółu uczniów danej szkoły,
- musi jednoznacznie określać zakres praw i obowiązków, wskutek czego będzie rzeczywistym współgospodarzem szkół,
- każdy członek samorządu uczniowskiego musi mieć poczucie bezpieczeństwa, konieczne dla skutecznego wywiązywania się ze swoich obowiązków,
- samorząd uczniowski musi być postrzegany przez nauczycieli i rodziców jako partner w tworzeniu zdrowych i bezpiecznych warunków dla rozwoju, a nie jako przeciwnik w kreowaniu wygodnych warunków dla personelu szkolnego.

Życie uczniów nie zamyka się w murach szkoły. Każda szkoła działa przecież na terenie miasta lub gminy, które mają swoje władze w postaci samorządu terytorialnego. Dlatego samorząd uczniowski może utrzymywać kontakty z organizacjami takimi jak:

- rada miasta lub gminy (samorząd terytorialny);
- młodzieżowa rada miasta (skupiająca przedstawicieli samorządów i organizacji młodzieżowych);
- parlament uczniowski (reprezentacja samorządów z terenu gminy, miasta, województwa);
- samorządy w innych szkołach (w najbliższej okolicy, w kraju i na świecie);
- organizacje młodzieżowe;
- instytucje kulturalne (dom kultury, kino, teatr);
- szpitale, żłobki, domy dziecka;
- organizacje charytatywne;
- organizacje ekologiczne;
- organizacje międzynarodowe (np. Amnesty International);
- uczelnie wyższe [3].

Nikomemu już w Polsce chyba nie trzeba wyjaśniać, czym są uniwersytety trzeciego wieku (UTW). Działające w naszym kraju od ponad 40 lat tego typu przedsięwzięcia skupiają rzesze słuchaczy – seniorów. Praktycznie w każdym większym mieście działa taka instytucja, której słuchacze stają się ważnym głosem dla miejscowych władz samorządowych (szczególnie w miejscowościach, w których nie działają jeszcze wspomniane już gminne rady seniorów). Siła uniwersytetów trzeciego wieku nie może być niedoceniana przez lokalnych włodarzy. Dlatego właśnie w środowisku lokalnym UTW współpracują z urzędami administracji samorządowej, gminnymi i powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz różnymi organizacjami pozarządowymi. Wśród wielu celów działalności

uniwersytetów trzeciego wieku na pierwszy plan wysuwa się często inicjowanie aktywności w zakresie współpracy z różnymi instytucjami działającymi na szczeblu lokalnym. Uczestniczenie w zajęciach tej instytucji ukazuje jej słuchaczom m.in. aktualne przemiany społeczno-polityczne i liczne zagrożenia mające swe źródło w życiu publicznym. Tym samym człowiek starszy staje się mniej bezradny wobec gwałtownych przemian społeczno-politycznych. To właśnie z inicjatywy słuchaczy uniwersytetów trzeciego wieku w wielu gminach w Polsce powoływane są wspomniane wcześniej gminne rady seniorów. Seniorzy działając aktywnie w strukturach UTW, poprzez pełnienie różnych funkcji w ramach samorządów słuchaczy (przewodniczący, z-ca przewodniczącego, sekretarz, skarbnik UTW), nabywają licznych kompetencji oraz wiary we własne możliwości, która później umożliwia im kandydowanie do gminnych rad seniorów i pełnienie również funkcji w ich strukturach.

Podsumowanie

Nadal jeszcze nie wszystkie obszary życia społecznego są otwarte lub wystarczająco rozwinięte zarówno dla młodzieży, jak i dla osób starszych (w przestrzeni publicznej, politycznej, obywatelskiej oraz międzypokoleniowej). Tym bardziej ważne jest podejmowanie działań mających na celu pobudzenie do aktywności młodzieży zamkniętej w świecie smartfonów oraz kształtowanie świadomości na temat trzeciego wieku, wychodząc poza schematy czy konserwatywne ujęcie starości i starzenia się człowieka. Wzorem innych krajów w polskiej rzeczywistości również coraz silniej dostrzega się i eksponuje potrzeby seniorów. Jednym z najważniejszych długofalowych wyzwań rozwojowych wobec osób starszych jest ich aktywizacja obywatelska w środowisku miejsca zamieszkania. Dialog społeczny stanowi podstawę samorządności i zaangażowania obywatelskiego. Gminna rada seniorów będzie reprezentować interesy i potrzeby starszych mieszkańców wobec władz samorządowych i brać udział w formułowaniu oraz przekazywaniu opinii i stanowisk dotyczących nie tylko strategicznych, ale i bieżących planów rozwoju gminy. Młodzieżowa rada miasta / gminy będzie wyrazicielem opinii uczniów lokalnych gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w myśl zasady „nic o nas bez nas”. Demokracja w Polsce jest młoda i cały czas dojrzewa, warto jednak, aby po ponad 25 latach wolności nie tylko wsłuchiwać się w głosy młodych i dojrzałych obywateli RP, ale także stworzyć płaszczyzny do rzeczywistego wpływania przez nich na otaczający ich region. W obliczu zmian demograficznych są to bowiem dwie grupy społeczne, które będą się powiększać i które z pewnością mogą być siłą napędową rozwoju regionalnego. Warto zatem umożliwić im realną partycypację w życiu publicznym.

Bibliografia

1. Chamot M., Potoczek A., Krause (red.), Tożsamość i partycypacja społeczna w rozwoju lokalnym i regionalnym. Doświadczenia z działalności

Kujawsko-Pomorskiego Forum Rozwoju Regionalnego, wyd. WSG, Bydgoszcz 2016, s. 26–27.

2. Ziółkowski P., Samorząd uczniowski – idee, uwarunkowania i doświadczenia, wyd. WSG, Bydgoszcz 2014, s. 7–8.

3. Ibidem, s. 112.

Г.Ф. Москалик,
доктор філософських наук, професор, директор
Департаменту освіти виконкому
Кременчуцької міської ради

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СФЕРИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Життя в інформаційному суспільстві, організація діяльності закладів та установ освіти України змушують нас постійно переглядати питання автоматизації та комп'ютеризації ведення бухгалтерського обліку та планування, бюджетування. Щорічне збільшення обсягів праці фахівців бухгалтерського обліку спонукають нас пришвидшити темпи впровадження програмних продуктів.

У протиріччі з чинним законодавством (Закон про захист персональних даних) у базах даних закладів та установ освіти зберігаються та обробляються персональні дані учасників освітнього процесу. Ці дані є незахищеними, відсутній Експертний висновок Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації.

Впроваджена система комп'ютерного обліку дозволяє працювати фахівцям на різних ділянках обліку, не систематизуючи процеси. А це не дозволяє нормально аналізувати процеси обліку, систематизувати, бачити недоліки, помилки, планувати процеси їх усунення, приведення процесів обліку до чинного законодавства.

Окремі сегменти обліку, що автоматизовані, написані на різних платформах, не можуть обмінюватися інформацією між собою, крім того органи управління освітою - головні розпорядники коштів не мають можливості бачити облікових процесів та господарчих операцій в режимі «on-line», велика частина роботи по узагальненню інформації, по складанню звітів виконується «ручним способом», що в свою чергу збільшує трудозатрати працівників, робить роботу фахівця з обліку рутинною, відволікає від процесу аналізу господарської та облікової роботи.

Слід зупинитися на тому, що облікові програми, які діяли донедавна, «ПАРУС», 1-С бухгалтерія та інші, через відомі політичні та

зовнішньоекономічні процеси втратили можливість використання в роботі.

Існуючий ринок продукту дає можливість фахівцям бухгалтерських служб обирати той продукт, який найбільше задовольняє потреби обліку та планування.

Дослідниками Осмятченко В. О. та Токар В. В. «розглянуто основні концепції, на яких базуються сучасні інформаційні технології бухгалтерського обліку на засадах аутсорсингу. Доведено життєздатність двох основних концепцій побудови програмного забезпечення бухгалтерського обліку. Перша виходить із можливості уніфікації всієї бухгалтерської інформації, а друга припускає необхідність її спеціалізації відповідно до потреб задач окремих ділянок обліку. Ними узагальнено результати опитування значного числа розробників програмних систем автоматизації обліку. Наведено аргументи на користь аналізу та систематизації накопиченого практичного досвіду моделювання бухгалтерського обліку та вироблення раціональних підходів до реалізації складових компонент таких моделей. Вченими зазначено необхідність розробки детальної класифікації програмного забезпечення для автоматизованої системи бухгалтерського обліку, яка повинна враховувати весь спектр його споживчих властивостей [1].

Розглянемо систему обліку в місцевому органі управління освітою. Основними напрямками обліку є:

- Планування видатків по загальному та спеціальному фондам бюджету;
- Облік видатків, фінансування та казначейське обслуговування (залишки планових асигнувань, помісячні розписи бюджету, зміни до плану асигнувань, помісячних планів);
- Облік товарно-матеріальних цінностей, інвентаризація, зношуваність, оборення, прихід та списання, залишки в коморі;
- Облік продуктів харчування, замовлення, оплата, зберігання, відповідальне зберігання, терміни зберігання, надходження, списання, складання меню-розкладок, ведення книг складського обліку, аналіз дотримання норм списання, грошових норм, облік залишків в коморі, облік повернення продуктів, обрахунок вартості дитино-дня по кожній віковій групі;
- Облік батьківської плати за харчування (нарахування, своєчасність сплати, пеня, використання коштів, відвідування учнів/дітей);
- Облік заробітної плати працівників (штатні розписи, тарифікації, таблиця обліку робочого часу, нарахування заробітної плати, звіти з праці, облік стажу роботи, пільги по податкам, виписки, довідки, звіти, персоніфікований облік);
- Облік відряджень;

- Облік планування, використання та сплати комунальних послуг та енергоносіїв (попередня оплата, облік показників лічильників), талонів на придбання паливно-мастильних матеріалів.

Нами проведено анкетування працівників служб обліку, програмне забезпечення яких не пов'язане між собою. Вони зазначають, що частина напрямків обліку використовують однакові первинні дані, частина цих даних пов'язані між собою. Фахівці, що ведуть певний напрямок обліку скаржаться, що від 30 до 40% робочого часу зайняті введенням до різних облікових реєстрів даних, які подаються іншими відділами обліку, а від 5 до 10% робочого часу витрачається на очікування даних, які необхідні, але ще не узагальнені іншими службами і знаходяться в «сирому вигляді».

Для цього необхідно розробити та запроваджувати в роботу облікових служб закладів та установ освіти єдиний комплексний статистично-обліковий продукт, який повинен відповідати таким сучасним вимогам та запитам:

- Централізованість доступу до реєстрів обліку;
- Синхронність обліку та узагальнення, можливість роботи із «сирими», неузагальненими цифрами іншим підрозділам;
- Забезпечення обліку on-line;
- Прозорість облікових операцій, автоматичне оприлюднення господарчих операцій з бюджетними коштами на відповідних платформах;
- Скорочення робочого часу та трудоємкості технічних операцій.

Список використаних джерел

1. Осмятченко В. О., Токар В. В. Програмне забезпечення бухгалтерського обліку на засадах аутсорсингу //Економіка та держава. – 2018. – №. 5. – С. 17-21.

К.А. Рудас, гр. ФБС-15 зс ск
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК

Практика є важливим етапом формування студента як майбутнього фахівця. Вона спрямована на закріплення і поглиблення знань, отриманих при вивченні загальних і спеціальних дисциплін, на основі вивчення діяльності підприємства, необхідна для оволодіння випускниками початковим професійним досвідом, перевірки професійної готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Основним завданням студента на практиці є вивчення і розуміння механізмів забезпечення фінансовими ресурсами тих чи інших підрозділів компанії, планування та контролювання зароблених і витрачених коштів, а також аналіз ефективності їх використання.

Підприємство є юридичною особою і має певні ознаки: розробляє свій Статут; має власну гербову печатку; відкриває розрахунковий рахунок в установі банку; складає і подає до податкових органів бухгалтерський баланс, ґрунтується на організаційній єдності (організований колектив, який має внутрішню структуру і управління, закріплені в юридичних документах); має відокремлене майно (розпоряджається ним самостійно, платить відповідні податки); несе майнову відповідальність (виступає від власного імені і несе повну відповідальність за зобов'язаннями відповідно до закону).

Головна мета підприємства - нарощування власного капіталу та забезпечення сталого положення на ринку. Для цього підприємство повинно постійно підтримувати платоспроможність і рентабельність, а також оптимальну структуру активу і пасиву балансу.

Фінансовий стан підприємства - це сукупність показників, що відображають його здатність погасити боргові зобов'язання. Воно характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільним їх розміщенням і ефективним використанням, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю. Успішне виконання виробничого і фінансового планів позитивно впливає на фінансовий стан підприємства.

У процесі підприємницької діяльності у підприємств і організацій виникають господарські зв'язки з контрагентами: постачальниками, покупцями, партнерами, в результаті яких виникають фінансові відносини з приводу формування і використання фондів грошових коштів.

Матеріальною основою фінансових відносин виступають гроші, а необхідною умовою їх виникнення є рух грошових коштів.

Фінансові відносини організацій включають: відносини з іншими господарюючими суб'єктами за фактом здійснення поставок відповідних видів матеріально-технічних ресурсів, реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг; ТОВ «Агроальянс» працює з програмою "ІС ПІДПРИЄМСТВО" - це потужне програмне забезпечення здатне автоматизувати процеси планування фінансової діяльності, взявши на себе найбільш важку частину роботи. Програма істотно полегшує управління грошовими коштами і

взаєморозрахунками, складання різних бюджетів. Дана робота проводиться на підставі отриманих даних в ТОВ «Агроальянс».

При проходженні практики були вирішені наступні завдання: вивчення, аналіз і оцінка рівня організації виробництва; вивченні організації планування діяльності підприємства і його підрозділів; вивченні практичного досвіду організації праці та матеріального стимулювання працівників, організації внутрішньогосподарських економічних відносин; вивчення договірних відносин ТОВ «Агроальянс» з підприємствами по реалізації сільгосппродукції, матеріально-технічного забезпечення і виробничому обслуговуванню.

Список, використаних джерел

1. Атамас П.Й., Атамас О.П. Інтегрована кооперативна звітність: проблеми впровадження. – Академічний огляд: економіка та підприємництво. / П.Й. Атамас, О.П. Атамас. – 2015. - № 1 (42). – С. 78-85.
2. Вареник В.М. Оцінка бюджетної безпеки України. / В.М. Вареник // Європейський вектор економічного розвитку. – 2015.- №1(18). – С. 33-43.
3. Вакулич М.М. Діагностування стану управління інвестиційним кліматом за секторами національної економіки. / М.М. Вакулич // Європейський вектор економічного розвитку. – 2015.- №1 (18). – С. 23-33.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

СЕКЦІЯ 3

ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКІ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ: ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Anna Stalinska, Doctor of Economic Sciences,
Associate Professor, Business and Economics Department,
Zainab Al Zawaidi, student of
Bachelor of Science in Business Administration (BSBA),
Zwaina Al Harthy, student of BSBA,
Buthina Al Madhari, student of BSBA
Modern College of Business and Science (MCBS)**

APPLICATION OF SWOT ANALYSIS: CASE OF A'SAFFA FOODS SAOG

Brief Description of the Organization.

Amouage is an Omani international luxury fragrance brand which serves the rich and aristocratic level of the community, it was established in 1983. Since it was established, it is reflecting the tradition of luxury perfumes creation. It is owned by His Majesty Sultan Qaboos. Amouage use the exceptional and the highest quality of ingredients from different countries around the world to be the most unique. Each fragrant is made, tells a story of uniqueness, and creativity diverse from others. Within the success story of Amouage the company expanded its production to leather, both, and home goods. Amouage sales its products to more than 60 countries around the world such as UK, Italy, Kuwait, and France, and produce about 25000 bottles weekly. Because of the uniqueness of the Amouage brand it became well known all over the world

Mission: To be total international luxury brand.

Vision: To embed the brand around the world, through opening shops, make sure the brand is put off the purest scents, the DNA of the brand is clear to the consumer and international world.

Value: always be creative, newness, and innovative.

SWOT Analysis.

SWOT analysis is a study or a strategic planning technique that used by an individual or a company to identify the internal environments which are strengths, weaknesses, as well as its external opportunities, and threats.

This kind of task is very important because it help companies to learn about the competitors. Strength focus on the quality and the things which make Amouage strong and different than others. There are many internal strengths that Amouage have such as special background which is more about the products. We can divide the company portfolio into three parts First is the main collection which include midnight flower, secret garden, and library collection. Second is bath and body such as soaps, body, and hand creams. Third and last is leather goods. All of these products are provided for the customers with special materials and high quality that makes the company different than competitors. The brand name is also play major role especially when the name carries a strong meaning. which a concoction of French work "love" (love) and an Arabic word signifying "wave". The image also attracts the customers because it shows the royalty. One of the most important strength is the development part which include the innovation and how the company try to offer products with good shape externally and internally. Where the company use 120 different natural materials.

There are few weaknesses of Amouage in technologies point. Compared to the USA, technological advancement is slow. Accessing to innovative technological is not easy even when all companies need that now a days. There are many benefits of using technology in companies such as, increase productivity, automation of operation where the company here will automate a process and it can redirect the labor resources, business security which is very important that the technology can protect company information. High price is also become as a weakness for Amouage because it focus on sensitive customers that become as a reason of entering the large market. The solution in this case for the company is to diversify. Try to make simple and different product with different size and price. For example, mini perfumes with less price than the original size will help people to buy and Amouage to attract more and more. The company should target not only the high class also the middle whose cannot afford the expensive brands.

The external market opportunities of the company in the purpose of growth and increase the profitability is start with developing the first weaknesses by expanding in all Arab and all countries because they more accepted the brand. Developing technology by. Improving the network, increasing technological innovation will help to increase productivity by selling and buying online. This will help the operations of the company to be faster and easier than before. Changing the lifestyle is also very important by rising the middle class not only the high standard of living.

The external threats of the of the organization is more about expanding the quantity of new planners to draw in more clients. Broaden the item is vital where the clients will feel the organization fulfilling their wants and needs. These days the item portfolio isolated into three sections fragrance (core product), bath and body, and cowhide merchandise. Amouage should take care about the contenders who have comparative items or the individuals

who opening shop adjacent. Decreasing the cost to meet and furthermore to be accessible for various individuals and way of life. As universal organization have the ability to deliver 25.000 containers in seven days. It demonstrates the limit of delivering and growing increasingly.

References

1. Michel. P., (1980), Competitive strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors, The free press
2. www.amouage.com/about-us
3. www.wipo.int
4. Thompson, Jr. Arthur A., Margaret A. Peteraf, John E. Gamble, and A.J. Strickland III. Crafting and Executing Strategy. 18th ed. McGraw-Hill/Irwin: New York. 2012.
5. Thompson, Arthur A. Strategic management, concepts and cases. ISBN:0071121323 Call Number: 658.4012. THO 2003.
6. Hitt, Michael A. Strategic management, competitiveness and globalization. ISBN: 0324000111. Call Number: 658.4012. HIT 1999.
7. Hill, Charles W. L. Strategic management, an integrated approach. ISBN:0395592453. 658.4012. HIL 1992.

П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор,
І.В. Сергієнко, гр. ОО-17 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-КОНТРАКТНИКІВ

Грошове забезпечення є основним джерелом доходу і життєзабезпечення військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, першорядним стимулом для проходження військової служби та одним із важливих факторів забезпечення укомплектованості кадрами Збройних Сил України.

Видатки на грошове забезпечення і заробітну плату становлять від 60 до 85% бюджетних призначень на утримання військових частин.

Бухгалтерський облік нарахування грошового забезпечення військовослужбовців є досить відповідальною ділянкою облікового процесу, який потребує достовірного документального відображення і точного арифметичного обрахунку великої кількості чинників, а розрахунок грошового забезпечення є досить складним процесом, який здійснюється у стислі строки між датою надання інформації щодо нарахування та виплатами військовослужбовцям.

Удосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців, які проходять службу за контрактом, з метою

підвищення ефективності його розрахунків, спрощення нарахування та правильної організації бухгалтерського обліку набуває важливого теоретичного і практичного значення.

Грошове забезпечення військовослужбовців, які проходять службу за контрактом, поділяється на три складові частини:

- основну, яка складається з окладу за військовим званням, посадового окладу та надбавки за вислугу років;

- додаткову щомісячна, яка складається з надбавки за особливості проходження служби, надбавки за роботу в умовах режимних обмежень, премії, надбавки за кваліфікацію, за почесні, вчені та спортивні звання, науковий ступінь;

- додаткову одноразову, яка складається з грошової допомоги на оздоровлення, матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, винагороди за виконання бойових завдань, за участь в ООС, грошової допомоги при звільненні з військової служби, підйомної допомоги тощо.

Підвищення ефективності обліку розрахунків, спрощення та вдосконалення системи грошового забезпечення пропонується вирішити наступними шляхами.

1. Змінити існуючу систему нарахування щомісячної премії шляхом

зменшення кількості тарифних коефіцієнтів, відв'язавши розрахунок премії від посадових окладів, з 60 до 4, встановивши їх однаковими для кожної категорії військовослужбовців (для офіцерського, сержантського, рядового та старшинського складу) та погодити її з мінімальним прожитковим мінімумом, що призведе до спрощення обліку розрахунків та нарахування грошового забезпечення.

2. Змінити існуючу систему нарахування надбавки за вислугу років

шляхом підвищення відсоткових коефіцієнтів, що буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності доходу військовослужбовців, їх зацікавленості у кар'єрному зростанні, просуванні по службі, а також зацікавленості військовослужбовців та цивільного населення до укладання довгострокових контрактів на проходження військової служби

3. Розробити спеціалізоване програмне забезпечення, яке створить можливість автоматичного обміну даними фінансово-економічної служби та стройової частини, що дозволить спростити облік, скоротити терміни розрахунків, підвищити ефективність та наочність нарахування грошового забезпечення військовослужбовцям

Список використаних джерел

1. Основи фінансового забезпечення військової частини. Частина перша. Навчальний посібник / І.Ю. Марко І.Ю, Д.М. Котій, Ю.Б. Медведєв та ін. – К.: ВІКНУ, 2006. – 380 с.
2. Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб: Постанова КМУ від 30.08.2017 р. № 704. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF>.
3. Про затвердження Інструкції з організації та ведення бухгалтерського обліку в Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 19.12.2014 №905.
4. Про затвердження Інструкції про порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам: Наказ Міністра оборони України від 07.06.2018 р. № 260. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18>.

**О.Ю. Банний, гр. ФБС-17 в м.
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» продемонстрував наступні результати.

ПрАТ "Київська кондитерська фабрика "Рошен" планує розширення асортименту, зменшення собівартості продукції, покращення якості продуктів харчування. Для цього значні зусилля спрямовуються на оптимізацію логістики підприємства, раціональне використання теплоенергетичних ресурсів, механізацію та автоматизацію виробничих процесів, модернізацію діючого обладнання.

Чистий прибуток підприємства сягнув свого максимального значення у 2014 році, після чого за три роки знизився у 12,5 разів (з 34816 до 2768), що пов'язано з інфляційними процесом та низькою купівельною спроможністю населення [1]. Фінансовий результат (прибуток) від операційної діяльності також показав своє максимальне значення у 2014 році, а потім різко (у 3 рази) скоротився протягом 2017 року. Досліджуване підприємство на даний момент залишається рентабельним, але необхідно темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) нарощувати швидше, ніж собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), витрати на збут та адміністративні витрати.

За результатами групування і порівняння активів і пасивів за ступенем ліквідності бачимо, що оптимальна з точки зору ліквідності

структура балансу підприємства жодного разу за аналізований період не спостерігалася, тобто підприємство працює в основному за рахунок важколіквідних активів, що можна було помітити й на основі аналізу структури активів.

Показники структури капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом досліджуваного періоду перебувають у межах нормативних значень або рекомендованої динаміки. Показники стану оборотних активів показують такі результати: коефіцієнт маневреності власного капіталу та коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів демонструють позитивну динаміку, хоча і стартують протягом досліджуваного періоду з відємного значення; коефіцієнт забезпеченості оборотних активів, коефіцієнт забезпеченості запасів потрапляють у межі рекомендованих значень лише у 2017 році. Серед показників стану основного капіталу коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів, коефіцієнт реальної вартості майна та коефіцієнт зносу основних засобів на достатньому рівні, але не демонструють бажаної позитивної динаміки.

До витратних показників належать рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності, коефіцієнт окупності виробничих витрат; усі ці показники показують протягом 2012-2017 років динаміку, протилежну рекомендованій. До ресурсних показників належать рентабельність капіталу, власного капіталу, залученого капіталу, необоротних активів, оборотних активів, коефіцієнт окупності активів, коефіцієнт окупності власного капіталу; усі ці показники не демонструють рекомендовану динаміку протягом 2012-2017 років, що свідчить про неефективне фінансове управління підприємством. «Золоте правило» розвитку, згідно якого прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції та вартість майна підприємства, у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» не виконується, а значення чистого прибутку стрімко коливається без логічного зв'язку із темпами зміни доходу від реалізації [2].

Як показав аналіз діяльності підприємства, жодна зі складових фінансової стратегії (оптимізація основних та оборотних активів, управління власним та залученим капіталом, оптимізація ціноутворення, оптимізація розподілу прибутку, управління податками, управління грошовими потоками) не здійснюється на підприємстві ефективно, і гірша за все с ситуація с показниками ліквідності та управлінням структурою активів підприємства [3].

Виявлено низку помилок в управлінні фінансовою стратегією. Отже, існує необхідність розробки, впровадження та підтримки ефективного механізму управління фінансовою стратегією досліджуваного підприємства.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств: теоретико-методичне забезпечення формування та відтворення : монографія / Під заг. ред. Журавльової І.В. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 428 с. Розділ 6. Концептуальні основи стратегії фінансового розвитку підприємства. – С. 264-282, С. 291-303.

2. Мица Н.В., Мица В.В. Економічна сутність та роль фінансової стратегії в системі управління підприємством / Мица Н.В., Мица В.В. // Вісник Запорізького національного університету №3(7), 2010. - С. 239-247.

3. Блакита Г. В. Фінансова стратегія торговельних підприємств: методологічні та прикладні аспекти : монографія / Г. В. Блакита. – К. : КНТЕУ, 2010. – 244 с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.В. Бобиль,
доктор економічних наук, доцент
*Дніпровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*

РИЗИКО-ОРІЄНТОВАНИЙ НАГЛЯД У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розвиток банківського сектору передбачає постійне вдосконалення банківського нагляду, головною метою якого є забезпечення стабільного розвитку банківських установ як в ординарних умовах, так і в умовах фінансової кризи.

Відомо, що традиційно перевірка банківської діяльності зводиться до перевірки окремих операцій банку, його внутрішньої політики, процедур системи внутрішнього контролю. В умовах кризи перевірка власне дотримання економічних нормативів та вимог щодо формування резервів не розглядається як достатня для забезпечення безперервної та стабільної роботи банку. Тобто необхідна певна трансформація банківського нагляду на основі виконання встановлених вимог (економічних нормативів) у банківський нагляд на основі оцінки ризиків. Національний регулятор, у першу чергу, має зосереджувати увагу на інструментах ідентифікації, оцінки, управління, моніторингу та контролю банківських ризиків. Завдяки цьому може визначити: наскільки толерантну до ризиків політику здійснює керівництво банку та чи забезпечуватиме така політика стійкість банку в майбутньому.

В 2015 р. національним регулятором була прийнята Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року, у якій

визначено необхідність поступового переходу до нагляду та оверсайту на основі оцінки ризиків.

При цьому процес трансформації вітчизняного банківського нагляду повинен враховувати відповідний європейський досвід. Основне завдання органу банківського нагляду країн-членів ЄС полягає у перевірці відповідності банків та інших банківських установ, які вони регулюють, нормам і вимогам, розробленим регуляторним органом, а також застосування заходів у разі виявлення недоліків у діяльності банків.

Наглядний контроль над банківською сферою у країнах-членах ЄС має два рівні:

- перед населенням (для забезпечення фінансової стабільності і надійності всієї банківської системи);
- перед вкладниками і кредиторами.

Успішне впровадження європейських принципів банківського нагляду в банківський сектор України передбачає наявність:

- компетентних і професійних фахівців у сфері банківського нагляду;
- певних законодавчих актів, що сприятимуть стабільній і стійкій банківській політиці;
- відповідних вимог до системи управління банківськими ризиками;
- відповідних вимог з ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності і розкриття інформації, виконання яких забезпечувало б фінансову прозорість банку.

Зрозуміло, що впровадження європейських основних принципів ефективного банківського нагляду може значно покращити стабільність сучасного банківського сектора України, який характеризується слабкою здатністю протистояти внутрішнім та зовнішнім кризовим явищам.

Подальше удосконалення вітчизняного банківського нагляду має бути пов'язано з пошуком нових і підвищенням ефективності діючих методів оцінки фінансового стану банків та якості системи управління ризиками.

Таким чином, банківський нагляд має особливу увагу приділяти системі управління банківськими ризиками і вмінню своєчасно визначати потенційні загрози для стабільності банківської установи. Особливу увагу необхідно приділяти визначенню здатності керівництва банку забезпечити його подальший розвиток, визначений відповідними стратегічними цілями, навіть у умовах фінансової нестабільності.

Список використаних джерел

1. Міщенко С. Вдосконалення інституційної структури нагляду за фінансовим сектором [Текст] / С. Міщенко // Банківська справа. – 2007. – № 1 (73). – С. 41–56
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 18.06.2015 р. № 391. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>. – Назва з екрану.
3. Проблеми реформування банківської системи України в контексті європейської інтеграції [Текст] : інформаційно-аналітичні матеріали / [В. І. Міщенко, А. В. Шаповалов, В. В. Крилова, В. В. Вашенко, Н. В. Гришук та ін.] – Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2007. – Вип. 8 – 266 с.
4. Кривошапова С. В. Некоторые аспекты методологии перехода к содержательному (риск-ориентированному) надзору [Электронный ресурс] : аналитические статьи Владивостокского государственного университета экономики и сервиса / С. В. Кривошапова – Режим доступа : http://imbe.vvsu.ru/projects/center/analytics/article/article/10376310/nekotorye_aspekty_metodologii_perehoda/.

Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сучасна банківська система України знаходиться у процесі реформування відповідно до завдань Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», Меморандуму про співпрацю з Міжнародним валютним фондом та інших нормативних документів [1]. В умовах реформування банківської системи відбувається не тільки скорочення кількості банківських установ, але й відкриваються можливості їх розширення та розвитку. При цьому, зважаючи на підвищені ризики й обмеженість капіталу, важливим є забезпечення фінансової безпеки та грамотного корпоративного управління банків задля стабільної та надійної їх діяльності.

Банк, що високо цінує свою репутацію надійної та прозорої фінансової установи, повинен працювати у відповідності з кращими міжнародними стандартами і створювати корпоративну культуру нетерпимості до корупції, завжди прагнути дотримуватися як духу, так і букви закону. Адже довіра клієнтів, інвесторів, компаньонів

ґрунтується на впевненості в тому, що всі послуги надаються з дотриманням основ професійної етики і виконуються згідно з найвищими стандартами якості.

І саме тому комплаєнс, що розуміється як відповідність діяльності банку законодавству, стандартам та етичних норм ведення бізнесу, є сьогодні важливим фактором зміцнення довіри до фінансових інститутів, показником їх правової зрілості [2].

Ризик комплаєнс іноді трактується як ризик чесності, або порядності, оскільки репутація банку тісно пов'язана з дотриманням ним принципів порядності і справедливості у своїй діяльності. Даний ризик може призвести банк до погіршення репутації, втрати довіри з боку регулюючих органів, інвесторів, партнерів, акціонерів, клієнтів. Видами комплаєнс ризику є продуктовий ризик, регулятивний ризик, репутаційний ризик

Ризик продуктовий є індивідуальним для кожного банку. Виділяють 4 різновиди продуктового ризику:

- значимість продукту порівняно з продуктами, які пропонуються іншими банками. Виражається у частці в активах, пасивах, позабалансових статтях, розміром або кількістю продажів;
- стабільність продукту, його новизна і динамічність;
- управління продуктом – розробка нових продуктів та комплексних пропозицій з метою збільшення прибутковості;
- розмір банку – як правило, великий банк має справу з великою кількістю клієнтів і пропонує більший вибір продуктів на ринку.

Регулятивний ризик – ризик недотримання вимог регулятора, означає загрозу втрат через невиконання у повсякденній роботі юридичних норм, стандартів, встановлених регулятором, а також внутрішніх правил. Фактори, які визначають цей ризик, включають фінансові втрати як для клієнтів, так і фінансовий збиток для банку .

Репутаційний ризик (ризик втрати ділової репутації) – це ризик виникнення у кредитній організації збитків внаслідок несприятливого сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, акціонерами, діловими партнерами, регулюючими органами та інше.

До факторів, які можуть вплинути на рівень репутаційного ризику для банку, відносять:

- недотримання звичаїв ділового обороту, порушення принципів професійної етики, порушення зобов'язань за договором перед контрагентами, клієнтами тощо;
- відсутність належного досвіду і навичок в оперативній та ефективній протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом і фінансуванню тероризму, а також іншої діяльності, яка відповідно до законодавства країни здійснюється протиправно контрагентами, клієнтами або персоналом банку;

– нездатність ефективно управляти різними видами ризиків, які притаманні кредитній організації і можуть завдати шкоди її діловій репутації;

– недотримання принципу «знай свого службовця», що говорить про недоліки у кадровій політиці;

– виникнення конфлікту інтересів у банку такими зацікавленими сторонами, як засновники, контрагенти, клієнти та ін.;

– появи в засобах масової інформації негативної інформації про діяльність кредитної організації, її топ-менеджменту та інших службовців, а також дочірніх організаціях [4].

Управління ризиком комплаєнс найбільш ефективно, коли культура банку включає високі стандарти дотримання етики поведінки на всіх рівнях організації. Рада і правління повинні заохочувати розвиток корпоративної культури в єдності слів та справ щодо вимоги до дотримання правил усіма працівниками, включаючи правління, у веденні бізнесу. Служба комплаєнс в банку повинна підтримувати керівництво у створенні цілісної культури дотримання правил, заснованої на етичних стандартах поведінки, таким чином, вносячи свій внесок в ефективне корпоративне управління.

З метою результативного управління комплаєнс-ризиком банкам необхідно розробити комплаєнс-політику. Під комплаєнс-політикою слід розуміти сукупність способів, методів і процедур, спрямованих на управління комплаєнс-ризиком. Комплаєнс-політика повинна бути частиною організаційної культури кредитної організації і включати такі напрями діяльності:

– протидія шахрайству і корупції;

– протидія відмиванню грошей;

– дотримання вимог міжнародних санкцій і санкцій іноземних держав;

– виконання іноземного податкового законодавства, дія якого зачіпає діяльність банку;

– забезпечення дотримання норм корпоративної поведінки;

– контроль дотримання ковенант (зобов'язань) за міжнародними позиками;

– розгляд скарг клієнтів;

– дотримання політики інформаційної безпеки.

Підрозділи, що реалізують у банку функцію перевірки на дотримання банком всіх діючих норм та правил регулювання банківської діяльності та відповідність усіх нормативно-методичних та стратегічних документів банку цим правилам називають «комплаєнс-контроль». Головним завданням комплаєнс-контролю є забезпечення створення системи внутрішнього контролю, яка адекватно вимірює і управляє ризиками, з якими стикається банк і насамперед комплаєнс - ризиком.

Список використаних джерел

1. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article.jsessionid=15D5DD304E3DD215FA72A62002C8E17B?art_id=89024903&showTitle=true
2. T. Bolgar Compliance-collection as modern direction in non-performing loans reimbursement // Bolgar T. // Economics and Region – № 1 (62). – 2017. – PoltNTU. – P.39 – 44
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121 – III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657 – XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

**Б.С. Борулько, гр. ФБС-18 в м.
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ І ФІНАНСОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КП «ДНІПРОВОДОКАНАЛ»

КП «Дніпроводоканал» своїм основним завданням має забезпечити надання послуг мешканцям і суб'єктам господарювання міста послугами з централізованого водопостачання та водовідведення.

Середньооблікова чисельність працівників станом на 31.12.2017 р. становить 537 осіб, із них 239 жінки. З загальної чисельності працюючих: керівників, спеціалістів та службовців – 128 (24 %), робітників - 408 (76 %), з них 139 працівників мають 3 - 6 розряди.

За аналізований період можна відзначити зростання, вартість майна підприємства зросла. Однак це збільшення, практично цілком пояснюється переоцінкою основних фондів у відповідність з індексом цін, тобто інфляційній складовій.

Характеризуючи майновий стан спостерігаємо стійку динаміку росту коефіцієнта вибуття по відношенню до коефіцієнта відновлення. В сукупності зі зносом основних фондів, який збільшується, така тенденція вказує на відсутність реальних засобів, які можна спрямувати на відтворення матеріальної бази підприємства.

Доходи від діяльності у 2016 р. по відношенню до 2014 р. зменшились на 16568,5 тис. грн., динаміка витрат має аналогічну тенденцію протягом 2014–2016 рр. даний показник зменшився на 1985,5 грн., в результаті у 2016 році підприємство отримало збиток в сумі 24 980,5 тис. грн., що негативно впливає на ефективність діяльності підприємства.

Аналізуючи динаміку чистого прибутку бачимо тенденцію даного показника, зокрема на -26237 тис. грн. у за 2015 – 2016 рр., при тому що собівартість реалізованої продукції та послуг також зменшилась за даний період на 2970 тис. грн.

Загалом підприємство є не ліквідним. На це вказує стійка тенденція перевищення поточних зобов'язань над поточними активами, що спричиняє повну відсутність власних обігових коштів.

Динаміка показників ділової активності демонструє надто велику тривалість оборотності коштів в розрахунках (зокрема, термін оборотності дебіторської заборгованості становить 2 роки: 643 дні у 2016, 574 дні за 2016 рік). Як наслідок це спричиняє автоматичне зростання кредиторської заборгованості, яка певною мірою впливає на вирішення проблеми нестачі оборотних коштів.

Таблиця 1

Показники рентабельності КП «Дніпроводоканал»

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Рентабельність продукції,%	11,71	-28,64	-29,20
Рентабельність основної діяльності,%	11,62	-25,66	-29,01
Рентабельність основного капіталу,%	3,29	-7,08	-6,29
Рентабельність власного капіталу,%	6,53	-14,84	-15,41

Показники всіх видів рентабельності (рентабельність продукції, основної діяльності, основного і власного капіталу) є від'ємними.

На нашу думку, для даного підприємства можна виділити ряд перспективних резервів збільшення прибутку:

- пошук перспективних ринків збуту;
- збільшення обсягу реалізації продукції
- зниження собівартості товарної продукції;

Список використаних джерел

1. Блонська, В.І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства / В.І. Блонська, О.І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – № 18.1. – С. 122–128.

2. КП Дніпроводоканал: Офіційний сайт. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vodokanal.dp.ua/>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОВ АФ «МАЙСТЕР-АУДИТ» В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ТОВ АФ «Майстер-аудит» засновано у місті Дніпро у 2002 році. Основним видом діяльності підприємства є діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту, консультування з питань оподаткування.

Проведений аналіз стану надання аудиторських послуг у Дніпропетровській області дозволив визначити значний потенціал для нарощування клієнтської бази [1]. За даними Головного управління статистики в Дніпропетровській області станом на 31.12.2017 року в області налічувалось 48 великих підприємств та 1241 середніх підприємств. За видом економічної діяльності «Фінансова та страхова діяльність» в Дніпропетровській області діяло станом 31.12.2017 року 15 середніх підприємств та 221 мале підприємство, з яких 174 мікропідприємства [2]. Кількість замовлень аудиторських послуг має тенденцію до зростання та зростає середня вартість одного замовлення, що в умовах вступу в дію з 1 січня 2019 року необхідності надання аудиторського висновку великими і середніми підприємствами, які не здійснюють емісія цінних паперів, та малими та мікропідприємствами фінансового сектору, свідчить про зростання потенціального попиту на аудиторські послуги у Дніпропетровській області. основними замовниками аудиторських послуг у Дніпропетровській області є товариства з обмеженою відповідальністю, публічні акціонерні товариства та державні підприємства у таких секторах економіки як транспорт, торгівля та електроенергетика.

Основні показники діяльності суб'єктів аудиторської діяльності у Дніпропетровській області за 2017 рік узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники діяльності суб'єктів аудиторської діяльності в
Дніпропетровській області у 2016–2017 роках [1]

Показник	2016	2017	Відх., +/-
Кількість замовлень, од.	2679	2895	+216
Фактичний обсяг наданих послуг, тис. грн.	99331,9	96980	-2351,9
Середня вартість 1 замовлення, тис. грн.	37,1	33,5	-3,6
Кількість замовлень на 1 суб'єкта, од.	36	43	+7
Середній дохід 1 суб'єкта, тис. грн.	1342,3	1469,4	+127,1

ТОВ АФ «Майстер-Аудит» збільшує обсяги господарської діяльності про що свідчить зростання загальної вартості активів підприємства на 22,1 тис. грн. або 32,7% у 2017 році у порівнянні з 2015 роком. Слід зазначити, що це відбувається за рахунок розширення спектру послуг досліджуваного підприємства. Проведений фінансовий аналіз діяльності підприємства дозволив визначити, що підприємство має стабільний фінансовий стан, отримує прибуток, здатне повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями, фінансує свою діяльність за рахунок отриманого прибутку. Водночас фінансові результати підприємства є досить волатильними, тому ТОВ АФ «Майстер-Аудит» потребує забезпечення більш стабільної бази отримання доходів в умовах нестабільної економіки.

Вважаємо, що з метою розширення господарської діяльності та згладжування сезонності отримання доходів від аудиторської діяльності, ТОВ АФ «Майстер-аудит» доцільно розширювати консалтинговий напрям діяльності.

Бізнес-планування може бути одним з напрямом консалтингу ТОВ АФ «Майстер-аудит» і проводиться на основі професійної розробки бізнес-планів, техніко-економічних обґрунтувань та комплексних фінансових моделей розвитку бізнесу. Метою бізнес-планування виявлення шляхів розвитку бізнесу для отримання більшого прибутку та визначення ефективності роботи клієнта.

Аудит бізнес-процесів ще один вид консалтингу який може пропонувати ТОВ АФ «Майстер-аудит», що включає комплексний аналіз ключових показників ефективності процесів клієнта. Проводиться для визначення можливостей поліпшення бізнес-процесів, які можуть найбільш істотно вплинути на ефективність ведення бізнесу. Основне завдання аудиту бізнес-процесів - виявити, локалізувати і усунути проблемні ділянки в роботі клієнта.

Аудит бізнес-процесів дозволяє представити схему бізнес-процесів компанії, зрозуміти її переваги і недоліки, усунути вузькі місця в моделі організації бізнесу компанії, визначити найбільш важливі процесні області для подальшої оптимізації бізнес-процесів, оцінити можливий ефект від оптимізації процесів у зазначених областях.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Аудиторської палати в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.apu.net.ua>
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dnprstat.gov.ua/>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАСТАВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сучасний фінансово-економічний стан України розставляє акценти на проблемах, що не дають можливості виходу із кризи, що продовжується роками. Такими проблемами для країни є процес стагнації: спад виробництва тягне за собою проблеми у фінансовій та банківській сферах. Неповорнення кредитів як юридичними, так і фізичними особами підірвали стійкість та надійність банківської системи.

У відносинах кредитування застава займає своє особливе місце, тобто банк не звертається до використання застави, як способу погашення понесених збитків при успішному, результативному проведенні операції і при безумовному виконанні зобов'язань зі сторони позичальника і навіть, при виникненні певних проблем, банк в останню чергу реалізує заставу для покриття збитків.

Отже, застава – це один із багатьох видів матеріальних способів забезпечення виконання зобов'язань, у даному випадку кредитних, на основі якого кредитор, має право одержати задоволення своїх вимог з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами у разі невиконання боржником зобов'язання, що забезпечене заставою, тобто це один із методів зменшення кредитного ризику банку[1].

Заставні відносини мають чітко визначений механізм, складові якого змінюються у залежності від умов кредитування і даний механізм досить чітко регламентується внутрішніми та загальнодержавними нормативно-правовими актами, тобто вони базуються на правових відносинах, закріплених документально, що мають юридичну силу і суперечка щодо них може бути вирішена тільки за погодженням та домовленістю сторін – учасниць відносин або у судовому порядку [2, 3, 4].

На рішення щодо прийняття банком тих чи інших майнових цінностей у якості забезпечення кредиту значний вплив має легкість реалізації цього самого майна, тобто високий рівень ліквідності майна мінімальні витрати по зберіганню та реалізації застави, стабільність цін на заставлене майно, легкість у визначенні ціни даного товару, здатність до тривалого зберігання.

Важливим та актуальним для банківських установ сьогодні є питання удосконалення використання застави у процесі кредитування. Не всі банки мають структурні підрозділи, що займаються оцінкою, реалізацією та контролем за якістю та наявністю застави. Нами пропонується створення у структурі банку спеціального підрозділу – служби по роботі із заставою. Основним завданням служби має бути побудова системи заставного забезпечення кредитних операцій, що

дозволить уникнути багатьох проблем, які на цей час існують у банку і стосуються застави.

Наприклад, однією з проблем банків є ліквідність застави. Нами було розроблено класифікацію та розподіл різних видів застави за ступенем їх ліквідності. На рисунку 1 зазначений різний рівень ступеня ліквідності для різних видів застав.

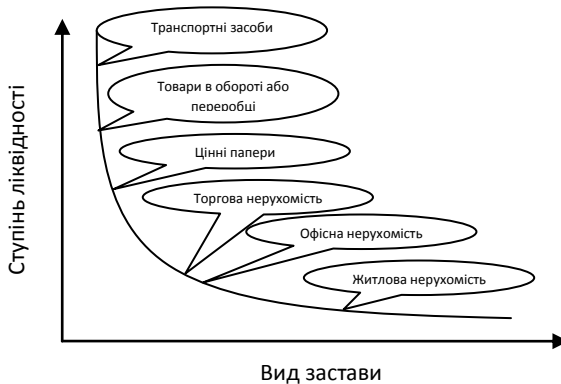

Рис. 1. Рівні ліквідності різних видів застав

Функції даної служби повинні охоплювати увесь спектр роботи із заставою. Подібна служба вимагає певних витрат на її організацію та утримання. У кожному окремому випадку рівень витрат є суцього індивідуальним, так як залежить від багатьох факторів. Середній обсяг витрат на організацію подібної служби оцінюється у 60 – 80 тис. дол. США одноразово та від 120 до 140 тис. дол. США щорічно на утримання. Подібна служба у великих багатофілійних українських банках є необхідною, а витрати на її утримання та організацію будуть покриті за рахунок якісного супроводження заставних відносин банку з позичальником.

Список використаних джерел

1. Болгар Т. М. Розвиток науково-методологічних підходів до управління проблемними кредитами банку : монографія / Т. М. Болгар – Кременчук : Видавництво ПП Щербатих О. В., 2014. – 268 с.
2. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654 – XXI. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>
3. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова КМУ від 10.12.2003 р. № 1891. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-n>

4. Про оцінку майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні: Закон України від 12.06.2001 р. № 2658-III. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

**К.А. Георгієва, гр. ООкр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів здійснюється за допомогою системи різноманітних показників:

- узагальнюючі показники: матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріалів;

- індивідуальні показники: ефективність споживання окремих елементів матеріальних ресурсів (основних, допоміжних матеріалів, палива, енергії тощо), а також встановлення зниження матеріаломісткості окремих виробів (питомої матеріаломісткості). Питома матеріаломісткість окремих виробів може визначитися у вартісному, натурально-вартісному та натуральному вираженні.

Матеріаломісткість продукції є узагальнюючим вартісним показником, визначається як співвідношення суми матеріальних витрат до вартості виготовленої продукції і показує, скільки матеріальних витрат припадає на кожну гривню виготовленої продукції. Матеріаломісткість визначає суму матеріальних витрат: зростання матеріаломісткості збільшує суму матеріальних витрат, зниження - зменшує.

Матеріаловіддача - це обернений до матеріаломісткості показник, що характеризує вихід продукції з кожної гривні витрачених матеріальних ресурсів і розраховується як співвідношення вартості до суми матеріальних витрат.

Для розрахунку питомої ваги матеріальних витрат в собівартості продукції сума матеріальних витрат ділиться на собівартість виготовленої продукції. Цей показник відображує не тільки рівень використання матеріальних ресурсів, але й структуру витрат виробництва продукції, тобто чи є воно матеріаломістким.

Матеріаловіддача розраховується за формулою:

$$\text{Мвд} - \text{ТП} / \text{Мв}, \quad (1)$$

де ТП - товарна (валова) продукція, Мв - матеріальні витрати

Матеріаломісткість розраховується за формулою:

$$\text{Мм} = \text{Мв} / \text{ТП} \quad (2)$$

Коефіцієнт використання матеріалів визначається як співвідношення суми фактичних витрат до величини матеріальних витрат, розрахованої виходячи з планових калькуляцій і фактичного випуску та асортименту продукції. Він відображає рівень ефективності використання матеріалів, дотримання норм витрачання матеріалів. Якщо коефіцієнт використання більше 1, то це свідчить про перевитрачання матеріалів, якщо менш 1 - про економію матеріальних ресурсів.

Для характеристики матеріаломісткості розраховуються два узагальнюючих показники: матеріаломісткість товарного випуску в цінах, прийнятих у плані, і матеріаловіддачу.

Розрахунок впливу факторів на обсяг матеріальних витрат виконується за формулою:

$$Y = X1 * X2, \quad (3)$$

де Y – матеріальні витрати, тис. грн.; $X1$ – товарна продукція в цінах прийнятих у плані, тис. грн.; $X2$ – матеріаломісткість.

Оцінку впливу факторів, пов'язаних з ефективністю використання матеріальних ресурсів, на відхилення за обсягом виробництва можна дати за допомогою вартісних показників: 1. вплив зміни суми матеріальних витрат на виробництво продукції; 2. вплив зміни матеріаловіддачі.

Розрахунок впливу зміни фактора норм на відхилення матеріаломісткості можна визначити методом абсолютних різниць, тобто множенням різниці між фактичною і плановою (минулорічною) нормами на планову (минулорічну) ціну.

Для розрахунку фактора цін необхідно різницю між фактичними плановими (минулорічними) цінами помножити на фактичну кількість використаного матеріалу.

Таким чином матеріаломісткість, як і матеріаловіддача, залежить від обсягу валової (товарної) продукції та суми матеріальних витрат на її виробництво. У свою чергу обсяг валової (товарної) продукції у вартісному вираженні може змінитися за рахунок виготовленої продукції, її структури та рівня відпускних цін. Сума матеріальних витрат також залежить від одиниць продукції і вартості матеріалів.

Список використаних джерел

1. Левченко О.П. Шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів / О.П. Левченко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – №4(28). – С. 266-270
2. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: [навч. посіб.] / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 556 с.

*Науковий керівник: О.М. Корень,
кандидат технічних наук, доцент.*

АНАЛІЗ ЗАЛУЧЕНИХ ТА ЗАПОЗИЧЕНИХ КОШТІВ АТ «ОЩАДБАНК»

АТ «Ощадбанк» універсальний банк, який надає комплекс повних фінансово-банківських послуг. Банк майже двадцять років працює на українському фінансовому ринку. Він включений до групи найбільших банківських установ країни згідно з класифікацією Національного банку України [1]. Саме цей банк входить до ТОП-10 українських банків за ключовими фінансовими показниками, такими як обсяг активів, розмір власного капіталу, розмір депозитного портфелю та обсяг коштів корпоративних клієнтів, обсяг коштів приватних клієнтів та розмір депозитного портфелю.

АТ «Ощадбанк» здійснює свою фінансову діяльність за принципами повного господарського розрахунку і самофінансування. Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами послуг. Потрібно більше приділити увагу до залучення коштів від юридичних осіб, тому що розмірі вкладів від юридичних осіб мають більші суми вкладу, та менші відсоткові ставки. Банк приділяє особливу увагу залученню необхідного обсягу депозитних ресурсів у спеціальному плані, розробленому на певну дату. Виконання такого ресурсного плану є обов'язковим для всіх філій-відділень банку, причому допускається його коригування, зважаючи на особливості роботи кожної філії-відділення банку.

У зв'язку із погіршення загальної фінансової ситуації в країні даний державний банк збільшив обсяги загальних витрат (найбільша частка яких належить витратам на формування резервів та процентним витратам), що перевищили обсяги отриманих у звітному році доходів, наслідком чого і став негативний фінансовий результат [2].

Важливо підкреслити, що прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості банку. Здатність вартості капіталу до самозростання забезпечується шляхом капіталізації частини отриманого банком прибутку, тобто його спрямуванням на приріст активів. Чим вище сума та рівень капіталізації отриманого банком прибутку, тим більшою мірою зростає вартість його активів, а відповідно і ринкова вартість банку в цілому, яка визначається при його продажу, злитті, поглинанні та в інших випадках.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.oschadnybank.com>

2. Бартош, О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування [Текст] / О. М. Бартош // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. - № 3. – С. 97-101.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

**Д.А. Дорофєєв, аспірант
ДВНЗ «Університет банківської справи», м. Київ**

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

Одним із важливих завдань процесу організації та планування запровадження й використання інновацій є пошук джерел для їх фінансування. Відповідно до сучасної практики діяльності небанківських фінансових установ такими джерелами можуть бути: кошти державного та місцевих бюджетів, надані у формі бюджетних асигнувань або державних кредитів; ресурси спеціалізованих комунальних інноваційних фінансових установ; власні та запозичені кошти; інші джерела [3, 4, 8].

Разом з тим, як свідчить практика діяльності вітчизняних небанківських фінансових установ, основними джерелами фінансових ресурсів для реалізації ними своїх інноваційних проєктів залишаються власні кошти та кошти, що запозичені на ринку шляхом використання відповідних фінансових інструментів, які притаманні цим установам згідно з галузевою специфікою їх діяльності [5, с. 45; 6, с. 43].

Залежно від галузевої специфіки в різних фінансових установах така структура фінансових ресурсів буде різною [4, с. 47]. Якщо в структурі фінансування інноваційних заходів у кредитних спілках, страхових компаніях, інститутах спільного інвестування та недержавних пенсійних фондах переважають залучені кошти, то в лізингових, факторингових компаніях і ломбардах переважають власні кошти та кредити (табл. 1).

Таблиця 1

Види фінансових ресурсів і використовуваних небанківськими фінансовими установами фінансових інструментів

Фінансові установи	Фінансові ресурси	Фінансові активи
Фінансові компанії	Власні, запозичені та залучені кошти	Кредити, цінні папери
Кредитні спілки	Депозити, внески	Кредити
Страхові компанії	Страхові внески, поліси	Депозити, цінні папери

Фінансові установи	Фінансові ресурси	Фінансові активи
Недержавні пенсійні фонди	Пенсійні внески	Депозити, цінні папери
Інститути спільного інвестування	Грошові кошти інвесторів	Цінні папери
Ломбарди	Власні або запозичені кошти	Споживчі кредити
Лізингові компанії	Власні, запозичені та залучені кошти	Фінансові та комерційні кредити

Джерело: розроблено на основі [1, с. 51; 2, с. 215; 7, с. 41; 9, с. 92].

Проведена класифікація джерел фінансування інновацій у вітчизняних небанківських фінансових установах дозволяє більш обґрунтовано підходити до розроблення фінансових планів і бюджетів фінансових установ з метою пошуку фінансових ресурсів для фінансування інноваційної діяльності залежно від галузевої приналежності фінансової установи.

Список використаних джерел

1. Жупанин В.В. Організація залучення заощаджень населення на основі випуску казначейських зобов'язань України / В.В. Жупанин // Фінанси України. – 2008. – №2. – С.44-58.
2. Коваленко В.В. Системні особливості фінансового посередництва та його вплив на розвиток фінансового ринку / В.В. Коваленко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2014. – №10(1). – С.213-222.
3. Міщенко В.І. Методологічні та методичні проблеми запровадження таргетування інфляції / В.І. Міщенко // Вісник Національного банку України. 2006. – №5. – С.22-32.
4. Міщенко С.В. Вдосконалення інституційної структури нагляду за фінансовим сектором / С.В. Міщенко // Банківська справа. – 2007. – №1. – С.41-56.
5. Міщенко С.В. Проблеми оцінки впливу стабільності функціонування грошово-кредитної сфери на економічну безпеку країни / С.В. Міщенко // Фінанси України. – 2010. – №7. – С.35-49.
6. Мищенко С.В. Стимулирование кредитования как фактор экономического роста / С.В. Мищенко // Вестник Финансового университета. – 2013. – №1(73). – С.35-45.
7. Науменкова С.В. Оцінка впливу галузевої приналежності на рівень перспективної платоспроможності позичальника / С.В. Науменкова // Вісник НБУ. – 2005. – №7. – С.14-21.
8. Науменкова С. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. / С. Науменкова // Вісник Київського

національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2015. – №12. – С.39-48.

9. Ризики, загрози, пріоритети та наслідки реформування пенсійної системи України: аналітична доповідь / за ред. О.П. Коваль, Я.В. Жаліло. – К.: НІСД, 2012. – С.91-94.

*Науковий керівник: С.В. Міщенко,
доктор економічних наук, доцент.*

А.О. Карпов, гр. ФБСкр-18ВМ
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНО- РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Природа валютно-розрахункових операцій пов'язана з розвитком та інтернаціоналізацією товарного виробництва і обміну. В них виражається відносно відокремлена форма руху вартості у міжнародному обороті через не збігання часу виробництва, реалізації і оплати товарів, а також територіальної роз'єднаності ринків збуту.

В системі валютно-розрахункових операцій використовуються такі банківські операції як інкасо, акредитив та вексельні угоди.

Інкасо міжнародне — банківська операція, яка означає доручення експортера своєму банку отримати від імпортера суму платежу за контрактом проти передачі документів (фінансових, комерційних) і зарахувати ці кошти на рахунок експортера.

Проведений нами аналіз практики застосування акредитивної форми розрахунків дає підстави виділити три основних способи надання покриття:

- а) відкриття банком-емітентом депозиту у виконуючому банку;
- б) кредитування на суму акредитива кореспондентського рахунку виконуючого банку в банку-емітенті чи іншому банку;
- в) надання виконуючому банку права списувати суму акредитива з відкритого в ньому кореспондентського рахунку банку-емітента.

Особливе місце у здійсненні міжнародних розрахунків займають банківські ризики. Основні стратегічні напрями управління ризиками відпрацьовуються через програму управління ризиками, яку затверджує правління банку та погоджує рада банку. Цей документ містить відповідну політику управління ризиками: ліквідності, кредитним, процентним, валютним, ринковим, операційним, стратегічним, ризиком репутації тощо, які банк продукує (оцінює, контролює, управляє) в процесі діяльності.

Програма повинна відповідати нормам діючого законодавства та нормативним вимогам Національного банку України, узгоджуватися

з внутрішніми нормативними документами банку, містити визначення ризиків, методики і процедури оцінки, аналізу та управління ризиками, процедури керування ризиками з боку правління, профільних комітетів, підрозділу ризик-менеджменту і структурних підрозділів банку.

До основних видів банківських гарантій, які набули найбільшого поширення у міжнародній практиці відносяться: гарантія платежу, гарантія виконання контракту.

Гарантія платежу виставляється банком-гарантом у забезпечення платіжних зобов'язань покупців (боржників) щодо продавців (кредиторів). Вони використовуються при розрахунках за відкритим рахунком, документарними інкасо та векселями на умовах комерційного кредиту. Такі гарантії захищають інтереси експортерів.

Гарантія виконання контракту забезпечує платежі переважно за комерційними контрактами (договір про постачання товару, виконаних робіт чи наданих послуг) і виставляються банками в забезпечення інтересів імпортера.

Можливість застосування широкого спектра валютно-фінансових інструментів управління та страхування від ризиків є визначальним фактором для залучення необхідних інвестиційних коштів в економіку країни.

Підсумовуючи, зазначимо, що основою запровадження інноваційної моделі зростання економіки та утвердження України як високотехнологічної держави є створення системи фінансових інститутів і застосування різноманітних валютно-фінансових інструментів, утвердження сучасного надійного механізму виконання угод з цінними паперами, зокрема валютними деривативами; створення умов для підвищення конкурентних можливостей валютно-фінансового ринку України з подальшою його цивілізованою інтеграцією у міжнародні валютно-розрахункові операції.

Повноцінний та дієвий механізм валютно-розрахункових операцій дозволить вирішити проблему стабілізації національної валюти, мобілізувати необхідні внутрішні та зовнішні інвестиції для модернізації промисловості, підвищити дохідність банку, зробити більш безпечними валютні операції банків та збільшити кількість клієнтів від яких ми постійно отримуємо доходи.

Список використаних джерел

1. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2010.-476 с.
2. Банківські технології / Кредитна система і банківські технології: Навч. посібн. у 3-х кн. / За заг. ред. І.В. Сала. - Львів: ЛБІ НБУ, 2012.

3. Бровков СМ., Руденко Л. В. Валютно-фінансові механізми в міжнародному бізнесі: світовий досвід і українська практика. - К.: Агентство "Україна", 2011.-380 с.

*Науковий керівник: О.М. Корень,
кандидат технічних наук, доцент.*

**Ю.Ю. Коваль, гр. ОО-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сума отриманого прибутку і рівень рентабельності характеризують фінансовий результат діяльності підприємства. За допомогою аналізу фінансових результатів можна визначити ці показники. Чим більше прибуток і рівень рентабельності, тим ефективніше функціонує підприємство, тим стійкіше його фінансовий стан.

При аналізі фінансових результатів підприємства ставлять наступні завдання:

- аналіз структури фінансових результатів;
- зміни динаміки фінансових результатів;
- перевірка виконання планів прибутку;
- визначення показників, які впливають на формування

прибутку;

- дослідження напрямків розподілу прибутку;
- пошук способів підвищення прибутку і її використання;

Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний до- хід)» є основою для проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, звіт складається відповідно НПСБО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» [1] та Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності від 28.03.2013 №433 [2].

Визнання доходів і витрат у Формі №2 будується на вимогах П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати».

Загальний аналіз динаміки та структури фінансових результатів за декілька років дає можливість зрозуміти: напрями розвитку підприємства (зростання, спад); загальну наявність прибутку (збитку) та внаслідок якої діяльності це сталося (операційної чи іншої).

Аналіз I розділу дає можливість відслідкувати зміни виручки, витрат, чистого прибутку та його проміжних складових.

Порівняння даних показує, що відбулося в звітному періоді - підприємство поліпшило або погіршило своє становище. Витрати у

даному розділі зібрані за їх призначенням - адміністративні, збутові, фінансові, інші. Це дає можливість виявити за яким напрямом існують проблеми.

II розділ дає інформацію для аналізу про інший сукупний дохід, тобто про зміни власного капіталу підприємства.

При аналізі III розділу можна побачити структуру операційних витрат підприємства, яку частку займають матеріальні затрати, яку частку займають витрати на оплату праці тощо.

IV розділ заповнюється акціонерними товариствами. Він містить данні для аналізу про прибутковість однієї акції.

Інформацією для проведення аналізу рентабельності підприємства є також Форма №2. Показники рентабельності та їх розрахунок наведено в табл. 1.

Загалом аналіз фінансових результатів підприємства повинен включати всі складові: аналіз динаміки, структури і рентабельності з різних видів діяльності.

Таблиця 1

Показники рентабельності та їх розрахунок

Показник	Формула ¹
Рентабельність за валовим прибутком	$\frac{\text{ВП (ряд. 2090)} \times 100\%}{\text{ЧД (ряд. 2000)}}$
Рентабельність продукції	$\frac{\text{ВП (ряд. 2090)} \times 100\%}{\text{СР (ряд. 2050) + АВ (ряд. 2130) + ВЗ (ряд. 2150)}}$
Рентабельність за операційним прибутком	$\frac{\text{ФР від ОД (ряд. 2190)} \times 100\%}{\text{ЧД (ряд. 2000)}}$
Рентабельність за чистим прибутком	$\frac{\text{ЧП (ряд. 2350)} \times 100\%}{\text{ЧД (ряд. 2000)}}$

¹ Рядки взяті з Форми №2.

Серед основних напрямків підвищення рівня фінансових результатів і управління прибутком підприємства виділяють:

- оптимальне співвідношення доходів і витрат;
- поліпшення методів оцінки і планування обсягу прибутку;
- пропорції між частками прибутку, що спрямовуються на споживання і накопичення встановлюються обґрунтовано;
- постійний фінансовий контроль за виконанням завдань по використанню і розподілу прибутку.

В даний час існує система, яка дозволяє визначити фінансовий результат - прибуток (збиток) в цілому по підприємству, на основі елементів витрат і доходів за центрами відповідальності на основі статей витрат і доходів. Прибуток - підсумок роботи підприємства, він

забезпечує інтереси власників і персоналу, потребує ефективного і безперервного управління ним [3].

Список використаних джерел

1. НПСБО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 року №433. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>.

3. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко, О. Маханько. – Х.: Фак- тор, 2014. – 208 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Ю.Ю. Корніленко, гр. ФБС-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне формування фінансових результатів передбачає обґрунтування та прийняття рішення щодо генерування доходів і оптимізації витрат підприємства та підвищення рівня його ефективності в цілому. Це потребує проведення діагностування процесу формування фінансового результату за такими напрямками [1]:

– горизонтальний та вертикальний аналіз – для дослідження динамічних та структурних змін фінансового результату підприємства;

– детермінований факторний аналіз за методикою комплексного і системного оцінювання та вимірювання впливу факторів на розмір чистого прибутку (збитку) підприємства;

– кореляційно-регресійний аналіз, що досліджує вплив на чистий прибуток різноманітних факторів (активів та пасивів підприємства, руху грошових коштів, структури виробництва продукції та інших).

Отже, для якісного управління процесом формування фінансового результату підприємства варто поєднати усі ці напрямки і здійснити економетричне моделювання шляхом побудови регресійних моделей, які описують взаємозв'язки між економічними показниками та прогнозування результативності діяльності підприємства.

В процесі економетричного моделювання формування фінансових результатів підприємства в якості результативного

показника варто обрати його чистий прибуток (збиток). Далі слід визначити коло факторів, які здійснюють безпосередній вплив на фінансовий результат.

Аналіз економічної літератури [2; 3; 4] доводить, що їх варто згрупувати за такими напрямками: фактори, що визначають доходи та витрати; фактори зовнішнього та внутрішнього середовища; фактори об'єктивні (матеріальні умови виробництва) та суб'єктивні (ефективність системи управління); групи факторів за видами діяльності (основна; операційна; інвестиційна та фінансова; звичайна; надзвичайна).

Це дозволить підвищити цілеспрямованість управління фінансовими результатами підприємства.

Застосування факторного аналізу в процесі моделювання фінансових результатів дозволяє виявити істотний вплив факторів на формування прибутку та успішно здійснити планування фінансово-господарської діяльності підприємства.

У цих умовах велику роль відіграє приріст капіталу підприємства, який формується також і за рахунок нерозподіленого прибутку. Це обумовлює необхідність забезпечити перехід від вихідної факторної до кінцевої факторної системи фінансових результатів, у якій фактори виступають в якості елементів системи.

Моделювання не може здійснюватися без визначення структури досліджуваного об'єкту, оскільки вона визначає стійкі зв'язки між елементами. Причому сам характер зв'язку всередині системи визначають елементи.

Отже, варто врахувати особливості функціонування конкретного об'єкта дослідження, економічних процесів, що відбуваються при виконанні окремих виробничих операцій. При цьому слід відібрати найбільш істотні елементи, що формують фінансові результати підприємства. Все це дозволяє сформулювати або виключити, з точки зору аналітика, окремі фактори в процесі моделювання фінансових результатів. Це сприяє виділенню значимих чинників, які враховують специфіку діяльності підприємства.

Важливим у дослідженні об'єктів є визначення рівня дослідження. Так, емпіричний рівень встановлює зовнішні прояви сутності об'єкта. У нашому випадку в якості таких проявів виступають результуючі економічні показники.

Економічний підхід якраз і характеризує цей рівень. У будь-якому випадку наукове дослідження різних сторін господарської діяльності прагне охарактеризувати усі її сторони. Це дозволяє визначати причинно-наслідкові зв'язки в досліджуваному об'єкті, віднайти кошти для виходу підприємства з кризи, і при успішному функціонуванні визначати напрямки сталого розвитку організації.

Список використаних джерел

1. Економетрія: [навч. посіб.] / [В.І. Жлуктенко, Н.К. Водзянова, С.С.Савіна, О. В. Колодінська] ; за загальною редакцією С. І. Наконечного. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – 552 с.
2. Економіко-математичне моделювання: Навчальний посібник. Рекомендовано МОН / О.Є. Лугінін, В.М. Фомішина – К., 2011. – 342 с.
3. Ліпінська О. В. Методика проведення контролю фінансових результатів господарської діяльності в сучасних умовах / О.В. Ліпінська // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2015. – № 12. – С. 163-166.
4. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В.Лойко, Є.С.Несенюк // Міжнародний науковий вісник (International Scientific Journal). – 2015. – № 7. – С. 15–19.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.О. Косточка, гр.ФБС-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КБ «ПІВДЕННЕ»

В сучасних економічних умовах діяльність кожного підприємства, організації являється предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені в результатах його функціонування [1]. На основі доступної їм звітно-облікової інформації вказані особи намагаються оцінити фінансове положення підприємства. Основним інструментом для цього слугує фінансовий аналіз, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини об'єкта, охарактеризувати його платоспроможність, ефективність і прибутковість діяльності, перспективи розвитку, а потім по його результатам прийняти обґрунтовані рішення [2].

Однією з найважливіших складових, що суттєво впливає на показники діяльності та фінансовий стан підприємства, є стан його розрахунків з контрагентами, у першу чергу – з дебіторами [3]. Оскільки у сучасних умовах діяльності вітчизняних підприємств достатньо великий відсоток суб'єктів господарювання не дотримується платіжної дисципліни належним чином, перед керівництвом підприємств постає проблема забезпечення своєчасності розрахунків з дебіторами. Це, у свою чергу, вимагає організації якісного контролю за строками погашення дебіторами своєї заборгованості перед підприємством та, відповідно, до підвищення ефективності системи

обліку і аналізу дебіторської заборгованості. Тому питання, пов'язані з удосконаленням обліку дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах, є своєчасними і актуальними [4].

Головна мета аналізу фінансових звітів – своєчасне виявлення та усунення недоліків в діяльності підприємства, знаходження резервів поліпшення фінансового стану та підвищення платоспроможності підприємства [5]. Аналіз фінансового стану КБ "Південне" показав, що за період з 30.09.2017р. по 30.09.2018р. необоротні активи зросли на 39% (65 628 тис. грн). Це сталося за рахунок зростання суми нематеріальних активів (4 398 тис. грн, 27%) і основних засобів (3 721 тис. грн, 4%). Запаси КБ "Південне" зросли на 92 717 тис. грн (4%), в цілому збільшилася дебіторська заборгованість. Істотно знизилася сума грошових коштів КБ на рахунках в банках на 1 128 393 тис. грн (49%), що призвело до зниження оборотних коштів на 944 971 тис. грн, Що в процентному співвідношенні складає всього 14%.

За аналізований період чистий дохід від реалізації продукції зріс на 368 680 тис. грн (33%), але за рахунок зростання собівартості даної реалізованої продукції на 357 102 тис. грн (38%) валовий прибуток збільшився лише на 11 578 тис. грн (7%). В цілому на кінець аналізованого періоду КБ "Південне" отримало чистий фінансовий результат в сумі 16 974 тис. грн, Але це на 84 992 тис. грн (83%) менше, ніж на початок періоду. Незважаючи на істотне збільшення операційних доходів на 110 770 тис. грн (118%), значно зросли і операційні витрати на 175 945 тис. грн (162%), що призвело до того, що на 30.09.2018 збиток КБ склав 20 498 тис. грн.

Основну частину в структурі активів КБ займають оборотні активи. На 30.09.2017 вони становили 6 677 179 тис. грн (97,563%), на 30.09.2018 - 5 722 208 тис. грн (96,101%). Аналіз структури оборотних активів показав, що основну частку складають незавершене виробництво (2 070 838 тис. грн (30,303%) на 30.09.2017 і 2 076 273 тис. грн (34,870%) на 30.08.2018г.), Дебіторська заборгованість за виданими авансами (1 512936 тис. грн (22,139%) на 30.09.2017 і 1 463 096 тис. грн (24,572%) на 30.08.2018) і сума грошових коштів на рахунках в банках (2 282 966 тис. грн (33,408%) на 30.09.2017 і 1 154 573 тис. грн (19,390%) на 30.08.2018). Ми бачимо, що відбулося зниження суми грошових коштів на рахунках в банках, що призвело до істотної зміни частки цього показника в структурі активів КБ. При тому, що підприємство показує зростання чистої виручки від реалізації своєї продукції на 33%, в прибутку це відбивається всього лише приростом в 7%. Це означає, що зменшилась націнка підприємства на вироблену продукцію і послуги. Отже, необхідно шукати причини в собівартості виробництва, для того щоб повернути (збільшити) колишню загальну націнку. Більш того, збільшення чистої виручки на 33% не дало приросту прибутку. Оскільки загальна витратна частина зросла набагато більше і перекинула

приріст по доходу і прибутку від продажів. Причини потрібно шукати в витратних статтях, зокрема «інші операційні витрати».

Це основне проблеми, які потрібно вирішити. Тому що в іншому підприємство покращує свої показники. Наприклад, зменшує кредиторську і дебіторську заборгованості, що на фоні продажів, говорить про збільшення і прискорення оборотності і звільнення грошових коштів.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2012. — 328 с.

3. Сокольська Р.Б. Фінансовий аналіз: [Навч. посібник] Частина I. Аналіз фінансової звітності / Р.Б. Сокольська, В.Д. Зелікман, Т.В. Акімова. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015 – 92 с.

4. Зелікман В.Д. Напрями удосконалення обліку та внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості підприємств / В.Д. Зелікман, Ю.А. Соніна // Наука та прогрес транспорту. Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В.Лазаряна, 2014. – Вип. 4 (52). – С. 37 – 42.

5. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу: учеб. пособие / А.Д.Шеремет, Р.С. Сайфулин, Е.В. Негашев – М.: Инфра – М., 2012. – 208 с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Х.М. Котлярова, гр. ОО-17 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Активні операції, що проводяться комерційним банком – це головний інструмент розміщення наявних в їх розпорядженні ресурсів, що сприяють отриманню прибутку і збереженню ліквідності фінансових установ. В умовах сучасної ринкової економіки банки мають центральне місце у фінансовій системі України. Активи банків у багато разів перевищують активи страхових компаній, пайових інвестиційних фондів та недержавних пенсійних фондів разом узятих. Останнім часом українська банківська система почала трансформуватися, тому, процес

вивчення потребує додаткової уваги з боку науковців. Це і обумовило вибір даної теми.

Комерційні банки – багатофункціональна кредитна установа, що необхідна для зберігання, розміщення, залучення фінансів на умовах зворотності і платності. Крім вищезгаданих банківських операцій в комерційному банку здійснюються і інші банківські операції. Також в комерційному банку здійснюються активні і пасивні операції. Активні операції неможливі без пасивних операцій, а пасивні операції стають безглуздими без активних. Об'єднує всі без виключення банківські операції одна мета – збільшення прибутку і зменшення витрат.

У процесі діяльності банки стикаються з однією з найважливіших проблем, що стоїть перед ними – проблеми раціонального використання активів заради досягнення поставлених цілей. Для створення ефективного механізму управління активами, необхідно мати відповідну базу.

Досконало оцінити та проаналізувати структуру активних та пасивних операцій банку – це одне з найактуальніших питань сьогодення. Саме тому структура активних та пасивних операцій визначається банківською політикою, а її формування є ексклюзивним правом держави. В даний час розвиток банківської системи дуже жорстко контролюється і регулюється державою, а оцінка поточного стану банківської системи в цілому необхідна як для фізичних, так і для юридичних осіб.

Провідною метою для відродження ринку споживчого кредитування вважається зниження кредитних ставок. Комерційні банки – це комерційні структури, основна мета яких полягає в вигоді. Вони зацікавлені в найбільших ставках кредитування, а споживачі, навпаки, в найменших. І тут головна роль країни і регулятора Національного банку те, як він проводить політику облікової ставки і сприяє зниженню спільного значення ставок по банківській системі.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**О.В. Логвиненко, гр. ФБС-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Для вдосконалення виробничих процесів на підприємствах застосовують автоматизовані системи управління. Автоматизація включає ланцюжок: постачальник-виробник - дистриб'ютор - продавець - споживач і контролює всі етапи виробничого циклу. Результатом є збільшення якості обслуговування, зниження запасів на складах [1]. На великих підприємствах існує проблема інтеграції між різними інформаційними платформами і її

обробка. Сучасним рішенням для багатьох підприємств є застосування мобільних технологій та інтеграція телекомунікаційних технологій в діючі інформаційні системи [2]. Застосування мережевого обладнання для впровадження інформаційної структури необхідно для функціонування інформаційних систем в режимі 24/7.

Своєчасне отримання сигналів про зміни зовнішнього і внутрішнього середовища і адекватна реакція на отриману інформацію дозволяють скоротити втрати і підвищити ефективність прийнятих стратегічних управлінських рішень [3]. Для впорядкування системи управління і, як наслідок, підвищення ефективності роботи підприємства необхідно:

- активна участь в управлінні генерального директора, що можливо тільки в разі зниження замкнених на нього зв'язків;
- створення гнучкої, самостійної комерційної служби за рахунок її організації за регіональним і продуктовим принципом;
- створення маркетингової служби для активного формування ринку, вивчення попиту, поведінки споживачів, конкурентів, зовнішнього середовища;
- чіткий поділ функцій фінансової служби і бухгалтерії;
- створення служби управління змінами з метою адаптації виробництва та технологічного процесу до мінливих ринкових умов;
- переорієнтація служби управління якістю на кінцевого споживача;
- організація повноцінної служби роботи з персоналом під керівництвом директора;
- раціональний підхід до аналізу діяльності підприємства і перспективного планування, розробка бізнес-планів на середньострокову і довгострокову перспективу.

Проводячи контроль, менеджери зобов'язані не забувати, що більшість працівників приймають цю функцію негативно, тому що побоюються критики і штрафів через виявлені похибки в їх роботі [4]. Тому необхідно розуміти, що під впливом контролювання можливі наступні різновиди поведінки персоналу:

- поведінка, яка може сприяти передачі працівниками неточної інформації;
- поведінка, при якій персонал буде найліпше працювати над тим, що потрапляє під контроль.
- поведінка, зосереджена на ухиленні від необхідної інформації для контролю.

Тому, розробляючи операції контролювання, менеджери повинні враховувати дії персоналу компанії. Контроль має підвищувати продуктивність праці, формування персоналу компанії і організації його з метою подолання недоліків на шляху досягнення поставленої мети.

Для того щоб виконували всі правила контролю, необхідно:

- показувати цінності компанії в узгодженні із стратегічним напрямком роботи;
- орієнтуватися на кінцевий результат;
- гарантувати оперативність контролю з оптимальною періодичністю;
- відзначатися простотою, елементарні способи контролювання вимагають менше старань і витрат, а основне - вони зрозумілі персоналу;
- гарантувати еластичність використання контрольних дій;
- бути економним, спиратися на зіставлення витрат на контроль з його дієвістю.

Список використаних джерел

1. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль виробничої діяльності підприємства: управлінський підхід / Т. А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2008 – № 1 (43). – С. 28-32.
2. Калюга Є. Концепція внутрішнього контролю та вдосконалення її продуктивності в фірмах / Є. Калюга // Вісник податкової роботи України. - 2001. - № 33. - С. 26-31
3. Фінанси підприємств: теоретико-методичне забезпечення формування та відтворення : монографія / Під заг. ред. Журавльової І.В. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 428 с. Розділ 6. Концептуальні основи стратегії фінансового розвитку підприємства. – С. 264-282, С. 291-303.
4. Чуприна В. Ю. Фінансовий результат як облікова та економічна категорія / В. Ю. Чуприна // Управління розвитком. - 2013. - № 1. - С. 7-9.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

**С.Б. Меджнунова, гр. 00-17 вк
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ЕС СІ ЕС»

Аналіз ефективності організації обліку і аудиту оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «ЕС СІ ЕС» показав такі результати.

ТОВ "ЕС СІ ЕС" займається оптовою торгівлею комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням [1]. Чистий прибуток підприємства у 2017 р. порівняно з 2016 р. зменшився у

півтора рази, що пов'язано із зростанням собівартості продукції, адміністративних витрат й витрат на збут. Фінансовий результат (прибуток) від операційної діяльності у 2017 р. порівняно з 2016 р. продовжує зменшуватися, незважаючи на те, що чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) збільшився в 1,14 рази, а собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) зростає меншими темпами – у 1,13 рази. Фінансовий результат до оподаткування також помітно зменшився – на 26%. Підприємство на даний момент залишається рентабельним, але необхідно темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) нарощувати швидше, ніж собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), витрати на збут та адміністративні витрати. Отже, ТОВ «ЕС СІ ЕС» є достатньо фінансово стійким та веде в цілому ефективну діяльність.

Показники структури капіталу ТОВ «ЕС СІ ЕС» протягом досліджуваного періоду перебувають близько до меж нормативних значень або рекомендованої динаміки. Показники стану оборотних активів показують дуже суперечливі результати, оскільки протягом майже всього досліджуваного періоду (крім 2017 року) демонструють від'ємні значення. Серед показників стану основного капіталу тільки коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів знаходиться у межах нормативних значень, а коефіцієнт реальної вартості майна та коефіцієнт зносу основних засобів нормативним значенням не відповідають. «Золоте правило» розвитку виконувалось тільки у 2013 та 2015 роках, а у 2016 році відносно 2015 року спостерігаємо стрімке зниження темпу зростання чистого прибутку, що пов'язано зі збільшенням витрат підприємства.

Для оцінювання трудових ресурсів використовується інформація оперативної і бухгалтерської звітностей, дані табельного обліку, первинних документів, матеріали хронометражу і фотографій робочого дня, позаоблікові матеріали (протоколи виробничих нарад, документи бюро економічного аналізу) [2]. На підприємстві застосовується почасово-преміальна форма оплати праці. Кількість працівників підприємства поступово зростала до 2017, коли порівняно з 2016 роком зменшилась на 4 особи. Середня заробітна плата на підприємстві стабільно підвищувалася, але набагато повільніше темпів інфляції 2014-2016 років. Чистий дохід від реалізації продукції на одного працівника протягом досліджуваного періоду збільшився у 2,5 рази, що свідчить про те, що продуктивність праці зростає набагато більшими темпами, ніж середня заробітна плата. Проте чистий фінансовий результат на одного працівника коливається і врешті решт знижується.

Забезпеченість підприємства трудовими ресурсами визначається порівнянням фактичної кількості працівників за категоріями і професіями з плановою потребою [3]. Відбулося

збільшення чисельності працівників на 10 осіб. Це пов'язано зі збільшенням чисельності працівників, прийнятих на роботу і зменшенням числа звільнених. Найбільшу питому вагу в загальній чисельності працівників складають фахівці - в 2012 році - 44%, в 2017 році – 44%, потім кваліфіковані працівники – 13% та 14% відповідно. Найважливішою умовою підвищення ефективності виробництва є більш швидке зростання продуктивності праці в порівнянні з ростом середньої заробітної плати.

Список використаних джерел

1. Буряк Л.Д. Особливості формування фінансових ресурсів суб'єктів малого підприємництва / Л. Д. Буряк, А. М. Павліковський // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Спец. вип. : у 2 ч. – 2011. – Ч. 2. – Вип. 26. – С. 367–377.
2. Меліхова Т.О. Концептуальні основи обліку заробітної плати та аналізу податкового навантаження для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, М.Р. Єременко // Економічний вісник Донбасу: наук. журнал. – Луганськ, 2012. –Вип. 1(27). – С. 150–155
3. Кудінова А. Аналіз продуктивності праці [Текст] / А. Кудінова, Д. Верба // Справочник економіста. – 2009. – №6. – С. 79-88

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.В. Мохова, гр. ОА-15
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Пропоную розглянути цю тему, на прикладі Приватного підприємства науково-виробничого підприємства «Сучасні енергозберігаючі технології».

Я вважаю, що тема енергозбереження актуально сьогодні, як ніколи. Машинам та механізмам для роботи необхідна енергія. Щоб отримати енергію, людина використовує такі джерела, як корисні копалини (нафта, газ, вугілля), течії річок, вітер, атомна енергія, сонячна енергія. Для отримання енергії побудовані різноманітні електростанції. На даний момент у всьому світі науковцями піднімається ця тема для обговорення, тому що усі ресурси які є на планеті земля не є безкінечними і колись ми просто використаємо все чим одарувала нас планета Земля. Тому науковці по всьому світу розробляють різні наукові винаходи за допомогою яких можна буде виробляти енергію. В

сучасному світі вже стала дуже актуальна ця тема, виробними автомобілів, вже почали випускати моделі автомобілів які можуть працювати як на паливі, так і на електроенергії.

Підприємство вийшло на ринок України у 2003 році і з того часу змінилося в Україні дуже багато, якщо з початку роботи підприємства на розроблення наукових винаходів, частину фінансування надавала держава, то на 2019 рік в зв'язку з становищем України, держава не може виділяти кошти на фінансування проектів енергозбереження та на пошуки нових видів здобуття енергії. Раніше за допомогою фінансування держави була можливість співпрацювати над розробкою альтернативних пошуків джерел енергії з Інститутом загальної енергетики НАН України.

Одним з найважливіших конкурентів підприємства є фірма «ДТЕК». «ДТЕК»- це дуже велика компанія, яка вже давно на ринку і добре зарекомендувала себе.

Отже, на даний момент, тема збереження енергії дуже актуальна, але маленькі підприємства, науковці, інститути, просто не мають можливості, перевірити на практиці свої вироби та застосовувати нові винаходи у житті, просто із-за того, що немає належного фінансування. Зважаючи на ситуацію у нашій країні, зрозуміло, що у держави просто немає можливості оновити фінансування таких проектів. Я не науковець і не маю повного уявлення про те як можна створити такі винаходи, але на маю думку, якщо оновити такі програми, то за декілька років була би можливість у нашої держави, відмовитись від закупівлі енергії у інших країн, та просто стати «Енергетично незалежними», а можливо і взагалі продавати енергію країнам-партнерам і за рахунок цього поповнювати наш бюджет. Я дуже надіюсь, що наша країна зверне увагу на думку наших науковців, які працюють в цій галузі дуже багато років і тоді ми зможемо з погашенням сказати про те, що у плані енергії ми повністю можемо розраховувати лише на себе і свої сили, а не тільки на те, чим одарувала нас планета Земля.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Г.Ю. Ніколайчева, гр. ФБС-18 в м.
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Одним із найважливіших завдань фінансового менеджменту будь-якого суб'єкта підприємництва виступає максимізація вартості

капіталу, що вкладений у підприємство його власниками. У цьому аспекті ключовою проблемою для фінансового менеджменту в сучасних умовах є пошук методів оптимізації структури джерел формування капіталу господарських суб'єктів.

Правильне співвідношення між власними і позиченими джерелами формування капіталу відіграє важливу роль у зміцненні фінансового стану підприємства. У різних країнах між власним і позиченим капіталом використовують різні співвідношення (нормативи). У Росії застосовують співвідношення 50/50, в США – 60/40, а в Японії – 30/70 [1].

Необхідність раціоналізації структури фінансових ресурсів, спрямованих на формування капіталу підприємства, зумовлена низкою причин:

- співвідношення «власний капітал – залучені ресурси» по-різному впливає на доходність підприємств, тому перед кожним підприємством стоїть дилема – залучати кошти та сплачувати за них проценти, чи нарощувати обсяг власного капіталу;

- структура фінансових ресурсів впливає на формування політики щодо розширеного відтворення виробничих фондів як підприємства, так і народного господарства загалом;

- в умовах сучасного стану економіки України та посилення конкуренції, вагомого значення набувають показники, що характеризують фінансову стійкість та платоспроможність суб'єктів підприємництва, які характеризують ступінь покриття та захищеності різноманітної заборгованості підприємства;

- основними показниками формування ефективної структури капіталу є частка власних і залучених коштів у фінансових ресурсах.

Встановлення оптимальної структури капіталу передбачає таке співвідношення власних і позикових джерел формування капіталу підприємства, яке дозволяє повною мірою забезпечити зростання продуктивності власного капіталу.

Отже, управління структурою капіталу підприємства зводиться до двох основних напрямів: встановлення оптимальних для підприємства пропорцій використання власного та позикового капіталу та забезпечення залучення на підприємство необхідних видів і обсягів капіталу для досягнення оптимальних пропорцій його структури. При цьому управління структурою капіталу нерозривно пов'язане з урахуванням особливостей кожної зі складових капіталу, що мають певні переваги і недоліки, які необхідно враховувати при формуванні структури капіталу.

Формування структури капіталу підприємства у вигляді необхідних обсягів власних та позикових коштів визначає необхідність проведення процесу її оптимізації.

Здійснюючи процеси оптимізації капіталу підприємства, виділяється декілька основних етапів:

– 1 етап – прийняття рішення щодо необхідності оптимізації капіталу, встановлення її мети та завдання, здійснення формування інформаційної бази;

– 2 етап – здійснення аналітичних процедур щодо оцінювання стану та ефективності використання капіталу;

– 3 етап – здійснення заходів з оптимізації капіталу за обраним критерієм як за його обсягом, так і за структурою;

– 4 етап – перевірка структури капіталу на оптимальність [1; 3].

Кожне підприємство має самостійно намагатися оптимізувати структуру власних джерел фінансування. Для цього в сучасній теорії існує декілька методів оптимізації структури капіталу, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика методів оптимізації капіталу

Метод оптимізації	Опис методу
Оптимізація структури капіталу через управління величиною ефекту фінансового левериджу	Ефект фінансового левериджу показує відсоток збільшення прибутковості власного капіталу за рахунок залучення в обіг позикових коштів. Цей метод визначає, що найбільш ефективним буде таке співвідношення власних і залучених джерел фінансування, при якому приріст чистої рентабельності власного капіталу та ефект фінансового левериджу будуть мати максимальні значення
Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімальної його вартості	Метод передбачає оцінку власного та позикового капіталу за окремими їх складовими, а також оцінку капіталу за його середньозваженою вартістю
Оптимізація структури капіталу для мінімізації рівня фінансового ризику та строків залучення капіталу	Цей метод пов'язаний з вибором більш дешевих варіантів фінансування різних груп активів підприємства за допомогою таких підходів: – консервативний – використання власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування необоротних активів та половини змінної частини оборотних активів; – агресивний – використання власного капіталу та довгострокових зобов'язань лише для фінансування необоротних активів; – компромісний – фінансування необоротних активів та постійної частини оборотних активів за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань.

Джерело: [2].

Методику оптимізації структури капіталу доцільно побудувати у два етапи:

1) Проведення фінансового аналізу структури капіталу;

2) Визначення інтегрованих шляхів оптимізації структури капіталу.

Результатом управління капіталом повинна бути розроблена підприємством на основі власного досвіду із врахуванням теоретичних

узагальнень, наведених в економічній літературі, система показників стану і використання капіталу, наприклад:

- співвідношення власного, позиченого і залученого капіталу;
- норматив власного оборотного капіталу;
- плече фінансового важеля (фінансовий леверидж) тощо.

В умовах ринкової економіки в Україні процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Гайдаєнко О.М. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / О.М. Гайдаєнко, М.О. Славінська // Міжнародний збірник наукових праць Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки. – 2016.– № 1(9). – Ч. 1. – С. 100–107.

2. Івченко Л.В. Власний капітал: джерела формування та функції/ Л.В. Івченко, Н.Л. Удовик / Молодий вчений. – 2016. – №1 (28) – С. 55-59.

3. Шипіцина Г. А. Місце та роль процесу оптимізації структури капіталу у системі управління капіталом машинобудівного підприємства / Г.А.Шипіцина // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – № 1 (190). – С. 246-252.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Д.В. Перова, гр. ФБС-18 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АГРОАЛЬЯНС» ТА ШЛЯХИ ПОЛПШЕННЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

Становлення і розвиток ТОВ «Торговий дім «Агроальянс» на українському ринку сільгосптехніки бере свій початок ще з 2001 року, коли на перших етапах свого зародження компанія впевнено зарекомендувала себе як надійний дистриб'ютор з продажу та обслуговування імпоротної техніки, отримавши офіційне дилерство техніки CASE IH в Україні .

Аналізуючи роботу ООО «Агроальянс» ми хочемо виділити три основні напрямки - організаційний, технологічний та ресурсний.

Організаційний стан справ на даному підприємстві доволі добре налагоджений на даний час «Агроальянс» налічує близько 20 регіональних представництв, більше 40 мобільних сервісних пунктів, 6 виставкових майданчиків.

Компанія «ТД«Агроальянс» налічує більше 150 досвідчених, так і молодих фахівців.

Компанія приділяє увагу адаптації та навчанню нових співробітників, безпосередній керівник і наставник допомагають новому співробітнику успішно увійти в посаду і реалізувати себе.

Також діє на підприємстві сильна мотиваційна програма, що включає як матеріальне так і нематеріальне заохочення працівників. Співробітники компанії отримують різні премії і бонуси за результативну роботу, як приклад кращі співробітники за підсумками року отримують можливість відвідати одну з екзотичних країн, співробітники АГРОАЛЬЯНСУ вже відвідали Таїланд, Єгипет, Бразилію, Арабські Емірати, Лаос, В'єтнам, Шрі-Ланка і багато інших.

Також велике значення приділяється навчанню для співробітників самостійно і спільно з компаніями CASE IH, GREGOIRE-BESSON, MASCHIO GASPARDO, MATERMACC, DALVO, ALPEGO.

Постійно проводяться корпоративні тренінги, семінари, які проходять на території України і за кордоном.

У компанії створена система оцінки співробітників, для того щоб зрозуміти наскільки співробітники задоволені своєю роботою, як добре знають продукт і застосовують цінності компанії.

Оцінка персоналу дозволяє визначити необхідність підвищення кваліфікації, професійної підготовки або перепідготовки працівників.

Велике значення в компанії приділяється корпоративній культурі, у компанії «ТД« Агроальянс » існує корпоративний портал, де кожен співробітник може отримати новини компанії.

Також в компанії проходять спортивні змагання, літні і зимові корпоративні свята, як для співробітників, так і для їхніх дітей.

Технологічно компанія наближається до кращих зразків провідних Європейських аналогів, співпрацює з найбільшими виробниками сільгосптехніки в світі та залучає найсучасніші технологічні розробки.

Для покращення ресурсного стану компанія проводить розрахунки з клієнтами як в готівковому так і безготівковому, активно пропагується лізингова система продаж з постійними знижками та бонусами, введення певних знижок постійним споживачам, розробок нових договорів, які б підтримували стабільне постачання продукції на проміжку заданого часу, розширення меж поширення продукції по всій Україні та за кордоном, ввести акції, впровадження все новіших

технологій та надання коштів на підвищення кваліфікації кадрового складу на підприємстві .

На наш погляд даній компанії ми б рекомендувала збільшити асортимент за рахунок дешевших вітчизняних зразків техніки , а також спробувати не тільки продавати , а й самостійно виготовляти за франшизою деяке обладнання.

Також можливо ввести більш гнучку систему кредитування з заключенням партнерських відносин з банками та лізинговими компаніями.

Список використаних джерел

1. Пропозиція - Головний журнал з питань агробізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://propozitsiya.com/ua/rinok-traktoriv-v-ukrayini-0>

2. Податковий кодекс України // Голос України – 2010. – 3 грудня

3. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні; Навчально-практичний посібник / За ред. С.Ф. Голова.- Дніпропетровськ: ТОВ "Баланс-Клуб", 2002 р

4. Хом'як Р.Л., Лемішовський В.І., Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посіб. – Львів: Інтеллект-Захід, 2005.

5. Офіційний сайт ТОВ «Агроальянс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroalliance.com.ua>

*Науковий керівник : З.С. Пестовська
кандидат економічних наук , доцент.*

**З.С. Пестовская,
кандидат экономических наук, доцент кафедры
международных финансов, учета и налогообложения
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днипро**

СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЕ УКРАИНЫ

Большинство участников рынка считают удовлетворительным нынешнее состояние реформированной банковской системы [1]. В 2018 году ситуация в банковском секторе, на первый взгляд, стабилизировалась, "банкопад" прекратился. С 2017 года банки оставляли рынок только добровольно: они возвращали вклады, сдавали в НБУ банковскую лицензию и продолжали работать как обычные юридические лица [2].

С формальной точки зрения все хорошо. Адекватность регулятивного капитала (Н2) в целом по системе составляет около 16% при минимальном нормативном значении 10%. То же касается и

нормативов ликвидности. Кредитный портфель увеличился на 10%, счета субъектов хозяйствования - на 3%, депозиты физических лиц - на 6,3%. Но это обобщенные или усредненные данные. На самом деле, из 79 платежеспособных банков хотя бы один норматив нарушали 25.

Во II-III кварталах прошлого года НБУ провел стресс-тестирование 24 наиболее значимых банков и обнаружил, что по базовому сценарию восемь из них нуждались в капитале суммарно на 6,1 млрд грн. Они разработали программы капитализации до конца 2018 года. По негативному сценарию потребность в капитале возникнет у 13 банков в объеме 24,3 млрд грн. Они сформировали программы реструктуризации, по которым будут работать до конца 2019 года. Худшие результаты - у банков со значительной долей валютных активов и большой концентрацией должников.

В то же время в целом банковская система впервые с 2013 года может выйти на прибыльность, что связано со значительным ростом как процентных, так и комиссионных доходов, а также рекордно низкими затратами на формирование резервов (на 25% меньше, чем в 2017 году).

Почти весь банковский сектор контролируют 20 банков, на которые приходится 90,9% чистых активов. Госбанки концентрируют 54,3% чистых активов и 63,6% депозитов населения. Нарращивают свою долю рынка банки с иностранным капиталом - западные и "Альфа-Банк (Украина)".

Убытки зафиксированы в 15 из 79 банков. "ВТБ-банк" и "Сбербанк" имели в них почти 80%, так как доформировывали резервы под кредитные операции. В 2018 году в среднем рентабельность капитала превысила 10%. 14 банков, на которые приходится 43,7% активов сектора, имели рентабельность более 30% - это дочерние учреждения иностранных банковских групп. Среди государственных банков только "Приватбанк" имел высокую рентабельность капитала (31%), у остальных - 0,5-12,5% [3].

Понятие кризиса для отечественной банковской системы уже давно перестало быть краткосрочным явлением. Современные подходы НБУ к риск-менеджменту предусматривают три уровня защиты: 1) сам бизнес, который выполняет первичную функцию контроля, поскольку изнутри понимает склонность к риску; 2) риск-менеджмент, комплаенс (способность соответствовать внешним и внутренним правилам), финансовый мониторинг; 3) внутренний аудит [4]. Здесь необходима диджитализация, которая заключается в применении математических скоринг-моделей, цифровых подписей, бездокументарных оформлений, онлайн-оценке клиентов.

В отечественной банковской системе культуры управления рисками раньше не было. Целью был агрессивный рост. Функция риск-менеджмента была часто формальной. Теперь риск-менеджмент становится одним из основных участников бизнеса, который должен

понимать, что чрезмерная осторожность этот бизнес убьет, а чрезмерная рискованность - доведет до краха.

У каждой группы банков свои особенности управления рисками. Например, иностранные банки работают в системе взвешенного управления рисками и готовы к новым требованиям НБУ на 95-98%. Однако госбанки никогда этим не занимались. Госбанки могут себе позволить полностью формировать резервы под проблемные кредиты, поэтому недостаточно строго их оценивают. У них нет баланса рисков в активах и пассивах: имея возможность слабо разбираться в контроле рисков, они тем не менее привлекают вклады населения по ставкам коммерческих банков, при этом вклады гарантированы государством. Госбанки должны находиться под регуляторным контролем, они не могут привлекать дорогой ресурс: при низком риске должен быть низкий доход. Пока же население продолжает платить за ошибки менеджмента госбанков, а коммерческие банки страдают от неравных правил игры.

Таким образом, Нацбанку при усилении риск-менеджмента и контрольных функций в банках нужно не забывать о демократизации и обновлении условий ведения бизнеса, также равном и справедливом подходе ко всем участникам рынка.

Список использованных источников

1. Опитування про системні ризики фінансового сектора. Електронний ресурс. Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=70786786.

2. Природний відбір: банківський сектор стоїть перед новими викликами. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://business.ua/finansy/item/4461-prirodnyi-vidbir-bankivskiyi-sektor-stoit-pred-novomu-vyklykamy>.

3. Банківський сектор отримає рекордний прибуток у 2018 році. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://business.ua/news/item/4417-bankivskiyi-sektor-otrymaie-rekordnyi-prybutok-v-2018-rotsi>.

4. Основна діяльність комерційного банку – продаж зваженого ризику. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://business.ua/finansy/item/4103-osnovna-diialnist-komertsiinoho-banku-prodazh-zvazhenoho-ryzyku-oleh-pakhomov-dyrektoir-iz-ryzykiv-banku-kredyt-dnipro>

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДСП «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДМСК»

Фінансовий стан підприємства – це сукупність економічних параметрів, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей з потребами виробництва, своєчасне проведення розрахункових операцій, платоспроможність [1].

Першочергові завдання аналізу фінансового стану [2]:

- виявлення забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами і перевірка їх цільового використання;
- визначення платоспроможності підприємства;
- оцінка ефективності використання капіталу;
- оцінка оборотності капіталу;
- оцінка ділової активності.

Джерелами інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства є фінансова звітність [3]:

- «Баланс», Ф № 1;
- «Звіт про фінансові результати», Ф № 2;
- «Звіт про рух грошових коштів», Ф № 3;
- «Звіт про власний капітал», Ф № 4.

Аналіз фінансового стану було проведено на Державному спеціалізованому підприємстві «Дніпропетровський державний міжобласний спеціальний комбінат», скорочене найменування підприємства - ДСП «Дніпропетровський ДМСК».

Відповідно до статуту Підприємство засноване на державній власності та входить до складу Державної корпорації «Українське державне об'єднання «Радон» та здійснює свою діяльність на території Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Луганської областей. Уповноваженим органом управління ДСП «Дніпропетровський ДМСК» є Державне агентство з управління зоною відчуження.

Підприємство створене з метою забезпечення реалізації інтересів держави у сфері поводження з радіоактивними відходами (далі – РАВ) та іншими техногенно-підсиленими джерелами природного походження, а також задоволення потреб населення, установ, підприємств та організацій будь-якої форми власності в послугах у галузі поводження з РАВ та іншими техногенними відходами, здійснення господарської діяльності у відповідності до законодавства.

Господарська діяльність підприємства здійснюється відповідно до державних програм, виробничого та фінансового плану, які погоджуються Корпорацією та затверджуються Уповноваженим органом управління.

ДСП «Дніпропетровський ДМСК» отримує надходження грошових коштів з державного бюджету за програмою «Виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво комплексу «Вектор» та експлуатація його об'єктів» та кошти від власної господарської діяльності.

Результати аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства свідчать про те, що за 2017-2018 роки підприємство отримувало збільшення прибутку від господарської діяльності. Розмір середньомісячної заробітної плати також має тенденцію до зростання. Також у 2018 році відбулось збільшення запасів та дебіторської заборгованості за товари.

Негативними змінами фінансового стану підприємства є збільшення неплатоспроможності підприємства у 2018 році порівняно з минулим роком, незважаючи на отримання значного прибутку.

На даному етапі підприємство має першочергове завдання з погашення поточних зобов'язань. На ДСП «Дніпропетровський ДМСК» необхідно достатньо уваги приділяти обсягам та структурі оборотних коштів, не допускати значних розмірів дебіторської заборгованості, при здійсненні витрат враховувати, які витрати належать до поточного періоду та враховуються при формуванні фінансового результату, а які будуть поступово відраховуватись до витрат поточного періоду (амортизація основних засобів).

Список використаних джерел

1. Дробязко С.І. Навчальний посібник «Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу». С.І Дробязко, Т.М Козир, С.Б Холод/ Київ «Центр учбової літератури» 2012 р. – 84 с.
2. Лень В.С., Фінансовий облік : Навч. посіб. / В.С. Лень, – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 608 с.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська
кандидат економічних наук, доцент.*

О.С. Сергєєва,
кандидат економічних наук, доцент кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

В банківському секторі інтеграційні процеси характеризуються впровадженням у діяльність банків програм інституціонального розвитку, систем модернізації і автоматизації, міжнародної банківської стандартизації, реалізація яких сприяє отриманню права кредитування за рахунок кредитів Всесвітнього банку та інших міжнародних кредитних ліній. Задля цього, банки конкурують з різних аспектів та за допомогою різних інструментів: і якістю обслуговування, і знанням основних технологій продажів, і вибудовуванням взаємовигідних, довгострокових відносин із клієнтами.

Загострення конкурентної боротьби на ринку банківських послуг, універсалізація банківської діяльності, запровадження передових інформаційних технологій, що кардинально змінюють форми і системи збуту продуктів банку та методи комунікаційних зв'язків із наявними і потенційними клієнтами; персоніфікація традиційних банківських продуктів під індивідуальні запити окремих клієнтів; формування системи партнерських відносин між клієнтами і банком змушують банки опанувати нові концепції в своїй діяльності.

Саме це і спонукає банки до активного застосування прийомів та інструментів маркетингу в своїй діяльності. Сьогодні належне обслуговування клієнтів банку дозволяє збільшити ступінь їхньої лояльності до банку [1]:

- збільшення частини постійних покупців на 5% збільшує обсяги продажу на 25%;
- витрати на залучення нового клієнта на обслуговування до банку є більшими приблизно в 5–10 разів, аніж на утримання наявного;
- зменшення впливу клієнтів на 5–10% забезпечує банку до 75% додаткового прибутку;
- збільшення утримання клієнтів на 5% сприяє підвищенню прибутку банку на 85%;
- задоволений клієнт повідомить про вдалу купівлю в середньому п'яти своїм знайомим, незадоволений – мінімум десятьом;
- стійка клієнтська база забезпечує стабільність діяльності банку та сприяє зміцненню його конкурентоспроможності.
- система CRM (Customer Relationship Management) – управління відносинами з клієнтами – підвищує якість обслуговування до 40%.

На жаль ринок інформаційних технологій України, відстає від західного на декілька років. Тоді як ІТ – галузь активно розвивається на

Заході, зокрема, галузь CRM-рішень, вітчизняний ринок лише починає «дозрівати» і пропонувати дані системи. Проте цікавість до CRM з кожним роком активно зростає. Слід відмітити, що CRM-система передбачає перехід від стратегії масових або групових продажів банківських продуктів до індивідуальних, тобто до продажів або послуг, що представлені за окремими, персональними вимогами клієнтів.

Крім того, CRM-система забезпечує оперативний доступ до всієї наявної інформації щодо діяльності кожного клієнта та попереднього контакта з ним.[2, с. 40;28, с. 19]. На нашу думку головною причиною такого відставання є те, що українські банки не мають такого фінансового забезпечення, як наприклад європейські.

Слід зазначити, що зовсім зворотно ситуацію можемо прослідкувати у гравців світового ринку таких як ING Direct, First Direct, Metro Bank, Virgin Money, Tesco Bank. [3] Західні банки створюють один базовий продукт (зазвичай таким продуктом є платіжна картка), а вже після цього підв'язують під неї бізнес-процеси, обирають точку продажу (відділення або інші канали). Згодом до цього «базового» продукту банк починає просування і додаткових «модульних» банківських продуктів: такі як, автокредитування, страхові продукти, партнерські програми і таке інше. Отже, втілення нового продукту відбувається вже не новими шляхами, а за тим самим налагодженим каналам інфраструктури базового продукту.

Таким чином, окремо під кожного клієнта створюється його персональний набір «модульних» продуктів, тобто створення нових продуктів відбувається в міру виникнення потреб клієнтів.

Вивчаючи міжнародний досвід, нами було виявлено, що сьогодні клієнти віддають перевагу таким напрямкам в банківській діяльності, як: загальний імідж банку, стабільність, доступність кредиту без спеціального забезпечення, досвід попередніх взаємовідносин, плата за послуги, швидкість обслуговування, розповсюдженість банківських філій.

Всі фактори які виділяють західні споживачі, на нашу думку, збігаються з вимогами українських. Наведемо рейтинг найважливіших критеріїв оцінки вітчизняної банківської установи з точки зору фізичних та юридичних осіб (табл. 1), виявлених при вивченні конкурентоспроможності споживчого ринку.

Таблиця 1

Рейтинг найважливіших критеріїв оцінки банківської установи [4]

Юридичні особи	Рейтинг критерію,%	Фізичні особи	Рейтинг критерію,%
Надійність банку	81	Надійність банку	72
Широкий спектр послуг	31	Розмір виплачуваних %	54
Швидкість проведення банківських операцій	31	Термін і зручність отримання відсотків	24
Якість послуг	25	Вартість банківських послуг	20

З наведеної таблиці 1, можемо провести паралель між вимогами фізичних осіб та юридичних осіб щодо визначання найважливіших критеріїв при виборі обслуговуючого банку, навіть при тому, що їх попит на банківські послуги відрізняється.

На основі наведених факторів, розглянемо деякі комунікаційні інструменти, які особливо актуальні в сучасних умовах розвитку вітчизняного і зарубіжного ринку банківських послуг. Так, персональний продаж банківських продуктів, де клієнт купує не тільки послугу, а й отримує особистого радника, сприяє встановленню довірчих, дружніх взаємовідносин і поліпшує рівень сервісу, це той особистий імідж банку, який конкуренти не здатні скопіювати, на відміну від розробки нових банківських продуктів.

Заслугує на увагу один з найперспективніших напрямів конкурентоспроможності банків це маркетинг у сфері соціальних медіа, який є достатньо новим каналом комунікації з клієнтами та інструмент дослідження уподобань аудиторії, який активно використовують зарубіжні фінансові установи. Ця тенденція все більш поширюється і на вітчизняному банківському ринку.

Соціальні медіа це своєрідний майданчик для обговорення багатьох фінансових тем для суспільства, які, по-перше, в якійсь мірі підвищують рівень фінансової грамотності, а по-друге, підвищують рівень прозорості вітчизняної банківської системи.

Соціальні медіа це так звані Інтернет-платформи та технології, де користувачі взаємодіють із контентом а саме [5]: До таких медіа слід віднести: загальнотематичні соціальні мережі: Facebook, Instagram; сервіси мікроблогів: Twitter та ін.; сервіси соціальних новин: News2, SMI2 та ін.; сервіси питань-відповідей: відповіді Google, та ін.; соціальні закладки: Memori, Mister Wong й ін.; фото й відео соціальні мережі: YouTube; тематичні соціальні мережі, які об'єднують користувачів за певними інтересами.

Задля вдалого просування таких соціальних медій банки повинні правильно обрати цільову аудиторію, створити унікальний і цікавий контент сторінки, постійно оновлювати інформацію, бути чесним із користувачами соціальної мережі, оскільки негативна інформація дуже швидко розповсюджується, виділяти активних користувачів.

Проте, до сьогодні, одним із важливіших напрямів для підвищення рівня конкурентоспроможності банків України є постійне вдосконалення ризик-менеджменту з використання світового досвіду.

Велику увагу світові банки приділяють мінімізації кредитного ризику на рівні кредитного портфеля. Ключовий момент будь-якої кредитної заявки полягає у визначенні можливостей позичальника погасити кредит, а також при оцінці забезпечення необхідно отримати відповідь на питання: чи є у позичальника достатній капітал або якісні

активи для надання необхідного забезпечення за кредитом. Аналіз такого досвіду визначення кредитоспроможності клієнта є потрібним вітчизняним банкам, щоб визначити необхідність у складанні довідників та баз даних про діяльність позичальників у країні та навчитись правильно реагувати на негативні тенденції, які відбуваються під час дії кредитної угоди. Крім того усім банкам необхідно застосовувати галузевий підхід при роботі з потенційними позичальниками. [6]

Загалом, правильно сформована система ризик-менеджменту, яка ґрунтується на застосуванні отриманого досвіду співпраці з клієнтами, дозволяє працювати на упередження імовірних негативних впливів на діяльність установи, що, зокрема, дозволяє тримати конкурентну позицію на банківському ринку.

Необхідно зазначити, що технології та канали просування послуг відійшли на другий план, так як вони вирішують лише технічні моменти, не підміняючи персонального підходу до клієнта і довіри з його боку. Однак банківські відділення до сих пір залишаються головним каналом продажів фінансових продуктів, генеруючи до 90% продажів.

Таким чином, доцільно визначитися, що інтенсивне посилення конкуренції на ринку банківських послуг у світі зумовило зростання бажань та вимог клієнтів до швидкості і надійності банківських операцій, реагування банківських інститутів на можливості, небезпеки і вимоги глобалізації для ринків та їх клієнтів. Ці можливості полягають у використанні високих світових стандартів, вигідних цінах; високому ступені диверсифікації та більш швидких темпах інновацій; вищій ліквідності і професійному ризик-менеджменті та ефективнішому розміщенню капіталу. На нашу думку, банкам насамперед необхідно впроваджувати ті інновації, які зможуть організувати міст між цими двома протилежними позиціями і представити пропозицію банків в найбільш привабливому для клієнтів форматі.

Список використаних джерел

1. Про фінансові установи. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ebrd.com/>
2. Зайцев О. Социальные бизнес-сети / О. Зайцев // Банковская практика. – 2012. – № 3. – С. 40–46
3. Сутність та види нетрадиційних банківських операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gendocs.ru/v5936/>
4. Романенко Л. Ф. Банківський маркетинг: монографія / Л. Ф. Романенко – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2001. – 484 с.
5. Кіндзерський Ю. Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в

Україні / Ю. Кіндзерський, Г. Паламарчук // Економіка України. – 2010. – № 8. – С. 19-29.

6. Сидоренко В.А. Кредитна політика як чинник підвищення конкурентних переваг національної економіки [Текст] / В.А. Сидоренко // Збірник наукових праць Національного університету держ.подат.служ.України. – 2009. – №1. – С. 259-265.

**К.Г. Середняк, гр. ФБС-17 м
Університет імени Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ В БАНКУ

В умовах посилення макроекономічної нестабільності виникає необхідність в більш поглибленому аналізі та оцінці зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на безпеку банківського сектора.

Фінансова безпека банку є важливим інструментом реалізації його інтересів та пріоритетних цілей, нарощування фінансового потенціалу для кількісного та якісного зростання, зміцнення позицій на ринку банківських послуг, забезпечення нормального функціонування та сталого розвитку.

Також слід зазначити, що система фінансової безпеки банку повинна знаходитися у постійному розвитку та постійно адаптуватися до змін зовнішнього і внутрішнього середовища, оскільки це сприяє зростанню конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектора, стійкість та стабільність роботи якого визначає фінансову рівновагу в країні та забезпечує перехід до інноваційної моделі зростання національної економіки.

Усвідомлення сутності поняття «фінансова безпека банку» дозволяє комплексно та системно визначити та описати загальні вимоги до самозахисту, саморозвитку та самозбереження вітчизняного банківського сектора в умовах глибокої економічної кризи.

Усвідомлення впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на банківський сектор, є досить важливим елементом, оскільки вони забезпечують формування надійної системи фінансової безпеки банку.

Для забезпечення фінансової безпеки банку, та банківської системи необхідно посилити державне регулювання банківської сфери. Зокрема розробити ефективний механізм рефінансування комерційних банків, запровадити жорсткі санкції стосовно тих банків, які не дотримуються основних економічних нормативів, подають недостовірну інформацію; зробити банківську інформацію більш прозорою; посилити рівень банківського нагляду за їх діяльністю з боку НБУ [1].

Проведене дослідження дало змогу зробити наступні узагальнення:

- ризик – це ситуація, що є наслідком або варіантом свідомо прийнятого управлінського рішення, яка може привести до матеріальних або інших втрат певного розміру;

- існує багато класифікацій банківських ризиків та всі вони вірні в залежності від специфіки діяльності, яку здійснює банк;

- успішність діяльності банку залежить від прийнятої концепції управління ризиками.

Для зниження рівня банківських ризиків банки повинні ретельно підходити до вибору клієнтів, встановлюючи жорсткіші правила оцінки потенційних позичальників [2].

Для ефективного управління ризиками кредитних операцій банку потрібно забезпечити розвиток кредитних бюро, запровадити у застосування скорингові моделі на основі нагромадження власних статистичних баз за індивідуальними позичальниками.

Отже, регулювання банківських ризиків є об'єктивною необхідністю, засадою забезпечення стабільності банківської системи. Саме тому в Україні необхідно законодавчо врегулювати питання мінімізації банківських ризиків.

Список використаних джерел

1. Костецький В. В. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві / В. В. Ко- стецький, А. М. Бутов // Український журнал прикладної економіки. - 2016. - Том 1. - № 3. - С. 66.

2. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками/ И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2005. — 600 с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

**К.О. Сівкова,
аспірант кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет**

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ОПЕРАЦІЙНОГО РИЗИКУ БАНКУ: ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ

Конкуренція в банківському секторі України стає з кожним роком все більш запеклою. Для того, щоб мати конкурентні переваги перед іншими банками та небанківськими установами, українські комерційні банки намагаються знижувати статті витрат, розширяти асортимент послуг, збільшувати швидкість обслуговування клієнтів та обсяг обробки інформації. Тому українські банки застосовують новітні

інформаційні технології, програмне забезпечення, користуються аутсорсингом для налаштування технічного середовища банку.

Така ситуація провокує настання ризикових ситуацій, особливо це стосується операційного ризику. Однак сучасна концепція управління операційним ризиком банку досить застаріла та потребує трансформації. Запорукою успіху в управлінні операційним ризиком стане вдале поєднання процесів аналізу, управління, контролю, моніторингу та прогнозування. Одним з інструментів, який інтегрує в собі всі вищеперелічені процеси, виступає фінансовий контролінг операційного ризику банку.

Існують різні підходи до визначення фінансового контролінгу, його розглядають як центральну підсистему системи управління [1, с. 31], систематичний управлінський контроль [2, с. 99], окрему інформаційну підсистему [3, с. 23]. Проте ми розглядаємо фінансовий контролінг як систему, в якій налагоджено процеси аналізу та контролю за поставленими завданнями з одночасною їх корекцією, що забезпечує підтримку прийняття управлінських рішень, враховуючи всі зміни навколишнього середовища, для досягнення банком його стратегічних цілей.

Як будь-яка система управління, фінансовий контролінг займається регулюванням банківської діяльності оперативно та стратегічно. Тому виділяють оперативний та стратегічний фінансовий контролінг операційного ризику банку. Стратегічний контролінг орієнтується на досягнення довгострокових цілей банку, основними його завданнями є:

- аналіз впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на операційний ризик банку;
- вивчення конкурентного середовища, аналіз переваг та недоліків конкурентів;
- управління операційною діяльністю з метою досягнення стратегічних цілей банку;
- робота щодо мінімізації витрат в процесі операційної діяльності.

На відміну від стратегічного, оперативний контролінг займається управлінням поточною діяльністю банку, орієнтуючись на досягнення максимальної ефективності, стійкості та надійності в операційній діяльності банку. До завдань оперативного фінансового контролінгу відносимо:

- розробка і контроль за виконанням оперативних планів;
- аналіз планових показників, робота щодо підвищення ефективності операційної діяльності;
- підвищення якості роботи персоналу та його мотивації, як основного фактору зменшення операційного ризику.

При цьому основним завданням оперативного контролінгу є недопущення настання ризикової ситуації в операційній діяльності, або мінімізація втрат при реалізації операційного ризику.

Для кращого розуміння сутності фінансового контролінгу операційного ризику банку розглянемо функції, які він виконує. Т.В. Паєнтко та М.В. Федосов виділяють наступні функції:

- традиційні: планування, облік, координація, аналіз, внутрішній консалтинг, контроль;
- специфічні: інформаційна, технологічна, моніторингова, мотиваційна. [4, с. 80-96]

Таким чином, фінансовий контролінг операційного ризику в банку в сучасних умовах грає визначну роль у виявленні та своєчасному нівелюванні операційного ризику. Завдяки комплексному підходу та інтеграції аналізу, планування, управління, моніторингу та контролю стає можливим коригування управлінських рішень з урахуванням зовнішнього і внутрішнього середовища та аналізу динаміки планових показників операційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Прокопенко О., Криворучко Л. Економічна суть контролінгу, його місце в системі управління підприємством. Вісник Сумського державного університету. Сер. : економіка. 2011. № 4. С. 27–34.
2. Михайличенко Н.М. Становлення банківського контролінгу в Україні та світі як приклад успішної експансії контролінгу «вшир» / Н.М. Михайличенко // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – Вип. 3(45). – С. 99-104.
3. Пушкар М.С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту / М.С. Пушкар, Р.М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2012. – 370 с.
4. Паєнтко Т.В., Федосов В.М. Управління фінансами: контролінг на мікрорівні / Т.В. Паєнтко, В.М. Федосов / Фінанси України. – 2018. – Вип.3. – с. 80-96.

*Науковий керівник: В.В. Коваленко,
доктор економічних наук, професор.*

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ДП «ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ «ПІВДЕННИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД ІМЕНІ О.М. МАКАРОВА»

Для будь-якого підприємства великим плюсом є його участь у міжнародній торгівлі. Ці переваги дають можливість більш ефективно використовувати наявні ресурси, активізувати потенціал спеціалізації виробництва, залучати до сфер соціально-економічного життя досягнення науки і техніки.

Загальна стратегія компанії та її маркетингова стратегія багато в чому збігаються. Маркетинг відіграє ключову роль в декількох областях стратегічного планування компанії [1]:

- забезпечує керівні принципи – маркетингову концепцію, що припускає орієнтацію стратегії компанії на потреби найважливіших груп споживачів;

- надає вихідні дані для розроблення стратегічного плану, дозволяючи виявити привабливі можливості ринку і оцінити потенціал фірми;

- у рамках кожного окремого підрозділу компанії маркетинг допомагає розробляти стратегію виконання задач.

Система маркетингової інформації являє собою постійно діючу сукупність заходів і методичних прийомів, призначених для збору, класифікації, аналізу, оцінки і поширення актуальної, своєчасної і точної інформації. Зібрані дані використовуються для забезпечення аналітичних і прогнозних потреб маркетингу з метою вдосконалювання прийняття рішень, перетворення в життя і контролю за виконанням маркетингових заходів.

З метою забезпечення ефективної роботи служб маркетингу та збуту, збільшення обсягів реалізації продукції та підвищення рівня прибутковості підприємства при розробці організаційно-нормативних документів можна рекомендувати виконання працівниками зазначених служб наступних функцій:

- налагодження контактів з потенційними покупцями (визначення їх місцезнаходження, встановлення кола осіб, підготовка та направлення рекламних матеріалів і комерційних пропозицій);

- забезпечення обліку, первинного контролю та обробки замовлень і комерційних пропозицій;

- формування баз даних про замовників продукції;

- розробка програм, спрямованих на оцінку можливостей з освоєння нових ринків збуту (відвідування виставок, ярмарків).

Важливим етапом формування комплексу заходів з підвищення ефективності збуту готової продукції ДП "ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова" є аналітична робота з оцінки існуючого стану справ в організації збутової діяльності та пов'язаних зі збутом маркетингових дій [2].

Мета діагностики маркетингово-збутової діяльності ДП "ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова" - розуміння цілей і завдань, що стоять в сфері маркетингу і збуту перед керівниками та співробітниками різних структурних підрозділів та оцінки ними своєї ролі, місця і ступеня відповідальності в процесі досягнення цих цілей [3].

Найбільш значущими напрямками використання маркетингових підходів до організації збуту на ДП "ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова":

- розробка збутової політики: збутова політика - загальні принципи формування і роботи збутової системи виробничого підприємства; вона спрямована на вибір форм і методів збуту на певних ринках, формування каналів збуту і забезпечення ефективної взаємодії між його учасниками з метою максимальної ефективності процесу збуту,

- визначення каналу збуту, тобто, організацій та осіб, які беруть на себе або допомагають передати іншому суб'єкту право власності на товар на їх шляху від виробника до споживача. Виробник використовує канали збуту в цілях економії витрат на розподіл продукції, організації продажу товарів більш ефективним способом, забезпечення доступності товарів споживачам.

Список використаних джерел

1. Загальнодержавна цільова науково-технічна космічна програма на 2013-2017 роки [Електронний ресурс]/ Спосіб доступу: <http://www.nkau.gov.ua/nsau/catalognew.nsf/mainU/69F9BF25A4F7E85FC22579F700527555?OpenDocument&Lang=U>

2. Голубков, Е.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е.П. Голубков. - М.: Изд. «Финпресс», 2000. - 464 с.

3. Офіційний сайт ДП «ДП «ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПІВДЕННИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД ІМЕНІ О.М.» [Електронний ресурс]/ Спосіб доступу: <http://www.yuzhmash.com>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ НА ТОВ «АЛЮ»: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

В умовах ринкової нестабільності важливим завданням аудитора є ретельна перевірка правильності формування бази оподаткування та розрахунків сум податкових платежів до бюджету з метою уникнути переплат і попередити штрафні санкції за неправильне обчислення і несвоєчасну сплату до бюджету податків і зборів.

При побудові ефективної системи внутрішнього контролю оподаткування необхідно виділити наступні його напрямки:

- відповідність положень облікової політики для цілей оподаткування вимогам Податкового Кодексу України, а так само їх розкриття відповідно до особливостей конкретного господарюючого суб'єкта;

- контроль доходів і витрат, що враховуються з метою оподаткування прибутку;

- контроль правильності застосування податкових відрахувань з податку на додану вартість;

- контроль правильності застосування спеціальних режимів оподаткування;

- контроль ведення податкового обліку в умовах суміщення звичайної системи оподаткування та спеціальних податкових режимів [1, с. 137].

Такий підхід до управління податковими зобов'язаннями дозволить скоротити ймовірність суперечок з контролюючими органами. У зв'язку з цим в даному випадку підвищується персональна відповідальність працівників, так як рішення в обліково-податковій сфері будуть залежати від рівня професійної підготовки конкретного співробітника.

Отже, організація ефективної системи внутрішнього контролю дозволить своєчасно виявляти податкові ризики і мінімізувати податкові зобов'язання і допоможе сформувати адекватну сучасним постійно мінливих умов господарювання систему по оптимізації податкових платежів підприємства. Тим самим така система дозволить своєчасно інформувати керівництво підприємства про якість та зміст показників обліково-податкової системи, а також про місце і причини виникнення різних відхилень в даних показниках.

Підприємство ТОВ «АЛЮ» для обліку даних розрахунків з бюджетом використовує рахунок 641 «Розрахунки за податками», а

для розмежування різних податків використовуються субрахунки другого порядку. Об'єктом цього дослідження є розрахунки по синтетичному субрахунку №641/5 «Розрахунки по податку на додану вартість». Так як підприємство займається переважно оптовою торгівлею одягом та оптовою торгівлею тютюновими виробами, то виручка від реалізації, що оподатковується ПДВ, майже вся є сумою надходження грошових потоків на розрахунковий рахунок від покупців. Аналітичний облік рахунку №643 «Податкове зобов'язання» ведеться на підприємстві ТОВ «АЛЛО» у розрізі контрагентів (особових рахунків покупців) для того, щоб знати, яким підприємствам вже було виписано податкову накладну [2, с. 21]. Податком на додану вартість оподатковуються майже всі доходи даного підприємства. При придбанні товарів (робіт, послуг), вартість яких включається до складу валових витрат, у підприємства виникає право віднести до складу податкового кредиту звітного періоду суми ПДВ, зазначені в отриманих від постачальників і оформлених відповідно до вимог Порядку №165 податкових накладних. Аналітичний облік рахунку №644 «Податковий кредит» ведеться також у розрізі контрагентів (особових рахунків постачальників).

Відповідно до Закону України «Про податок на додану вартість», - об'єкти оподаткування оподатковуються за ставкою 20%, за винятком операцій, звільнених від оподаткування й операцій, до яких застосовується нульова ставка [4]. Для операцій, що оподатковуються і звільнені, складаються окремі податкової накладні. Податкова накладна виписується на кожну повну або часткову поставку товарів (робіт, послуг). Платники податку повинні зберігати податкові накладні протягом строку, передбаченого законодавством для зобов'язань із сплати податків. У разі порушення продавцем порядку виписування податкової накладної, покупець має право до кінця поточного податкового періоду звернутись з відповідною заявою до органу державної податкової служби за своїм місцем знаходженням. Своєчасно подана заява є підставою для включення до податкового кредиту суми ПДВ.

ТОВ «АЛЛО» веде Реєстр в електронному вигляді та зберігає протягом строку давності, установленого законом – 3 роки. Декларацію ТОВ «АЛЛО» подає до податкового органу за місцем реєстрації незалежно від того, виникло у цьому періоді податкове зобов'язання чи ні. Підприємство складає повну декларацію з ПДВ, яка складається із вступної частини та чотирьох розділів, з яких четвертий розділ заповнюється працівниками податкової інспекції. Декларація може бути заповнена від руки чорнильною або кульковою ручкою, або надрукована, без виправлень і помарок. Дані, наведені в Декларації мають відповідати даним бухгалтерського обліку платника та даним книг податкового обліку, достовірність даних підтверджується

підписами відповідальних посадових осіб та печаткою. Одночасно з Декларацією повинні подаватися всі необхідні додатки, які передбачені порядком [3, с. 47]. Декларація, заповнення якої не відповідає вимогам Порядку та яка не підтверджена підписом платника та його печаткою, не реєструється, вважається неприйнятною і повертається платнику для доопрацювання. Особливістю заповнення Декларації з податку на додану вартість, що вона заповнюється тільки за звітний період без наростаючого підсумку з початку року. При заповненні декларації з ПДВ ТОВ «АЛЛО» користується Законом України від 03.04.97 р. № 168/97-ВР, Порядком заповнення та подання декларації з ПДВ від 30.05.97 р. № 166 із змінами і доповненнями.

У розділі I «Податкові зобов'язання» рядках 1-5 декларації вказуються загальні обсяги поставки, за якими у платника в даному звітному періоді виникло податкове зобов'язання (оподатковувані за ставкою 20 відсотків, нульовою ставкою, звільнені від оподаткування відповідно до статті 5 Закону «Про ПДВ» та тимчасово звільнені від оподаткування відповідно до статті 11 Закону чи інших нормативно-правових актів), та обсяги поставки, що не є об'єктом оподаткування (пункт 3.2 статті 3 Закону).

При визначенні обсягу поставки за звітний (податковий) період платник зобов'язаний враховувати значення терміну «поставка товарів (послуг)» відповідно до вимог пункту 1.4 статті 1 Закону [3, с. 47].

Список використаних джерел

1. Щауліна Г. О. Методичні аспекти внутрішнього контролю оподаткування торгових організацій [Текст] / Г. О. Щауліна // Управління мегаполісом. - 2013. - №2 (32). - с. 136 - 140.
2. Нашкерська В.Г., Фінансовий облік / В.Г. Нашкерська. - К: Кондор, 2005. – 387 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Аудит : підручник [для студ. ВНЗ]. - Вид. 3-тє, [перероб. та доп.] / Ф.Ф. Бутинець. - Житомир : ПП Рута, 2015. – 512 с.
4. Петренко Н.І. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні : монографія / Н.І. Петренко ; за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – Житомир : ЖДТУ, 2014. – 564 с.
5. Дмитренко І.Н. Контроль якості аудиту: від стандартів до практики / І.Н. Дмитренко // Теорія і практика непокладу аудиту в Україні : зб. тез і текстів на Всеукр. науково-практ. конф. – К., 2014. – 186 с. – С. 132–135.
6. Савицька В.Г. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / В.Г. Савицька. – Київ: «Знання», 2015. – 662 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЄВРОТЕХ ЛТД»

Прибуток є головним показником ефективності господарської діяльності суб'єктів господарювання. Від величини отриманого оподаткованого прибутку залежить сума надходжень до бюджету у вигляді податку на прибуток підприємства. Порядок формування прибутку залежить значною мірою від специфіки процесу виробництва та виду діяльності.

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Євротех ЛТД» показав, що відбулося зростання за статтею необоротні активи і зменшення за статтею оборотні активи.

Аналіз оборотних активів показав, що за всіма статтями відбувається зменшення і тільки за двома – запаси і дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги відбулося збільшення.

За структурою в складі необоротних активів основну питому вагу займають основні засоби. Що стосується вертикального аналізу оборотних активів ТОВ «Євротех ЛТД» бачимо, що в структурі значну питому вагу мають запаси, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги і грошові кошти і їх еквіваленти. Всі інші статті мають незначний відсоток у структурі.

Капітал підприємства складається з власного та поточних зобов'язань. В структурі поточних зобов'язань і забезпечень основну питому вагу має поточна кредиторська заборгованість за товари роботи, послуги.

Аналіз чистого прибутку ТОВ «Євротех ЛТД» показав, що відбувається збільшення значення цього показника за 2 роки. В основному це відбулося з причини зростання доходу від реалізації продукції.

Проведений аналіз ліквідності ТОВ «Євротех ЛТД» свідчить про те, що жоден з показників ліквідності не відповідає нормативному значенню.

Аналіз коефіцієнта поточної ліквідності показує, що його значення не відповідає нормативному і становить менше одиниці. Але значення показника збільшується у 2017 році. Значення коефіцієнта поточної ліквідності у 2017 році в порівнянні з 2016 роком збільшилося на 0,04. Це означає, що у підприємства не достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Але значення як оборотних активів, так і поточних зобов'язань збільшується.

Аналіз коефіцієнта швидкої ліквідності показав, що його значення не відповідає нормативному і за два роки зменшується. Взагалі вважається, що для роздрібно́ї торгівлі нормативне значення цього коефіцієнта повинно бути 0,5. Тоді можемо зазначити, що у 2017 році воно відповідає нормативному. ТОВ «Євротех ЛТД» необхідно працювати з дебіторами для поліпшення значення цього показника.

Аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності показує, що підприємство не зможе покрити за рахунок грошових коштів поточні зобов'язання миттєво, так як значення цього коефіцієнта нижче за нормативне. Але можемо зазначити, що у 2016 році значення цього коефіцієнта було кращим, ніж у 2017 році. У 2017 році в порівнянні з 2016 роком зменшилося на 0,03. Спостерігається зменшення грошових коштів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства показав, що підприємство має кризовий фінансовий стан. В основному це все відбувається за рахунок того, що підприємство має нерозподілений збиток.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**К.С. Таус, гр. ОО-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ СПІВВІДНОШЕННЯ ТЕМПІВ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ТА СЕРЕДНЬОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПП «НВФ «ДИСПЕКС»

Між зростанням продуктивності праці і її оплати існує тісний зв'язок, тому важливе значення в процесі аналізу використання трудових ресурсів має оцінка співвідношення темпів зростання продуктивності праці і оплати праці. Зі зростанням продуктивності праці створюються реальні передумови для підвищення рівня оплати праці.

Аналіз продуктивності праці і вплив на неї обсягу операційної діяльності та чисельності працівників протягом 2015-2017 років показав, що продуктивність праці ПП «НВФ «ДИСПЕКС» протягом аналізованого періоду знижується у 2016 році на 21,55%, у 2017 році – ще на 30,7%, що є негативною тенденцією та створює поганий плацдарм для роботи зі стимулювання персоналу. Таке зниження продуктивності праці відбулось за рахунок значного зниження виручки і незначного підвищення кількості персоналу.

Коефіцієнт співвідношення темпів приросту виробітку та заробітної плати у 2016 році складає -5,3, у 2017 році – -4,1, що свідчить

про те, що заробітна плата у 2017 році зростає більш швидкими темпами, ніж виробіток, що вказує на недостатню ефективність роботи персоналу.

Зростання загального ФОП підприємства відбувалося за рахунок збільшення усіх його складових, окрім нарахувань, що свідчить про збільшення ефективності використання розрахункового ФОП та про намагання керівництва ПП «НВФ «ДИСПЕКС» скоротити невиробничі витрати. Питома вага додаткової заробітної плати у 2015 році складає 34%, у 2016 – 36%, у 2017 – 43%. Це свідчить про те, що підприємство виділяє значну частину коштів на мотиваційні заходи.

Незважаючи на досить ефективну систему оплати праці та стимулювання на підприємстві, все ж є певні проблеми у цьому напрямі. Підприємству вкрай необхідно проаналізувати потреби своїх працівників та виявити фактори, що впливають на якість їх роботи та підвищити продуктивність праці окремих працівників та ефективність діяльності підприємства в цілому.

Система нематеріальної мотивації праці у розвиненому суспільстві повинна більше впливати на людину ніж матеріальна. Якщо матеріальна система мотивації забезпечує матеріальну сторону життя людини, то нематеріальна – моральну та духовну. Нематеріальна мотивація праці повинна забезпечувати духовний спокій та впевненість робітника у собі та у його завтрашньому дні.

На жаль, на багатьох підприємствах України керівники вважають, що певного мінімуму заробітної плати вистачає робітникові, щоб він не звільнився (адже у країні безробіття і шукати нову роботу дуже важко). Такі керівники не займаються тим, щоб створити сприятливий мікроклімат в колективі і забезпечити повагу робітників до цілей та діяльності організації у якій вони працюють. Вони вважають, що економлять на заробітній платі та додаткових (непотрібних) витратах на персонал. Але не тільки економія витрат підвищує прибуток підприємства – основним фактором його зростання є продуктивність праці. У такому випадку майже 100% вірогідність, що дана економія призведе до падіння темпів зростання прибутку.

Список використаних джерел

1. Фінансова діяльність підприємства: Підруч. для студ. вузів, які навч. за спец. "Фінанси" / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. - К. : Либідь, 1998. - 311 с.
2. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 117-128.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Світова фінансова криза, виявивши недоліки в існуючих системах фінансового регулювання, змусила шукати вихід із ситуації, що склалася на фінансовому ринку, визначати основні напрями дій щодо підвищення стійкості банківських систем та уникнення криз, які призводять до значних проблем, пов'язаних з ліквідацією банківських установ, збільшенням обсягу проблемної заборгованості у кредитних портфелях банків і втратою довіри. На початок 2019 року в Україні банківська система налічувала 77 банків, а обсяг проблемної кредитної заборгованості виріс до 56 % від загальної суми виданих кредитів.

Враховуючи викладене, акцентуємо увагу на тому, що тимчасова адміністрація як орган, який, серед іншого, компетентний прийняти важливі й актуальні управлінські рішення, спрямований на відновлення рівноваги на певному етапі діяльності банківської установи взагалі, а також якості кредитного портфеля зокрема. Отже, впровадження тимчасової адміністрації – це процедура, котра застосовується Національним банком України до банків при здійсненні банківського нагляду за особливих обставин, передбачених законодавством [1].

Але за ситуації, що склалася, існує необхідність переосмислення принципів регулювання діяльності банків, а також потреба у розробленні та впровадженні нових підходів і методів оцінки системних ризиків, створенні контрциклічних норм достатності капіталу та формуванні резервів на покриття можливих збитків за позиками на періоди економічних підйомів і спадів.

Саме з цією метою Базельським комітетом з питань банківського нагляду було розроблено пакет реформ банківського регулювання, який отримав назву «Базель III» [2].

Суть запропонованих змін в Угодах про капітал відповідно до «Базеля III» полягає у підвищенні якості, прозорості та вдосконаленні структури банківського капіталу, посиленні покриття ризиків капіталом і стимулюванні заходів щодо створення резервних запасів капіталу. Зокрема, переважачою формою капіталу 1-го рівня повинні стати прості акції та нерозподілений прибуток, інструменти капіталу 2-го рівня будуть гармонізовані, а також будуть реалізовані заходи щодо зниження проциклічності банківської діяльності.

Існують певні розбіжності та помилки у розумінні та використанні базельських регулюючих норм у різних версіях.

Поширена думка про те, що нові «версії» Базельської угоди скасовують чинність попередніх, насправді це не відповідає дійсності.

«Базель II» і «Базель III» є доповненнями до Угоди про капітал 1988 року. Отже, кожний новий документ вдосконалює, а не відмінює попередні. Тому після прийняття Базеля III всі вимоги, що були запроваджені в «Базелі II» – Компонента II «Контроль з боку нагляду» та Компонента III «Ринкова дисципліна» не втратили своєї важливості та залишаються чинними.

Передбачається, що нові вимоги будуть спрямовані на регулювання банківської діяльності як мінімум у 27 країнах, що є членами Базельського комітету або офіційно проголосили про дотримання його вимог.

Щодо впровадження Україною рекомендацій Базельського комітету, які викладено у документах Базеля III, слід відмітити, що доцільно його проводити за наступним алгоритмом:

1. перехід Національним банком України до ризик-орієнтованого нагляду;
2. поетапне запровадження «Базель III» у діяльність вітчизняних банківських установ;
3. оцінювання вітчизняних банківських установ за підсумками поетапного впровадження кожного з положень Угоди «Базель III»;
4. оцінка вітчизняних банківських установ щодо їх ефективності та стабільності за підсумками впровадження «Базель III».

Отже, підводячи підсумки, можемо сказати, що за останні роки не достатньо проводилася підготовча робота до запровадження стандартів Базельського комітету. Існує стара система нормативів, що дає змогу мінімізувати витрати на ризик-менеджмент для керівництва банків, оскільки управління ризиками є формальним процесом виконання нормативів. Банківська система України потребує від національного регулятора забезпечення прозорості в проведенні бізнесу шляхом видання інструкцій, рекомендацій, які б регулювали ризик-менеджмент та запобігали банкрутству банків [3].

Список використаних джерел

1. Болгар Т. М. Особливості державного та внутрішньобанківського регулювання проблемних кредитів в Україні [Текст] / Т. Болгар // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 12. – С. 23–33. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?jsessionid=88CAC86785259833B5FC0FFF4290C444?id=4881657>

2. Вісник Національного банку України, квітень 2015. Д.Хоружий. Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=16157782>

3. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Павлюк О.О. Базель III: актуальність та проблеми запровадження. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/177_5.pdf

*Науковий керівник Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

СЕКЦІЯ 4

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ІННОВАЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ, БАНКІВСЬКІЙ, СТРАХОВІЙ, ОБЛІКОВІЙ І ПОДАТКОВІЙ СФЕРАХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ТА ДОСЯГНЕННЯ ПЕРЕДОВИХ КРАЇН СВІТУ

Iryna Tarasiuk, group Accounting and Audit-5
National University of Life and Environmental Science of Ukraine

FEATURES OF THE INCOME TAX REFLECTION WHEN TRANSITIONING TO IFRS

At the signing of the Association Agreement between the European Union and Ukraine, certain liabilities were imposed on the state, which include the reform of accounting and auditing with the transition to international standards. According to the Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting», enterprises obliged to prepare financial statements for IFRS are: a) other issuers of securities (if their securities are admitted to trading on stock exchanges or a public offer has been made to them); b) an enterprise engaged in mining activities of national importance; c) enterprises that carry out economic activities under the types of financial activities; d) large enterprises [1].

Companies that in accordance with the law prepare IFRS financial statements are required to ensure that accounting is maintained in accordance with IFRS accounting policies after submission of the first financial statements to international standards.

The voluntary transition does not include such a clear requirement, although the general accounting rules require the preparation of financial statements precisely for accounting data.

Difficulties arise at the time of transition to IFRS on the taxation side of transitional transformation difference adjustments, that arise in determining the financial result before tax, which is the basis of the income tax.

The first IFRS financial statements, together with comparative data for the previous period, should be prepared by the enterprise in accordance with its own accounting policies based on the standards in force at the end of the first reporting period. Selective application of individual standards does not entitle the company to indicate that the reporting is based on IFRS.

Company prepares and presents its first report on the financial status according to international standards at the date of transition to IFRS, which is

the starting point for the preparation of financial statements in accordance with IFRS, and the following two annual dates. That is, the foremost IFRS report should contain at least 3 financial statements and 2 statements of comprehensive income, cash flow statement and statement of changes in equity, as well as related notes, which include comparative information for all financial statements presented.

One of the most important tasks awaiting the chief accountant is the company's management and owners, it is an early calculation of taxes and the search for an optimal model of taxation. When compilation of financial statements according to international standards, the accounting approach to income taxes determines IAS 12 «Income Taxes» [2].

As you know, tax on income accrued under a tax return and tax expense to be reflected in the statement of financial results do not always coincide because of the large number of tax differences identified in the tax code of Ukraine. It is therefore agreed to divide the current tax on profit (the one determined in accordance with tax legislation) and tax expenses (current tax adjusted for the effect of temporary tax differences).

When a company transition to IFRS, there is a possibility that preparation of financial statements according to national standards would be more advantageous and the results of transformation would be more expedient to use in future periods. Write-offs and depreciation of individual assets, results of discounting / amortized cost calculation, recognition of «first day» income from related party transactions in equity (not in income that will affect taxable profits), impact of transformation differences and tax accounting policies under IFRSs – all this will create new leads for fiscal conclusions and tax risks for taxpayers.

In fact, along with changes in accounting and financial reporting, the tax on withdrawn capital (ToWC) significantly changes the situation and offset the above tax risks [3]: 1) the quality of accounting policies, completeness, and objectivity of the presentation of information in the financial statements become crucial; 2) the very essence of the main object of (ToWC) - the dividends coincide with the philosophy of business - profit, reinvestment (without tax), payment of dividends – from ToWC; 3) the transformational differences on the transitional phase of the IFRS become neutral before taxation; 4) the existing administrative disputes and appeals of today's taxpayers are removed in a situation where the main tax object is the amount of paid dividends; 5) business owners, investors and lenders receive high-quality financial reporting to make sound and sound management decisions; 6) and also valuable – ToWC significantly simplifies administration (ToWC objects – exclusively operations with non-payers) for both payers and supervisors, which will promote effective not on slogans, but the actual reform of the SFS, turning it into a qualified analytical service.

References

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.11.2018 №996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 01.03.2019).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» від 01.01.2012 №929_012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012 (дата звернення 27.02.2019)
3. Онищенко В. Податок на виведений капітал замість податку на прибуток 2019. *Головбух*. 2018. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7344-podatok-na-vivedeniy-kapital-zamst-podatku-na-pributok-protses-zapushcheno> (дата звернення 07.03.2019).

*Scientific supervisor: Svitlana Derevianko,
PhD in Economics, Associate Professor.*

**В.І. Абрамова, гр. ООкр-17 м,
Є.Ю. Холодна, гр. ООкр-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В результаті проведеного дослідження особливостей інвентаризації засобів підприємства на виробничих підприємствах та порядку відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку, можна зробити висновки, що інвентаризації на підприємстві проводиться згідно з вимог законодавства але на наш погляд потребує деякого удосконалення.

Удосконалення методики проведення інвентаризаційного процесу на виробничому об'єкті можна здійснити на основі моделювання. Слід зазначити, що основні вимоги до організації інвентаризаційного процесу – це оперативність та гнучкість в роботі, усунення елементів дублювання в роботі структурних підрозділів.

Виділення в інвентаризаційному процесі таких стадій, як організаційна, підготовча, технологічна і результативна дозволяє представити інвентаризаційний процес у вигляді алгоритму, що суттєво спрощує роботу інвентаризаційної комісії.

Практика показує, що процес проведення інвентаризації цінностей на об'єктах зберігання (особливо повних і суцільних інвентаризацій) потребує значних затрат праці та часу. Часто це пояснюється працездатністю процесу і дублюванням при перенесенні фактичних залишків цінностей в інвентаризаційні описи.

Повторний перепис цінностей з карток складського обліку в інвентаризаційні описи, а потім і в порівнювальні відомості забирає у

членів комісії багато часу і потребує значних затрат праці на заповнення дублюючих один одного бланків інвентаризаційних описів. У результаті створюються умови для виникнення різного роду помилок.

З метою ліквідації дублювання записів при оформленні матеріалів інвентаризації, полегшення праці, своєчасності виявлення результатів інвентаризацій і підвищення їх оперативності рекомендується проставляти фактичну наявність цінностей картках складського обліку окремим рядком. Ці картки стають дублікатом опису фактичних залишків цінностей та їх дані завіряються підписом членів комісії. Відомість фактичних залишків потрібно складати тільки на ті цінності, в яких є розходження з обліковими даними. Такий досвід проведення інвентаризації є на багатьох підприємствах, що дозволяє зменшити працездатність інвентаризації і затрати часу на її проведення приблизно на 60 %.

Процес проведення інвентаризації цінностей є досить працездатним і пов'язаний з уважністю членів комісії і матеріально відповідальних осіб при перерахунку, зважуванні, перемірюванні цінностей, підрахунками і таксуванням даних їх фактичної наявності. При проведенні інвентаризації цінностей на підприємствах доцільно використовувати вимірювальну та обчислювальну техніку. Таксування, підрахунок натуральних одиниць і суми цінностей здійснюють на відповідних обчислювальних машинах. Такий порядок значно прискорює і полегшує інвентаризацію цінностей і складання інвентаризаційних описів.

Для постійного контролю підприємства необхідно здійснювати неперервну (перманентну) інвентаризацію. Перевага перманентної інвентаризації полягає в тому, що не припиняється процес приймання і відпуску матеріальних цінностей, скорочується трудомісткість інвентаризаційної роботи та обробки її результатів за рахунок застосування обчислювальної техніки.

Практика показує, що діюча форма порівнювальної відомості, яка використовується на виробничих підприємствах для виведення результатів інвентаризації має недоліки, що знижує оперативність отримання кінцевих відомостей про інвентаризацію. У відомості відсутня можливість відобразити результати пересортиць, суму природного убутку й остаточні результати. З метою вдосконалення методики виведення результатів інвентаризацій доцільно доповнити діючі порівнювальні відомості з тим, щоб можна було в одному формулярі визначати попередні результати, зробити зарахування пересортиць і вивести остаточні результати. Відповідно це скоротить час на виведення результатів, поліпшить наочність відомостей, а також відображених у них результатів.

Отже, запропоновані пропозиції щодо вдосконалення методики проведення інвентаризації дозволить підвищити її якість та ефективність.

Список використаних джерел

1. Білова Н. Інвентаризуємо товарно-матеріальні цінності / Н. Білова // Податки та бухгалтерський облік. - 2013. - № 94. - С. 9-12.
2. Верхогляд В. Інвентаризація основних засобів: правила та рекомендації / В. Верхогляд // Баланс-Агро. - 2014. - № 38. - С. 20-24.
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджений Наказом Міністерства України від 02.09.2014 № 879 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

*Науковий керівник: Ю.А. Малащенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Г. Алиева, преподаватель,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ФИНАНСОВЫЕ РАСХОДЫ ПРОИЗВОДСТВА МЯСОПРОДУКЦИИ

В условиях конкурентной экономики изменился характер функционирования мясоперерабатывающих предприятий: большинство их приватизирована, являются самостоятельными и получили свободу выбора способов хозяйствования; имеют возможность выхода на внешние рынки, которые ставят перед ними проблему формирования устойчивых конкурентных преимуществ как залога их эффективного развития.

Потребность в коренном изменении механизма управления мясоперерабатывающим предприятием значительно расширила круг управленческих задач, которые необходимо решать руководству и требует создания оперативной, гибкой, надежной учетно-контрольной информационной системы, которая бы полностью обеспечивала потребности как внешних пользователей, так и управленческого персонала. В этом аспекте актуальной является разработка форм, методов организации системы внутреннего контроля расходов, которая направлена на оперативное реагирование изменения внешней и внутренней среды, поиск новых методов управления затратами. В условиях рыночных отношений, осложнения финансово-хозяйственных отношений успешного развития могут достичь только те

мясоперерабатывающие предприятия, для которых функция контроля расходов стала реальным инструментом их управления.

Особое место в системе внутреннего контроля предприятия занимает - контроль расходов.

Неоспоримым является утверждение, что четкая организация контроля расходов на всех уровнях управления предприятия в целом способствует повышению эффективности его финансово-хозяйственной деятельности. Контроль расходов обнаруживает явления в деятельности предприятий, отклонения от нормативных (плановых) затрат, причины этих отклонений, помогает определить пути их устранения. Наряду с этим он обеспечивает обратную связь между субъектами управления затратами и объектом, предоставляет информацию о результатах деятельности структурных подразделений, предприятия в целом, показывает, как и каким образом были достигнуты.

Система внутреннего контроля расходов - это сложный организм, неотъемлемыми частями которого являются все подразделения предприятия, все сферы его деятельности и деятельности каждого работника. Поэтому организация эффективной системы контроля расходов - это достаточно трудоемкий и длительный процесс, степень сложности которой должен соответствовать организационной структуре предприятия, численности работников, разветвленности сети филиалов и подразделений, степени централизации бухгалтерского учета и другим характеристикам предприятия. Исследование состояния организации внутреннего контроля расходов мясоперерабатывающих предприятий свидетельствует о наличии проблем, связанных с необходимостью улучшения его организации и контроля руководителями различных уровней управления, а также специалистами и работниками. Результаты анкетирования исследуемых мясоперерабатывающих предприятий дают проанализировать, обобщить недостатки функционирования системы внутреннего контроля затрат и сгруппировать их следующим образом:

- дублирование контрольных функций;
- отсутствие четкого определения контрольных функций, осуществляемых руководителями структурных подразделений и специалистами;
- низкая эффективность контроля затрат в структурных подразделениях;
- осуществление контроля затрат по конечным результатам;
- отсутствие принципа системности.

Проблема дублирования контрольных функций обусловлена отсутствием:

- положение об организации внутреннего контроля, указывает на отношении руководства предприятий к внутривоздействующего

контроля как к второстепенной функции, которая не требует обязательного регламентирования;

- разработанной и утвержденной организационной структуры подчинения работников мясоперерабатывающего предприятия в процессе осуществления внутреннего контроля расходов, препятствует формированию целостной системы оперативного контроля;

- разработанных схем мест возникновения затрат и схем оперативного контроля фактических расходов, делает невозможным осуществление комплексного текущего контроля;

- должностных инструкций, в которых определялся бы определенный перечень должностных обязанностей, задач, прав, полномочий, ответственности, в частности по контролю расходов, что обусловило бы активное участие каждого работника в контрольном процессе;

- разработанного и утвержденного графика документооборота, отсутствие которого приводит к несвоевременного отражения расходов в бухгалтерском учете, ухудшение коммуникационных связей между местами возникновения затрат.

В то же время, дублирование функций контроля предопределяет существование недостаточно контролируемых групп расходов, которым руководство не уделяет должного внимания, мотивируя тем, что их доля в общей сумме расходов предприятия незначительна (расходы на обслуживания машин и механизмов, административные и сбытовые расходы).

Список использованных источников

1. Дмитренко И. Моделирование типов хозяйственных нарушений как основа разработки методик внутреннего контроля. 2003.

А.С. Андык, гр. ГЭ-21

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИИ

Деятельность современных предприятий и организаций сопряжена с высокой долей риска и предполагает эффективность ведения хозяйственной деятельности в обстановке конкурентной борьбы.

Для того, чтобы предприятие сохранило свое устойчивое состояние необходимо провести контроль и регулирование издержек производства, который является одной из функций управленческого учета.

Внедрение управленческого учета на предприятии — один из самых эффективных способов решения проблем, возникающих перед организацией [1]. Им довольно давно и с большим успехом пользуются наши зарубежные коллеги-экономисты.

В узком смысле под управленческим учетом можно понимать учет и контроль затрат и доходов, связанных с деятельностью предприятия. В более широком смысле можно сказать, что управленческий учет – это система сбора информации, которая, как и бухгалтерский учет, занимается ее измерением, обобщением и регистрацией. Однако управленческий учет не только регистрирует данные деятельности компании, но и интерпретирует полученную информацию, предоставляя ее менеджеру, который на ее основании принимает управленческие решения.

Методы управленческого учета позволяют вовремя обнаружить ошибки ведения деятельности предприятий, исправить их и на основании собранных и обработанных данных принять обоснованное решение.

Таки образом, управленческий учет представляет собой систему сбора информации, которая, как и бухгалтерский учет, занимается ее измерением, обобщением и регистрацией.

Но отличие их в том, что управленческий учет не только регистрирует данные деятельности компании, но и интерпретирует полученную информацию, предоставляя ее менеджеру, который на ее основании принимает управленческие решения.

Главная цель постановки управленческого учета на предприятии – это обеспечение руководителей и менеджеров необходимой информацией для принятия решений и эффективного управления предприятием.

Вся информация, получаемая благодаря автоматизации управленческого учета, должна быть востребована руководителями всех уровней, представлять для них экономический интерес и являться основой для принятия рациональных решений, способствующих дальнейшему позитивному развитию компании.

Задача по оценке эффективности подсистемы управленческого учета на предприятии с позиций временного аспекта может рассматриваться в двух направлениях:

- 1) оценка текущей деятельности в формате эффективности управленческого учета,
- 2) оценка эффективности управленческого учета, исходя из изменения показателей в будущем периоде времени [2].

Важно обозначить проблемы постановки и внедрения управленческого учета в современных организациях для их дальнейшего успешного решения:

- децентрализация управления организации;

- формальный подход к постановке учета по центрам ответственности;
- проблема распределения косвенных расходов;
- проблема выбора показателей для оценки эффективности деятельности различных центров ответственности;
- формирование форм внутренней отчетности.

Известный факт, что одна только правильно выбранная система учета затрат позволяет существенно расширить эффективность бизнеса и увеличить доходы фирмы. Однако мало выбрать подходящую систему учета затрат, нужно еще применить относительно нее методы управленческого учета, которые позволяют рассчитать себестоимость продукции не с точки зрения бухгалтерского учета, а в зависимости от распределения в ней издержек (прямых и косвенных, постоянных и переменных), что дает возможность менеджерам получить более точные данные о составе затрат.

Стоит помнить, что полноценный управленческий учет – это не замороженная система, а гибкий процесс, который должен быстро подстраиваться под любые внешние или внутренние изменения. Динамичность, рациональность, оперативность – вот основные принципы функционирования управленческого учета в деятельности организации, а их соблюдение – залог успешности предприятия.

Список использованных источников

1. Вахрушина, М.А. Бухгалтерский управленческий учет : учебник / М.А Вахрушина – Москва :Омега-Л, 2010. – 571 с.
2. Хлебенских Л. В. Управленческий учет и контроллинг: соотношение категорий // Молодой ученый. – 2016. – №24. – С. 247-250.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачѐва,
старший преподаватель.*

П.Й. Агамас,
кандидат економічних наук, професор,
С.І. Лазебна, гр. ОО-17 вк
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО РАХУНКУ 79 «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ»

Окремі науковці уже піднімали питання про недосконалість рахунку 79 «Фінансові результати». Так, О.Ф. Андросова, та А.О. Губарь у своїй статті указували, що з метою оперативного формування фінансових результатів на підприємствах залежно від видів їх

діяльності виникає потреба відкриття до рахунку 79 «Фінансові результати» узагальнюючого субрахунку 795 «Фінансовий результат звітного періоду», що не суперечить чинному законодавству. Саме наявність такого субрахунку сприятиме узагальненню інформації про фінансові результати, яку використовують для складання проміжної та річної фінансової звітності [1].

На нашу думку, доцільність відкриття такого субрахунку сумнівна, адже він буде використовуватися лише один раз в кінці року для заключних записів у самому рахунку 79 при закритті субрахунків фінансових результатів за видами діяльності з метою визначення загальної суми прибутку (збитку) підприємства: Д-т субрах. 791, 792, 793 – К-т субрах. 795. Щомісячно або щоквартально закривати ці субрахунки недоцільно, бо їх бажано вести наростаючим підсумком з початку і до кінця року. Та й у самому звіті про фінансові результати прибуток основної операційної діяльності показується окремо від прибутку фінансової, інвестиційної та іншої звичайної діяльності.

Визначення ж загальної суми фінансових результатів в оперативному порядку може бути виконано без спеціальних бухгалтерських проведення.

У той же час, вважаємо за доцільне удосконалити зміст субрахунку 791 «Результат операційної діяльності», адже при факторному аналізі прибутку виникає проблема отримання інформації про фінансові результати різних видів операційної діяльності (якщо підприємство має декілька видів такої діяльності або декілька напрямків реалізації власної продукції: торгівля власною продукцією і закупленими товарами, фірмова торгівля і реалізація продукції посередникам, продаж продукції в Україні і за кордоном тощо). Саме тут виникає проблема визначення та аналізу прибутку підприємства з різних джерел його отримання.

Так, фермерське господарство «Обрій» Дніпропетровської області протягом чотирьох років фінансовим результатом своєї діяльності мало збитки. Але якщо розглядати окремі види діяльності, можна виявити таке::

а) за першим напрямком діяльності (постачання продуктів харчування до дитячих садочків) підприємство отримувало прибуток;

б) за другим напрямком діяльності (роздрібна торгівля продуктами харчування) воно постійно мало дуже значні негативні результати (збитки), які поглинали прибуток, отриманий від першого напрямку діяльності, і внаслідок цього на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» ми бачимо загальний збиток.

Тому, для того, щоб мати більш повну і точну інформацію щодо отриманих фінансових результатів, пропонуємо до рахунку 79 відкривати окремі субрахунки, або аналітичні рахунки, за видами діяльності.

Схематично запропоновані зміни можна зобразити таким чином (рис. 1).

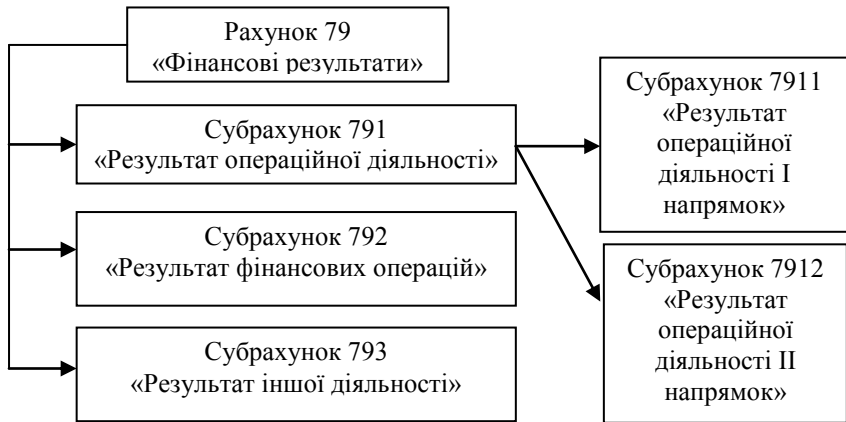

Рис. 1. Схема запропонованих доповнень до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності»

При використанні цих субрахунків одразу стане зрозуміло, який вид діяльності підприємства є прибутковим, саме його треба розвивати. Стосовно збиткового напрямку діяльності, власники повинні вжити заходів для покращення ситуації, або навіть припинити такого виду діяльність.

При використанні запропонованої схеми субрахунків, з'являється можливість контролювати отримані фінансові результати підприємства в розрізі усіх видів діяльності.

Бухгалтерський облік повинен перетворитися з простого реєстратора здійснених господарських операцій у засіб оперативного впливу на об'єкт управління і передбачення наслідків майбутніх господарських операцій, варіантів управлінських рішень. Досягнути цього можна лише шляхом постійного удосконалення самої системи бухгалтерського обліку [2].

Список використаних джерел

1. Андросова О.Ф. Особливості методики і організації обліку фінансових результатів / О.Ф. Андросова, А.О. Губарь // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2011. - № 4.

2. Атамас П.Й. Теоретичні основи організації економічного аналізу на підприємстві / П.Й. Атамас, О.П. Атамас // Економіка і фінанси. – 2014. – С. 95 – 98.

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА АУДИТ ЇЇ ПОКАЗНИКІВ

Баланс (Звіт про фінансовий стан) складається на основі бухгалтерських записів, які підтверджені відповідними первинними документами. Перед складанням балансу необхідно звірити дані на аналітичних рахунках з даними на відповідних синтетичних рахунках - звіряються початкові та кінцеві сальдо та обороти за звітний період. З метою зіставності фінансових звітів різних періодів у балансі наводиться інформація на початок та на кінець звітнього періоду. Дані на початок звітнього періоду переносяться в Баланс з попереднього річного звіту, а дані на кінець звітнього періоду - переносяться в Баланс (Звіт про фінансовий стан) з Головної книги, у якій згруповані дані поточного періоду. Статті Балансу повинні бути узгодженими та дорівнювати залишкам на аналітичних та синтетичних рахунках у Головній книзі на кінець звітнього періоду.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) складається на кінець останнього дня звітнього періоду. Звітнім періодом для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан), як і всієї фінансової звітності, є календарний рік. Проміжна звітність (місячна, квартальна) складається наростаючим підсумком з початку звітнього року. Зміст і форма Балансу (звіту про фінансовий стан) та загальні вимоги до розкриття його статей визначаються НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – це звіт про доходи, витрати та фінансові результати підприємства за звітний період. Він є складовою квартальної і річної фінансової звітності. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) складається з чотирьох розділів, кожний з яких розкриває певні види доходів, витрат і фінансових результатів підприємства.

Процес аудиту фінансової звітності в організаційному плані поділяється на такі етапи: планування; вивчення; оцінювання; встановлення достовірності; звітування.

Планування аудиторської перевірки проводиться відповідно до МСА 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності», МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» і внутрішнього стандарту аудиторської фірми «Планування аудиту».

Планування аудиту включає розробку загальної стратегії аудиту, розробку плану та програми аудиту [МСА 300,§2]. Метою

планування є забезпечення якості й ефективності аудиторської перевірки в короткі строки.

На етапі планування аудиторській фірмі необхідно:

- встановити обсяг інформації, що перевіряється, час проведення перевірки, а також розмір й склад групи аудиторів;
- підготувати перелік аудиторських процедур і визначити методику їх застосування;
- визначити склад інформації, яку клієнт повинен надати для застосування вибіркового методу контролю.

На основі загального плану аудиту складається програма аудиту фінансової звітності із зазначенням аудиторських процедур, джерел інформації, строків виконання, виконавців.

Аудит повинен бути організований так, щоб адекватно відображати усі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється, наскільки вони відповідають перевірній фінансовій інформації. Для того, щоб скласти думку, аудитор повинен одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах достовірна і достатня. Аудитор повинен також вирішити, чи правильно відповідна інформація відтворена у обліку і звітності.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України 28.03.13 р. № 433 р. [Електронний ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. – Спосіб доступу: <http://www.rada.gov.ua>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996. зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – www.rada.gov.ua

4. Прохар Н. В. Особливості та дискусійні аспекти фінансової звітності відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку / Н. В. Прохар // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – Вип. 23. – Кіровоград : КНТУ, 2013. – С.

*Науковий керівник: А. Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент*

ВНЕДРЕНИЕ МСФО В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

В настоящее время возникает значительная необходимость в наличии своевременной, достоверной и полной информации для изучения и оценки финансового положения организации, а также результатов ее хозяйственной деятельности. Внедрение международных стандартов финансовой отчетности являются важным элементом международной заинтересованности как предприятия, так и экономики страны в целом.

Бухгалтерский учет в хозяйствующих субъектах представляет собой упорядоченную систему сбора, регистрации и обобщения информации в денежном выражении об имуществе этих субъектов, обязательствах и их движении путем сплошного, непрерывного и документального учета всех операций.

Международное регулирование бухгалтерского учета и финансовой отчетности осуществляется с целью принятия единых правил ведения бухгалтерского учета и составления отчетности, обязательных для всех предприятий.

В связи с процессами глобализации мировой экономической системы инициативный переход на составление финансовой отчетности по МСФО является необходимым условием, которое открывает предприятиям выход на зарубежный рынок. Кроме того, применение МСФО в учетной системе предприятия – это решение части проблем внедрения или повышения качества корпоративного управления в целом, а также совершенствования управленческого учета и подготовки индивидуальной отчетности к консолидации.

На решение задачи перехода на международные стандарты бухгалтерского учета и финансовой отчетности нацелена деятельность ряда программ Всемирного банка и Международного валютного фонда.

Однако в настоящее время в полной мере реализовать эту идею, к сожалению, не представляется возможным, так как основной проблемой внедрения МСФО в Республику Беларусь является недостаток ресурсов, необходимых для успешного перехода на эти стандарты. При этом речь идет как о финансовых ресурсах, так и о кадровых. Переход на МСФО и его применение является довольно затратным процессом, особенно в условиях, когда организациям приходится одновременно готовить отчетность, во-первых, налоговую, во-вторых, бухгалтерскую в соответствии с основными положениями бухгалтерского учета Беларуси и, в-третьих, финансовую в соответствии с МСФО. Другой стороной ресурсной проблемы РБ

является острая нехватка квалифицированных бухгалтерских кадров, способных формировать отчетность, основанную на принципах и профессиональных суждениях, а не на детально прописанных правилах и инструкциях. [1]

Также, очень важно, для полноценного перехода к МСФО прежде всего, необходимо на законодательном уровне признать их статус в Республике Беларусь и установить надежную систему контроля над качеством составляемой отчетности. Кроме того, крайне важна и упомянутая уже подготовка кадров, включая высшие учебные заведения.

В то же время, информированность пользователей финансовой отчетности в отношении международных стандартов до сих пор остается невысокой, что, безусловно, снижает эффективность от раскрытия организациями значительного объема информации, требуемой МСФО.

Основные выгоды от использования МСФО – это безусловно возможность привлечения заемного или собственного капитала для компаний от широкого круга инвесторов. С точки зрения вкладчиков и кредиторов — это более высокая прозрачность финансовой отчетности компаний и, как следствие, более эффективная защита прав инвесторов, в том числе прав неконтролирующих акционеров. Это тем более важно в следствии того, что последние, как правило, должны полагаться исключительно на публикуемую финансовую отчетность.

В настоящее время отечественной отчетности не хватает не совсем простых, но достаточно важных параметров: желаемой прозрачности, абсолютной понятности, четкой системы идентифицированных терминов и понятий, адаптированных к международным, логики (включая экономическую), связи с международными правовыми нормами, защиты интересов собственников, сопоставимости данных, реальных принципов оценки и методологии переоценок активов, непредвзятости ведения бухгалтерского учета, отражения хозяйственных операций в соответствии с их сущностью и экономической реальностью.

Поэтому изучение западной учетной методологии, изложенной в МСФО, поможет осуществлять на отечественных предприятиях ведение учета по западным моделям и составление отчетности на их основе.

Список использованных источников

1. Переход на МСФО с 1 января 2017 года. Как подготовить кадры? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.belta.by/economics/>. – Дата доступа: 03.03.2019.

*Научный руководитель: Е.Л. Путникова,
кандидат экономических наук, доцент.*

УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНИХ НАРАХУВАНЬ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ

У бюджетних установах України з 01 січня 2015 р. порядок нарахування амортизації на об'єкти основних засобів визнано розділом IV НП(С)БОДС 121 [1] та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектора [2]. Відповідно до НП(С)БО 121 «Основні засоби» амортизацію починають нараховувати з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання.

У Стандарті передбачений новий підхід щодо нарахування амортизації – з 1-го числа місяця, наступного за місяцем введення об'єкта основних засобів в експлуатацію, а не з конкретного числа місяця, коли такий об'єкт був фактично введений в експлуатацію. При цьому суму амортизації потрібно визначати за повну кількість календарних місяців їх перебування в експлуатації у звітному періоді.

Згідно із НП(С)БОДС 121 виокремлено основні правила нарахування амортизації з урахуванням особливостей обліку необоротних активів у бюджетних установах[3]:

1. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта необоротних активів при визнанні цього об'єкта активом (під час зарахування на баланс) і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

2. Суб'єкти держсектора нараховують амортизацію основних засобів (окрім інших необоротних матеріальних активів) із застосуванням прямолінійного методу. Амортизацію інших необоротних матеріальних активів проводять так: 50 % первісної вартості – у місяці передачі об'єкта у використання, а решта 50 % – у місяці їх вилучення з активів (списання).

3. У разі передачі об'єкта у випадках, передбачених законодавством, суб'єкт держсектора, що його передає, нараховує амортизацію в Місяці їх передачі за повну кількість календарних місяців перебування його в експлуатації у звітному періоді.

4. Суму нарахованої амортизації відображають шляхом збільшення суми зносу основних засобів і витрат. Для накопичення витрат на амортизацію призначено нові субрахунки:8014 «Амортизація», 8114 «Амортизація»

5. Для відстеження строків експлуатації об'єктів необоротних

активів необхідно ввести аналітичну відомість для їх обліку, тому що форми первинних документів з обліку необоротних активів, які затверджені в установленому порядку, не містять реквізитів для відображення строків корисного використання (експлуатації) необоротних активів, вони мають бути встановлені у розпорядчому акті (наказі або розпорядженні), прийнятому бюджетною установою відповідно до встановленого порядку.

6. До реєстрів бухгалтерського обліку слід додати Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів), затверджена Наказом Міністерства України від 13.09.2016 р. №818.

7. Нарахування амортизації проводиться в останній робочий день звітного року, що зазначено в наказі про облікову політку закладу.

Не підлягають амортизації види основних засобів:

- земельні ділянки;
- музейні фонди (пам'ятки культурної спадщини національного або місцевого значення, які внесені (підлягають внесенню) до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як об'єкти із невизначеним строком корисного використання);
- піддослідні тварини;
- багаторічні насадження, що не досягли експлуатаційного віку;
- природні ресурси;
- незавершені капітальні інвестиції.

Амортизація основних засобів КЗ «НЦМЛ» нараховується прямолінійним методом. Цей метод передбачає рівномірне списання (розподіл) вартості об'єкта основних засобів, що амортизується, протягом строку його експлуатації. Тобто залишкова вартість основних засобів щорічно знижується на одну і ту саму річну суму зносу (амортизації) [4].

Шляхом впровадження програмно-цільового методу по-новому ставить питання про підхід до класифікації бюджетних асигнувань на цільове і нецільове витрачання. Відтак обов'язкове зменшення бюджетних асигнувань, як це передбачено ст. 119 Бюджетного кодексу (таблиця), за незаконні видатки, які перешкоджають досягненню визначених паспортом бюджетної програми цілей, не може бути зафіксоване. Відповідно до наказу Мінфіну України від 29.12.2008 р., який вступив в дію 1 лютого 2009 р., знову відкоригували.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: Національне положення від

12.10.2010 р. № 1202. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>

2. Кленін О. В. До питання впливу реформування державної амортизаційної політики в Україні на процес відтворення капіталу промислових підприємств / О. В. Кленін // Вісник економічної науки України. – 2006. – № 2. – С. 109–112.

3. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.

4. Амортизація – 2015: нараховуємо за новими правилами Електронний ресурс // Дебет-Кредит : інформаційний бухгалтерський портал. – 2015. – Режим доступу : <http://www.dt-kt.com/amortizatsiya-2015-narahovuyemo-za-novimi-pravilami>.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

**А.І. Божко, гр. ООкр-17 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Сьогоднішні позиції української економіки досить слабкі, тож вони потребують багатьох змін у сфері управління виробництвом, визначають необхідність розробки системи обліку витрат, яка б відповідала вимогам ринку та враховувала б організаційно технологічні особливості виробництва. Нині облікова інформація не в повній мірі відповідає сучасним вимогам управління.

Облік витрат посідає визначальне місце в економіці підприємства, оскільки на ньому базуються економічні площини виробництва продукції.

Наявна система обліку витрат на виробництво підприємств не сприяє посиленню контролю та використанню інформації про витрачання ресурсів для проведення економічного аналізу з метою прийняття рішень за відповідними структурними підрозділами (центрами виникнення витрат).

Невирішеною залишається також і проблема стосовно напрямів подальшого вдосконалення обліку витрат в умовах ринку. Оскільки перший крок у цьому вже зроблено - прийняття та впровадження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та нового Плану рахунків, необхідно і далі рухатися в бік міжнародної стандартизації обліку [1].

Виокремлено пропозиції, що мають найбільше практичне значення для підприємств усіх галузей, щодо удосконалення обліку витрат:

1. Організація обліку витрат за стадіями технологічного процесу, що дозволяє визначити внесок керівника кожного центру відповідальності в загальний розмір витрат підприємства і підвищити відповідальність менеджерів усіх рівнів управління;

2. Бюджетування доходів і витрат на виробництво продукції, яка виготовляється, що забезпечує порівнянність кошторисних і фактичних показників і можливість використання управління витратами за відхиленнями для швидкого реагування на зміну ринкових умов і пошуку вигідних комбінацій ціни й обсягу виробництва;

3. Створення системи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що відбиває специфіку підприємств комплексної переробки сировини;

4. Можливості використання системи калькулювання неповних витрат у комплексних виробництвах для прийняття управлінських рішень щодо визначення обсягів діяльності й вибору їхніх оптимальних варіантів у розрізі асортименту продукції, що випускається;

5. Обліку й калькулювання собівартості супутньої продукції підприємства, що дозволяє підвищити його прибутковість.

Оптимізація витрат забезпечує дотримання режиму економії, зростання продуктивності праці, скорочення непродуктивних витрат, що дозволяє підвищити рентабельність.

У нинішніх умовах проблемним залишається питання щодо неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків обліку доходів, витрат та фінансових результатів, на яких вони формуються.

Недоліком формування фінансового результату в діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку Самохін Л.В. вважає те, що в ньому на субрахунках 791 «Результат операційної діяльності» та 792 «Результат фінансових операцій» фактично об'єднані по два види діяльності підприємства, а саме: на субрахунку 791 – основна та інша операційна діяльність, а на субрахунку 792 – фінансова діяльність.

Тому до робочого Плану рахунків підприємства необхідно внести доповнення:

– до субрахунку 791 відкрити два рахунки третього порядку: 7911 «Результат від операційної діяльності» та 7912 «Результат від іншої операційної діяльності»;

– до субрахунку 792 відкрити два рахунки третього порядку: 7921 «Результат від інвестиційної діяльності» та 7922 «Результат від фінансової діяльності».

З метою покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів доцільним є:

- на законодавчому рівні закріпити сутність поняття «фінансові результати», уточнити перелік показників, які їх характеризують;
- розширити перелік класифікаційних ознак;
- запровадити єдині класифікаційні ознаки і розмежування їх за видами діяльності з використанням рахунків третього порядку;
- впровадити реєстри аналітичного обліку фінансових результатів для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Отже, виходячи із вищевикладеного, можна зробити висновок, що проблеми обліку фінансових результатів на сьогоднішній день є недостатньо вирішеними та потребують удосконалення.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [Підручник] / Бутинець Ф. Ф. – Житомир: ЖІТІ, 2003. – 672 с.;
2. Бурлака С.М. Особливості визначення фінансових результатів діяльності підприємств / С.М. Бурлака // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 91- 94.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_15_43;

*Науковий керівник: А.Г.Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**С.О. Бугайова, гр. ООкр-17 м,
Ю.В. Шайнога, гр. ООкр-18 в м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЩОДО СКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Процес управління включає планування, облік, контроль, аналіз і прийняття управлінських рішень. В сучасних умовах бухгалтерський облік виконує не тільки інформаційну, контрольну, аналітичну функції, а й комунікаційну – передачу інформації менеджерам для прийняття управлінських рішень.

На основі даних фінансової звітності менеджери досліджують показники: ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності. Для поліпшення організації роботи щодо складання і подання менеджерам інформації потрібно визначити склад щоденної, щотижневої й щомісячної звітності.

Для щоденної звітності пропонуємо складати сигнальний звіт про різні відхилення від норм і планових показників (непланова звітність) і планової звітності: звіт про постачання матеріальних цінностей, звіт про виробництво готової продукції, звіт про продажі.

Щоденну звітність слід обов'язково складати як непланову про наявності несприятливих відхилень від норм і планів, де вказують суму відхилень, причини і винних. Планова щоденна звітність відображає рух цінностей у господарських процесах.

Щотижнева звітність має відображати основні показники (за планом, фактично, відхилення від планів) роботи підрозділів підприємства. До неї можуть належати: звіт про запаси, звіт про виробництво продукції, звіт про рух грошових коштів та інше. Ця звітність складається на основі даних оперативного обліку, а також щоденної звітності і містить аналітичну інформацію за видами товарно-матеріальних цінностей, дебіторами і кредиторами, видами продукції, ринками збуту та іншими показниками. Потім менеджери відділів і цехів подають відповідні внутрішні звіти директору по постачанню, а останній – подає зведену звітність в розрізі менеджерів генеральному директору в установлені терміни.

Щомісячна звітність, на наш погляд, повинна мати: показники роботи в розрізі центрів відповідальності; зведені показники по підприємству в цілому для оцінки його фінансового стану. Вона має включати як фінансову так і не фінансову (чисельність персоналу, виробничі потужності, кількість замовлень, якість продукції, час виконання замовлень тощо) інформацію.

Для оцінки фінансового стану підприємства щомісяця доцільно складати такі форми внутрішньої звітності: Управлінський баланс, Управлінський звіт про фінансові результати і Управлінський звіт про рух грошових коштів). Фінансовий менеджер складає ці звіти і подає кожний місяць генеральному директору з пояснювальною запискою.

Отже, нами пропонується складати Управлінський баланс, в якому деякі статті згруповані, а деякі розшифровані для прийняття управлінських рішень, в окремому розділі пропонуємо наводити основні фінансові показники, що дасть змогу встановити зміну фінансового стану підприємства. Запропонований Управлінський баланс включає три розділи: «Актив», «Пасив», «Показники».

Важливе значення в процесі прийняття управлінських рішень має Управлінський звіт про фінансові результати. На відміну від форми 3 "Звіт про фінансові результати" в управлінському звіті пропонуємо наводити аналітичні дані щодо виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції за її основними видами, доходи і витрати за іншими видами діяльності порівняно з даними планів. У цьому звіті пропонуємо розраховувати такі показники як маржинальний дохід, запас фінансової міцності, неефективні витрати тощо.

На основі аналізу даних внутрішньої звітності й планів підприємства пропонуємо розробити прогностичні показники на наступний період. Внутрішню звітність подають менеджери у зручній формі, тобто з розрахованими основними показниками. Які дані доцільно

розшифрувати у формах звітності, вирішує менеджер. На це впливають не тільки особливості роботи підприємства, а й конкретні результати роботи його підрозділів. Так, при виконанні планових завдань тим чи іншим розділом підприємства для прийняття управлінських рішень може подаватися на вимогу менеджерів за короткі проміжки часу більш докладна інформація.

Таким чином, суб'єктам господарювання рекомендується складати внутрішню звітність, яка буде враховувати не тільки галузеві особливості, а й показники, які контролюють менеджери на тому чи іншому рівні управління. Доцільно організувати облік і складання звітності господарських процесів центрами відповідальності, що своєчасно забезпечуватиме менеджерів аналітичною інформацією протягом місяця.

Список використаних джерел

1. Труфіна Ж.С. Внутрішній контроль, як один з механізмів формування управління витратами виробництва /Ж.С. Труфіна //Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 2. – С.327-331.
2. Цветкова Н. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. - №6.– С.25-31

*Науковий керівник: Ю.А. Малашенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ

Основною формою проведення податкового контролю є податкова перевірка. Податкова перевірка вважається найефективнішою формою податкового контролю, так як є результативнішою з точки зору виявлення та стягнення недоїмок, забезпечення податкових надходжень до бюджетів і державних цільових фондів.

На сьогоднішній день існує чотири основні форми податкової перевірки – документальна, фактична, камеральна та електронна.

Для кожної форми у податковому кодексі визначені умови проведення та строки. За результатами перевірок складаються акт перевірки або довідка.

За результатами проведеної перевірки платники податків мають право не погодитися з результатами перевірки та оскаржувати рішення у суді.

Перевірки плануються в плані-графіку перевірок, який публікується Державною фіскальною службою України (ДФСУ) на офіційному сайті до 25 грудня.

У 2018 році наказом Мініфіну від 26.03.2018 р. №386 внесено зміни до Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків. Внесеними змінами вдосконалено процедури формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків, оновлено перелік критеріїв ризику від провадження діяльності платників податків та поділ їх за ступенями [1].

До переліку критеріїв ризику для платників податків — юридичних осіб включено 28 нових критеріїв:

- для платників податків-юросіб визначено 69 критеріїв ризику несплати податків, у тому числі: 21 — високого ступеня ризику, 20 — середнього, 7 — незначного.

- для банківських установ — 25,

- для небанківських установ — 29,

- для постійних представництв та представництв нерезидентів — 16,

- для суб'єктів господарювання-учасників ЗЕД — 21,

- для платників податків – фізичних осіб — 27,

- для платників податків — юридичних осіб з питань правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати ПДФО та ЄСВ — 21 [1].

Використання зазначених критеріїв дозволяє задіяти механізм першочергового реагування на ті підприємства, щодо яких існує велика вірогідність недоплати або приховування об'єкта оподаткування.

Результати проведених податкових перевірок у 2018 році свідчать, що загальна кількість проведених перевірок складала 2,9 тис. перевірок (планових – 0,7, позапланових – 2,2). Сума донарахованих зобов'язань складала 2350 млн. грн. У 2017 році за даними ДФС України планових перевірок юридичних осіб проведено 4,8 тис. позапланових – 16,6 тис., фізичних – 18,6 тис. Донараховано зобов'язань у розмірі 26,6 млрд. грн юридичних осіб і 1953,1 млрд. грн. – фізичних осіб.

За результатами перевірок 2017 року, платниками податків подано 13 968 скарг на податкові повідомлення-рішення. З них:

- залишено без змін 12 248, або 87,7%;

- скасовано повністю 1161, або 8,3%;

- скасовано частково 559, або 4% [2].

Порівняння результатів перевірок юридичних осіб у 2017 році з результатами 2018 показали, що кількість планових перевірок, за лінійним порівнянням перших 2-х місяців, зменшилась на 12,5%. Хоча

до планових перевірок на 2018 рік включено на 700 підприємств більше ніж у 2017 році. Кількість позапланових зменшилась на 20%. Кількість зустрічних звірок зменшилась на 35%. Сума донарахованих грошових зобов'язань зменшилась на 18,5%, що = - 533 млн грн за два місяці.

Порівняння результатів перевірок фізичних осіб у 2017 році з результатами 2018 показали, що загальна кількість перевірок зросла на 88% (але тільки 7% з них планові, а 93 — позапланові). І хоча з результатами 53,5% перевірок відсутні донарахування, сума донарахованих зобов'язань збільшилась на 120%, що дорівнює + 390 млн грн за два місяці [2].

Таким чином, бачимо, що податкова перевірка є ефективним методом боротьби з неплатниками податків і дозволяє контролювати юридичних і фізичних осіб з боку правильності, вчасності і ефективності сплати податків.

Список використаних джерел

1. За скількома критеріями податківці обирають платників для планових перевірок за новим порядком, — статистика від ДФС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dftk.ua/law/inspections/48579>

2. Перші результати перевірок ДФС у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vkursi.pro/News/Content/pershi-rezultaty-perevirok-dfs-u-2018-rotsi-261384>

**Н.В. Ватуля, гр. ОО-15 зс ск
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОСОБЛИВОСТІ ЗВІТНОСТІ З ЄСВ В УКРАЇНІ

Звітність з ЄСВ стосується майже кожного суб'єкта господарювання. Його подають як ті, хто має найманих працівників, так і приватні підприємці. Звіт з ЄСВ не має однієї універсальної форми. Це декілька окремих звітів, форми яких можна знайти в додатках до Порядку щодо формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого ЄСВ, затверджений наказом Мінфіну від 14.04.2015 р. № 435. І хоча Порядок затвердили 2015 року в нього вже тричі вносилися зміни.

Основними формами звіту є форма Д4, яку заповнюють роботодавці, що мають найманих працівників, та форма Д5, що заповнюють фізичні особи – підприємці.

Розглянемо форму Д4, що заповнюють всі роботодавці. Вона включає в себе декілька додатків, які заповнюються у разі потреби, розглянемо найпоширеніші:

- Перелік таблиць звіту, в якому відображено, які додатки було заповнено та відправлено до контролюючого органу;

- таблиця 1 «Нарахування єдиного внеску» в ній узагальнюється інформація, що наведена в таблиці 6 в цілому по підприємству.

Наприклад, які види доходу було нараховано у звітному місяці (заробітна плата, винагорода по договорах ЦПХ, сума допомоги по тимчасовій непрацездатності та ін.), скільки нараховано єдиного внеску у розмірі 22% та у розмірі 8,41%. Рядки 4 та 5 заповнюються у випадку виправлення помилок. Рядок 6 - це загальна сума єдиного внеску, що підлягає сплаті за звітний місяць. Суми ЄСВ сплачені протягом місяці при виплаті заробітної плати за 1 та 2 половину місяця повинні відповідати сумі, вказаній у рядку 6 звіту;

- таблиця 6 «Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам», де відображені персоніфіковані дані по нарахованому доходу працівників, код категорії застрахованої особи, місяць та рік, за який проведено нарахування, кількість календарних днів перебування у трудових відносинах та суми нарахованого ЄСВ ;

- таблиця 5 «Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби» заповнюється у разі, якщо у звітному періоді відбувалися кадрові зміни (прийом, звільнення, переведення).

Згідно змін, внесених Наказом № 511 від 15.05.2018р., інформація в таблиці 5 має вигляд запису у трудовій книжці працівника. Додані 6 нових реквізитів: «12. Професійна назва роботи»; «13. Код ЗКПШТР»; «14. Код класифікатора професій»; «15. Посада»; «16. Документ-підстава про початок роботи та відпустку, кінець трудових або цивільно-правових відносин, переведення на іншу посаду»; «19. Військове звання».

Чому ж важливий цей звіт? Як ми говорили раніше, у звіті подається інформація про розмір доходу застрахованої особи та суми нарахованого ЄСВ – а це по суті наш страховий стаж.

Страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Страховий стаж нам потрібен для визначення розміру лікарняних, для розрахунку декретних виплат, а також розрахунку стажу необхідного для виходу на пенсію. На порталі Електронних послуг Пенсійного фонду України можна дізнатися дані про свій страховий стаж за посиланням: <https://portal.pfu.gov.ua/>.

Ця послуга корисна не тільки людям передпенсійного віку, а й молодому поколінню. На сайті можна переконатися, що роботодавець сплачує єдиний соціальний внесок у повному обсязі і Вам нараховується

страховий стаж. Адже у разі хвороби ми зможемо розраховувати на виплату допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, адже вона виплачується застрахованим особам залежно від страхового стажу.

Розміри допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності:

- 50% — страховий стаж до трьох років
- 60% — страховий стаж від трьох до п'яти років
- 70% — страховий стаж від п'яти до восьми років
- 100% — страховий стаж понад вісім років.

На сьогодні більшість роботодавців подає звітність в електронному вигляді, отже інформація швидше попадає до Держреєстру застрахованих осіб. Отже, своєчасно поданий і правильно заповнений звіт з ЄСВ формує страховий стаж кожного працівника і фізичної особи – підприємця.

Список використаних джерел

1. Журнал «Головбух» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua>
2. Наказ Мініну № 435 від 14.04.2015 р. «Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0460-15>
3. Страховий, пенсійний і трудовий стаж в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostopravo.com.ua/pensiya/statti/pensiyiniy_stazh

*Науковий керівник: В.М. Вареник
кандидат економічних наук, доцент.*

О.С. Ворона, гр. ОО-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ, РОБОТИ, ПОСЛУГИ

В сучасному світі будь-які розрахунки обов'язково повинні бути відображені в обліку. В процесі роботи підприємств виникає дебіторська та кредиторська заборгованість. До дебіторської заборгованості призводить несвоєчасність оплати за реалізовані товари, роботи або послуги.

Методологічні засади, які формують та розкривають інформацію про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку та відображення її у фінансовій звітності підприємств, регламентуються

Положенням Стандартом бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Але на відміну від П(С)БО, МСФЗ не мають одного стандарту, який би регламентував облік та оцінку саме дебіторської заборгованості.

Багато питань, які пов'язані з обліком дебіторської заборгованості регламентуються МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів» [1], та МСБО 32 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [2].

Відповідно до П(С)БО 10 дебіторська заборгованість - це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [3].

В процесі обліку дебіторської заборгованості можуть виникати наступні проблеми:

- недостатньо ефективного розділення видів дебіторської заборгованості на підприємстві;
- недосконале розкриття та визначення резерву сумнівних боргів в процесі роботи підприємств;
- проблеми, які пов'язані з відображенням дебіторської заборгованості в облікових регістрах;
- розбіжності змісту положення (стандарту) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, які передбачають принципи обліку дебіторської заборгованості.

Одним з найважливіших питань, яке виникає під час обліку дебіторської заборгованості є її визнання та оцінка. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 передбачає, що дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума. Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбані заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю [3].

Найважливішим при оцінці дебіторської заборгованості є дотримання принципу обачності. Принцип обачності передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства» [4].

Розмежування таких понять, як безнадійна та сумнівна дебіторська заборгованість, також вважається однією з проблем. Саме ці поняття тісно пов'язані з розрахунком граничної суми дебіторської заборгованості. Граничні суми заборгованості, як правило визначаються відповідно до нормативних документів на підприємствах. Також поняття пов'язані з визначенням резерву сумнівних боргів, який має покривати безнадійні борги. Положення стандарт бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», регламентує розрахунок резерву сумнівних боргів. Але ще однією проблемою є те, що методи

розрахунку не дуже пристосовані до вітчизняних підприємств, тому можливо проводити розрахунки, використовуючи статистичні дані.

Дебіторська заборгованість перед усім повинна чітко відображатися в обліку. Тобто всі операції, які стосуються реалізації товарів чи надання робіт або послуг повинні бути відбиті в бухгалтерському обліку. Також слід правильно визначати види дебіторської заборгованості, це слід робити з метою уникнення замовників або покупців, які не мають змоги провести розрахунки за товари, роботи чи послуги.

Облік дебіторської заборгованості на підприємствах потребує максимальної уваги. Дебітори підприємства також потребують індивідуального підходу та постійного вирішення питань та проблем. Для підприємства досить важливо не допускати дуже великого розміру дебіторської заборгованості, тому що саме ефективна оцінка дебіторської заборгованості вважається передумовою для стрімкого зростання можливостей підприємства.

Список використаних джерел

1. Міжнародний Стандарт Фінансової Звітності 1 (МСФЗ 1) «Подання фінансових звітів», [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004

2. Міжнародний Стандарт Бухгалтерського Обліку 32 (МСБО 32) «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029

3. Наказ Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 27.06.13 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

4. Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства. /О. М. Кияшко // Актуальні проблеми економіки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/48525/1/ilovepdf_com-120-122.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Основні засоби є одним з основних елементів у балансі підприємства, на підприємстві здійснюється постійний внутрішній контроль за наявністю та рухом основних засобів. Важливою умовою забезпечення майна застереження фактів крадіжок, нестач, псування втрат є створення належних умов збереження основних засобів у виробничих підрозділах і на об'єктах господарювання. Тому одним з головних завдань внутрішньогосподарського контролю і діяльності інвентаризаційної комісії є контроль за станом збереження основних засобів та дотримання відповідних правил і вимог з цього питання.

Для покращення контролю за основними засобами в місцях зберігання і експлуатації можна запропонувати проведення періодичної паспортизації стану збереження основних засобів. Суть цього заходу полягає в складанні і заповненні спеціального паспорта, в якому наведені правила збереження та відомості про фактичну відповідність умов збереження цим правилам. Тобто за допомогою цих паспортів, так би мовити, атестують об'єкти основних засобів на предмет їх відповідності основним правилам і вимогам збереження.

При контролі за наявністю основних засобів, тобто в процесі інвентаризації, доцільно окремо проводити перевірку відповідності даних аналітичного і синтетичного обліку та фактичної наявності цінностей за результатами інвентаризації. Дані такої перевірки можна оформити контрольно-аналітичною таблицею перевірки відповідності залишків основних засобів, де по кожному об'єкту зазначають ціну, фактичні залишки за даними інвентаризації, залишки за даними первинного та аналітичного обліку, а також відхилення між обліковими та фактичними залишками. А потім таблицю прикласти до основного акта.

Вибіркова інвентаризація може здійснюватися разом з працівниками обліку. Тоді комісії необхідно розділити на дві частини: одна перевіряє достовірність руху цінностей і їх залишки за бухгалтерськими документами, а друга – наявність цих цінностей в натурі. Це дає можливість зразу ж після інвентаризації здійснити порівняння фактичної наявності з даними обліку і оцінити результати інвентаризації. Під час ревізії доцільно буде здійснювати і так звані контрольні інвентаризації, які повинні забезпечити не тільки контрольну перевірку окремих інвентарних об'єктів, але й перевірку правильності ведення та оформлення документами операцій, пов'язаних з рухом цінностей.

Також досить важливим етапом удосконалення організації обліку основних засобів є:

а) потрібно визначити необхідність проводити переоцінку основних засобів лише в тому разі, якщо їх справедливу вартість можна достовірно визначити, так як П(с)БО №7, чітко не регламентую даний момент;

б) варто запровадити способи можливого визначення справедливої вартості об'єкта основних засобів, яка повинна бути документально засвідчена;

в) при операціях обміну варто оцінювати об'єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об'єкти, що є досить абстрактним положенням.

З метою покращення організації бухгалтерського обліку основних засобів зазначається доцільним ввести до Робочого плану рахунків окремих рахунок для відображення витрат на ремонт основних засобів із субрахунками поточного та капітального ремонтів. Цей рахунок повинен бути активним і калькуляційним, де по дебету слід відображати всі витрати на ремонт основних засобів. З кредиту цього рахунку слід списувати витрати закінчених ремонтів на витрати звітного періоду. Залишком на рахунку будуть суми по незавершеним поточним та капітальним ремонтам.

Список використаних джерел

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навч. посіб. / П.Й. Атамас К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 440 с.

2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс.- К.: Ника-центр, Эльга, 2005.- 528 с.

3. Бондар М.І., Бабіч В.В. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування // Вісник Житомирського ДТУ. – 2011. – №1 (55). – С. 33-34.

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.С. Грицкевич, гр. ГЭ-31

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

Эффективность деятельности предприятия и конкурентоспособность в условиях современного рынка в существенной степени определяются тем, насколько рационально осуществляется управление затратами. Данный процесс охватывает все

этапы управления финансово-хозяйственной деятельностью предприятия и носит системный характер. Информация о затратах является основой для принятия большого количества управленческих решений, связанных с выбором ассортимента производимой продукции, ценовой политики, распределением имеющихся ресурсов.

Управление затратами – это выполнение всего комплекса функций управленческого цикла, который направлен на повышение эффективности использования производственных ресурсов на предприятии [1, с. 17].

Существенной проблемой управления затратами на предприятиях Республики Беларусь является отсутствие системного подхода. Организационную структуру большинства предприятий можно охарактеризовать как линейно-функциональную. Эта структура сочетает характеристики линейной структуры, при которой всеми подразделениями управляет один руководитель, и функциональной, предусматривающей разделение функций подразделений. Такой тип организационной структуры не отвечает современным требованиям стандартов менеджмента качества, в соответствии с которыми необходим переход на процессное управление.

Такие функции управления затратами, как планирование, организация, координация и регулирование, учет, анализ, контроль, активизация и стимулирование, осуществляются в той или иной степени на многих белорусских предприятиях, но при этом обязанности по их осуществлению и ответственность за их выполнение не имеют четкого закрепления. Лучше всего, в силу особенностей линейно-функциональной организационной структуры, реализуются учет и планирование затрат, остальные же функции управления затратами либо не представлены вовсе, либо выполняются частично. Так, не проводится контроль затрат по местам возникновения, недостаточно уделяется внимания причинам возникновения затрат.

Так, в большинстве случаев непроизводительные затраты могут быть обусловлены неправильной организацией производственного процесса, что приводит к неэкономному расходованию сырья, неэффективному проведению некоторых технологических операций, потерям от простоев и изношенности оборудования, отсутствию запасных частей для его своевременного ремонта и, как следствие, возникновению большого объема дополнительных затрат. Также, следует отметить наличие несогласованности в деятельности финансовой службы и деятельности бухгалтерской службы. Так на одном предприятии могут применяться два способа распределения одних и тех же косвенных затрат в зависимости от того, кто и для каких целей рассчитывает себестоимость.

Неточная информация о величине затрат на производство продукции порождает проблему плохого информационного

обеспечения процесса управления, что делает невозможным принятие обоснованных и эффективных управленческих решений. При этом данная проблема может усугубляться неточным применением различных признаков классификации затрат.

Для решения выявленных проблем разработан ряд рекомендаций. А именно, для того, чтобы деятельность по управлению затратами носила системный характер, необходимо обеспечить выполнение всех функций управления, которую возможно решить двумя способами:

1) сформировать подразделение, которое будет заниматься координацией всех функций управления затратами;

2) закрепить за ответственными лицами основные функции по управлению затратами в рамках каждого уже существующего структурного подразделения.

Комплексное управление затратами, охватывающее участие и согласованное взаимодействие всех структурных подразделений предприятия, позволит обеспечить постоянное выявление резервов сокращения затрат. Таким образом, внедрение системного подхода в управлении затратами будет способствовать снижению себестоимости продукции, улучшению финансовых результатов и повышению эффективности деятельности предприятия в целом.

Список использованных источников

1. Лебедев В.Г., Дроздова Т.Г., Кустарев В.П. Управление затратами на предприятии. – СПб.: Питер, 2015. – 592 с.;
2. Кулакова О.А., Иода Е.В. Проблемы управления текущими затратами предприятия и пути их решения // Социально-экономические явления и процессы. – Тамбов: ТГУ им. Г. Р. Державина – 2009. – № 3. – С. 50-53.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачева,
старший преподаватель.*

**А.Є. Дейнека, гр. ОО-15 зс ск
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Під час проходження виробничої практики, я зрозуміла, що організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві є основою соціальних та трудових відносин найманих робітників, роботодавців і держави, що в свою чергу впливають на ефективність управління трудовими ресурсами в цілому. На даний момент питання оплати праці є дуже актуальним, оскільки облік заробітної плати – є

одним з найважливіших і складних ділянок роботи та займає одне з основних місць у всій системі обліку на підприємстві, потребує точних і оперативних даних, у яких зазначаються витрати робочого часу, категорії робітників, зміна їх чисельності, інше. Крім того, оплата праці є одним із центральних чинників ефективності діяльності підприємства. На якість праці найманих працівників та суму витрат підприємства впливає розмір нарахованої заробітної плати, повнота і своєчасність розрахунків з працівниками. Я впевнена, що цей розділ обліку є складним та трудомістким та ведеться на підприємстві в обов'язковому порядку.

В житті кожної людини заробітна плата посідає дуже важливе місце. Вона виступає в ролі «палива для життя». Заробітну плату згідно зі ст. 1 Закону України «Про оплату праці» визначають як «винагороду, обчислену, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства». Заробітна плата є важливим засобом підвищення зацікавленості працівників в результатах своєї праці та її продуктивності, збільшення обсягів виробництва та взагалі покращання рівня життя людей і країни в цілому.

З одного боку, для більшості працюючих людей, заробітна плата є основою матеріального добробуту членів їх сімей, основним джерелом їх доходів, а з іншого, вона є основною частиною витрат виробництва і є ефективним засобом мотивації працівників.

Найважливішими завданнями організації обліку оплати праці є забезпечення у встановлені терміни проведення розрахунків з оплати праці (нарахування заробітної плати та інших виплат, розрахунок утримань), забезпечення своєчасності і правильності віднесення суми нарахованої заробітної плати і відрахувань на собівартість продукції, забезпечення контролю за дотриманням кількісного складу працівників, використанням робочого часу й додержанням трудової дисципліни, групування показники для цілей оперативного контролю та складання необхідної звітності, а також ведення розрахунків із бюджетом щодо утриманих податків і Пенсійним фондом щодо нарахування єдиного соціального внеску.

Облік праці та заробітної плати є досить складною ділянкою бухгалтерського обліку, яка вимагає ретельного організаційного удосконалення. Помилка у нарахуванні заробітної плати призводить до цілої низки порушень, які є найважчими за своїми наслідками. Тому, питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського, статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства. Організація оплати

праці здійснюється згідно з чинними нормативно - правовими актами; колективними та трудовими договорами.

Основними проблемними питаннями організації обліку праці та її оплати є:

- організації самої праці на підприємстві;
- контроль за використанням робочого часу;
- своєчасне і правильне визначення сум нарахованої заробітної плати й відрахувань з неї, та віднесення їх на собівартість продукції (робіт або послуг);

- здійснення у встановлені законодавством то внутрішніми документами підприємства терміни всіх розрахунків з працівниками із заробітної плати;

- облік і контроль за використанням фонду заробітної плати підприємства;

- впровадження мотивації праці працівників;

- на деяких підприємствах неофіційно нараховують й виплачують заробітну плату працівникам без сплати встановлених законодавством податків і платежів, так звана заробітна плата «у конвертах».

Таким чином, облік праці і заробітної плати є дуже трудомістким, потребує уваги, оброблення великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу. Саме в області розрахунків з оплати праці законодавство нашої країни є найбільш нестабільним, тому потребує від бухгалтерів постійного оновлення нормативної бази, яку вони використовують у процесі роботи. Це стосується змін у прожитковому мінімумі та мінімальній заробітній платі, адже саме від цього залежить розмір утримань з доходу працівників підприємства. Отже, облік праці на підприємстві має бути організований таким чином, щоб у повній мірі сприяти підвищенню продуктивності праці, ефективному використанню робочого часу. Від організації оплати праці на підприємстві значною мірою залежить якість, правдивість, своєчасність, справедливість і повнота розрахунків з працівниками, а це в свою чергу оптимізує результати діяльності підприємства в цілому, адже, оплата праці — це інтерес не лише працівників, але й зацікавленість керівника у її раціональній організації.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

СУЩНОСТЬ МОТИВАЦИИ КАК ФУНКЦИИ УПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В современном менеджменте все большее значение приобретают мотивационные аспекты. Мотивация как функция управления – это процесс, с помощью которого руководство организации побуждает работников действовать так, как было ранее запланировано и организовано. Она является основным средством обеспечения оптимального использования ресурсов, мобилизации имеющегося кадрового потенциала. Основная цель процесса мотивации – это получение максимальной отдачи от использования имеющихся трудовых ресурсов, что позволяет повысить общую результативность и прибыльность деятельности предприятия, т. е. является ключевой задачей менеджмента персоналом на предприятии.

Эффективное управление невозможно без понимания мотивов и потребностей человека к правильному использованию стимулов к труду. Мотивы (motif - фр.) побудительная причина, повод к тому или иному действию – это совокупность психических движущих причин, обуславливающих поведение, действие и деятельность людей [1]. В основе мотивов лежат потребности, интересы, склонности и убеждения. Мотив не только побуждает человека к действию, но и определяет, как это действие будет осуществлено. Понимание мотивов дает возможность осознать субъективные движущие причины, которыми руководствуется человек в своей деятельности.

Под мотивацией можно понимать совокупность внешних и внутренних сил, движущих человека для осуществления определенной деятельности, задают ее границы и формы, придающих данной деятельности направленность, ориентированную на достижение конкретных целей. Эти силы находятся как вне так и внутри человека, заставляя его осознанно совершать определенные поступки. С помощью мотивации управленец побуждает других людей работать, для достижения общих целей организации, тем самым, удовлетворяя их собственные желания. Мотивацией могут выступать различные награды, вознаграждения.

Существует множество методов мотивации персонала, главное их правильно использовать. Они зависят от проработанности системы мотивации на предприятии, также от общей системы управления и особенностей работы самой компании. Существуют три самых распространенных метода мотивирования эффективного трудового поведения – это материальное (ленежное) поощрение, организационные методы, морально психологические.

Важное значение в процессе управления персоналом и повышении его производительности имеет денежная (материальная) мотивация, наиболее распространенной формой которой является индивидуальная премия. Грамотное построение выплаты индивидуальной премии должно быть не чаще раза в год или полгода, иначе она превратится в заработную плату, и может лишиться своей мотивирующей роли [2]. Специалист по управлению персоналом не должен экономить на труде работников организации. Впоследствии дешевый труд обойдется слишком дорого для организации.

Потребности постоянно меняются, поэтому нельзя рассчитывать, что мотивация, которая сработала один раз, окажется эффективной и в дальнейшем. Кроме метода денежной мотивации существуют организационные и морально психологические методы. К организационным методам мотивации можно отнести: участие в делах организации (как правило, социальных); перспектива возможности бесплатного обучения, подготовки, повышение квалификации. К морально-психологическим методам можно отнести: присутствие вызова, обеспечение возможностей выразить себя в труде; признание (личное и публичное, а так же ценные подарки, почетные грамоты, Доска почета и т.п.). За особые заслуги – награждение орденами и медалями, нагрудными знаками, присвоение почетных званий.

Своеобразным комплексным методом мотивации является продвижение в должности. Карьерный рост является важным для большинства сотрудников. Даже если работа в организации будет высокооплачиваемой, но сотрудник не видит для себя перспектив в развитии, повышении личной эффективности и дальнейшем продвижении по службе, то удержать высококвалифицированного специалиста будет очень сложно.

В настоящее время добиться успеха, игнорируя проблему мотивации персонала, нельзя. Ведь именно сотрудники являются главным ресурсом любого предприятия.

Список использованных источников

1. Балашов Ю.К., Коваль А.Г. Мотивация и стимулирование персонала: основы построения системы стимулирования // Кадры предприятия. – 2008. -№7. -с. 25-30.
2. Бовыкин В.И. Новый менеджмент: управление предприятием на уровне высших стандартов: теория и практика эффективного управления. - М.: Экономика. – 2007. – 219 с.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачёва,
старший преподаватель.*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В 2019 РОЦІ

На сьогоднішній день законодавчі органи приділяють значну увагу питанням організації обліку і оподаткуванню заробітної плати, постійно переглядаючи та змінюючи нормативно-правову базу. Тому що, заробітна плата це не лише показник, що характеризує економічні можливості населення щодо задоволення своїх потреб шляхом придбання благ та послуг, а й вагомий важіль на ринку праці, та складова частина витрат підприємства.

Згідно Закону України «Про оплату праці» заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [3].

Облік і оподаткування заробітної плати регулюється:

- Податковим Кодексом України;
- Законом України «Про оплату праці»;
- Кодексом законів про працю України;
- Сімейним Кодексом України;
- Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;
- МСБО 19 «Виплати працівникам»;
- П(С)БО 26 «Виплати працівникам»;
- та іншими документами.

Держава здійснює регулювання оплати праці робітників підприємств усіх форм власності шляхом встановлення розміру мінімальної заробітної плати та інших державних норм і гарантій, встановлення умов і розмірів оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, працівників підприємств, установ та організацій, що фінансуються чи дотуються з бюджету, а також шляхом оподаткування доходів працівників (табл. 1) [3].

На сьогоднішній день при перевірці розрахунків в обліку зустрічається чимало помилок саме через те, що бухгалтер не був вчасно проінформований стосовно змін показників, які беруть участь в розрахунках, як наслідок – чималий штраф. Саме тому облік нарахування та виплати заробітної плати є одним із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних, розрахунок яких повинен проводитись згідно з чинним законодавством, нормативними та інструктивними матеріалами, які регулюють трудові відносини.

Таблиця 1

Розмір показників для розрахунку обов'язкових утримань із заробітної плати в 2019 році, грн.

<i>Розмір мінімальної заробітної плати</i>		
Період дії	Місячний розмір	Погодинний розмір
1 січня - 31 грудня	4173,00	25,13

Продовження табл. 1

<i>Розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи</i>			
Період дії	1 січня – 30 червня	1 липня – 30 листопада	1 грудня – 31 грудня
Місячний розмір	1 921,00	2 007,00	2 102,00

<i>Розмір податкової соціальної пільги (ПСП)</i>		
Вид ПСП	Розмір податкової соціальної пільги, грн.	Граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги, грн
Звичайна (п.п. 169.1.1)	960,50	2 690,00
Звичайна на «дітей» (п.п. 169.1.2)	960,50 x кіл-ть дітей до 18 років	Для одного з батьків: 2 690,00 x кіл-ть дітей. Для другого — 2 690,00
Підвищена на «дітей» (пп. «а» - «б» п.п. 169.3)	1 440,75 x кіл-ть дітей до 18 років	Для одного з батьків:
Підвищена (пп.«в» - «е» п.п. 169.1.3)	1 440,75	2 690,00
Максимальна (п.п. 169.1.4)	1 921,00	2 690,00

<i>Мінімальний розмір аліментів</i>			
Вікові критерії	Період дії		
	1 січня- 30 червня	1 липня – 30 листопада	1 грудня – 31 грудня
Для дітей віком до 6-ти років	813,00	849,50	889,50
Для дітей віком від 6-ти до 18-ти років	1 013,50	1 059,00	1 109,00

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс]: Закон Верховної Ради УРСР від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон Верховної Ради України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами і доповненнями. Режим доступу: <http://sts.gov.ua/nk/>

3. Про оплату праці [Електронний ресурс]: Закон України від 20.04.1995 р. № 144/95-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95>

*Науковий керівник: І.І. Хоменко,
старший викладач.*

К.Ю. Дорошенко, гр. ГБ–31
Белорусский Государственный университет транспорта, г. Гомель

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ МАТЕРИАЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ

Важнейшим условием непрерывности перевозочного процесса и своевременного удовлетворения потребностей народного хозяйства в перевозках является наличие материальных ресурсов в соответствующем объеме и структуре.

Под материальными ресурсами понимаются предметы, на который направлен труд человека с целью осуществления перевозочного процесса и производства продукции (топливо, сырье, материалы верхнего строения пути, запасные части, специальная одежда). В отличие от средств труда, сохраняющих в производственном процессе свою форму и переносящих стоимость на готовую продукцию постепенно, предметы труда потребляются полностью, перенося свою стоимость на эту продукцию и заменяются после каждого производственного цикла.

Железнодорожный транспорт – один из крупнейших потребителей различных групп материальных ресурсов (нефтепродуктов, продукции черной металлургии, деревообработки, электротехники, строительных материалов, запасных частей, топлива и пр.).

В условиях рынка у предприятий возникает право выбора поставщика, а значит, и право закупки более эффективных материальных ресурсов. В качестве источников поступления материальных ресурсов могут выступать:

- поставки предприятиями-производителями;
- безвозмездная передача;
- внесение учредителями в уставный фонд предприятия;
- излишки, выявленные при инвентаризации.

Отметим, что, учитывая огромные объемы расходования материальных ресурсов, актуальность управления данными активами на железной дороге крайне высока. Система материально-технического обеспечения железнодорожного транспорта должна быть направлена на

снижение затрат на приобретение и движение ресурсов при повышении уровня управляемости, качества и эффективности их использования.

Особенностью железнодорожного транспорта является то, что организация снабжения материальными ресурсами осуществляется двумя способами: централизованно и децентрализованно.

Централизованная организация снабжения является определяющей для железнодорожного транспорта, для чего создана специальная организация УП «Белжелдорснаб», который представляет собой единый центр заготовления и приобретения материальных ресурсов для обеспечения бесперебойной работы перевозочного процесса. Через УП «Белжелдорснаб» осуществляется заготовление материалов, произведенных за пределами Республики Беларусь.

Значительная часть материальных ценностей, прежде чем попасть на склад структурного подразделения поступает на склады органов материально-технического обеспечения (ОМТС) железных дорог.

При децентрализованном процессе снабжения материальные ресурсы приобретаются непосредственно структурными подразделениями.

При централизованном снабжении материальными ресурсами УП «Белжелдорснаб» или ОМТС после проведения тендера на основании поданных заявок заключают договора с поставщиками, в которых указываются наименование материальных ресурсов, цена, сроки поставки, порядок и способы расчета и т.д. Однако, если условия договора не выполняются, то составляется протокол разногласий в двух экземплярах. Данный протокол является не отъемливой частью договора, в котором указывается размер штрафных санкций за невыполнение условий договора.

Оперативный учет и контроль за выполнением договоров поставки ведется специальными службами или уполномоченным лицом. Выполнение договоров поставки отмечаются в специальных карточках или копиях договора.

Следует отметить, что главной задачей органов снабжения предприятий железной дороги является своевременное и оптимальное обеспечение производства необходимыми материальными ценностями. Только в таком случае, железная дорога сможет качественно и бесперебойно оказывать услуги по перевозке грузов и пассажиров.

Список использованных источников

1 Акулич В.В. Анализ эффективности использования материальных ресурсов/ В. В. Акулич // Планово-экономический отдел. - 2012. - №2.

2 Сыроижко В. В. Совершенствование учета производственных запасов на складах производственного предприятия [Текст] / В. В. Сыроижко, А. А. Андреева, А. А. Соляникова // Молодой ученый. -- 2015. -- №3.

З Шеремет А.Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / А.Д. Шеремет. – М.: ИНФРА-М, 2014.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**М.С. Дугенець, гр. ООкр-17 м
Г.В. Буглак, гр. ООкр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В ЕЛЕКТРОННОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Облік заробітної плати в системі «1С: Підприємство 8.2» – це синтетичний облік нарахування та розподілу оплати праці, визначення належної суми виплати працівникам, віднесення нарахованої заробітної плати на відповідні рахунки витрат за статтями і об'єктами калькулювання.

Слід відмітити, що в межах підсистеми розрахунку заробітної плати вирішуються наступні важливі завдання:

- здійснення розрахунків заробітної плати персоналу;
- нарахування, регламентованих законодавством, податків і внесків;
- підготовка платіжних документів на виплату грошових коштів працівникам і відображення взаєморозрахунків з працівниками;
- відображення нарахованої оплати праці та утримань із заробітку в обліку;
- формування внутрішньої та регламентованої звітності з обліку праці та заробітної плати.

Також важливим є те, що користувачам дана конфігурація відкриває широке коло облікових дій, а саме:

- ведення необмеженого списку видів нарахувань і утримань з автоматизованим їх розрахунком за окладом (тарифною ставкою) в залежності від відпрацьованого часу, з врахуванням індексації заробітку, будь-яких надбавок до зарплати та утримань;
- коригування списку нарахувань, що входять до оподаткованої бази для внеску у фонди соціального страхування. При цьому враховується наявність на підприємстві працюючих інвалідів та податкових нерезидентів.

Крім того, виплату заробітної плати можна здійснювати як готівкою, так і перерахунком коштів на банківські карткові рахунки працівника. Готівкові виплати можна оформляти загальною платіжною відомістю, або автоматичним формуванням видаткових касових ордерів

по працівниках. Крім того, суми заробітку можуть бути депонованими. При виплаті заробітної плати конфігурація «Бухгалтерія для України» системи «ІС: Підприємство 8.2» надає можливість сформувати пакет документів для перерахувань до бюджету обов'язкових податків і внесків, оскільки конфігурацією підтримується ведення обліку отриманих працівником доходів з метою нарахування податку з доходів фізичних осіб і внесків у єдиного соціального внеску. З метою формування регламентованої звітності здійснюється облік фактів нарахування і сплати до бюджету ПДФО в розрізі працівників.

Для зручності роботи користувача в конфігурації «Бухгалтерія для України» передбачено різні механізми управління обліком кадрів, відпрацьованого часу та заробітної плати, серед яких:

– «Помічник з обліку зарплати» – допомагає бачити послідовність дій, які необхідно виконати з оплати праці – від прийому фізичної особи на роботу до формування бухгалтерських проведення;

– «Управління даними працівника» – інструмент управління кадровою та зарплатною інформацією по працівниках підприємства. Дозволяє вводити, переглядати, редагувати дані кадрового обліку, відомості про планові й фактичні нарахування та утримання.

«Табель обліку використання робочого часу» є підставою для розрахунку та нарахування заробітної плати співробітникам підприємств. Фактична кількість робочих днів у кожному місяці звітного року розраховується в інформаційній базі підприємства на початок року через «Регламентований виробничий календар» (команда меню «Зарплата»).

Отже, переваги використання програми «ІС: Бухгалтерія» версії 8.2» щодо розрахунків з працівниками, надає широкі можливості для автоматизації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці. Тому, можна вважати, що вибір саме цієї програми підприємством буде найоптимальнішим.

Список використаних джерел

1. Юр'єва І.А. Аналіз шляхів удосконалення автоматизації обліку заробітної плати на підприємстві / І.А. Юр'єва, Т.В. Березіна // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2015. – № 67. – С. 25-29. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2015_67_6

2. Ярмішко С.В. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх удосконалення / С.В. Ярмішко // Управління розвитком. – 2015. – № 15. – С. 140-142. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Uproz_2015_15_63.pdf.

*Науковий керівник: А. Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

УПРАВЛЕНИЕ ПЕРСОНАЛОМ В ОРГАНИЗАЦИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА: ОСОБЕННОСТИ И ПРОБЛЕМЫ

Управление персоналом представляет собой комплексное, целенаправленное воздействие на коллективы и отдельных работников в направлении обеспечения оптимальных условий для труда, для достижения целей предприятия.

Малый бизнес – это бизнес, опирающийся на предпринимательскую деятельность небольших фирм, малых предприятий, формально не входящих в объединения.

Предпринимательская деятельность в малом бизнесе может осуществляться с определенными затратами средств и времени. Основная задача предпринимателя – не столько осуществлять контроль за подчиненными ему людьми, сколько сформировать команду единомышленников. Полное отсутствие регламентации инициативы, интенсивное неформальное общение, которое и становится формой, а также основой контроля, – это отличительные черты управления на малом предприятии [1].

Работников малого предприятия определяет общее стремление добиться успеха, избежать банкротства. Руководителю же организации нужны люди способные к инновационной деятельности, к предприимчивости и риску.

Сейчас сформировалось мнение, что новые технологии, новые технические и экономические идеи, изобретения внедряются до коммерческого выполнения быстрее на небольших предприятиях, нежели в крупных корпорациях и концернах. Это обусловлено в основном именно простой формой управления персоналом, не многочисленностью штата и особыми отношениями между сотрудниками.

Собственник фирмы, как правило, руководство ею осуществляет сам, весь риск принимает на себя и быстрее ориентируется на новое.

Благодаря отсутствию формальных структур предельно упрощается система принятия управленческих решений, возрастает степень личного участия руководителей в деятельности всех работников фирмы. Глава малого предприятия нередко сам занимается бухгалтерским учетом, анализом коммерческой деятельности, финансами, снабжением и сбытом, ценами и рекламой. В случае если собственных знаний и опыта не хватает, обычно прибегают к услугам специалистов-консультантов. Но главная особенность – это стремление к коллективному труду, к работе всем персоналом, общая заинтересованность в максимальном результате работы сообща,

обусловленная участием в прибылях фирмы и желанием сохранить свою работу, занятость.

Общие особенности управления персоналом включают ряд характеристик: комплексный характер деятельности и гибкая организация труда; отсутствие многоуровневой организационной структуры; высокая информированность работников; меньшая степень бюрократичности в работе; организационное обучение практически отсутствует; повышенные требования к личным качествам работника [2].

Одна из самых важных проблем работников малого предприятия является социальная незащищенность.

Благополучие персонала зависит в первую очередь от руководителя. Зачастую на белорусских предприятиях предпочтение отдается устным трудовым договорам, редко гарантируется охрана труда, широко практикуются гибкие формы принуждения сотрудников к труду без оплаты больничных и ежегодных отпусков. Практически на всех малых предприятиях отсутствуют коллективные договоры или профсоюзы, которые смогли бы оказать давление на администрацию в защиту интересов работников. Единственный документ, который может регулировать отношения работодателя с работниками – Трудовой кодекс Республики Беларусь.

Также проблемами малых предприятий в системе управления персоналом в настоящий момент являются: недостаточный уровень профессиональной подготовки персонала, отсутствие реально действующих мотивационных и стимулирующих механизмов, управленческие проблемы играют большее значение, чем на крупном предприятии, так как здесь острее конкуренция и меньше запас устойчивости. Эффективное управление персоналом повышает производительность труда и для его стимулирования предприятию необходимо иметь систему оценки эффективности его труда.

Особенности малого бизнеса требуют от руководителей высокого профессионализма в области управления персоналом, навыков использования современных технологий оптимизации человеческого потенциала и минимизации его ограничений для повышения конкурентоспособности и развития предприятия.

Список использованных источников

1. Барков С. А. Управление персоналом / Барков С. А. – М.: Юрист. 2012. – С. 451 .
2. Федина К.В. Особенности управления персоналом на малом предприятии // Экономика и менеджмент инновационных технологий./ Федина К.В. 2017. № 8.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачева,
старший преподаватель.*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬО- ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ТДВ «ІНСТИТУТ «ДНІПРОДІПРОТРАНС»

Сучасна організація внутрішньогосподарського контролю повинна включати в себе не лише визначені суб'єкти, а й відповідну методику порядку їх відображення в системі рахунків, визначення завдань внутрішньогосподарського контролю тощо. При організації в практичній діяльності суб'єктів господарювання наші дослідження свідчать, що у проектно-вишукувальній галузі внутрішньогосподарський контроль, з метою забезпечення його належної дієвості, слід проводити його в декілька етапів представлених на рис. 1.

Серед етапів внутрішньогосподарського контролю витрат на ТДВ «Інститут «Дніпродіпротранс» виокремлено: Контроль правильності вибору методу обліку витрат; контроль матеріальних витрат: контроль витрат канц. товарів, допоміжних матеріалів тощо; контроль прямих витрат на оплату праці: контроль основної заробітної плати, контроль додаткової заробітної плати; контроль правильності розподілу загально виробничих витрат: контроль доцільності використання бази розподілу, контроль правильності розмежування та розподілу витрат; контроль інших витрат виробництва та оцінка перспектив і можливостей зниження рівня витрат.

Джерелами внутрішньогосподарського контролю можуть бути калькуляційні розрахунки; вибірково окремі вимоги та лімітно-забірні картки для контролю операцій по відпуску матеріалів у виробництво; відомості обліку витрат; змінні звіти; журнали, що стосуються обліку витрат; головна книга; баланс; звіт про фінансові результати. Окрім цього, як суб'єктивне, але дієве джерело, може використовуватися усне опитування працівників, адже саме робітники володіють достатньою фаховою інформацією, яка здатна забезпечити більш раціональне використання виробничих запасів.

При внутрішньогосподарському контролі витрат на ТДВ «Інститут «Дніпродіпротранс» доцільно застосовувати методику групування і списання витрат на виробництво, засновану на розподілі витрат на прямі і непрямі і обчисленні повної виробничої собівартості продукції.

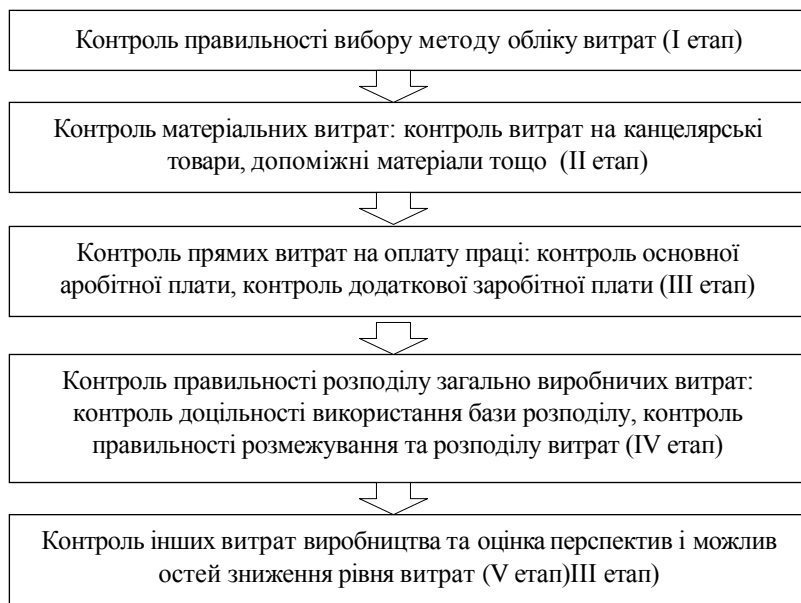

Рис. 1. Етапи внутрішньогосподарського контролю витрат на ТДВ «Інститут «Дніпродіпротранс»

Важливим об'єктом внутрішньогосподарського контролю витрат є також калькулювання собівартості продукції. При перевірці правильності калькулювання собівартості продукції, необхідно визначити сукупність витрат на виробництво продукції, а також відхилення за статтями калькуляції та елементами витрат, відображеними в нормативній і фактичній калькуляції собівартості продукції. У процесі перевірки з'ясується правильність списання транспортно-вишукувальних витрат, що відносяться на окремі рахунки і до видів продукції, які калькулюються, оскільки неправильне їх списання призводить до неточного визначення собівартості продукції та кінцевого фінансового результату.

Контролер повинен враховувати при цьому і той факт, що діюча нормативна база, зокрема вітчизняні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку передбачають певну самостійність підприємств при вирішенні питань здійснення оцінки матеріалів, що відпускаються у виробництво. У даному випадку доцільно попередньо ознайомитись з наказом про облікову політику підприємства. За наявності такого явища, як незавершене виробництво, контрольний запуск сировини у виробництво слід здійснювати з орієнтацією на конкретні умови (тобто звернути увагу на саму організацію обліку, адже за наявності

альтернативних варіантів підприємство приймає рішення про застосування найдоцільнішого для нього варіанту й фіксує таку інформацію у наказі про облікову політику).

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Л.М. Калантиря, гр. ФБС кр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ЕФЕКТИВНА ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах конкурентного середовища успішна діяльність будь-якого підприємства залежить в першу чергу від розробки ефективної політики управління оборотним капіталом. У зв'язку з цим, управління оборотним капіталом є основним завданням для підприємства. На сьогоднішній день проблеми щодо раціональної організації оборотних коштів і підвищення ефективності їх використання, гостро постають перед вітчизняними підприємствами, оскільки рішення цих питань є запорукою забезпечення безперервності виробничого процесу та складовою рентабельного виробництва.

Для підвищення ефективності оборотних активів необхідно вирішити наступні проблеми, а саме: визначити склад і структуру оборотних активів; встановити потреби в оборотних активах; визначити джерела формування оборотних активів; грамотно розпоряджатися та маневрувати оборотними засобами; визначити рівень необхідної відповідальності за збереження та ефективне використання оборотних коштів.

Тому, підприємству необхідно розробляти політику управління оборотними активами, яка має містити п'ять основних етапів:

1. Аналіз оборотних коштів підприємства в попередньому періоді. На цьому етапі підлягає розгляду динаміка всього обсягу оборотних коштів, які використовуються на підприємстві, темпи зміни середньої суми оборотних коштів щодо темпів зміни обсягу реалізації продукції і послуг і до середньої суми всіх активів; розглядається зміна питомої ваги оборотних коштів у загальній сумі активів підприємства.

2. Розгляд динаміки складу оборотних коштів підприємства в розмірі запасів матеріалів, дебіторської заборгованості, залишків грошових активів. В ході поточного етапу розраховуються і аналізуються темпи зміни суми кожного із представлених видів оборотних коштів у співвідношенні з темпами зміни обсягу виробництва і реалізації продукції і послуг, вивчається динаміка питомої ваги всіх видів оборотних коштів у загальному їхньому обсязі.

3. Аналіз швидкості оборотності деяких оборотних коштів в їх загальному обсязі. В процесі етапу з'ясовується фактична тривалість і структура операційного, виробничого і фінансового циклів підприємства, аналізують що роблять вплив на тривалість цих циклів.

4. Вивчення рентабельності оборотних коштів.

5. Розгляд складу основних джерел фінансування оборотних коштів: їх сума і питома вага в загальному обсязі фінансових коштів в динаміці, інвестиції в основні активи, визначаються рівні фінансового ризику, які складаються зі структури джерел фінансування оборотних коштів.

У результаті проведеного аналізу визначається загальний рівень ефективності управління оборотними активами на підприємстві та виявляються основні напрямки його підвищення в майбутньому періоді.

Також можна зазначити, що механізм управління оборотними активами не може існувати окремо від інших управлінських механізмів. Прийняття рішень в сфері управління оборотними активами тісно пов'язані із стратегією розвитку підприємств, маркетинговими дослідженнями, прогнозуванням можливих змін державної промислової політики, інвестиціями в оборотний капітал тощо.

Отже, процес управління оборотними активами, дуже трудомісткий та вимагає серйозного підходу, тому кожне підприємство формує власну політику управління оборотними активами. Ця політика встановлює необхідну потребу в оборотних активах, визначає їх склад і структуру та джерела, з яких повинні фінансуватися ці активи.

Список використаних джерел

1. Пархоменко О.П. Система управління оборотним капіталом промислового підприємства / О. П. Пархоменко // Торгівля і ринок України. – 2016. – Вип. 28. – Т.2. – С. 232-240.

2. Потійко Ю.А. Формування оптимального розміщення оборотних активів суб'єктів господарювання / Ю.А. Потійко // Фінанси України. – 2015. – №7. – С. 80-88.

3. Семенов Г.А. Особливості управління оборотним капіталом підприємств / Г.А. Семенов // Економіка: проблеми теорії і практики. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2016 – С. 178-179.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока
кандидат економічних наук, доцент.*

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ НАГЛЯД ЗА БАНКАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Для України на сьогодні гостро постало питання: як зробити банківську систему більш фінансово стійкою, міцною і надійною, щоб вона більше відповідала потребам розвитку суспільства і модернізації економіки. Фінансові кризи 2008-2009 рр. та 2014-2015 рр. показали серйозність проблем, що існують у діяльності самих банків, котрі обумовлені підвищеними ризиками в їхній діяльності, відсутністю ефективних систем управління ліквідністю та регулювання їхньої діяльності Національним банком України.

Для успішного розв'язання зазначених проблем і забезпечення ефективного функціонування і стабільного розвитку банківської системи України, підвищення її системної стійкості і ролі в соціально-економічному розвитку країни та здійсненні прогресивних структурних перетвореннях в економіці важливу роль відіграє підвищення ефективності регулювання та нагляду діяльності банків, впровадження міжнародних стандартів і, насамперед, вдосконалення ризик-орієнтованого нагляду за банками та банківськими групами [1].

Водночас при вдосконаленні банківського нагляду слід передбачити вирішення актуальних проблем, що стримують стабільний розвиток банківської системи та ефективне виконання властивих їй функцій, а саме: підвищення рівня капіталізації, ліквідності, платоспроможності банків, зниження ризиків, як необхідної умови підвищення системної стійкості та ефективності, зростання ролі банківського сектора в розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності на міжнародній арені за рахунок диверсифікації і переходу на інноваційний шлях розвитку, оптимізації кількісної структури банків шляхом стимулювання реорганізації, злиття та приєднання фінансово нестійких і неефективних банків, створення банківських об'єднань, спеціалізованих інвестиційних банків, банків розвитку, вирішення проблеми рекапіталізованих державою банків та розроблення надійних систем раннього реагування з метою попередження банкрутств банків, підвищення відповідальності власників та керівників банків за погіршення ситуації в банку та втрату платоспроможності банків тощо.

Незважаючи на певні позитивні зміни, що відбулися в діяльності банків за 2018 р. (ROA= 1,65%, ЧПМ = 5,55 %), разом з тим ризики залишаються високими, що свідчить про необхідність підвищення ефективності ризик-орієнтованого нагляду.

Таблиця 1

Показники ефективності для груп банків, 2018 р., у %

Групи	Чиста процентна маржа (ЧПМ)	ROA
Банки з державною часткою	3,7	1,82
Банки іноземних банківських груп	7,9	0,96
Банки з приватним капіталом	6,2	2,08
Банківська система	5,55	1,65

Джерело: розроблено автором за даними офіційного сайту НБУ.

Удосконалення ризик-орієнтованого нагляду насамперед передбачає приведення інструментів його регулювання до міжнародних стандартів, включаючи механізми виявлення проблем в діяльності банків (так званого *carly warning systems*) та негайного наглядового реагування (як *prompt corrective actions*), впровадження міжнародних підходів до фінансового регулювання з урахуванням рекомендацій Базеля II та III з метою упередження виникнення загрози втрати платоспроможності та банкрутства банків, захисту інтересів вкладників і кредиторів, підвищення довіри до банків інвесторів і вкладників, населення.

Зауважимо, що кожен з банків ЄС щорічно проходить процедуру оцінювання в рамках SREP. Для 118 системно значимих банків (загальні активи складають близько 82% банківської системи) це робить безпосередньо Європейський Центральний банк, менш значущі банки оцінюються національними регуляторами

Принципи Базеля II отримали розвиток в Директиві 2013/36 / EU Євросоюзу і Європарламенту від 26 червня 2013 року «Про допуск до здійснення діяльності кредитних організацій і пруденціальний нагляд за кредитними організаціями та інвестиційними фірмами», а також в рекомендаціях ЕВА «Про загальні процедури і методики наглядового процесу нагляду та оцінки «SREP». Розроблена ЕВА методологія SREP включає такі основні компоненти:

- кластеризація банків до однієї з чотирьох категорій стійкості банків та її періодичний перегляд;

- регулярний моніторинг основних фінансових і нефінансових показників (пруденційні нормативи, ризик-індикатори, показники, пов'язані з ринком, тощо);

- аналіз бізнес-моделі, який передбачає оцінку життєздатності поточної бізнес-моделі банку і стійкості стратегії банку, виявлення основних проблем, пов'язаних з бізнес-моделлю і стратегією;

- оцінка корпоративного управління та системи внутрішнього контролю в банку в цілому та їх адекватності ризик-профілям, бізнес-моделі, величині і складності банку, дотримання банком стандартів належного внутрішнього управління та організації контролю ризиків, включаючи процеси внутрішньої оцінки достатності капіталу (Internal Capital Adequacy

Assessment Process, далее – ICAAP), внутрішньої оцінки достатності ліквідності (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process, далее – ILAAP);

- оцінка достатності власного капіталу банку на покриття ризиків у діяльності банку, оскільки банк може мати ризики, що не покриваються або не в повному обсязі покриваються обов'язковими буферами капіталу. Наглядний орган повинен оцінити розмір додаткових власних коштів банку, необхідних для покриття таких ризиків, а також можливість дотримання ним вимог щодо власного капіталу протягом наглядового циклу. Натомість, наглядовий орган повинен оцінювати ризик уразливості банку, що пов'язаний з розміром і складом власного капіталу;

- оцінка достатності ресурсів для ліквідності банку. Наглядний орган повинен оцінити ризик чутливості банку, пов'язаний зі станом ліквідності та фондуванням;

- загальна (інтегральна) оцінка SREP, яка включає дві складові – оцінку рівня ризику (за шкалою від 1 «Низький ризик» до 4 «Високий ризик») і управління ризиком (табл. 2) При оцінці бізнес-моделі враховується тільки рівень ризику; при оцінці управління та ризик-менеджменту – тільки контроль ризику.

Методологія SREP фокусує увагу на достатності капіталу для покриття ризиків. З цією метою розглядаються три складові (блоки), які дозволяють оцінити потребу банку в капіталі з трьох позицій: нагляду (RAS), банку (ICAAP) і попередньої оцінки за результатами стрес-тестування [2].

Таблиця 2

Інтегральна оцінка управління ризиками в банку (Матриця рейтингів, французький приклад)

Матриця рейтингів		Управління ризиками		
		Незадовільне	Потребує вдосконалення	Задовільне
Профіль ризику	Дуже низький ризик	2	1	1
	Низький ризик	3	2	1
	Середній ризик	4	3	2
	Високий ризик, порушення пруденційних норм	4	4	3

Джерело: Жан-Люк Кемар. Нагляд на основі оцінки ризиків та оцінка ризиків. Семінар IBFI 3-5 жовтня 2012 р.

Загальна оцінка SREP повинна бути основою для прийняття наглядових заходів (за необхідності – заходи превентивного втручання). На підставі загальної оцінки банки розподіляються на групи за рівнем їх фінансової стабільності, залежно від групи встановлюються кількісні вимоги до капіталу (табл. 3), ліквідності та інших наглядових вимог з подальшим включенням до Програми наглядової перевірки з встановленням певної періодичності.

Вплив загального рейтингу на вимоги до капіталу
в європейських банках

Рівень ризику		Діапазон капіталу першого рівня	
		Материнські компанії	Дочірні установи
1	найнижчий	[7,8 % - 8,0 %]	[4,00 % - 6,00 %]
2		[8,01% - 8,50 %]	[6,01 % - 7,00 %]
3		[8,51% - 9,00 %]	7,01 % - 7,50 %]
4	найвищий	[9,01 % - і вище]	[7,51% - 8,00 %]

Джерело: Жан-Люк Кемар Нагляд на основі оцінки ризиків та оцінка ризиків. Семінар IBFI 3-5 жовтня 2012 р.

З огляду на ситуацію, що склалася на сьогодні в економіці України та банківській системі, бізнес-середовищі, враховуючи світові тенденції та кращі європейські практики щодо розвитку банківського нагляду та регулювання, а також з метою підвищення стабільності діяльності банків та ефективності регулювання і нагляду за банками з врахуванням міжнародних стандартів, Національний банк України постановою від 11.06.2018 № 64 затвердив Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, в якому визначив мінімальні вимоги щодо організації в банку та банківській групі комплексної, адекватної та ефективної системи управління ризиками, направленої на вдосконалення ризик-орієнтованого нагляду та підвищення фінансової стабільності банків.

У рамках впровадження системи SREP важливе місце відводиться корпоративному управлінню та внутрішньому контролю, основне завдання якого полягає в досягненні синергетичного ефекту – максимальної узгодженості інтересів усіх зацікавлених сторін щодо функціонування та розвитку банку – держави, акціонерів, позичальників і кредиторів, клієнтів і менеджменту. Фінансова криза виявила найбільш чутливі сфери діяльності банків до ризиків, у тому числі операції, пов'язані з кредитуванням бізнесу власників банку, а також операції з позичальниками, діяльність котрих є непрозорою. Недостатня ефективність консолідованого нагляду в умовах непрозорості структури власності та внутрішньогрупових зв'язків може збільшити системні ризики.

Наявність ефективних конкурентних стратегій розвитку банку – один з основних компонент системи SREP. Від прийняття стратегічних рішень залежить майбутнє банків і банківської системи. Відсутність у банків ефективних стратегій призводить до зростання не тільки стратегічного, але й репутаційного ризику, що може вплинути на рейтинг банку, його позицію на ринку, формування негативної думки про банк серед клієнтів і партнерів. Крім того, можливе зниження ефективності

бізнес-процесів банку, що може негативно позначитися на фінансовій стійкості банку до внутрішніх і зовнішніх загроз.

Список використаних джерел

1. Карчева Г. Т. Ефективність функціонування та перспективи розвитку банківської системи України / Г. Е. Карчева. – НАН України ; Інститут економіки та прогнозування. – Київ, 2012. – 520 с.

2. Машнина Е., Малыгина С. Внедрение современных международных стандартов банковского надзора в Республике Беларусь // Банкаўскі веснік, жнівень 2016, с. 3-9.

Г.І. Кіндрацька,
Кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Львівська політехніка»

КОРПОРАТИВНЕ БАНКРУТСТВО: НОВАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Одна з важливих проблем сучасного бізнесу – зростання кількості збиткових підприємств (їх частка становила у 2016 р. – 24,2%, в 2017 р. – 25,8%, а за січень-вересень 2018 р. – 29,2%) при низькій ефективності процедури банкрутства [1].

Відповідно актуальним є розроблення адекватного ринкового механізму «очищення» від неплатоспроможних підприємств, які негативно впливають на економічний розвиток не лише своїх партнерів, а й національної економіки загалом. Водночас масове банкрутство підприємств може призвести до дестабілізації економічної системи через зростання кількості фіктивних банкрутств, тому основну увагу варто звертати на ефективність процедури банкрутства.

На думку експертів, визнання підприємств неплатоспроможними істотно стримує Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», який діє у різних редакціях ще з 1992 р. З метою усунення багатьох проблем, з якими стикаються божники та кредитори, у 2018 р. прийнятий Кодекс України з процедур банкрутства (надалі – Кодекс), який набуває чинності через шість місяців після прийняття, тобто в квітні 2019 року. Структурно Кодекс про банкрутство складається з чотирьох книг: перша регулює загальні положення і терміни, друга - діяльність арбітражних керуючих, третя – питання банкрутства юридичних осіб і четверта – відновлення платоспроможності фізичних осіб (раніше можливості визнавати банкрутами цю категорію осіб не було). Кодекс встановлює умови, порядок відновлення платоспроможності боржника-юридичної особи або визнання його банкрутом. З моменту набуття чинності Кодексу

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» втрачає чинність.

Однією з основних причин необхідності удосконалення законодавства є те, що процедура банкрутства надто формалізована, затягнута, непрозора. Україна у 2018 р. за результатами досліджень Світового банку (Doing Business) посіла 149 місце з 190 країн за показником «урегулювання неплатоспроможності». На рейтинг України вплинули такі фактори: досить тривала процедура банкрутства (2,9 роки), висока її вартість (40,5 % від вартості майна боржника), незначний відсоток стягнення (8,9 центи з кожного долара). Загалом процедура банкрутства в Україні є неефективною як для боржників, так і кредиторів, які можуть повернути лише 9% своїх коштів, у той час як для європейських країн цей відсоток коливається від 35% до 70% [2].

До найважливіших новацій Кодексу відносять: спрощення доступу до процедур банкрутства, розширення можливостей санації та запровадження ефективних механізмів позасудового врегулювання, запровадження єдиної процедури, яка об'єднує мирову угоду та санацію, зростання захищеності прав кредиторів, значне скорочення строків розгляду справ.

Запровадження цих заходів має на меті вдосконалити процедуру корпоративного банкрутства, зокрема завдяки її спрощенню підприємство-банкрут може бути проданий як працюючий бізнес, або його активи можна реалізувати за конкурентною ціною на електронних торгах.

Крім цього Кодекс впорядковує відкриття провадження по справі, що обмежує боржників приховувати свої активи; вирішує проблему, коли боржник немає грошей для погашення боргів і з нього неможливо стягнути борги чи порушити справу про банкрутство; дозволяє відсторонювати неефективних керівників та передачу їхніх повноважень арбітражному керуючому; регламентує перехід підприємства до процедури санації тощо. Варто зазначити, що саме можливість збереження підприємств, які після проходження процедури банкрутства продовжують працювати, позитивно впливає на місце країни в рейтингу Doing Business [2].

Перевагами запровадження Кодексу є можливість скорочення строків процедури банкрутства внаслідок зменшення підстав для касаційного оскарження, забезпечення рівних прав усіх кредиторів, ефективний продаж майна боржника та зменшення ризику фіктивного банкрутства.

Удосконалення процедури банкрутства підприємств також істотно впливає на рівень захисту прав кредиторів, зокрема заставних, та поліпшення умов участі банків в цій процедурі, що сприятиме відновленню кредитування господарської діяльності підприємств.

Також підвищується прозорість та можливість отримання максимально високої ціни відчуженого майна в результаті продажу активів боржників через онлайн-платформи; з'являється можливість визнавати недійсними правочини майнового характеру боржника з пов'язаними особами протягом трьох років, які передували відкриттю процедури банкрутства; зростає відповідальність менеджменту підприємства-боржника за невжиті заходи для попередження банкрутства.

Таким чином, запроваджені Кодексом удосконалення процедури банкрутства сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості українських підприємств та припливу іноземного капіталу в Україну.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Doing Business: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=232ba380-67ec-4689-a90e-f67da7840f9e&title>

О.В. Ковалевич, гр. ГБ-31

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В современных экономических условиях, сопровождающихся усилением факторов неопределенности внешней среды, резко возрастают значение финансово-экономической устойчивости предприятий и повышение их конкурентоспособности. Поэтому во главу угла их деятельности становится поиск резервов увеличения прибыли за счет, прежде всего, совершенствования системы управления затратами.

Исследование зарубежной практики управления затратами показало активное использование различных методов:

1. Система «стандарт-кост» (Standart costing) – это метод нормативного учета и регулирования затрат. Цель – учет потерь и отклонений от существующих норм затрат материалов, энергии и прочих. Такая система подходит предприятиям с однотипными товарами и операциями. Данный метод можно описать знаменитым правилом Гантта: «Все расходы сверх установленных норм должны относиться на виновных лиц и никогда не включаться в счета, отражающие затраты»;

2. «Директ-костинг» (Direct Costing) – это принцип учета затрат, основанный на их делении на постоянные и переменные. Данное деление позволяет учитывать изменение уровня затрат в связи с

изменением других факторов, таких как объем производства, степень загрузки оборудования и других. Отличием данного метода является расчет не полной, а частичной себестоимости. Такая себестоимость позволяет точно оценивать затраты, т.к. на нее не влияют запасы;

3. Функционально-стоимостный анализ (Activity Based Costing) – наиболее актуальный метод анализа затрат. ФСА проводится для определения наиболее значимых функций и их дальнейшего развития. Сложность внедрения данного метода на белорусских предприятиях связана с трудоемкостью описания бизнес-процессов;

4. Life-cycle costing (LCC). Данный метод предполагает учет затрат по стадиям жизненного цикла продукции. Производится расчет стоимости полного жизненного цикла продукции от проектирования до снятия с производства;

5. Cost-killing (кост-киллинг) – метод, направленный на максимальное снижение затрат в кратчайшие сроки без ущерба для деятельности предприятия и перспектив его развития. Используется в антикризисном менеджменте и управлении конкурентоспособностью. Реализация данного метода требует наличия полной и достоверной информации о состоянии затрат на предприятии, стремления руководства к снижению издержек;

6. Economic order quantity (модель оптимального объема заказа). Цель данной модели состоит в обосновании и выборе такого размера заказа в натуральных единицах, который обеспечивает минимальные совокупные годовые затраты по поддержанию необходимого уровня товарно-материальных запасов. В практической деятельности предприятий, как правило, применяется усложненная модель EOQ с учетом необходимости постоянно иметь на складе минимальный размер запаса на случай непредвиденных обстоятельств;

7. Target-costing (Таргет-костинг). Применяется на этапе проектирования нового изделия или модернизации устаревающей продукции. Принято считать, что Target costing позволяет избежать проблем снижения качества продукции и ее потребительской ценности для покупателя в условиях реализации стратегии снижения затрат и себестоимости. На сегодняшний день модель распространена по всему миру в основном в компаниях, работающих в инновационных отраслях и сфере обслуживания;

8. Kaizen - costing (кайзен-костинг – это процесс постепенного снижения затрат на этапе производства продукции, в результате которого достигается необходимый уровень себестоимости и обеспечивается прибыльность производства);

9. Just in time (JIT) (точно в срок). Используется по отношению к промышленным системам, в которых перемещение изделий в процессе производства и поставки от поставщиков тщательно спланированы во времени – так, что на каждом этапе процесса

следующая партия прибывает для обработки точно в тот момент, когда предыдущая партия завершена;

10. Budgeting (Бюджетирование) – технология организации и управления компанией, основанная на достижении ее стратегических целей с помощью бюджетов. На сегодняшний день многие предприятия сейчас активно используют систему бюджетирования;

11. Balanced scorecard system (BSC-system) (Система сбалансированных показателей) – система направлена на обеспечение функций сбора, систематизации и анализа информации, необходимой для принятия стратегических управленческих решений.

Перечисленные методы управления затратами активно применяются за рубежом, и использование рассмотренных подходов на отечественных предприятиях однозначно позволит оптимизировать процесс управления ими и повысить эффективность и результативность хозяйственной деятельности организаций.

Список использованных источников

1. Харламова Т.Н. Управление затратами на качество продукции. Отечественный и зарубежный опыт / Т.Н. Харламова, Б.И. Герасимов, Н.В. Злобина. – Тамбов: Изд-во Гос. техн. ун-та, 2012. – 108 с.

*Научный руководитель: Т.В. Шорец,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**В.В. Коваленко,
доктор економічних наук, професор
Одеський національний економічний університет**

БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ БУРХЛИВОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Структурні перетворення у фінансовій сфері на початку ХХІ століття пов'язані зі зростаючими масштабами використання мережі Інтернет та мобільних пристроїв для надання фінансових послуг. При цьому фінансові посередники все більше відходять від вузької спеціалізації і розширюють сферу діяльності. Отримали розповсюдження фінансові супермаркети, які об'єднують в одній установі функції різних типів фінансових установ – комерційного банку, страхової компанії, біржового брокера, платіжної системи.

Створення банку (або іншого традиційного фінансового посередника) з радикально новою системою управління відбувається доволі повільно. Частіше створюються компанії з тотожними функціями, які використовують високо інноваційні технології,

пропонують вже існуючі фінансові послуги за більш привабливими умовами та витратами для клієнтів або розробляють нові технічні рішення і платіжні інструменти. Такі компанії отримали назву FinTech та цифрових екосистем.

FinTech зазнають у світі бурхливого розвитку. Впродовж останніх трьох років FinTech розвивається і в Україні, де зараз на ринку активно працюють 80 компаній. Серед них є як стартапи, так і більш зрілі надавачі послуг.

Фінансові кризи завжди стимулюють розвиток фінтех-стартапів. Це викликано як тим, що криза послаблює позиції традиційних бізнесів, так і тим, що в подібні періоди фінансові структури скорочують працівників. Розвиток вітчизняного фінтех-ринку повністю відповідає цьому тренду. Більшість з 80 локальних фінтех-компаній виникла після 2015 року, а 70 % їхніх засновників та топ-менеджерів – колишні банківські співробітники [1, с. 127].

У цьому контексті, заслуговує уваги азіатський фінансовий ринок, який беззаперечно вважається одним із найбільш швидкозростаючих у світі, що, впершу чергу, пов'язано з аналогічним стрімким розвитком економік регіону в цілому та активним впровадження новітніх інформаційних та комп'ютерних технологій у банківський сектор та фондовий ринок [2, с. 191]. Азіатсько-Тихоокеанський регіон є світовим лідером за швидкістю прийняття цифрового банкінгу завдяки постійно змінюваним потребам споживачів.

У даній ситуації, найкращим рішенням для вітчизняних банків буде створення бізнес-платформ, які дадуть змогу поєднати традиційне банківництво та фінансові технології – створення нових інновацій у партнерстві [3, с. 585].

Слід відмітити, що деякі з ФінТех-провайдерів підтримують партнерство з банками і міжнародними платіжними системами. Це включає платформи для P2P карткових транзакцій, платіжні картки з логотипами декількох компаній та інші платіжні послуги. В основному, це такі банки як ПАТ «ПУМБ» (9,4 %), АТ «Ощадбанк» 6 %), ПАТ «Альфа-Банк» (14 %), ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» (11,6 %), ПАТ «ТаскомБанк» (26 %) та міжнародні платіжні системи (МПС (Visa Mastercard – 23 %) [4].

Незважаючи на ранню стадію розвитку FinTech в Україні, у 2018 році спостерігається значне зростання цього тренду. Потужна інфраструктура у вигляді високого проникнення мобільного зв'язку та смартфонів у поєднанні з технологічно грамотним населенням сприятиме розвитку FinTech в Україні. Перспективність розвитку FinTech для банківського сектору економіки можна окреслити за наступними напрямками.

По-перше. Відкритий банкінг (Open Banking) – це механізм, який дає можливість клієнтам банку відкривати свої банківські дані зовнішнім сервісам, наприклад, платіжним платформам або платформам онлайн-кредитування. Переваги, які дає Open Banking банківському сектору: впровадження нових технологій, у банківській сфері відбувається поступовий перехід до цифрового банкінгу; банк отримує нові можливості, завдяки яким можна пропонувати нові продукти і сервіси, що задовольняють клієнтський попит, який змінився; більш активне використання Big data – це стало частиною бізнесу і ухвалених бізнес-рішень; розширення можливості використання соціальних медіа як одного з основних каналів комунікації.

По-друге. Банк-рітейлер, що дозволить створити нові сервіси та розширити перелік послуг для клієнтів; запустити нову програму лояльності для клієнтів; забезпечити нові джерела прибутку для рітейлера. Банки для себе бачать вигоду в тому, що рітейлери мають у своєму розпорядженні велику клієнтську базу. Це дозволяє для банку створити нові джерела доходу і розширити перелік клієнтів банку.

Список використаних джерел

1. Розвиток Fintech: загрози та перспективи для банків України. Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 4 (09). С. 127-133.
2. Ломочинська І.А., Куниця І.А. Роль FinTeh у модернізації банківської діяльності в умовах глобалізації. Вісник ОНЕУ імені І.І. Мечникова. 2018. Т. 23. Вип. 5(70). С. 190-195.
3. Жердецька Л.В., Городинський Д.І. Розвиток банківських технологій: загрози та можливості для банків. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 10. С. 583-588.
4. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf. (дата звернення 13.08.2018).

Н.А. Ковалюк, гр. ООкр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ШЛЯХИ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ З МЕТОЮ ОБЛІКУ

Оцінка запасів відіграє значну роль при формуванні облікової політики. Важливим в оцінці запасів є принцип обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки запасів, що повинні запобігти завищенню оцінки активів, а також забезпечувати точність фінансових результатів підприємства.

Згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку у звітному бухгалтерському балансі матеріальні цінності оцінюються за мінімально можливою вартістю, яку отримують порівнянням фактичної

собівартості придбаних запасів з їх ринковими цінами на момент складання звітного балансу.

Для відображення запасів товарно-матеріальних цінностей у звітному балансі в міжнародній практиці використовують методи оцінки за вартістю:

- первісною, до якої входять витрати на придбання конкретного об'єкта;

- відновною, яка є сумою грошових коштів, що необхідно було б сплатити в певний момент в разі заміни об'єкта відповідним іншим об'єктом;

- чистою реалізацією – ціною продажу за вирахуванням торгових витрат і розумного прибутку;

- приведеною-дисконтованою величиною майбутніх надходжень грошових коштів, які як очікується може принести реалізація певного предмета в ході звичайної „комерційної операції”.

Відповідно до П(С)БО в балансі відображаються за:

- первісною вартістю- сума фактичних витрат на їх придбання або виготовлення;

- чистою вартістю реалізації запасів- це очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію ;

- справедливою вартістю- сума, за якою можна обміняти актив чи погасити заборгованість за операцією між проінформованими, зацікавленими та незацікавленими сторонами.

На практиці для відображення в бухгалтерському балансі і фінансовій звітності запасів товарно-матеріальних цінностей у грошовій оцінці використовують ціни:

- історичні, або ціни придбання, які були актуальними минулому, тобто в момент отримання запасу;

- поточні, що використовуються в момент виконання оцінки;

- ціни відтворення, або репродукційні – це ціни передбачення визначених складових, відповідних у момент, коли цю складову буде замінено.

Зміну цін спричиняють дві складові. Одна є результатом дії ринкових чинників – попиту і пропозиції, а друга – зміни цін, зумовленої інфляцією. Тому одним з недоліків структури грошового вираження вартості є відсутність стабільності грошової одиниці з погляду вибраної реальної одиниці вартості, що виявляється у тенденції до зростання цін.

Слід наголосити, що оцінка активів щодо історичної вартості не є метою, оскільки в основному покладено можливо дійсну і правдиву інформацію про вартість активів.

Теорія і практика обліку підтверджують, що за помірної інфляції такий етап досягається при використанні історичної вартості придбання як вимір вартості активів.

Дійсне визначення вартості дає важливу інформацію, яка вказує на призначення окремого продукту, відповідність виробу вимогам споживачів. У зв'язку з цим оцінка вартості дає змогу зробити певні висновки, порівняти результати з початковими судженнями або проконтролювати кожну зміну крок за кроком, орієнтуючись на отримання максимальної віддачі. Саме правильний вибір обліку вартості може створити атмосферу боротьби за максимальний прибуток і скоординувати плани з метою досягнення кращих результатів встановленням реальної ціни на продукцію.

При надходженні запасів на підприємство їх первісна вартість визначається залежно від способу надходження на підприємство. Запаси можуть надходити на підприємство в результаті: придбання за грошові кошти та їх еквівалентами; виготовлення власними силами підприємства; внесення до статутного капіталу; безоплатного одержання; придбання в результаті обліку на подібні активи; придбання в результаті обліку на неподібні активи; виявлення як надлишок при інвентаризації.

Список використаних джерел

1. Шендригоренко М.Т. Облік виробничих запасів: актуальні питання та напрямки їх вирішення / М.Т. Шендригоренко // Вісник Криворізького економічного інституту КНУ №2. – 2013. – С. 102-106.
2. Титенко Л.В. Економічна сутність виробничих запасів / Л.В. Титенко // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18. – С. 361-369.

*Науковий керівник: О.М. Корень,
кандидат технічних наук, доцент.*

**А.С. Кравченко, гр. ОО кр-17 м,
О.В. Бондар, гр. ОО кр-18 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

НЕОБХІДНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

З метою прийняття правильних управлінських рішень, контролю витрат на виробництво готової продукції, на нашу думку, на підприємствах необхідно створити систему внутрішнього контролю. З метою ефективної організації аудиторської перевірки необхідно

дотримуватись науково обґрунтованої послідовності виконання аудиторських робіт.

Внутрішній аудит повинен здійснюватися спеціальною службою підприємства або її робітниками (спеціалістами), безпосередньо підпорядкованими керівництву господарюючого суб'єкта.

Внутрішній аудит є незалежна діяльність в організації з перевірки її роботи в її інтересах. Фактично це внутрішньогосподарський контроль, але за змістом і методами проведення він має багато спільного з зовнішнім аудитом.

При відповідній організації внутрішній аудит сприяє підвищенню відповідальності керівників структурних підрозділів і матеріально відповідальних осіб підприємств за виконанням ними своїх обов'язків, запобіганню негативних явищ, при здійсненні господарських операцій, пов'язаних із рухом майна і зобов'язань економічного суб'єкта. Крім того, внутрішній аудит значною мірою є інформаційною базою для зовнішнього аудиту, проведеного в обов'язковому порядку відповідно до законодавства.

Виробниче підприємство має свою специфіку діяльності, тому при створенні служб внутрішнього аудиту, крім працівників економічних спеціальностей, для здійснення контролю за виробничо-технологічними процесами можуть бути залучені й спеціалісти інших професій (інженери і т.п.).

Собівартість готової продукції є одним із найважливіших фінансових показників, який впливає, з одного боку, на розмір отриманого підприємством прибутку, а з іншого — на показник наявності активів (залишки готової продукції), що, у свою чергу, справляє вплив на індикатори фінансового стану підприємства (показники ліквідності тощо).

Тому, здійснюючи внутрішній контроль або внутрішній аудит виробничих витрат підприємства, слід приділяти увагу порядку формування та обліку собівартості готової продукції. В узагальненому вигляді можна виділити такі основні етапи аудиторської перевірки:

1. Перш за все слід перевірити чи дотримано умови визнання витрат діяльності (згідно П(С)БО 16).

2. Наступним етапом аудиторського контролю є перевірка наявності, законності та доказовості первинних документів за елементами витрат (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати, інші затрати).

3. Далі перевіряється наявність і дотримання нормативів по відповідних видах витрат. Зіставляючи фактичні витрати з затвердженими поточними нормативами виявляються внутрішньогосподарські резерви, намічаються шляхи їх раціонального

використання. Якщо діючі внутрішні нормативи заважають проведенню прибуткового бізнесу, то керівництву треба проаналізувати цю проблему і розробити дієвіше нормативи.

4. На наступному етапі аудиту слід перевірити правильність і повноту ведення аналітичного обліку витрат, особливо накладних. Варто звернути увагу чи ведеться облік за рахунками 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» як по окремих структурних підрозділах, так і в розрізі статей аналітичного обліку.

5. Особливої пильності потребує перевірка формування собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованих товарів і продукції власного виробництва. Така перевірка здійснюється перш за все шляхом визначення правильності, обґрунтованості і повноти віднесення витрат підприємства на відповідні рахунки.

6. Далі здійснюється перевірка правильності накопичення та списання витрат, що не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг) та собівартості реалізованих товарів.

Таким чином, внутрішній аудит витрат є важливим функціональним обов'язком на підприємстві, оскільки дозволяє виявити недоліки та порушення у відображенні в обліку господарських операцій, факти нестач та розкрадання цінностей та в кінцевому результаті дозволяє сформулювати рекомендації та пропозиції щодо покращення системи обліку на виробничих підприємствах України.

Список використаних джерел

1. Давидович І.Є. Управління витратами як напрям підвищення ефективності роботи підприємств і організацій / Давидович І.Є. // Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні [збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції, що відбулася у Тернопільській академії народного господарства 1-2 червня 2016 року]. – 2016. – С. 17-20.

2. Лишиленко О. Напрями вдосконалення обліку та аудиту фінансових результатів / О. Лишиленко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 6. – С. 16–23.

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Процес використання основних засобів підприємств потребує постійного технічного обслуговування і своєчасного ремонту. Витрати на покращення основних засобів неоднорідні. Тому розглянуто різні підходи до класифікацій цих витрат, їх відповідність вимогам П(С)БО 7 та існуючому порядку оподаткування.

Витрати на ремонт основних засобів складають значну питому вагу у структурі витрат підприємства, так як основні засоби підприємства підлягають зносу тому власники зацікавлені в якісному обліку та контролі цих витрат. Але існуючим Планом рахунків не передбачено окремого рахунку для обліку таких витрат. Існуючий порядок обліку не дозволяє підприємствам накопичувати інформацію про витрати на ремонт та розподіляти їх за періодами, до яких вони відносяться.

На нашу думку, існує необхідність для обліку витрат на ремонт основних засобів в робочій план рахунків ввести рахунок 29 «Ремонт основних засобів» та відкрити до нього субрахунки 291 «Капітальний ремонт основних засобів», 292 «Поточний ремонт основних засобів».

Дана економічна характеристика цього рахунку: активний, калькуляційний, належить до 2 класу рахунків.

За дебетом рахунку протягом звітного місяця запропоновано відображати всі витрати на ремонт основних засобів, у кінці місяця за кредитом – списувати витрати за закінченим ремонтом основних засобів на витрати підприємства за місцем використання об'єкта.

Таким чином, дебетове сальдо рахунку 29 «Ремонт основних засобів» буде показувати витрати на незавершений ремонт основних засобів, яке рекомендовано відображати у другому розділі активу балансу.

Такий підхід до складу статей другого розділу дає можливість деталізувати незавершене виробництво та інформувати користувачів про незавершений ремонт основних засобів, що корисно для якісної та реальної оцінки активів підприємства.

Обліковим регістром за рахунком 29 рекомендовано журнал-ордер такої форми (табл. 1).

Таблиця 1

Журнал-ордер за кредитом рахунку 29 «Ремонт основних засобів», (тис. грн.)

Документ		Найменування об'єкта	С-до	В дебет рах. 29 з кредита рахунків				Разом за дебетом	З кредиту рах. 29 в дебет рахунків			Разом за кредитом	С-до
№	Дата			20	66	65	68		23	91	ін.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		Відцентрований компресор	1,5	2,0	1,2	0,5	0,0	3,7	5,2	-	-	5,2	0,0
		Заміна вікон у приміщенні адміністрації	-	-	-	-	5,0	5,0	-	4,0	-	4,0	1,0
Разом			1,5	2,0	1,2	0,5	5,0	8,7	5,2	4,0	-	9,2	1,0

Ведення такого регістру дозволить підприємству контролювати витрати на ремонт у розрізі об'єктів та їх списання, а також мати інформацію про суму незавершеного ремонту, що важливо для управління активами підприємства.

Запропоновано відкривати картки аналітичного обліку витрат на ремонт основних засобів за кожним об'єктом (табл. 2).

Запропонована картка надасть можливість контролювати фактичні витрати та порівнювати їх з витратами за кошторисом, що буде сприяти покращенню інформативності, контролю за спрямованістю та аналізу обґрунтованості витрат на ремонт.

Таблиця 2

Приклад картки аналітичного обліку витрат на ремонт основних засобів

Документ		Найменування виду робіт (ремонт)	За кошторисом	Фактичні витрати за видами				
№	Дата			матеріали	нарахована заробітна плата	нараховання єдиного	транспортні витрати	Разом
8	14.04.12	компресор	3700	2030	1160	458	52	3700
Разом:			3700	2030	1160	458	52	3700

Наведена схема систематизує відображення в обліку витрат на покращення та ремонт основних засобів.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко Л.В. Організація обліку та аудиту основних засобів / Л.В. Гуцаленко// Економіка і суспільство . – 2017. - № 4. – С.741-747
2. Єршова Н.Ю. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємств: стратегічний аспект / Н.Ю. Єршова //Економіка і суспільство. – 2018. - №4. – С.894-903.
3. Зябченкова Г. В. Застосування справедливої оцінки основних засобів в обліку / Г. В. Зябченкова // Формування ринкових відносин в Україні. –2012. - № 2. – С. 129-133. (44).

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Т.А. Куруленко, старший преподаватель
Белорусская государственная
сельскохозяйственная академия, г. Горки**

УЧЕТ КУРСОВЫХ РАЗНИЦ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И В СООТВЕТСТВИИ С МСФО

Вопросам учета курсовых разниц всегда уделялось и уделяется значительное внимание как со стороны государственных органов, которые на законодательном уровне регулируют порядок их учета, так и со стороны ученых экономистов, экономистов-практиков, которые обсуждают проблемные вопросы отражения в учете курсовых разниц. Связано это в первую очередь с тем, что курсовые разницы в конечном итоге оказывают значительное влияние на финансовый результат организаций.

За последние годы в Республике Беларусь было принято несколько нормативных правовых актов, регулирующих порядок бухгалтерского и налогового учета курсовых разниц.

Так, с 01.01.2015 года вступил в силу Национальный стандарт бухгалтерского учета и отчетности «Влияние изменений курсов иностранных валют», утвержденный Постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 29.10.2014 г. № 69 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 10 августа 2017 г. № 23, (далее НСБУ № 69)) [2]. НСБУ 69 определяет порядок бухгалтерского учета курсовых разниц и во многом соответствует нормам международных стандартов бухгалтерского учета и отчетности.

Согласно международным стандартам бухгалтерского учета и финансовой отчетности курсовые разницы должны относиться на

доходы или расходы и признаваться в качестве прибыли или убытка в том отчетном периоде, в котором они возникают (МСБУ (IAS) 21 «Влияние изменений валютных курсов») [1]. Из этого правила установлено единственное исключение, касающиеся курсовых разниц по чистым инвестициям в зарубежную деятельность [3].

Однако в последующих после принятия НСБУ 69 годах наблюдался рост курса некоторых иностранных валют, в связи с чем в целях обеспечения стабильной работы коммерческих организаций были приняты соответствующие нормативные правовые акты, дающие право организациям учитывать курсовые разницы в ином порядке.

Так, в частности, Указ Президента Республики Беларусь от 27.02.2015 г. №103 «О пересчете стоимости активов и обязательств» разрешал организациям суммы курсовых разниц, которые образуются при осуществлении вложений в основные средства (объекты незавершенного строительства, принимаемые к учету в качестве основных средств) относить на счет 08 «Вложения в долгосрочные активы» с последующим списанием на счет 01 «Основные средства», а курсовые разницы, при пересчете выраженной в иностранной валюте стоимости активов и обязательств в официальную денежную единицу Республики Беларусь (за исключением основных средств) относить на доходы (расходы) будущих периодов, с последующим списанием на доходы (расходы) по финансовой деятельности (счет 91 «Прочие доходы и расходы») в порядке и сроки, установленные руководителем организации, но не позднее 31 декабря 2016 г.

В последствии Указом Президента Республики Беларусь от 30.03.2016 г № 114 «О внесении изменений в Указ Президента Республики Беларусь» эти сроки списания курсовых разниц со счетов 98 «Доходы будущих периодов», 97 «Расходы будущих периодов» на счет 91 «Прочие доходы и расходы» были продлены.

Применение организациями норм этих Указов позволяло им не допускать отражения в отчетности убытков из-за изменения валютных курсов в отчетном периоде, но вместе с тем не позволяло сделать вывод о полном соответствии финансовой отчетности организаций Республики Беларусь Международным стандартам финансовой отчетности.

В текущем, 2019 году, организации учитывают курсовые разницы только в соответствии с НСБУ 69, что, по нашему мнению, является положительным моментом.

Во-первых, как упоминалось выше, нормы НСБУ 69 максимально приближены к МСФО, что позволяет сделать вывод о соответствии учета курсовых разниц в Республики Беларусь Международным стандартам финансовой отчетности.

Во-вторых, единый подход к учету курсовых разниц позволяет бухгалтерам допускать меньше ошибок в связи с применением

различных нормативных правовых актов, различным временным отрезком их действия.

Список использованных источников

1. МСБУ (IAS) 21 «Влияние изменений валютных курсов» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://finotchet.ru/articles/143/> – Дата доступа: 05.03.2019.
2. Об утверждении Национального стандарта бухгалтерского учета и отчетности «Влияние изменений курсов иностранных валют» [Электронный ресурс]: постановление М-ва финансов Респ. Беларусь от 29.10.2014 г. № 69; в ред. постановления М-ва финансов Респ. Беларусь от 10 августа 2017 г. № 23 // Бизнес-Инфо: аналит.-правовая система/ ООО «Профессиональные правовые системы». – Минск, 2019.
3. Палий В. Ф. Международные стандарты учета и финансовой отчетности: учебник/ В. Ф. Палий. М.: ИНФРА-М, 2009. – 512 с.

І.С. Левченко, гр. ООкр-17 м

Ю.В. Ковальова, гр. ООкр-18 вв

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

УПРАВЛІНСЬКА РОЛЬ ЗВІТНОСТІ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Основне завдання бухгалтерського обліку – забезпечувати інформацією про діяльність підприємства, необхідною для прийняття рішень зовнішніми та внутрішніми її користувачами. Користувачеві, який приймає рішення, потрібна не будь-яка інформація, а лише повна, достовірна та своєчасна. Таку інформацію він може отримати із фінансової звітності.

Для формування інформації про доходи і витрати, а також результати фінансово-господарської діяльності підприємство використовує спеціальну форму, яка є складовою фінансової звітності і має назву Звіт про фінансові результати. Вимоги до його змісту і форми встановлені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Звіт про фінансові результати - це звіт про доходи, витрати і фінансові результати підприємства. Метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

При складанні Звіту про фінансові результати підприємство дотримується принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду зіставляє доходи звітного періоду з витратами, які були здійсненні для отримання цих доходів.

Надзвичайно суттєвим є те, що доходи і витрати визнаються в обліку і звітності в момент їх виникнення, незалежно від часу надходження чи сплати грошей та відображаються в бухгалтерському обліку тих періодів, до яких вони відносяться. У Звіті про фінансові результати не дозволяється згортання доходів і витрат, крім випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами).

Слід зазначити, що у Звіті про фінансові результати доходи і витрати від звичайної діяльності відображаються розгорнуто, тобто в окремих рядках, а від надзвичайних подій показується згорнуто прибуток або збиток. Показники про непрямі податки, вирахування з доходу, собівартість, витрати і збитки наводяться у дужках.

Сума витрат за економічними елементами визначається за вирахуванням тих витрат, які є собівартістю продукції (робіт, послуг) допоміжних та обслуговуючих виробництв і господарств, що спожита в основному або в допоміжних та обслуговуючих виробництвах (господарствах) підприємства.

На наш погляд, досить важливим є використання звітності внутрішніми і зовнішніми користувачами у процесі управління підприємством та прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень.

Отже, Звіт про фінансові результати надає управлінцям інформацію про абсолютну ефективність господарювання підприємства. Адже за допомогою нього розраховуються різноманітні показники та коефіцієнти рентабельності (ефективності) господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навчально-практичний посібник / [за ред. С.Ф. Голова]. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2015. – 768 с.

2. Дерій В.А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю: монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2016. – 272 с.

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Д.О. Лебедєва, гр. ФБСкр-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ЯК НЕВІД'ЄСНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Головною метою управління активами підприємства є отримання максимального прибутку при розумному розподілі коштів

власника або інвестора. Процес управління активами досить складний і включає в себе вирішення багатьох задач, найважливішою з яких є оптимізація складу та структури активів.

Досягнення оптимальності складу та структури активів підприємства є однією з найважливіших умов ефективної його роботи та якості управління активами.

Для підвищення ефективності використання необоротних і оборотних активів підприємства необхідна розробка цілої системи заходів, які реалізуються як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі підприємства.

Ці заходи повинні охоплювати практично всі стадії виробничо-господарського процесу, зачіпати всі аспекти його функціонування, а саме: технологічні, науково-технічні, організаційні, планові, облікові, мотиваційні та інші.

Також, удосконалення складу необоротних і оборотних активів потребує урахування галузевих особливостей здійснення операційної діяльності, середньої тривалості операційного циклу на підприємстві, а також оцінки позитивних і негативних особливостей функціонування цих видів активів.

Оптимізація складу та структури оборотних активів повинна виходити з вибраного типу політики формування оборотних активів, забезпечуючи заданий рівень співвідношення ефективності їх використання і ризику.

Процес оптимізації обсягу оборотних активів на цій стадії складається з трьох основних етапів:

1. З урахуванням результатів аналізу оборотних активів у попередньому періоді визначається система заходів щодо реалізації резервів, спрямованих на скорочення тривалості операційного, а в його рамках-виробничого і фінансового циклів підприємства. При цьому скорочення тривалості окремих циклів не повинно призводити до зниження обсягів виробництва і реалізації продукції.

2. На основі обраного типу політики формування оборотних активів, запланованого обсягу виробництва та реалізації окремих видів продукції і розкритих резервів скорочення тривалості операційного циклу (в розрізі окремих його стадій) оптимізується обсяг і рівень окремих видів цих активів. Засобом такої оптимізації виступає нормування періоду їх обороту та суми.

3. Визначається загальний обсяг оборотних активів підприємства на майбутній період.

На жаль, на сьогоднішній день підприємства не завжди реалізують комплексний підхід у сфері управління активами, обмежено використовують можливості інтелектуального управління виробництвом у реальному часі.

Управління активами підприємства вимагає певних знань і

розуміння їх економічної природи, процесів і завдань їх функціонування, і тільки при грамотному й адекватному застосуванні сучасних управлінських технологій та інструментів воно може бути ефективним і привести до успішного досягнення цілей.

Список використаних джерел

1. Мамедов О. Ю. Сучасна економіка: Навчальний посібник / О. Ю. Мамедов – К.: Фенікс, 2014. – 608 с.

2. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства: Г.В. Савицька – Мінськ: ТОВ «Новее знання», 2013. – 688 с.

3. Стражев В. І. Аналіз господарської діяльності в промисловості: Підручник / В. І. Стражев, Н. А. Русак, О. Ф. Моргун та ін; За заг. ред. В. І. Стражева. – Мінськ: Вишэйшая Шк., 2014. – 398 с.

*Науковий керівник: Ю.А. Малащенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.О. Лисицина, гр. ОО-18 вв
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ВПЛИВ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

Згідно із П(С)БО 10 [1], під дебіторською заборгованістю розуміється сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату. Дебітори – це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів, або інших активів.

Політична ситуація в Україні, припинення ділових стосунків з Російською Федерацією та девальвація гривні є основними факторами розбалансування господарської діяльності більшості підприємств, зниженням платоспроможності, що в свою чергу має велику загрозу неплатоспроможності та банкрутства підприємства.

Тому дана тема у сучасних умовах є актуальною, кредитна політика підприємства повинна бути зваженою та відповідати економічним інтересам.

Кредитна політика – збірка правил, що регламентують надання комерційного кредиту та стягнення дебіторської заборгованості. Існує два основних критерія, що впливають на кредитну політику підприємства - оборотність дебіторської заборгованості та період погашення дебіторської заборгованості [2].

Оборотність дебіторської заборгованості характеризує швидкість, з якою відповідна заборгованість оберталася протягом звітного року:

$$\text{Оборотність ДЗ} = \frac{2 \cdot \text{Виручка від реалізації}}{\text{ДЗ поч.пер.} + \text{ДЗ кін.пер.}} \quad (1)$$

Період погашення дебіторської заборгованості визначається діленням днів звітного періоду (у році 365 днів) на оборотність заборгованості:

$$\text{Пдз} = \frac{365}{\text{Оборотність ДЗ}} \quad (2)$$

На фінансовий стан підприємства впливає не сама наявність дебіторської заборгованості, а її розмір, рух і форма, тобто причини у зв'язку з якими вона виникла. Тому для виконання задач з керування фінансами підприємства необхідно:

- організувати систему обліку дебіторської заборгованості;
- виявити реальну дебіторську заборгованість та прострочену заборгованість (за якою минув строк позовної давності);
- для оптимізації обсягів дебіторської заборгованості, обрати найбільш доцільні строки платежів і форми розрахунків із споживачами.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. № 237
2. Чебанова Н., Чупир Т., Чупир В. Організація бухгалтерського обліку. – Х.: Фактор, 2008. – 480с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.І. Лугова,
кандидат економічних наук, старший викладач,
К.Є. Гавенко, магістр першого року навчання,
І.В. Іванова, магістр першого року навчання
Миколаївський національний аграрний університет

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ КОНЦЕПЦІЇ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ

Суть основоположних принципів і самого поняття «справедлива вартість» розкривається в ході вивчення історії даного питання. Етапи розвитку концепції, що визріли в 2011 році в МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», демонструють крім переваг обліку за справедливою вартістю, деякі суперечності даної категорії.

Історія виникнення поняття справедливої вартості досить широко розкривається в роботах зарубіжних дослідників. Становлення концепції справедливої вартості можна простежити з кінця дев'ятнадцятого століття як в країнах континентального, так і в країнах англо-американського права.

Перший виток розвитку концепції обліку за справедливою вартістю припав на епоху розквіту капіталізму - другу половину 19 століття. Цей період визначений Я.В. Соколовим як час, коли облік почав формуватися як наука, а «об'єктом обліку стали виступати вже не самі факти господарського життя, а інформація про них» [1].

Надишкова пропозиція капіталу в Німеччині (утворилася в результаті репарацій Франції) спричинила створення численних підприємств в секторі реальної економіки. Під інвестиційним тиском створювалися акціонерні підприємства, і цей тиск призвів до того, що інвестори не надто ретельно проводили аудит своїх вкладень. Едвардс ідентифікував дев'ятнадцяте століття як період, в який відбулося зміщення акцентів від обліку, ведення записів до фінансової звітності, що, на його думку, було величезним стрибком. Трансформація, яку він назвав «фінансовим капіталізмом», характеризувалася зростаючою значимістю великих підприємств (особливо залізниць), що вимагало великих капіталовкладень і фінансувалися інвесторами через фондові ринки [2]. Це, в свою чергу, вимагало підвищення якості надання фінансової інформації.

Відповіддю на потребу суспільства в бухгалтерській інформації стала розробка нормативно-правової бази в галузі економіки, зокрема, законодавче закріплення сформованої практики обліку і звітності підприємств. У Німеччині таким документом стало Загальнонімецьке торговельне укладення, яке закріпило провідну роль Пруссії у створенні єдиного економічного і правового простору Німеччини. 31 травня 1861 року цей документ набув чинності і був реалізований декількома німецькими державами, перш ніж він став федеральним законом в 1870 році. Даний документ закріпив оцінку за справедливою вартістю [3].

Слід зазначити, що проблема уніфікації методів обліку і складання звітності стояла не тільки перед Німеччиною. Методологічна незалежність була також організаційним бухгалтерським принципом англо-американської школи. Розвиток концепції справедливої вартості у Великобританії в цей час почався з появою Актів про акціонерні товариства в 1844 і 1856 роках, які вимагали «правдивого і коректного погляду» на стан справ компанії, шляхом отримання оцінок активів на останню дату. Ця вимога ґрунтувалася на припущенні про те, що вартість балансу повинна бути індикатором здатності ведення бізнесу і погашення боргів [4]. Ринкові оцінки використовувалися більшістю непублічних компаній і особливо банківським сектором, де партнерство будувалося на за вимогою, щоб фінансова звітність ґрунтувалася на

поточних ринкових оцінках власності [5]. Найбільшого поширення ринкові оцінки отримали для оборотних активів, на відміну від необоротних активів, для яких така база оцінки суперечила принципу безперервності діяльності. Очевидно, що облік за історичною вартістю також був широко поширений. Причинами поступової відмови від обліку поточної вартості послужили зростаючий розмір і складність ведення бізнесу, а також непроведення щорічної переоцінки [4].

Можна також зробити висновок про те, що в період з кінця дев'ятнадцятого століття і до середини двадцятого в Великобританії використовувалася змішана модель обліку з переважанням обліку за історичною вартістю.

Поступовий поворот в сторону історичної вартості спостерігався і в Німеччині. Криза, що почалася в травні 1873 року з обвалу фондового ринку у Відні, згодом поширилася на всю світову економіку і стала найважчою і найбільш тривалою фінансовою кризою дев'ятнадцятого століття. У роботі німецького економіста Себастьяна Гофмана «Історичний погляд на політичні дебати про справедливу вартість в Німеччині» вказується на взаємозв'язок кризи і затвердження ведення обліку за справедливою вартістю в якості основної концепції бухгалтерського обліку в 1860-х роках [3]. Свобода в методах оцінки та слабкий контроль інвестицій з боку інвесторів спровокували численні фінансові маніпуляції. Єдиним засобом порятунку в таких умовах стало ведення обліку за історичною вартістю. Облік за історичною вартістю для акціонерних товариств пережив кілька реформ у 1931 і 1965 роках, а в 1986 році в складі Торгового Кодексу Німеччини принцип обліку за історичною вартістю став обов'язковим для неакціонерних товариств.

Історія повторилася в США, коли в зв'язку з глибокою фінансовою кризою 1929 року і Великою Депресією, яка настала за нею, спостерігалася відмова від обліку за справедливою вартістю, яка успішно застосовувалася підприємствами в 1920-х роках. Після краху фондового ринку в 1929 році, до нью-йоркської біржі звернувся Американський інститут бухгалтерів (AIA), з проханням про допомогу в розробці стандартів, яких повинні дотримуватися компанії на фондовій біржі. Як зазначає Д. Емерсон, принципи, адаптовані рекомендаціями AIA, представляють перше відтворення того, що в кінцевому підсумку стало відомим як Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (GAAP) в Сполучених Штатах [6].

Після Великої Депресії спостерігалася загальна тенденція до консервативного бухгалтерського обліку. Це передбачало відмову від використання «поточних оцінок» (оцінок за поточною ринковою вартістю) або «оцінених вартостей» (приведена вартість очікуваних доходів) для таких необоротних активів, як основні засоби і малоцінні необоротні активи. Таким чином, в США ключовим епізодом, що вплинув на заборону будь-якого іншого методу оцінки, крім історичної

вартості, став період 1940-1970 років. До цього періоду існувала можливість вибору бази оцінки, хоча прагматичний підхід до бухгалтерського обліку передбачав широке поширення історичної вартості

Наступний виток теорії бухгалтерського обліку був представлений Американською асоціацією бухгалтерів (AAA). Видане у 1966 році Положення про Основи теорії бухгалтерського обліку (ASOBAT) являє собою значний відхід від традиційної бухгалтерської думки, в тому числі в якості основної мети використання фінансової інформації підкреслюється комунікація, а також важливість користувачів фінансової інформації, і способи, якими надана інформація використовується для прийняття рішень [6].

Слабкі сторони обліку за історичною вартістю були виявлені тільки в 1970-х роках, коли розробники стандартів зіткнулися з проблемами звітності компаній в періоди високої інфляції [4].

На новому етапі розвитку бухгалтерського обліку в США основним органом з розробки принципів оцінки стала Рада зі стандартів фінансового обліку (FASB), яка була створена в липні 1973 року. Дебати з приводу оцінки активів стартували з випуску Положення про принципи фінансового обліку (SFAC) № 5 у 1984 році. Цей документ, названий як «Визнання і оцінка у фінансовій звітності комерційних підприємств» дав рекомендації як по критеріям визнання, так і по порядку оцінки елементів фінансової звітності. SFAC 5 перерахував п'ять альтернативних методів оцінки: 1) первісна вартість, 2) поточні витрати, 3) поточна ринкова вартість, 4) чиста вартість реалізації, і 5) приведена вартість [6].

Міжнародний Комітет вперше включив поняття справедливої вартості в 1977 році в проєкті IAS 17 «Оренда». Слідом за IAS 17, поняття «справедлива вартість» увійшло в IAS 16 «Основні засоби», IAS 18 «Дохід», IAS 22 «Об'єднання підприємств» та інші.

Популяризація фінансових інструментів в кінці 80-х років стимулювала створення IAS 39 «Фінансові інструменти». Розробка IAS 39 остаточно закріпила принципи МСФЗ щодо справедливої вартості.

У той час як більша частина зусиль Міжнародного Комітету та FASB були зосереджені на фінансових інструментах і використанні ринкової вартості, КМСФО приймає два додаткових інноваційних кроки, випускаючи IAS 40 «Інвестиційна нерухомість», який застосовує справедливу вартість для нефінансових активів, і IAS 41 «Сільське господарство» (обидва видані у 2000 році), що вимагає, щоб моделі справедливої вартості реалізовувалися на всіх підприємствах, які здійснюють сільськогосподарську діяльність. Ці два стандарти показують, що IASB та FASB реалізовували парадигму справедливої вартості поступово. Незважаючи на це, FASB, очевидно, займає обережну позицію, особливо в питанні переоцінки нефінансових статей; Міжнародна рада

приймає справедливу вартість більш послідовним чином. Крім того, до 2005 року, в США поняття справедливої вартості було синонімом ринкової вартості, в той час як МСБО розробили більш широкий погляд на справедливу вартість, розуміючи під нею ціну виходу, дисконтовану чисту приведену вартість або інші доступні оцінки [4].

Якісно новим етапом розвитку концепції справедливої вартості можна вважати випуск у 2006 році американського стандарту SFAS 157 «Оцінка справедливої вартості» і прийняття Міжнародного стандарту IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості» в червні 2011 року. Ідентичне назва не випадкова - IFRS став результатом спільної роботи Ради по МСФЗ і Ради зі стандартів фінансового обліку США. Тепер з упевненістю можна стверджувати, що концепція обліку за справедливою вартістю остаточно легітимізована. Проте здається малоймовірним, щоб облік за історичною вартістю остаточно перестав використовуватися, тим більше, що в країнах континентального права він закріплений законодавчо, а міжнародні стандарти носять рекомендаційний характер. Проводячи паралелі з періодом первинного становлення концепції справедливої вартості (кінець дев'ятнадцятого - початок двадцятого століття), можна припустити, що в найближчому майбутньому нас очікує розвиток змішаної моделі обліку та звітності. Оцінка за справедливою вартістю буде застосовуватися там, де це практично можливо, а саме для тих активів і зобов'язань, для яких існує активний ринок. Сучасний етап розвитку концепції обліку за справедливою вартістю відзначений розробкою єдиних рекомендацій з оцінки справедливої вартості активів і зобов'язань. У даний час ми спостерігаємо апробацію концепції на практиці. Від результатів застосування стандарту IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості» буде залежати, чи утвердиться дана концепція надовго або стане лише витком у розвитку оцінки для цілей бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Соколов Я. В. История бухгалтерского учета: Учебник / Я.В. Соколов, В.Я. Соколов. - М.: Финансы и статистика, 2004. – с.75.
2. Edwards J. R. A history of financial accounting. - London: Routledge, 1989. – с.12-15.
3. Hoffmann S. A Historical View on the Political Fair Value Debate in Germany [Електронний ресурс] // SSRN. - 2010. - Режим доступу: <http://ssrn.com/abstract=1634824> или <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1634824>
4. Georgiou O., Jack L. In pursuit of legitimacy: A history behind fair value accounting [Електронний ресурс] // The British Accounting Review. 2011. - Vol. 43. - №4. – с.4. Режим доступу: [doi:10.1016/j.bar.2011.08.001](https://doi.org/10.1016/j.bar.2011.08.001).

5. Chambers, R. J., Wolnizer P. W. A true and fair view of position and results: the historical background // Accounting, Business and Financial History. - 1991. - № 1(2). – с.201.

6. David J. Emerson, Khondkar E. Karim, Robert W. Rutledge. Fair Value Accounting: A Historical Review Of The Most Controversial Accounting Issue In Decade // Journal of Business & Economics Research. - 2010. - Vol. 8. - № 4. - с. 78.

Н.В. Макшанова, гр. ООкр-17 вч
В.А. П'явка, гр. ООкр-18 вч
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Грошові кошти є одним з найважливіших об'єктів дослідження бухгалтерського обліку. Саме за допомогою грошових коштів відбувається акумуляція факторів виробництва та забезпечується кругообіг та обіг основного та оборотного капіталів.

В сучасних умовах господарювання, коли життєздатність підприємства визначається розміром і структурою його оборотних активів, грошовим коштам приділяється особлива увага. З огляду на те, що в Україні впродовж останніх декілька років відбувається впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а облік грошових коштів продовжує розвиватися і вдосконалюватися, тому ми пропонуємо запозичити закордонний досвід, щодо вдосконалення організації обліку грошових коштів на підприємствах.

Для вдосконалення організації обліку грошових коштів доцільно на наш погляд впровадити фонд дрібної готівки. Згідно досвіду зарубіжних країн, для здійснення дрібних платежів готівкою, визначена адміністрацією сума, постійно тримається в касі як фонд дрібної готівки. Розміри цього фонду (малої каси) не обмежуються, вони залежать від розмірів і поточних потреб компанії, але не вище ніж встановлений підприємством ліміт каси. Такий фонд призначено для оплати поштових витрат, витрат на придбання канцелярських товарів, видачі авансів торговим представникам тощо. При створенні фонду признається матеріально-відповідальна особа і встановлюється його фіксований розмір, який періодично поповнюється для визначеної суми.

Дрібні платежі готівкою здійснюються з цього фонду тільки на передбачені цілі. Виплати підтверджуються витратними документами, які підписує одержувач коштів. Особливістю є те, що на такі платежі не дається жодних облікових записів. Коли фонд дрібної готівки вичерпався, виписується чек на загальну витрачену суму, підзвітна

особа складає звіт про витрати, подає його до бухгалтерії і на підставі цього звіту даються бухгалтерські записи за дебетом рахунків витрат і кредитом рахунка «Фонд дрібної готівки». Суму дрібної готівки необхідно буде відображати у Балансі в складі залишків грошових коштів.

Для організації обліку на підприємствах у випадку використання даного фонду, доцільно ввести в робочий План рахунків активний рахунок 30/ф, на якому будуть обліковуватися операції, пов'язані з рухом грошових коштів малої каси. Це дасть змогу порівнювати дані бухгалтерії по рахунку 30/ф з даними звітів матеріально-відповідальних осіб, що в свою чергу дозволить уникнути неефективного використання коштів малої каси.

Ще одним методом вдосконалення організації обліку грошових коштів ми можемо запропонувати такий спосіб розрахунків, який поширений за кордоном, як розрахунки корпоративними картками. Корпоративні картки оформлюються для персоналу юридичної особи і використовуються при оплаті витрат на відрядження та представницьких витрат співробітників підприємства без авансу грошових коштів підзвіт. Вони дають її держателю можливість розрахуватись від імені та за рахунок організації (крім оплати контрактів) і отримати готівку в банкоматах та банківських установах 24 години на добу.

Отже, на сьогоднішній день в Україні є багато напрямків, за якими можна вдосконалювати наявну систему організації обліку грошових коштів. Важливо активно приймати зарубіжний позитивний досвід і пристосувати українські стандарти до зарубіжних.

Список використаних джерел

1. Деменіна О. М. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємства / О. М. Деменіна // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7. – С. 14 – 18.

2. Кащенко О. І. Грошові кошти як складова оборотних активів підприємства / О. І. Кащенко // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. Житомир : ЖДТУ, 2011. – № 1(55). – С.92–93.

*Науковий керівник: Ю.А. Малащенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ЗВІТНОСТІ ВИДОБУВНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Починаючи зі звіту за 2018 рік усі видобувні компанії України мають скласти звіт про платежі на користь держави. Такі вимоги продиктовані змінами до закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність [1] та прийняттям нового закону про забезпечення прозорості у видобувних галузях [2].

Передвісником таких змін у складі фінансової звітності компаній стала Ініціатива прозорості видобувних галузей (ІПВГ). У жовтні 2013 року Україна отримала статус країни-кандидата Ініціативи прозорості видобувних галузей. Метою впровадження ІПВГ в Україні є підвищення рівня прозорості управління природними ресурсами країни і розкриття інформації про рівень державних доходів від видобувних галузей. Механізм дії Стандарту ІПВГ передбачає щорічне зіставлення офіційної інформації Уряду України та органів влади про суми надходжень від видобувних компаній з інформацією про такі платежі, що заявлені самими компаніями. Результати зіставлення інформації про платежі, а також інша інформація про діяльність в сфері видобування в Україні оформляється як Національний звіт ІПВГ. Звіт супроводжується міжнародною експертною оцінкою та контролюється Багатосторонньою групою зацікавлених осіб. Доступним для користувачів станом на кінець 2018 року є звіти за 2016 рік, тому ми їх аналізуємо.

У сферу охоплення звіркою Звіту ІПВГ України за 2016 рік увійшли такі види платежів [3]:

- податок на доходи фізичних осіб;
- податок на прибуток підприємств;
- рентна плата за користування надрами;
- податок на додану вартість (ПДВ);
- єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).
- плата за землю (земельний податок та орендна плата з юридичних осіб);
- екологічний податок;
- дивіденди та сплата частки чистого прибутку.

На порівняння, перелік платежів які належить відобразити безпосередньо видобувним компаніям у звіті за 2018 рік, є де-що інший. В ньому відсутні такі податки і збори, як на доходи фізичних осіб, ПДВ, ЄСВ. Вважається що вони не залежать від результатів діяльності компанії.

Корисним є досвід окремих країн Європейського союзу у впровадженні звіту про платежі на користь урядів. Зокрема, у Польщі вимоги для складання такого звіту прописані в розділі ба Закону «Про бухгалтерський облік». Суб'єкти платежів відповідно до польського і європейського законодавства співпадають: підприємницька діяльність у видобувній промисловості – пошук, виявлення, експлуатація, видобування корисних копалин, нафти, природного газу або іншої сировини; підприємство, яке бере участь у вирубці первинних лісів – означає підприємство, яке здійснює діяльність в області первинних лісів. У звіті про платежі на користь уряду польського підприємства наводиться така інформація: загальна сума платежів, що належать державній адміністрації країни, які розбиті на платежі для відповідних рівнів державного управління; дебіторська заборгованість з виробництва; податки, що стягуються з доходу, виробництва або прибутку компаній, без урахування податків на споживання (податок на додану вартість або податок з продажів, податок на доходи фізичних осіб); дивіденди, роялті, концесійні збори та бонуси за відкриття нової продукції; ліцензійні збори, орендні збори, початкові внески та інші пільги для надання ліцензії або концесії; виплати за поліпшення інфраструктури; платежі, які були віднесені окремою одиницею до конкретного проекту, тобто загальна сума здійснених окремих платежів з діяльності підприємства [5, с. 15].

Покажемо за структурою є зведений звіт міжнародної компанії Lafarge Holcim (Франція) за 2016 рік, в якому розкриваються суми виплат урядам країн світу, пов'язані з видобувними операціями по групах регіонів (країн) і по кожному виду платежів. Можна спостерігати, що платежі надходять як до національного уряду так і до місцевих урядів країн у такому розрізі – обсяги видобування (виробництва), податки, збори, відрахування. Деталі платежів розкриваються у текстовій частині звіту компанії - податки, роялті, ліцензійні платежі, виплати на виробництво і поліпшення інфраструктури для урядів представлені на касовій основі протягом звітного періоду. Натуральні платежі перетворюються у грошову вартість на дату розрахунків.

Цікавим за будовою є звіт видобувної компанії D-EIT (Німеччина) за 2016 рік в контексті реалізації Ініціативи прозорості. Налічує 106 сторінок - текстова, таблична, графічна частини. Напрямок діяльності компанії – видобуток каміння. Звіт відображає специфіку національного податкового законодавства видобувної промисловості Німеччини. Зокрема, до таких віднесено: роялті на видобуток мінералів, корпоративний податок, торговий податок. Інші податки не зазначено у звіті компанії. Тобто, не включені податки на споживання – ПДВ, акцизи, податок на доходи фізичних осіб. Така практика відповідає загальноєвропейському підходу до наповнення звіту.

Одним зі спеціальних завдань для компіляторів звіту є підготовка узгодження платежів на користь урядів, не лише від компаній, а й від податкових органів. За німецьким законодавством персонал податкового органу може бути переслідований під час передачі податкових даних третім особам, усі компанії повинні погодитися на розкриття податкової таємниці для узгодження платежів. Це є складним кроком для компаній. Часто у звітах аналогічних компаній наводиться порівняльна інформація за попередні періоди з урахуванням статистичних даних за цей період про розміри валової доданої вартості економічного сектора В «Видобуток корисних копалин» Німеччини. На наш погляд, така інформація є цінною, адже дає змогу побачити показники компанії у порівнянні з тенденціями у галузі. Важливе зауваження: компанія D-EITI представляє звіт про платежі уряду на касовій основі протягом звітного періоду.

У США вимагають від видобувного підприємства розкриття інформації про платежі, здійснені таким підприємством, його дочірньою компанією або установою, що перебуває під контролем такого підприємства, на користь іноземного уряду або Федерального уряду США з метою промислової розробки нафти, газу або корисних копалин. Термін «платіж» означає сплачену суму, яка надана для сприяння промисловій розробці нафти, газу або корисних копалин, та відповідає правовому принципу. Він включає в себе податки; роялті; винагороди; виробничі компенсаційні виплати; бонуси; дивіденди та платежі за покращення інфраструктури [4].

Призначення звітності про платежі на користь урядів полягає у сприянні транспарентності та підвищенні ефективності управління використанням природних ресурсів держави. Водночас, якщо в ній будуть лише вартісні показники про суми сплачених платежів, без показників видобутку в натуральному вимірі, ця звітність не буде достатньо інформативною. Тож, для запровадження її в Україні важливо розуміти, як компанії країн — членів ЄС сприймають запровадження такої звітності, що певним чином розкриває їхню комерційну таємницю, які санкції передбачаються за викривлення показників цієї звітності [5, с. 17].

Отже, у більшості досліджених звітів європейських та американських компаній інформація про платежі на користь урядів подається на касовій основі. Тим часом в Україні звіт за 2018 рік видобувні компанії за форматом звіт увід Мінфіну мають подати як на основі нараховувань (показати суму нарахованого боргу за рік), так і на касовій основі (показати суми сплачених протягом звітного року податків). Ми пропонували зазначити ще й суму залишку боргу на кінець року, що сприятиме більш детальному інформуванню пересічних користувачів звітності [6, с. 10].

Дослідження доводить, що українське законодавство не стоїть на місці, все більш розробляється нових законодавчих норм для

імплементатії європейського законодавства в норми бухгалтерського обліку, подання і оприлюднення звітності. Звіт про платежі на користь держави є новим кроком, адже цей звіт передбачений Директивою 2013/34/ЄС і дозволить допомогти уряду України звітувати перед своїми громадянами за платежі видобувних компаній до державного та місцевих бюджетів України.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що реформування бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні найближчим часом повинне орієнтуватися на вдосконалення відповідно до тенденцій їх розвитку в глобалізованому світі та потреб управління національною економікою. Поява й розвиток інтегрованої звітності, посилення соціальної відповідальності бізнесу, є одним з чинників побудови системи обліку та звітності видобувних компаній країни.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень, № 2164-VIII від 05.10.2017 р. [Електронний ресурс]: zakon.rada.gov.ua/go/2164-19.
2. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях. Закон України від 18.09.18 р. № 2545. Електронний ресурс]:Режимдоступу:– <https://ips.ligazakon.net/document/view/T182545?an=197>
3. Національний Звіт ІПВГ України за 2016 рік by UAEITI – issuu [Електронний ресурс]: Режим доступу: – https://issuu.com/uaeiti/docs/ua_final
4. Національний звіт ІПВГ України [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://data.gov.ua/dataset/dc048d29-278f-45c5-a901.../zvut_ipvg_ua_final.pdf
5. Малишкін О.І. Звіт про платежі на користь Уряду – яким він може бути ? Бухгалтерський облік і аудит. № 11-12/2017. – с. 13-19.
6. Малишкін О.І., Бех Т.В., Ануленко М.В. Щодо змісту, формату та джерел звіту про платежі на користь держави /Бухгалтерський облік і аудит// №6/2018. – с. 7-19.

Д.О. Мельникова, гр. 00-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансове планування є інструментом розуміння цільових показників і можливостей їх досягнення, а звіти - інструментом

наочного уявлення фактичного рівня досягнених цілей [1]. Для ефективного вирішення аналітичних задач можна визначити, що бюджетування - це інструмент, управлінська технологія, визначена при виготовленні та підвищенні фінансової переконливості вибраних управлінських рішень.

Практична мета бюджетування – розробка підсумкових форм бюджету, дані яких дозволять отримати керівництву ясну картину поточної і майбутньої фінансової ситуації на підприємстві з точки зору оцінки трьох найважливіших фінансових показників: прибутку, остатків грошових коштів і результатів фінансових потоків [2]. Бюджетування містить в собі планування та контролювання: підсумків виробничої діяльності; руху матеріальних потоків, доходів та витрат, фінансових результатів; руху зобов'язань і фінансових ресурсів; інвестиційної діяльності.

Методологія бюджетування реалізує принцип фінансового планування - управління та контроль відхилень отриманих показників від планових зі здійсненням аналізу причин і характеру відхилень.

План операційних бюджетів утворюється з: бюджету продажів, бюджету виробництва, бюджету прямих витрат на сировину і матеріали, бюджету прямих витрат на оплату праці, бюджету виробничої собівартості, бюджету виробничих накладних витрат, бюджету запасів готової продукції, бюджету збутових витрат, бюджету адміністративних витрат [3]. Далі формуються звіти про виконання бюджетів за попередній період. Результати бюджетів зводять отримані дані з планування, обліку, контролю та аналізу бізнес-процесів. Після порівняння результатів здійснюється аналіз, який має назву аналіз план-фактичних відхилень.

З метою аналізу розрізняють три види центрів фінансової відповідальності: центри прибутку; центри інвестицій; центри витрат.

Головною умовою процесу бюджетування є те, що він має бути уніфікований за допомогою бюджетних форм, інструкцій і процедур, які упорядковуються в положенні про бюджетування і положеннях про конкретні бюджетах.

Етапи формування системи бюджетування на підприємстві включають послідовну розробку: фінансової структури, системи показників, головного-бюджету, методики заповнення бюджетних форм, регламентів взаємодії і форм бюджетного контролю [4].

Для загальної оцінки ефективності системи бюджетування підприємств можливо використовувати інтегральний показник (коефіцієнт) оцінки ефективності системи бюджетування. Застосування системи бюджетування в ТОВ «Роял Принт» передбачає виконання наступного циклу управління: планування (формування операційних, фінансових та консолідованих бюджетів); контроль виконання бюджетів; аналіз відхилень і прийняття коригувальних рішень.

Основними напрямками вдосконалення системи фінансового планування в ТОВ «Роял Принт» є: забезпечення зв'язку системи планування і бюджетування з системою стратегічного управління підприємства; вдосконалення системи бюджетів; розмежування повноважень і відповідальності персоналу; підвищення фінансової прозорості та забезпечення контролю за досягненням цільових показників підрозділами.

Основними напрямками вдосконалення системи фінансового планування в ТОВ «Роял Принт» є: забезпечення зв'язку системи планування і бюджетування з системою стратегічного управління підприємства; вдосконалення системи бюджетів; розмежування повноважень і відповідальності персоналу; підвищення фінансової прозорості та забезпечення контролю за досягненням цільових показників підрозділами.

Запропонована система бюджетів для ТОВ «Роял Принт» передбачає повноту відображення і контролю за всіма істотними сторонами фінансово-господарської діяльності підприємства, його структурних підрозділів, показниками доходів, витрат, закупівель, фінансових потоків, інвестицій, прибутків і збитків та ін., Дозволяє застосовувати систему бюджетів з метою управління активами і пасивами компанії.

Ефективність впровадження системи бюджетного управління можна оцінити за допомогою кількісних показників (коефіцієнтів), але підвищити якість і швидкість складання бюджетів, а також контрольних процедур можна на основі впровадження автоматизованої системи бюджетування.

Список використаних джерел

1. Керімов В.Е. Облік витрат, калькулювання та бюджетування в окремих галузях виробничої діяльності: підручник. 7-е изд. -М.: ІТК Дашков і К, 2011. С. 60;
2. Карпов А.С. Регламент системи бюджетування. Книга 2.-М.: Результат і якість, 2008.С. 4;
3. Добровольський Є. і ін. Бюджетування: крок за кроком. 2-е изд. СПб.: Пітер, 2011. С. 81;
4. Віткалова А.П., Міллер Д.П. Бюджетування і контроль витрат в організації: навчально-практичний посібник. -М.: ІТК Дашков і К, 2012. С. 9;

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сьогодні особливого значення для кожного суб'єкта господарювання набуває прийняття ефективних управлінських рішень. Якість інформаційного забезпечення менеджменту, неузгодженості дій системи управління та, як наслідок прийняття неефективних управлінських рішень та загальним зниженням рівня економічного потенціалу підприємства. У зв'язку із цим актуальною є потреба у формуванні управлінської звітності

Основне завдання управлінської бухгалтерської звітності – надання інформації в таких вигляді та формі, які необхідні керівництву, та саме тоді, коли вона йому потрібна. Основними вимогами до управлінської звітності: доречність, своєчасність, додержання вимог зрозумілості, достовірність, зіставність, гнучкість.

Управлінська звітність – основне джерело облікової інформації, необхідної керівному персоналу для ефективного управління діяльністю підприємства. Отже, потреба в інформації – це основна причина створення форм цієї звітності.

Тому об'єктивною в контексті практичного застосування є потреба в розробці практичного механізму надання облікової інформації управлінському персоналу з метою комплексного якісного інформаційного забезпечення користувачів.

Як напрям вирішення окресленого питання пропонуємо розроблену систему управлінської бухгалтерської звітності щодо доходів і витрат підприємства.

До складу управлінської звітності щодо доходів і витрат підприємства пропонуємо включати такі звіти: Звіт про надходження грошових коштів за продукцію, роботи і послуги; Звіт з виробництва продукції, робіт та послуг та Зведений звіт про доходи і витрати підприємства.

З метою деталізації надходження грошових коштів за вироблену продукцію роботи та послуги, підприємству доцільно скласти Звіт про надходження грошових коштів за продукцію, роботи та послуги.

Виходячи з необхідності оперативного надання цього звіту рекомендуємо формувати його станом на кожен день. Первинними документами для заповнення цього Звіту є банківські виписки, прибуткові та видаткові касові документи.

Форма запропонованого Звіту з виробництва продукції, робіт і послуг врахувала необхідність інформування системи управління про

залишки незавершеного виробництва на початок та на кінець звітного періоду, що дасть можливість проводити перспективний аналіз майбутніх обсягів виробництва, визначити ступінь використання витрат різних звітних періодів у виробництві поточного періоду.

З метою забезпечення систематизації бухгалтерських звітів та підвищення рівня ефективності інформаційного забезпечення управлінського персоналу узагальненою обліковою інформацією про доходи та витрати необхідно формувати додатково Зведений звіт про доходи та витрати суб'єкта господарювання.

Запропонований Звіт надає інформацію про доходи та витрати підприємства у різних аспектах. Крім того, зазначена форма дасть змогу керівництву мати загальне уявлення про розвиток фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінити ступінь впливу та взаємозв'язку кожного із показників та зробити певні висновки щодо напрямів розвитку підприємства.

Отже, застосування підприємствами зазначеної управлінської звітності, на нашу думку сприятиме забезпеченню такого рівня інформатизації управлінського персоналу, якої вона потребує у визначений період часу залежно від реальних інформаційних потреб керівників різних ланок системи управління.

Список використаних джерел

1. Цветкова Н. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. - №6.– С.25-31.

2. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Я. В. Шеверя; Житомир, держ. технол. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2012.-21 с.

3. Шигун М. М., Іваненко В. О. Види звітності підприємств : підходи до їх класифікації / М. М. Шигун, В. О. Іваненко [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/4584/1/432.pdf>

*Науковий керівник: Ю.А. Малашенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

М.В. Михмель, гр. ГЭ-11
Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В УПРАВЛЕНИИ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Информационные технологии активно входят в организацию производственного процесса. Современная хозяйственная деятельность

требует сознательного подхода к организации системы управления. Повысить эффективность можно только при целесообразном использовании системы информационных технологий.

Информационные технологии (ИТ) – это процесс, который использует метод сбора, обработку и передачу данных, чтобы получить информацию нового качества о состоянии объекта, процесса или явления.

Система управления предприятием включает в себя совокупность предметных областей по организации, мотивации и контролю производственных процессов предприятия.

В соответствии с различными сферами управления на предприятии, области применения информационных технологий делятся на:

- информационные технологии ввода, обработки и хранения информации по функциональным областям;
- информационные технологии защиты информации;
- информационные технологии управления производственными процессами.

Правильный набор технологий, а также их логичное взаимодействие друг с другом, помогают предприятию грамотно выстроить функционирование всех отраслей, а именно повышает производительность, помогает предприятию добиться лучших хозяйственных результатов и тем, кому это удастся лучше, могут надеяться на большую отдачу от средств, вложенных в ИТ [2].

На предприятиях применяются как комплексные, так и специальные информационные технологии, обеспечивающие автоматизацию, как отдельных процессов, так и процессов нескольких групп.

На сегодняшний день существует множество программных способов для автоматизации того или иного производственного процесс. Поэтому, в зависимости от потребностей, предприятие выбирает программный продукт и интегрирует его в систему управления.

Одним из примеров применений информационных технологий на предприятии является использование электронного документооборота.

Электронный документооборот (ЭДО) – единый механизм по работе с документами, представленными в электронном виде, с реализацией концепции «безбумажного делопроизводства» [1]. При помощи системы электронного документооборота в некоммерческой организации обеспечивается организация любого взаимодействия между сотрудниками той или иной организации на основе предоставленных документов. Документооборот предусматривает создание документов, возможность их

перемещения по организации, а также сохраняет контроль над исполнением документов и процессов, описывающихся с их помощью.

Технология электронного документооборота осуществляется, используя принципы централизованного сведения информации, взаимосвязанного функционирования нескольких систем автоматизации, отслеживание хода процесса документооборота.

Автоматизация призвана исправить недостатки, свойственные бумажному документообороту, это – затрудненность параллельной работы, сложность получения информации о прохождении документа, вероятность потери документа и возможности ошибок. Электронный документооборот позволяет минимизировать потери от этих недостатков. Налаженная работа автоматизированного документооборота принесет предприятию новые возможности функционирования, а также его поднимет деятельность на новый уровень.

Таким образом, современное предприятие представляет субъект, жизнедеятельность которого обеспечивается целым комплексом информационных технологий. В результате, современные информационные технологии являются не столько средством, осуществляющим вспомогательные действия и обеспечение сервиса, но и средством, обеспечивающим целые производственные комплексы и процессы.

Анализ функций и способов применения информационных технологий в современной практике показали, что за последние годы изменяется их роль в производственном процессе. Сегодня ИТ обеспечивают функционирование целого производственного процесса и его элементов, а также являются продуктом, полученным в результате производства.

Список использованных источников

1. Кузьмин Михаил. Электронный документооборот // Секретарское дело. № 3, 2015. – С. 28 - 34.
2. Лапин А.А. Информационные технологии в управлении предприятием // Молодежный научный форум: Технические и математические науки: электр. сб. ст. по мат. XXV междунар. студ. науч.-практ. конф. № 6(25).

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачёва,
старший преподаватель.*

С.В. Науменкова,
доктор економічних наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФОРМУВАННЯ ПОСТКРИЗОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯДУ

Формуванням єдиного регуляторного поля та запровадження нових підходів у механізмі регулювання та нагляду за фінансовим сектором у посткризовий період відбувається в умовах переходу до централізації регулятивних функцій на основі створення нових органів чи реорганізації діючих із наділенням їх новими правами та повноваженнями; оновлення регуляторних вимог, запровадження систем макропруденційного нагляду для своєчасного виявлення та забезпечення впливу системних ризиків [1, сс.64-67; 2, сс.27-28;].

Посткризовий етап розвитку фінансових систем багатьох країн світу відзначається трансформацією ролі та функцій центральних банків у забезпеченні макрофінансової стабільності. Фактично на центральні банки більшості країн покладено відповідальність не лише за цінову стабільність, але й за забезпечення фінансової стабільності, а також сприяння економічному зростанню [3, с.7]. Отже, зміна ролі центральних банків полягає у тому, що у більшості розвинених країн світу на центральний банк покладено функції стабілізації усєї фінансової системи. Виконання центральними банками нових функцій та повноважень вимагає суттєвого оновлення методів та інструментів для вирішення нових завдань в умовах фінансової нестабільності [4, 5].

Центральні банки, зазвичай, обмежують свої функції, нехтуючи обов'язком розроблення та реалізації проциклічної монетарної політики, спрямованої на підтримку економічного зростання. Крім того, в країнах, що розвиваються, часто відсутня належна координація монетарної та фіскальної політики, що також стримує економічне зростання [6, с. 154]. Зауважимо, що в Україні відсутність належної координації суттєво ускладнює процес формування набору інструментів і заходів та може негативно впливати на ефективність виконання рішень з підтримання фінансової стабільності [7].

Спостерігається тенденція переходу багатьох країн до інтегрованих систем регулювання фінансового сектору на основі повного або часткового об'єднання функцій контролю та регулювання ринків банківських і страхових послуг та цінних паперів, забезпечення доступу широких верств населення до базових фінансових послуг [8, с.183-184].

Оновлені механізми регуляторного впливу застосовуються до небанківських фінансових посередників, діяльність яких відбувається в межах єдиного регуляторного поля. Окремі види фінансових активів (похідні фінансові інструменти, складні структуровані продукти) перебували поза

фінансовим контролем, що призводило до неочікуваної волатильності на фінансових ринках та непрогнозованої ринкової динаміки.

Посилюється роль центральних банків у нагляді за платіжними системами на основі підтримання стабільності та ефективності платіжної інфраструктури, операційної надійності платіжних послуг, організації контролю за рівнем монополізації ринку, захисті прав споживачів, а також у організації міжнародної взаємодії при здійсненні нагляду за функціонуванням платіжних систем [9, с. 154].

Список використаних джерел

1. Науменкова С.В. Підходи до вибору інструментів захисту від системних ризиків /С.В.Науменкова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017 - №1(22). – С.60 – 70. – URL: <http://fkd.org.ua/article/view/109928>
2. Міщенко В.І. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку (25 років банківській системі України)/ В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Фінанси України. – 2016. - №5 . – С.7-33.
3. Науменкова С.В. Трансформація ролі и функцій центральних банків в посткризисний період/ С.В. Науменкова, Б.В. Приходько // Экономика и банки. – 2014. – №1. – С.7-15.
4. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія /За ред. д.е.н., проф. О.В.Дзюблюка. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.
5. Науменкова С.В. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи / С.В.Науменкова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. - №12 (177). – С.39-48.
6. Mishchenko V. Inflation and economic growth: the search for a compromise for the Central Bank's monetary policy / V. Mishchenko, S. Naumenkova, S. Mishchenko, V. Ivanov // Banks and Bank Systems, Volume 13, Issue #2, 2018, p. 153 – 163
7. Науменкова С.В. Влияние денежно-кредитной политики центрального банка на стимулирование экономического роста / С.В. Науменкова, В.И. Мищенко // Проблемы современной экономики. 2015. – №2(54). – С.168-174.
8. Науменкова С.В. Повышение доступности финансовых услуг в условиях усиления интеграционных процессов /С.В.Науменкова, С.В.Мищенко // Strategies for Economic Development: The experience of Poland and the prospects of Ukraine, 2018. - Izdevnieciba "Baltija Publishing"– С.183 – 198.
9. Науменкова С.В. Оверсайт платіжних систем на засадах ризик-орієнтованого нагляду/ / С.В. Науменкова, С.В.Міщенко // Науковий погляд: економіка та управління. – 2018. - №2(60) – С149 - 157.

ОЦЕНКА ФИНАНСОВОЙ СТОИМОСТИ БРЕНДА

В составе имущественного комплекса предприятия особое место занимают нематериальные активы, значение которых как инструмента повышения доходности и конкурентоспособности предприятия в современных экономических условиях неуклонно растет.

Наличие в составе долгосрочных активов – нематериальных, увеличивает рыночную стоимость организации, повышает ее инвестиционную привлекательность, защищает от недобросовестной конкуренции, способствует оптимизации издержек производства и коммерческой деятельности, обеспечивает конкурентные преимущества на внутренних и внешних рынках. Однако следует отметить, что в национальной практике менеджмента и в бухгалтерском учете данной категории уделяется недостаточное внимание, что снижает качественные показатели финансовой отчетности отечественных предприятий.

Несомненно, что нематериальные активы представляют собой один из наиболее сложных объектов бухгалтерского учета. Это связано не только с проблемами признания их в учете и отчетности, но и со сложностью и неопределенностью в их оценке и сроках службы для последующего начисления амортизации.

Вышеизложенные обстоятельства делают актуальными вопросы определения сущности понятия «бренд», а также выявления факторов, лежащих в основе формирования его стоимости.

Многие исследователи считают, что значение слова «бренд» практически не отличается от определения товарного знака. На наш это ошибочно, и данное понятие гораздо шире. Мы считаем, что бренд представляет собой совокупность представлений о компании, уникальных и положительных ассоциаций, которые возникают при общении с компанией; набор оригинальных и узнаваемых визуальных, звуковых и прочих знаков, символизирующих эти представления для потребителей и иных целевых групп.

Одним из наиболее важных вопросов в сфере управления и бухгалтерского учета брендов является вопрос их оценки.

Финансовая стоимость бренда в денежном выражении – это определенная по величине премия, которую держатель бренда получает с покупателей, приверженных бренду и согласных за него платить. Она является одной из важных составляющих нематериальных активов компании.

Актуальность проблемы оценки стоимости брендов обусловлена новизной ее постановки для белорусских исследователей-

экономистов, не имеющих еще достаточного теоретического и практического опыта оценки нематериальных активов в части брендов. Помимо этого, на сегодня отсутствует четкое представление о значении брендов как ценных нематериальных активов, способных влиять на капитализацию хозяйствующих субъектов.

Исследование зарубежного опыта показало, что для определения стоимости бренда, используют несколько способов. Самыми распространенными являются три метода:

- метод суммарных издержек;
- расчет остаточной вмененной стоимости;
- расчет по суммарной дисконтированной добавленной стоимости.

Необходимо отметить, что оценка бренда – это анализ многочисленных факторов. Наиболее предпочтительными являются второй и третий метод расчета. Первый же требует большого количества внутренних данных компании (например, стоимость бренда в товаре), получить доступ к которым в полном объеме не всегда представляется возможным. Второй (по остаточной стоимости) – подходит для развивающихся экономик в меньшей степени, чем третий способ. Поэтому для рынков СНГ зачастую используют третий вариант.

Необходимо отметить, что принципиальным для стоимостной оценки является то, что стоимость бренда не возникает сама по себе: она создается в течение времени посредством систематического развития бренда, которое психологически привязывает потребителя к нему.

В связи с этим является необходимым разработка методики комплексной оценки капитала бренда, адаптированной к отечественным условиям.

Обобщая вышеизложенное, необходимо сказать – процесс определения стоимости бренда предприятия является достаточно сложным и требует от руководства предприятия взвешенных управленческих решений, направленных на увеличение добавленной стоимости предприятия. При этом объективность оценки данного нематериального актива является необходимым условием обеспечения эффективной деятельности предприятия с точки зрения увеличения его рыночной стоимости в долгосрочной перспективе.

Список использованных источников

1 Инструкция по бухгалтерскому учету нематериальных активов: Постановление Министерства финансов Республики Беларусь от 30 апреля 2012 года № 25. // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». – Минск, 2018.

2 Компоненты и цели оценки бренда/ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://studopedia.ru/10_32403_komponenti-i-tseli-otsenki-brenda.html.

*Научный руководитель: Т.В. Шорей,
магистр экономических наук, старший преподаватель.*

**Н.В. Омельченко, гр. ООкр-18 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Аудит основних засобів починається з їх інвентаризації. Основна мета інвентаризації основних засобів полягає у виявленні фактичної наявності основних засобів, перевірці правил їх утримання та експлуатації, відповідності облікової і справедливої вартості таких основних засобів: основні засоби; інші необоротні матеріальні активи; капітальні інвестиції.

До початку проведення інвентаризації необхідно перевірити: наявність і стан інвентарних карток, описів та інших реєстрів аналітичного обліку, а також технічних паспортів, іншої технічної документації; наявність документів на основні засоби, що були здані або отримані підприємством на правах оренди (лізингу), на зберігання або тимчасове користування. За відсутності документів потрібно забезпечити їх отримання та оформлення.

Основні засоби, що перебувають в лізингу, ремонтні тощо, внесені до інвентаризаційного опису на підставі актів, накладних, квитанцій та інших документів, які засвідчують приймання вказаного майна переробними, ремонтними, обслуговуючими та іншими підприємствами.

Під час проведення інвентаризації основних засобів:

- обов'язковій перевірці підлягає наявність не тільки самих об'єктів основних засобів, але й технічної документації на них (наприклад, технічного паспорту, технічних умов експлуатації тощо);

- були перевірені власні основні засоби та ті, що прийняті або здані в оренду, на зберігання або у тимчасове використання;

- відповідно до чинного законодавства інвентаризацію будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних фондів проводять один раз на три роки, а бібліотечних фондів – один раз на п'ять років.

Під час оприбуткування корисних матеріалів (запчастин, металобрухту) після ліквідації основних засобів складено окремий акт, де зазначено, ким і яку кількість матеріалів було отримано, для яких потреб були використані такі матеріали.

Об'єкти, які за своїми економічними характеристиками не належать до основних засобів, переведено до складу інших активів (малоцінних основних засобів, виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів). Об'єкти, що не відповідають визначенню активу взагалі, списано на витрати діяльності.

Особливості інвентаризації капітальних інвестицій. Інвентаризацію незакінчених капітальних робіт потрібно проводити за кожним об'єктом окремо. В описі таких об'єктів зазначати назву об'єкта, детальний опис стадії робіт, а також обсяг виконаних робіт.

Відповідно до МСА №700 „Аудиторський висновок”, результати аудиту повинні оформлюватись у вигляді аудиторського висновку, який повинен містити в собі чітке і ясне уявлення аудитора про перевірену фінансову звітність.

Метою складання аудиторського висновку є надання висновку аудитором (аудиторською фірмою) про повноту, достовірність і неупередженість інформації щодо статутного капіталу, що розкривається у звітності господарюючого суб'єкта.

Аудиторський висновок повинен бути складеним українською мовою, вартісні показники виражені у валюті України. Виправлення в аудиторському висновку недопустимі.

До аудиторського висновку повинна додаватись бухгалтерська звітність. З метою ідентифікації на формі звітності присутній підпис аудитора та спеціальний штамп аудиторської фірми.

Список використаних джерел

1. Білуха М.Т. Аудит фінансового стану підприємства: / М.Т. Білуха ж. «Бух. облік і аудит» - 2018, - № 5. – ст. 14-20.
2. Гарасим П.М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві. Навчальний посібник / П.М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин; Тернопіль. – 2008. – 464с.

*Науковий керівник: О.М. Корень,
кандидат технічних наук, доцент.*

**О.А. Пархоменко, гр. ОО-17 вм
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

Актуальність теми дослідження визначена тим, що в сучасних умовах ведення бізнесу конкурентоспроможність будь-якому господарюючому суб'єктові може забезпечити тільки ефективна

система обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці з працівниками підприємства.

Крім того, до теперішнього часу накопичений негативний досвід серйозних втрат при звільненні ключових співробітників, тому одним із актуальних питань останнього часу є пошук способів вирішення проблеми розробки ефективної системи мотивації та стимулювання персоналу. Тому, на сучасному етапі трансформації управлінських засад функціонування підприємств, пріоритетного значення набуває система обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці.

В сучасних умовах ведення бізнесу, швидкої зміни економічного середовища, відсутності можливостей приймати виважені управлінські рішення, завдяки специфічним властивостям, облік, аналіз і контроль розрахунків з оплати праці відіграють суттєву роль у розвитку всіх секторів економіки. Заробітна плата є найбільш дієвим інструментом активізації людського фактора.

Найголовнішими завдання заробітної плати для будь-якої сфери бізнесу є стимулювання продуктивності праці, відтворення робочої сили та вирішення соціальних потреб суспільства. Адже, на сьогоднішній день, ефективність використання існуючого кваліфікаційного і творчого потенціалу працівників значною мірою залежить від наукової обґрунтованості застосовуваних на підприємстві форм і методів оплати праці.

В умовах кризової економічної ситуації, існуюча проблема організації винагород працівникам є однією із найгостріших. Вона призводить до загострення економічної ситуації, оскільки провокує скорочення чисельності працівників на підприємствах, що сприяє зміні основних принципів в організації праці та винагород за неї.

Для України переважна більшість дослідників зарубіжного досвіду систем мотивації персоналу рекомендують поєднання елементів німецької, англійської та французької моделей. Так, суттєві переваги має французька модель, яка дозволяє підприємству легше переносити кон'юнктурні коливання, що дуже важливо для українських підприємств. Водночас зазначається, що дана модель може бути застосована тільки на великих підприємствах.

Тому, на сьогоднішній день, саме через складність ситуації, яка склалася з організацією форм та систем оплати праці працівників на підприємстві дана тема є досить актуальною та потребує детального розгляду і розробки рекомендацій щодо покращення системи оплати праці.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Вітчизняні сільськогосподарські підприємства є головними користувачами с/г угідь. Для них земля є головним засобом виробництва, а питання забезпечення її належного обліку та аналізу – важливим аспектом в досягненні ефективності господарського процесу та розвитку. В даному контексті особливе значення мають землі сільськогосподарських підприємств, які опосередковано приймають участь у забезпеченні продовольчої безпеки країни та формуванні її економічного потенціалу. Виокремлення основних класифікаційних ознак земельних ділянок з їх поділом на індивідуальні та ідентифікуючі дозволило обґрунтувати можливість забезпечення на основі цього деталізації параметрів їх обліку та аналізу [1]. За поданими ознаками здійснено поділ земельних ділянок за природними властивостями та ознаками об'єкта земельних відносин. Земельні відносини тісно пов'язані із аспектами обліку та аналізу земельних ресурсів с/г підприємств, при цьому вони формують основні запити щодо обсягу, форми та змісту інформації про стан земельних ділянок та процесів, що супроводжують їх володіння, розпорядження та використання.

Важливими параметрами обліку та аналізу земельних ресурсів є забезпечення їх кількісного, якісного та вартісного зрізів. При цьому кількісний аспект розкривається через параметри площі угідь, їх складу, розподілу між власниками та користувачами, якісний – через природні та набуті властивості, що впливають на продуктивність, вартісний – через нормативну та експертну оцінку землі, розмір орендної плати та земельного податку.

Дослідження нормативно-правових аспектів обліку та аналізу земельних ресурсів дозволило встановити ключові положення землекористування, що обумовлюються правовими підставами набуття права власності на землю, права користування і розпорядження. Відповідно до цього, наголошено на доцільності розроблення окремого стандарту з бухгалтерського обліку земель с/г призначення. Вивчення організації та проведення аналізу використання земельних ресурсів в Україні дає можливість говорити про те, що сьогодні цей процес характеризується низкою тенденцій та особливостей, які проявляються через посилення конкуренції на ринку оренди землі, потребу збереження та відновлення родючості ґрунтів, проблему забезпечення раціональності та ефективності використання наявних угідь.

Основним джерелом інформації для проведення розрахунків є звітні статистичні форми ф. 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств», ф. 1. Баланс (звіт про фінансовий стан), ф. 2. Звіт про фінансові результати [2]. Аналіз використання земельних угідь с/г підприємствами вимагає комплексної оцінки параметрів, пропорцій, динаміки та інших аспектів, які сприятимуть кращому розумінню процесів землекористування, визначенню їх впливу на результати діяльності суб'єктів господарювання та пошуку резервів підвищення економічних та виробничих показників. У контексті землекористування с/г підприємств, нами виділено дві основні проблеми, що на даний час вирішуються в межах парадигми максимізації прибутку: 1. проблема досягнення максимального виходу продукції та отримання максимального прибутку за рахунок оптимізації наявних ресурсів та процесів; 2. проблема залучення додаткових земельних ресурсів, доступних за межами підприємства на визначених умовах.

Дніпропетровська область займає 2,3 % від території України, із дещо вищими значеннями питомої ваги щодо ріллі – 2,45 % та пасовищ – 2,6 %. Структура с/г угідь області – близька до загальної по країні, що дозволяє екстраполювати окремі висновки і тенденції, характерні для України в цілому на регіональне землекористування. Динаміка землекористування – досить стримана, лише незначна частина угідь змінює своє цільове призначення або сферу використання. Однією із головних проблем, яку можна відмітити, є високий рівень освоєності і розораності земельних угідь області, що є наслідком тривалого екстенсивного сільського господарства.

Встановлено, що досить активно простежується тенденція щодо скорочення чисельності сільськогосподарських підприємств державної форми власності, а також кооперативів та інших форм підприємств. Так, якщо у 2014 р. сукупно їх було 18 одиниць, то в 2017 році – лише дев'ять. Паралельно із цим зменшилася площа їх землекористування, сукупно – більш, ніж у три рази.

Список використаних джерел

1. Метелиця В.М. Теоретичні основи обліку і контролю бюджетного фінансування сільського господарства / В.М. Метелиця // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 103–108.

2. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент.*

Е.Л. Путникова,
кандидат экономических наук, доцент
Белорусская государственная
сельскохозяйственная академия, г. Горки

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ – ОСНОВА ПОСТРОЕНИЯ МСФО

Процесс представления и подготовки финансовой отчетности в соответствии с МСФО предполагает ознакомление с таким с уникальным документом, как Концептуальные основы финансовой отчетности. Концептуальные основы содержат всеобъемлющий набор концепций для составления финансовой отчетности, создания стандартов МСФО, руководящие указания для разработки последовательной учетной политики, а также они помогают в понимании и толковании стандартов.

Указанный документ является основой единообразного подхода к решению проблем содержания финансовой отчетности и не обладает приоритетом перед отдельными МСФО. Он не является международным стандартом, но описывает единые принципы, лежащие в основе подготовки и составления финансовой отчетности.

Принципам финансовой отчетности отводится важная роль в процессе ее составления, определяемая следующими обстоятельствами. Принципы, составляя внутреннюю логику всех МСФО, служат связующим звеном между стандартами. Цель финансовой отчетности — представление информации внешним пользователям, базирующееся на унифицированном подходе. Принципы, несмотря на достаточно жесткую конструкцию, изменяются с развитием мировых экономических процессов, углублением понимания учетных и отчетных показателей. Развиваясь, они находят отражение в системе финансового учета и отчетности [2].

Концептуальные основы финансовой отчетности находятся в постоянном развитии. Первая версия Концептуальных основ (тогда они назвались Принципы подготовки и представления финансовой отчетности) появилась в 1989 году. В 2006 году Совет по МСФО совместно с Советом по стандартам финансовой отчетности США начал работу по совершенствованию базовых принципов финансовой отчетности для приведения их в соответствие с существующей экономической действительностью, а также с целью гармонизации международных стандартов и стандартов США. В сентябре 2009 года эта работа привела к появлению нескольких глав, а сами Принципы подготовки и представления финансовой отчетности стали именоваться

Концептуальные основы финансовой отчетности [1]. Концептуальные основы были выпущены Советом по МСФО в сентябре 2010 года.

В настоящее время появились пересмотренные Концептуальные основы 2018 года. Они вступают в силу немедленно для КМСФО (IASB) и Комитета по интерпретации МСФО. Для тех, кто разрабатывает учетную политику на основе Концептуальных основ, они вступают в силу для годовых отчетных периодов, начинающихся 1 января 2020 года или после этой даты.

В отличие от предыдущих, Концептуальные основы 2018 года состоят из 8 глав:

- 1 - Цель финансовой отчетности.
- 2 - Качественные характеристики полезной финансовой информации.
- 3 - Финансовая отчетность и отчитывающаяся организация.
- 4 - Элементы финансовой отчетности.
- 5 - Признание и прекращение признания.
- 6 - Оценка.
- 7 - Представление и раскрытие информации.
- 8 - Концепции капитала и поддержания величины капитала.

Указанные главы представляют собой более детальную характеристику цели финансовой отчетности, качественных характеристик полезной финансовой информации, пересмотренные определения таких элементов финансовой отчетности, как активы и обязательства.

Новой является третья глава, где описываются сфера применения и цель финансовой отчетности и содержится описание отчитывающейся организации. В четвертой главе определяются пять элементов финансовой отчетности - активы, обязательства, собственный капитал, доходы и расходы, при этом определения активов и обязательств были пересмотрены. В пятой главе обсуждаются критерии признания активов и обязательств в финансовой отчетности и даются рекомендации о том, когда их исключать из отчетности или прекращать их признание. Подробное руководство по оценке содержит шестая глава, где нашло отражение описание различных методов оценки, информация, которую они предоставляют, и факторы, которые необходимо учитывать при выборе метода оценки.

Также и седьмая глава является новой. Она называется - представление и раскрытие информации. Тема представления и раскрытия информации не рассматривалась в Концептуальных основах МСФО 2010 года. Исследования показали, что эффективный обмен информацией через финансовую отчетность делает эту информацию актуальной и способствует достоверному представлению финансового положения организации.

Последняя глава 8 - концепции капитала и поддержания величины капитала не претерпела изменений.

Список использованных источников

1. Кузьмин, М.Ю. Введение в МСФО. Концептуальные основы финансовой отчетности // МСФО на практике. – 2013. – №6. – С.48-55.

2. Миславская Н. А. Международные стандарты учета и финансовой отчетности: Учебник / Н. А. Миславская, С. Н. Поленова. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2017. — 372 с.

А.Д. Римар, гр. ОА-15 зс
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

НАРАХУВАННЯ ТА ВИПЛАТА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Зарплата - це грошова винагорода працівнику за виконану ним роботу [1]. Мінімальний розмір заробітної в Україні становить 4173,00 грн/міс або 25,13 грн/год, він діє згідно Закону "О держбюджеті на 2019 рік" по розрахункам Кабінету міністрів України. Виплата заробітної плати повинна здійснюватись 2 рази на місяць: за першу половину с 16 по 20 число поточного місяця, за другу половину з 1 по 7 число наступного місяця. Виплата повинна здійснюватись не більше ніж через 16 днів з попередньої сплати зарплати. Сплачуватись вона може на банківську картку працівника через зарплатний проект або через касу роботодавця.

В Україні є декілька видів нарахування зарплати: фіксований оклад за відпрацьований місяць, сумований облік робочого часу (в ньому враховують кількість відпрацьованих годин на місяць).

Якщо роботодавець використовує фіксований оклад, то він не має права сплачувати працівнику, який відпрацював повний місяць, менше 4173,00 грн. А при сумованому обліку робочого часу працівнику сплачують за відпрацьований ним час, однак за відпрацьовану годину сплачують не менше мінімальної ставки за годину роботи згідно діючого законодавства [2]. Частіше за все такий метод використовують на безперервному виробництві. Таким працівникам також йдуть донарахування за нічні і святкові години роботи.

Окрім заробітної плати працівнику нараховуються: премія, доплати за тяжких характер робіт, доплати за працю в вихідний день, індексація та інші виплати.

Утримання та нарахування на заробітну плату згідно діючого законодавства України с заробітної плати працівника утримується податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) у розмірі 18% та військовий збір у розмірі 1,5% і перераховується до бюджету роботодавцем,

оскільки він є податковим агентом працівника. Також на суму нарахованої заробітної плати нараховується єдиний соціальний внесок (ЕСВ) у розмірі 22% та сплачується він роботодавцем. Мінімальний розмір ЕСВ у 2019 році 918,06 грн.

Роботодавець не має права сплатити менше мінімального розміру ЕСВ, якщо працівник відпрацював у нього повний місяць, навіть якщо працівник отримав зарплату меншу, ніж мінімальна [3].

Окрім податків с працівника можуть утримувати і інші відрахування, наприклад аліменти, згідно виконавчих документів, які надходять до роботодавця.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kodeksy.com.ua/pro_oplatu_pratsi.htm
2. Ярмішко С. В. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх удосконалення [Електронний ресурс] / С. В. Ярмішко // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 140–142. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2013_15_63.pdf
3. Кодекс законів України про працю від 10.12.71 р. № 322- VIII із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.В. Северинцева, студентка III курсу
Белорусская государственная
сельскохозяйственная академия, г. Горки**

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИБЫЛИ В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

Прибыль – особый воспроизводимый ресурс коммерческой организации, многогранный показатель, характеризующий разные стороны бизнеса: его конечный финансовый результат, эффект хозяйственной деятельности предприятия, чистый доход предпринимателя на вложенный капитал, вознаграждение за риск предпринимательской деятельности. Поддержание необходимого уровня прибыльности – объективная закономерность нормального функционирования предприятия.

Согласно Концептуальным основам финансовой отчетности под прибылью понимается остаточная величина, получаемая после вычета расходов из доходов. Прибыль является воспроизводимым ресурсом предпринимательской деятельности хозяйствующего субъекта. Чем выше уровень генерирования прибыли предприятия в процессе его

хозяйственной деятельности, тем меньше его потребность в привлечении финансовых средств из внешних источников и при прочих равных условиях, тем выше уровень самофинансирования его развития, обеспечения реализации стратегических целей этого развития, повышения конкурентной позиции предприятия на рынке.

Так как прибыль является стержнем экономики свободного рынка и предпринимательства, то выделяют множество проблем при получении прибыли. Основной проблемой можно выделить различные подходы к определению доходов и расходов с точки зрения бухгалтерского и налогового учета. Определение прибыли опирается на подходы Концептуальных основ к трактовке доходов и расходов и МСФО 1 (IAS) 1 «Представление финансовой отчетности» [2]. В качестве критерия эффективности формирования и управления прибылью выступает ее максимизация на единицу затрат и ресурсов. Прибыль как экономический показатель способна обеспечить предприятию возможность удовлетворить ряд потребностей, таких как потребности самофинансирования, удовлетворения материальных и социальных потребностей [1].

В экономике различают несколько видов прибыли: валовая прибыль, прибыль до налогообложения, чистая прибыль или чистый убыток (если расходы превышают доходы). Для определения указанных показателей и проведения анализа эффективности деятельности предприятия в практической деятельности используется набор стандартных методов. К таким методам относятся следующие:

- горизонтальный (или трендовый) анализ прибыли базируется на изучении динамики отдельных ее показателей во времени;
- вертикальный (или структурный) анализ прибыли базируется на структурном разложении агрегированных показателей ее формирования, распределения и использования.

Рассмотрим в таблице 1 на основании горизонтального (трендового) анализа прибыли финансовые результаты СГЦ «Заднепровский» за два года, пользуясь при этом данными отчета о прибылях и убытках.

Таблица 1

Горизонтальный анализ отчета о финансовых результатах

Показатель	2016 г.		2017 г.		Изменение (+,-)	
	Тыс. руб	%	Тыс. руб	%	Тыс. руб	%
Выручка	15121	100,0	18747	100,0	3626	-
Себестоимость	12006	79,4	14096	75,2	2090	-4,2
Валовая прибыль	3115	20,6	4651	24,8	1536	4,2
Прибыль до налогообложения	3256	21,5	4117	21,9	861	0,4
Чистая прибыль	3256	21,5	4117	21,9	861	0,4

Примечание. Расчеты автора на основании данных бухгалтерской отчетности.

Проанализировав таблицу 1 можно сделать вывод, что изменения в структуре прибыли положительные: повысилась доля валовой прибыли на 4,2% и снижение себестоимости на 4,2%; чистая прибыль так же увеличилась на 0,4%.

Так как прибыль до налогообложения равна чистой прибыли, то это говорит о том, что организация не выплачивает налоги. Для дальнейшего роста финансовых результатов деятельности предприятию следует наметить следующие мероприятия: усовершенствование технологического процесса производства продукции, оснащение современным оборудованием, подбор высококвалифицированных специалистов.

Применительно к МСФО (IAS) 1 по данным таблицы 1 следует отметить, что финансовое положение организации является платежеспособным. можно сделать вывод о финансовом положении организации. В виду того, что организация получила прибыль, исходя из международных стандартов финансовой отчетности, она может обеспечить поддержание собственного капитала.

Список использованных источников

1. Броило, Е.В. Анализ финансовой отчетности : учебное пособие : А64 в двух частях : ч. 1 / сост. Е. В. Броило ; Сыкт. лесн. ин-т. – Сыктывкар : СЛИ, 2012. – 204 с.
2. Дружиловская, Т.Ю. Доходы и расходы в системе МСФО/ Т.Ю. Дружиловская// Бухгалтерский учет.-2013.-№5-с.16-23.

*Научный руководитель: Е.Л. Путникова,
кандидат экономических наук, доцент.*

**І.А. Сергієнко, гр. ОА-15 зс
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Об'єкти основних засобів, після первісного визнання активом, обліковуються та відображаються у фінансовій звітності, за собівартістю мінус:

- накопичена амортизація;
- накопичені збитки від зменшення корисності.

Амортизація по основних засобів нараховується за прямолінійним методом протягом передбачуваного строку їх корисного використання і відображається у складі прибутку та збитку. Амортизація основного засобу нараховується з дати, коли він стає придатним для використання, тобто коли від доставлений до місця

розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом [1].

Терміни корисного використання можуть бути змінені у момент визнання матеріальних активів об'єктами основних засобів у сторону збільшення на підставі рішення постійно діючої комісії, якщо передбачає отримання економічних вигід від використання таких об'єктів у строки, що перевищують мінімально встановлені у цьому пункті.

Знецінення основних засобів на кожен дату переглядається балансова вартість своїх основних засобів для виявлення ознак знецінення дотриманням наступних процедур [2]:

- проводиться перегляд технічного стану об'єктів з метою виявлення факторів знецінення;

- якщо існують показники будь-якого знецінення, сума очікуваного відновлення таких активів розраховується для визначення розміру збитків від знецінення, якщо такі є. У разі неможливості визначення розміру збитків від знецінення окремого активу, визначає суму визначеного знеціненням генеруючої одиниці, до якої належить актив.

Сума очікуваного відшкодування вища з двох оцінок: чиста ціна продажу та цінність використання активу.

При розрахунку вартості активу при використанні, очікуванні майбутніх грошових потоків дисконтуються до їх поточної вартості з використанням ставки дисконтування до оподаткування, яка відображає поточні оцінки ринку тимчасової вартості грошей і ризики, пов'язані з активами.

Якщо, відповідно до оцінок, кількість очікуваного відшкодування активів (або генеруючої одиниці) менша, ніж його балансова вартість, балансова вартість, балансова вартість активу (або генеруючої одиниці) зменшується до суми очікуваного відшкодування. Збитки від знецінення визначаються як витрати безпосередньо у звіті про сукупний дохід.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 Основні засоби. Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014

2. Карпова В. Основні засоби: від теорії до практики. В. Карпова, А. Василенко, В. Прокопенко, І. Чалий, Т. Шустваль, В. Вальковский. - 2015. – 415с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

КАЛЬКУЛИРОВАНИЕ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ МОЛОЧНОГО СТАДА КРС В КСУП «МАЛИНОВКА-АГРО»

Животноводство играет немаловажную роль в организации сельского хозяйства Республики Беларусь, в том числе подотрасль основного молочного скотоводства. Производство молока в 2017 году составило 7322 тыс. тонн, что на 2,5% больше, чем в предыдущем периоде (7140 тыс. тонн) [1]. При этом на выход и реализацию продукции приходится комплекс затрат включающий материальные, трудовые и другие ресурсы, что и составляет себестоимость данной продукции.

В статье рассмотрены методы исчисления себестоимости продукции молочного стада КРС в КСУП «Малиновка-Агро» Лоевского района, Гомельской области; по данным исследования сделаны выводы и предложены более эффективные способы реализации целей организации, в том числе калькулирования себестоимости.

Одним из методов учета затрат на производство молочной продукции для управления ими и формирования на этой основе финансовых результатов является калькулирование себестоимости продукции на основе их распределения между основной и побочной продукцией. Точность исчисления себестоимости продукции является актуальной задачей учетного процесса сельскохозяйственных предприятий. Отсюда вытекает основная цель выбора метода калькулирования себестоимости продукции молочного скотоводства [2].

В КСУП «Малиновка-Агро» в соответствии с учетной политикой для исчисления себестоимости продукции молочного стада КРС применяется нормативный метод учета затрат. При данном методе затраты учитываются по нормам, при этом ведется учет отклонений фактических затрат от планово-нормативных с указанием мест их возникновения, причин и виновных лиц, определяют влияние этих изменений на себестоимость продукции. Фактическая себестоимость продукции молочного стада – молока, приплода – складывается из суммы затрат по текущим нормам, отклонений от норм и изменений в норм.

Как правило, в производстве так же предусматривается комбинированный метод учета затрат, при этом исчисление себестоимости молока и приплода предусматривает несколько методов – исключения затрат на побочную продукцию, а затем пропорциональный метод.

При калькулировании себестоимости побочная продукция вычитается из общей суммы затрат, а оставшаяся сумма составляет себестоимость основной продукции и распределяется между двумя

основными видами продукции в молочном скотоводстве в соответствии с обменной энергией кормов: на молоко приходится 90% от затрат на содержание молочного стада, оставшиеся 10% – на приплод. Основываясь на практике данного метода калькулирования, не вся побочная продукция приходится, в результате чего завышается себестоимость основной продукции.

Основываясь на отечественную практику, существует необходимость в настоящее время разработки новых подходов в формировании себестоимости молока и приплода. Это обосновывается тем, что исчисление себестоимости продукции молочного скотоводства не учитывает стороны и развитие рыночных отношений.

При этом методика калькуляции себестоимости продукции основного молочного стада КРС, используемая в данной организации, не учитывает ее качественных параметров. Это влияет на то, что информация, полученная при расчетах, снижает свою достоверность и точность, что отражается на анализе данных.

Необходимо ввести в организацию производственного процесса систему, учитывающую качественные характеристики молока и приплода не только при составлении отчетной калькуляции, но и на каждом производственном цикле.

Внедрение в хозяйственную деятельность КСУП «Малиновка-Агро» автоматизированной системы учета – 1С: Предприятие 8 – позволит точно и качественно учитывать информацию о материальных, трудовых и других затратах на производство продукции основного молочного стада КРС, своевременно получать конкретизированные и сгруппированные данные о деятельности организации. Данная программа учитывает все тонкости и особенности ведения учета, что позволит быстро и точно получать расчеты калькуляции себестоимости молока и приплода.

Список использованных источников

1. Производство основных видов продукции / Национальный статистический комитет Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/realny-sector-ekonomiki/selskoe-hozyaistvo/selskoe-khozyaistvo/godovye-dannye/proizvodstvo-osnovnykh-vidov-produktsii-zhivotnovodstva/> – Дата доступа: 27.02.2019г.

2. Сосненко, Л.С. Управленческие аспекты калькулирования себестоимости продукции молочного скотоводства / Л.С. Сосненко, Г.В. Гончаренко // Экономический анализ: теория и практика. – 2012. - №37(292). – С. 44-49.

*Научный руководитель: Е.Л. Путникова,
кандидат экономических наук, доцент.*

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЕТ В ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Эффективность управления производственной деятельностью обеспечивается информацией о деятельности структурных подразделений, служб, отделов предприятия.

Управленческий учёт формирует такую информацию для руководителей разных уровней управления внутри предприятия и выступает составной частью информационной системы предприятия. Руководители предприятий нуждаются в информации, способной помочь им в принятии решений, контроле и регулировании управленческой деятельности.

Важнейшим моментом при определении сущности управленческого учёта является аналитичность информации. В его составе информация собирается, группируется, идентифицируется, изучается с целью наиболее чёткого и достоверного отражения результата деятельности структурных подразделений, а также определения доли участия в получении прибыли предприятия.

Сущность управленческого учёта можно определить как интегрированную систему учёта затрат и доходов, нормирования, планирования, контроля и анализа, которая систематизирует информацию для оперативных управленческих решений и координации проблем будущего развития предприятия.

Управление реализует воздействие на предмет управления с помощью планирования, организации, координирования, стимулирования и контроля. Именно такие функции выполняет управленческий учёт, образуя свою систему, которая отвечает целям и задачам управления.

В информационной системе предприятия управленческий учёт представлен процессом наблюдения, измерения, сбора и обработки информации для руководителей разных уровней управления для планирования, собственно управления и контроля за деятельностью структурных подразделений и предприятия в целом.

В процессе повседневной хозяйственной деятельности предприятия возникает значительное количество оперативной информации, которая представляет собой исходный материал для принятия соответствующих управленческих решений.

Наибольшее значение для управления имеет экономическая информация, базирующаяся, главным образом, на учетных данных. Расчеты показывают, что на долю бухгалтерской информации приходится свыше 70 % общего объема экономической информации.

Именно системный бухгалтерский учет фиксирует и накапливает всестороннюю синтетическую (обобщающую) и аналитическую (детализированную) информацию о состоянии и движении имущества предприятия и источниках его формирования, хозяйственных процессах, конечных результатах финансовой и производственно-хозяйственной деятельности. Бухгалтерская информация широко используется в оперативно-техническом и статистическом учете, а также в планировании, прогнозировании, выработке тактики и стратегии деятельности предприятия.

Обобщение информации означает ее анализ, подготовку и интерпретацию. В процессе анализа информации определяют состав информации, предоставляемой пользователям, круг пользователей, взаимосвязь между различными показателями деятельности предприятия, зависимость показателей от экономически значимых событий и ситуаций.

Процесс подготовки и интерпретации информации предусматривает представление логически связанной плановой, учетной и иной информации, включающей по необходимости аналитические и прогнозные заключения.

Современный управленческий учет охватывает все области учета.

В качестве одного из видов управленческого учета широко используется бюджетирование. А также в управленческом учете используют отчеты об эффективности деятельности, анализируя отклонения фактических результатов от плановых бюджетов.

Компьютерная поддержка для управленческого учета – необходимый инструмент управления, используемый при формировании ответственных решений.

Программа управленческого учета удобна тем, что централизованно сохраняет финансовую информацию в одном месте. Поэтому запросы или отчеты легко формируются и предоставляются для проверки и использования руководством. Ввод данных может быть параллельным с вводом данных в бухгалтерском учете. В этом случае бюджет легко управляется, а отчеты или запросы необходимой информации можно просматривать в режиме реального времени, а не постфактум.

Список использованных источников

1. Карпова Т.П. Управленческий учёт: Учебник для вузов. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998.-350с.
2. Ковалёв В.В., Соколов Я.В. Основы управленческого учёта. — СПб.: Лист, 1991.

*Научный руководитель: Е.В. Бойкачева,
старший преподаватель.*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи та надані послуги використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який має три субрахунки:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»;
- 633 «Розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп» [1].

Така деталізація не є достатньою, оскільки потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення. Тому доцільно робити поділ на субрахунках другого порядку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» .

Субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»:

Аналітичний рахунок 631.1 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»

Аналітичний рахунок 631.2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»

Аналітичний рахунок 631.3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»

Субрахунок 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»

Аналітичний рахунок 632.1 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін плати якої ще не настав»

Аналітичний рахунок 632.2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками»

Аналітичний рахунок 632.3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками»

Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками.

З метою вдосконалення розрахунків з постачальниками та підрядниками також пропоную ввести документ під назвою «Реєстр документів до сплати»

Таким чином, цей документ сприятиме зростанню ефективності облікової роботи. Він показує реєстр рахунків за кожним

постачальником і підрядником, містить інформацію про те, за що платить підприємство, якими повинні бути строки оплати. Найголовнішою перевагою даного документа є те, що в ньому наводяться залишки за кожним рахунком на кінець дня, а також присутня накопичувальна інформація на кінець місяця. Цей документ дозволить контролювати кредиторську заборгованість за конкретним рахунком від постачальника та підрядника.

Також можна внести корективи щодо відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками до фінансової звітності, а саме до Балансу (Звіту про фінансовий стан): під рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» додати рядок 1616 з назвою «у тому числі прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Це сприятиме посиленню інформативності звітності підприємства, що допоможе постачальникам краще розуміти якість майбутніх економічних відносин з даним суб'єктом господарювання.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік : навч. посібн. / Т. А. Кутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза та ін. ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2009. – 672 с.
2. Гольцова С. М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / С.М. Гольцова, І. Й. Плікус. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : ВТД «Університетська книга». – 2007. – 254с.
3. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік : посібник / Н. В. Чебанова, Ю. А. Василенко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2009. – 672 с.

*Науковий керівник: Ю.А. Малащенко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**К.А. Тіхон, гр. ООкр-17 в м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Рациональна організація бухгалтерського обліку за допомогою такого інструмента, як облікова політика підприємства, є основою для забезпечення ефективного використання ресурсів для власника й системи управління підприємством, а також забезпечення справедливого перерозподілу доходів для працівників і суспільства. Ефективно організований бухгалтерський облік, зокрема, і в частині дебіторської заборгованості, є джерелом інформації для управлінського

персоналу підприємства при прийнятті рішень щодо задоволення потреби в оборотних коштах і забезпечення платоспроможності підприємства [2].

Є такі напрями вдосконалення обліку дебіторської заборгованості:

1) Обов'язкова внутрішня перевірка документів. При якій якість підготовки і достовірність документів значно зростає.

2) Велике значення для усунення недоліків в обліку на підприємстві має правильна організація внутрішнього документообігу, який повинен встановлюватися наказом керівника. Для цього необхідно чітко і наочно налагодити облік надходження до бухгалтерії документів.

3) Робити аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості по кожному постачальнику і покупцеві, а також щодо термінів утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вжити заходів до її стягнення.

4) Організувати систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб та пропонованих умов оплати.

На сьогоднішній день безнадійна заборгованість в Україні посідає досить вагоме місце у складі всієї заборгованості.

У зв'язку з цим особливої уваги потребує порядок списання простроченої дебіторської заборгованості, оскільки існує прямий взаємозв'язок між списанням такої заборгованості і формуванням оподаткованої бази податком на прибуток. Правильне і своєчасне списання дебіторської заборгованості відіграє важливу роль при формуванні фінансових результатів діяльності підприємства [3].

Підприємству-кредиторові, щоб уникнути втрат від оподаткування, необхідно створювати резерв сумнівних боргів.

Потрібно вдосконалити політику управління дебіторською заборгованістю, адже саме політика управління дебіторською заборгованістю, яка представляє собою частину загальної політики управління оборотними активами і маркетингової політики підприємства, спрямованої на розширення обсягів реалізації продукції, визначає ефективність роботи підприємства. Тому досить важливим є визначення основних (ключових) етапів формування політики управління дебіторською заборгованістю:

– аналіз дебіторської заборгованості підприємства у попередньому періоді;

– формування принципів кредитної політики відносно до покупців продукції;

- визначення можливої суми фінансових коштів, які інвестуються в дебіторську заборгованість по товарному та споживчому кредиту;
- формування системи кредитних умов;
- формування стандартів оцінки покупців і диференціація умов надання кредиту;
- формування процедури інкасації дебіторської заборгованості;
- забезпечення використання на підприємстві сучасних форм фінансування дебіторської заборгованості;
- побудова ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Управління дебіторською заборгованістю безпосередньо впливає на прибутковість господарського товариства і передбачає розробку дисконтної та кредитної політики щодо малоефективних покупців і визначення шляхів прискорення повернення боргів, а також вибір умов продажу, які забезпечують гарантоване надходження грошових коштів.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. за- кл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – [7 вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 832 с.
2. Пархоменко В.М. Розрахунки з покупцями та замовниками: Обліковий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_3/29.pdf
3. Подолянюк Р. В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р. В. Подолянюк // Управління розвитком. – 2012. – № 4. – С. 114–116.

*Науковий керівник: А.Г. Єфременко,
кандидат економічних наук, доцент.*

Н.В. Фішер, гр. ОБ-15-1
Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь

ОБЛІК ЗМІН ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ (IFRS) 16 «ОРЕНДА»

Актуальність оренди і практики регулювання орендних відносин є беззаперечним для суб'єктів господарювання. Це спричинено тим, що підприємства знаходяться в активному пошуку щодо залучення довгострокових інвестицій для впровадження нових технологій, розширення обсягів своєї діяльності, придбання сучасного

устаткування, нерухомого майна, земельних ділянок та інших ресурсів. І саме в цей час, коли можливість одержання інвестиційних кредитів обмежена, оренда стає найбільш доступним ефективним способом організації бізнесу нарівні з веденням його на основі приватної власності.

Введення в дію нового МСФЗ 16 «Оренда» [2] з 1 січня 2019 року призводить до зміни бухгалтерського балансу та порядку обліку оренди протягом усього строку. Тому загальний огляд вимог нового стандарту є актуальним в даний час.

Питання обліку орендних відносин розглядається багатьма вченими і висвітлюється у вітчизняних а закордонних джерелах інформації, серед яких є останні нормативні акти, публікації спеціалізованих видань та публікації міжнародних аудиторських фірм – KPMG, PwC, Deloitte.

Новий стандарт стосовно оренди встановлює нову облікову модель для орендарів, підвищуючи прозорість за рахунок вилучення усіх суттєвих позабалансових операцій оренди. МСФЗ 16 «Оренда» [2] вносить значні зміни в облік оренди, оскільки призводить до визнання всіх договорів оренди на балансі (як нових, так і поточних на дату переходу) і, відповідно, методів первісної оцінки орендованих активів в формі права користування. Після застосування нового стандарту, «компанії мають визнавати договір оренди, зважаючи на аналіз присутності контролю над орендованими активами та, за наявності такого, відображати активи і зобов'язання на балансі» [4]. Стандарт усуває розподіл оренди на фінансову та операційну для орендарів. Це у свою чергу приведе до нових вимог щодо обліку та відображення договорів оренди, а також вимог до розкриття у фінансовій звітності.

Для орендодавців порядок обліку практично не змінився, тобто орендодавець як і раніше буде класифікувати договори оренди в одну з двох категорій – «операційна оренда» чи «фінансова оренда».

Визнання оренди представляє собою новий критерій за яким орендодавець вирішує відображати договір у балансі чи поза балансом. На момент підписання договору компанія має оцінити чи є це договором оренди, або чи має він компонент оренди.

Найбільші зміни відбулися в обліку орендарів. Відповідно до нового стандарту в основі класифікації оренди лежить право контролювати використання активу та типовий розподіл у орендаря відсутній: при виконанні критеріїв – визнається оренда, а в іншому випадку – як надання послуг (рис. 1) [2].

Відповідно до МСФЗ 16 "Оренда"[2]: договір вцілому або окремі компоненти є договором оренди, якщо за цим договоом передається:	Відповідно до МСБО (IAS) 17 "Оренда"[1]: Оренда - це договір, згідно з яким орендодавець передає орендарю:
<ul style="list-style-type: none"> - Право контролювати використання ідентифікованого активу, а саме: <ol style="list-style-type: none"> 1. право отримувати практично всі економічні вигоди від використання ідентифікованого активу; 2. право визначати спосіб використання ідентифікованого активу - Протягом певного періоду в обмін на відшкодування 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Право на використання активу: <ul style="list-style-type: none"> - фінансова оренда - оренда, що передбачає передачу практично всіх ризиків і вигод, пов'язаних з використанням активу, вигод, пов'язаних з володінням активом (всього 8 критеріїв, дотримання одного з яких достатньо для визнання фінансової оренди); - право власності в кінцевому підсумку може як передаватися, так і не передаватися 2. Протягом узгодженого періоду часу в обмін на платіж або ряд платежів

Рис. 1. Відмінність у визначенні поняття оренди за МСФЗ 16 «Оренда» та МСБО 17 «Оренда»

Отже, відтепер орендар має визначати в себе на балансі на дату початку оренди актив в формі права використання зобов'язання з оренди за наступними моделями:

1. Модель обліку за первісною вартістю;
2. Модель обліку за переоціненою вартістю (табл. 1 [3]).

Облік зобов'язання з оренди здійснюється за амортизованою собівартістю, а процентні витрати визначаються в звіті про прибутки і збитки.

Таблиця 1

Оцінка активу та зобов'язання з оренди			
Зобов'язання з оренди	Актив в формі права використання		
1	2		
Приведена вартість майбутніх орендних платежів, дисконтованих з використанням процентної ставки, закладеної в договорі оренди (або ставки залучення додаткових позикових коштів орендарем)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; padding: 5px;">Оцінюється за первісною вартістю, яка включає в себе:</td> <td style="width: 50%; padding: 5px;">первісну оцінку зобов'язання</td> </tr> </table>	Оцінюється за первісною вартістю, яка включає в себе:	первісну оцінку зобов'язання
Оцінюється за первісною вартістю, яка включає в себе:	первісну оцінку зобов'язання		

1		2	
Майбутні платежі включають:	фіксовані платежі (включаючи по суті фіксовані платежі), за вирахуванням стимулюючих платежів до отримання		орендні платежі, вже виплачені на дату початку оренди або до неї, за вирахуванням вже отриманих стимулюючих платежів
	змінні орендні платежі, які залежать від індексу або ставки		первісні прямі витрати
	гарантії ліквідаційної вартості		оцінка витрат по демонтажу базового активу, відновленню ділянки або базового активу, зобов'язання за якими виникає на дату початку оренди
	ціну виконання опціону на покупку (при наявності достатньої впевненості в тому, що орендар виконає опціон)		
	штрафи за припинення оренди, якщо термін оренди відображає виконання орендарем опціону на припинення оренди		

Отже, змінився порядок обліку протягом терміну дії оренди та відбулися зміни у схемі визначення компанією витрат. Згідно нового стандарту, основна їх частина буде визначатися на початкових етапах оренди, навіть якщо щорічна орендна плата є постійною.

Впровадження нового стандарту «вплине на ключові фінансові показники підприємства, що в свою чергу може вплинути на кредитні договори, податкові зобов'язання та можливість компанією виплачувати дивіденди» [5].

В результаті застосування нового стандарту може знадобитися перегляд існуючих договорів оренди для мінімізації впливу нового стандарту з оренди, що може привести до зниження привабливості оренди. Крім зовнішньої прозорості даних з оренди, підвищення внутрішньої прозорості в рамках підприємства може насправді стати стимулом для більш економічно вигідних рішень щодо оренди, що сприятиме оптимізації портфеля оренди або дозволить забезпечити потенційну економію коштів.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17) «Оренда». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда» (МСФЗ 16). URL: <https://zakon.help/article/mizhnarodni-standart-finansovoi-zvitnosti-16-orenda/>
3. Зміни в МСФЗ: МСФЗ 16 «Оренда». URL: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ua/Documents/webinar/08_12_17_webinar_IFRS_16.pdf
4. МСФЗ 16 "Оренда": облік в орендаря. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010875
5. МСФО (IFRS) 16 Изменение стандарта по учету аренды Вы готовы? URL: <https://www.pwc.kz/en/services/accountingadvisory/ifrs-16/22-IFRS-16-Are-you-ready.pdf>

*Науковий керівник: Т.М. Сторожук,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.С. Черноморченко, гр. ОО-17 м
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В науковій лексичі термін «інновація» вперше був обґрунтований класиком економічної теорії Й. Шумпетером. «Інновація являє собою історичне явище, що викликає необоротну зміну

виробництва товарів. Якщо замість зміни величини факторів ми змінимо функцію виробництва, то матимемо саме інновацію. Тобто можемо визначити інновацію просто як встановлення нової виробничої функції. Інновація означає появу нової комбінації, тобто перехід від старої виробничої функції до нової» [1].

Розрізняють такі види інновацій залежно від характеру та сфери застосування: продуктової (товарні), маркетингові, технологічні (технічні, процесні), організаційні (управлінські), ринкові, фінансові, екологічні, банківські, економічні, соціально-політичні, соціальні, військові, державно-правові, юридичні, логістичні, інформаційні [2].

Фактично всі види інновацій спрямовані на одержання якогось продукту або удосконалення організації процесу. Окремі з них можна одночасно віднести як до продуктових так і до процесних, або організаційних інновацій. Проте залишаються поза увагою інновації, які спрямовані на пошук нових ресурсів чи можливість інноваційного використання вже відомих джерел сировини.

Інноваційний процес повинен відображатись в бухгалтерському обліку, тому необхідним є встановлення об'єктів обліку здійснених операцій кожного етапу та відповідних рахунків діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку дозволить визначити фактичні витрати на створення та комерціалізацію інноваційного продукту як на окремому етапі так і в цілому [3].

Коріння RFID в радарних системах Другої світової війни. Німці виявили, що якщо пілоти при поверненні на базу робили подвійний переворот через крило («бочку»), то відбитий радіосигнал змінювався. Цей грубий метод попереджав наземну службу, що це були німецькі літаки, а не ворожі. І це була, по суті, перша пасивна RFID система [4].

Під керівництвом Ватсона-Ватто, який очолював секретний проект, британці розробили першу активну систему (Identify Friend or Foe – означає «визначити - друг чи ворог»). На кожному британському літаку розміщувався передавач. Коли він приймав сигнал від наземної радарної станції, він починав зворотню трансляцію сигналу, який означав, що літак «свій». RFID працює за цим принципом. Сигнал посиляється на транспондер, який «прокидаючись», або відображає сигнал (пасивна система), або сам транслює сигнал (активна система).

Маріо В. Кардульо заявив на отримання першого в США патенту на активну перезаписувану RFID мітку 23.01.1973 р. У той же рік, Чарльз Уілтон з Каліфорнії отримав патент на пасивний транспондер, який використовується для відкривання дверей без ключа. Карта з вбудованим транспондером передавала сигнал на приймач біля дверей. Коли приймач засікав відповідний ідентифікаційний номер, записаний в RFID мітці, двері відкривалися.

За розпорядженням міністра сільського господарства США вчені розробили пасивні мітки для відстеження крупногоголівих худоби. Головною проблемою тут був облік ліків і гормонів.

Моніторинг видачі препаратів викликав певні труднощі: фермерам важко було стежити за тим, яка тварина отримала свої ліки, а яка ні. Науковці з Лос-Аламосу запропонували пасивні RFID системи, що випромінюють високочастотні радіохвилі. За кілька років низькочастотні ідентифікатори почали використовуватися в пластикових картах, в знайомих нам системах контролю і управління доступом (СКУД). В середині другої половини 20-го ст. багато приватних компаній в Європі, Азії та Північній Америці організували виробництво RFID систем з використанням низькочастотних ідентифікаторів, а пізніше - і зовсім перейшли на системи з робочою частотою 13,56 мГц, в рамках якої в даний момент працюють формати Mifare®, HID iClass® і інші.

Нині системи радіочастотної ідентифікації використовуються в різних галузях економіки. Крім згаданих сільськогосподарської та військової сфер їх можна застосувати до систем контролю доступу, платіжних систем і навіть до автомобільних пристроїв проти угону.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала и цикла конъюнктуры): Пер. С нем./ Йозеф Алоїз Шумпетер. М.: Прогресс; 1982. - 453 с.

2. Бенько М.М. Зміст інновацій в обліку, аналізі і контролі як адаптивної реакції на зміни економічних процесів [Електронний ресурс] / М.М. Бенько // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10 (5). – С. 5–14. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013.

3. Сич Є.М. Інноваційно-інвестиційні системи як основа розвитку матеріально-технічної бази виробництва / Є.М. Сич, В.П. Ільчук [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/.pdf>.

4. «Феномен Зага» - автор Ковадонга О'Ши.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

У економіці нашої країни спостерігається поширення явища формування великих обсягів дебіторської заборгованості суб'єктами господарювання. Дебіторська заборгованість є одним із різновидів активів підприємства, що може бути реалізованою, переданою, обмінаною на майно, продукцію, результати виконання робіт або надання послуг. Дебіторська заборгованість залежить від розмірів, термінів її погашення, а також від того, який шанс непогашення заборгованості, тобто вона дає змогу зробити висновок про стан оборотних коштів підприємства та тенденції його розвитку.

У наш час суб'єкти підприємницької діяльності повинні реалізовувати продукцію з відтермінуванням платежів, тобто здійснювати не безбиткове вилучення з обороту деякої частини власного оборотного капіталу. Така діяльність призводить до простроченої оплати по розрахунках з реалізації товарів, робіт та послуг. При цьому одна частина дебіторської заборгованості є закономірною, так як діє передбачення порядку розрахунків, а друга частина – безнадійна та прострочена дебіторська заборгованість, результаті чого виникає порушення платіжної дисципліни. Та все це, у свою чергу, має негативний вплив на фінансову платоспроможність підприємства, а саме визначається зниженням ліквідності його активів та вилученням грошових коштів з обороту, що призводить до нестабільності фінансового стану підприємства [2]. Тобто ефективна організація розрахунків підприємства з покупцями та замовниками є потрібною, для того щоб збільшити оборотність активів підприємства та підвищити його платоспроможність.

Всі ці проблеми призводять до необхідності оптимізації, мінімізації дебіторської заборгованості та подальшого наукового вдосконалення управління нею.

Головним завданням для покращення ефективності дебіторської заборгованості є наявність фінансового менеджера по управлінню дебіторською заборгованістю чи створення спеціального підрозділу фінансової служби, завданням якого є визначення ступеня ризику неплатоспроможності покупців, розрахунок прогнозного значення резерву по сумнівних боргах та надання рекомендацій по роботі з фактично чи потенційно неплатоспроможними покупцями, контроль за повнотою і своєчасністю розрахунків [1].

Для досягнення процесу удосконалення варто розпочати з

управлінських функцій, а саме з обліку і економічного контролю. Ця діяльність пов'язана з обробкою великих потоків економічної інформації, що істотно залежить від ефективності системи обліку на підприємстві. Адже для нормального управління і функціонування потрібна достовірна та своєчасна інформація про стан дебіторської заборгованості, законність, підтвердженість господарських операцій. І все говорить про те, що облік і контроль дебіторської заборгованості є одним з ключових завдань у вирішенні проблем, які виникають під час поточного управління підприємствами.

Отже, на даний час склалася така ситуація, що на підприємствах враховуються величезні суми дебіторської заборгованості, а заходи керівництва щодо її погашення залишаються на тому ж низькому рівні та не дають потрібного результату. Та не має сумнівів щодо доцільності подальших пошуків удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю загалом та, зокрема, обліку і контролю.

Подолати проблеми в обліку та контролі дебіторської заборгованості можна за допомогою: створення резерву сумнівних боргів, контролю за потенційними дебіторами, регулярного проведення інвентаризації розрахунків, виділення окремої особи чи сектора у відділі внутрішнього контролю, відповідального за стан розрахунків із дебіторами тощо.

Список використаних джерел

1. Гуменна, Ю.Г. Облік та управління дебіторською заборгованістю: проблеми та шляхи їх подолання / Ю.Г. Гуменна, Г.Н. Конопелько // Економічні проблеми сталого розвитку. – Суми : СумДУ, 2016. - Т.1. – 165–166 с.

2. Черненко Л.В. Контроль у системі управління дебіторською заборгованістю / Л.В. Черненко // Економіка АПК. – 2006. – № 6. – 85–90 с.

*Науковий керівник: Ю.М. Заволока,
кандидат економічних наук, доцент.*

Л.В. Шевченко, гр. БОА-15

Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку банківської системи України насичений різними фінансовими продуктами і послугами. Завдяки постійному удосконаленню дистанційного обслуговування, Україна успішно прямує в бік цифрової трансформації надання банківських послуг. З кожним днем зростає кількість банківських організацій,

готових надати своїм користувачам послуги на базі мобільних додатків. Такий стан повністю відповідає світовим трендам, сприяючи стрімкому розвитку банківських сервісів [1].

З 2018 року в Україні працює новий сервіс з оформлення позик готівкою через банкомати. Для того, щоб отримати кредит, досить авторизуватись в банкоматі за допомогою своєї картки, в спеціальному меню вказати необхідну суму і термін погашення кредиту. Після цього підтвердити отримання позики банківським паролем і забрати гроші. Таку послугу тепер можна оформити в будь-якому банкоматі від ПриватБанку.

Кредит у разі необхідності можна отримати і за допомогою SMS-запиту. Першою в Україні послугу з онлайн-кредитування за допомогою SMS-запиту впровадила компанія Твої Гроші. Такий сервіс доступний кожному, хто хоча б один раз оформляв позику в Глобал Кредит і вчасно її повернув. Надалі для отримання необхідної позики потрібно всього лише відправити SMS на номер, вказавши потрібну суму і термін погашення. Протягом 1 хвилини позичальник автоматично отримає потрібну суму на банківську картку. Така послуга доступна 24/7 без вихідних і з будь-якої точки земної кулі [2].

Сьогодні сучасні технології безконтактних розрахунків як MasterCard, PayPass і Visa payWave дають можливість проводити операції, просто піднісши пластикову картку або мобільний телефон до терміналу. А з 23 січня 2019 року в Україні запущено послугу видачі готівки на касі торгової точки. Даний сервіс вже працює та є популярним в країнах Європи, Азії, в США, а відтепер став доступний власникам платіжних карток і на українському ринку. Послуга передбачає можливість для власника платіжної картки отримати готівкові кошти та касі торгової точки паралельно з оплатою за товари. Даний сервіс допоможе вирішити проблему нерівномірного розвитку мережі банкоматів, створить власникам платіжних карток нові можливості для доступу до коштів на рахунку, а для торговців – допоможе залучити нових клієнтів та оптимізувати витрати на роботу з готівкою [3].

Також було впроваджено BankID – спосіб верифікації громадян через українські банки для надання адміністративних та інших послуг через Інтернет. Щоб надати громадянину, скажімо, довідку, потрібно переконатися в тому, що це дійсно він. Якщо громадянин вибере верифікацію через BankID, він вводить логін/пароль свого інтернет-банку, проходить другий етап авторизації (наприклад, введення SMS-пароля) і таким чином підтверджує свою особу.

На ринку банківських послуг активно розвивається сервіс MonoBank. За своїми функціональними можливостями він нітрохи не поступається традиційним банкам. Навпаки, сервіс доступний клієнтам в будь-якому місці, де є зв'язок з Інтернетом, та пропонує своїм

клієнтам вигідні послуги, створюючи при цьому ще й комфортні умови. Клієнтам не потрібно їздити до банківських установ для заповнення різного роду паперів.

Однак багато українців усе ще не мають фізичної змоги користуватися фінансовими продуктами, особливо це стосується сільської місцевості. Традиційний, а не інноваційний онлайн- чи мобільний банкінг по регіонах скорочується, — за два останні роки кількість діючих відділень банків знизилася із 10 тис. до 8,5 тис.

Нацбанк протягом 2018 р. активно реформував вимоги до стійкості банків, серйозно переглянув процеси у банківському нагляді, запровадив оцінку стійкості банків і стрес-тестування, зобов'язав банки ввести незалежних директорів у наглядові ради. У 2018 р. у стадію ліквідації перейшло два банки (проти 70 за 2015–2017 рр.), а банківська система завершила рік із прибутком.

Отже, банківська система України стрімко розвивається. Згідно зі Стратегією Національного банку України у 2019 році планується посилення захисту прав споживачів фінансових послуг, розширення доступу компаній і населення до фінансової інфраструктури, розвиток дистанційних та інноваційних банківських продуктів, підвищення фінансової грамотності населення, розширення електронного документообігу, підвищення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи [4].

Список використаних джерел

1. Кравченко О.О. Розвиток інновацій в банківській системі / О.О. Кравченко // *Financial space*. – 2014. - №2 (14). – С. 39-42
2. Інновації в сфері банківських та фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tvoigroshi.com.ua>
3. Електронні платежі. Європейська Бізнес Асоціація [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eba.com.ua>
4. Стратегія Національного банку України. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://beta.bank.gov.ua>

Для нотаток

Наукове видання

II Міжнародна науково-практична конференція

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ,
ОБЛІКУ ТА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Матеріали конференції

18 березня 2019 р.

(українською, російською, польською та англійською мовами)

За зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.

Комп'ютерна верстка М.С. Кузнецової

Підписано до друку 14.03.2019. Формат 60×84/16.

Ум. друк. арк. 18,83. Тираж 100 пр. Зам. № .

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duan.edu.ua

Свідоцтво ДК № 5309 від 20.03.2017 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».
49052, м. Дніпро, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.